ŠV. KAZIMIERO DRAUGIJOS JUBILIEJINIS LEIDINYS 533 Nr.

ŠV. KAZIMIERO DRAUGIJA,

JOS KŪRIMASIS IR PIRMŲJŲ XXV METŲ VEIKIMAS

(1906-1931).

SUSTATĖ

PREL. A. DAMBRAUSKAS

ŠV. KAZIMIERO DRAUGIJOS PIRMININKAS.

KAUNAS 1932

267.1
D2187

26271

Kauno Tarpdiecezinės
Kunigų Seminarijos
BIBLIOTEKA

st. K

„Šviesos“ spaustuvė, Kaunas, Jakšto g. Nr. 2.

ĮŽANGA.

Lapkričio 30 d. 1931 m. yra sukakę lygiai 25 metai nuo kauniškės Šv. Kazimiero Draugijos įsikūrimo.

Pergyventi 25 metai turi nemenkos reikšmės jau ir atskiram žmogui, o juo daugiau tokiai įstaigai, kaip kauniškė Šv. Kaz. Dr-ja.

Per 25 metus ji yra atlikus nemažą kultūros darbą, daug patarnavus katalikiškai lietuvių spaudai, leidus ne vieną katalikišką laikraštį, praturtinus mūsų literatūrą, ypač religinę, ne vienu rimtu veikalu.

Taigi atgal pažvelgus, jai yra ko prisiminti, beperžiūrinėjant nuveiktus darbus, jos turima ir kuo pasidžiaugti.

Jos leisti laikraščiai, jos atspausdintos knygos, jos sukurtos įstaigos — visa tai istoriški mūsų katalikiškos kultūros faktai, kurie neturėtų būti užmiršti lietuvių katalikiškos visuomenės.

To dėliai Šv. Kaz. Dr-jos Valdyba ir pasiryžo šiame jubiliejiniame leidiny bent trumpai aprašyti tos Dr-jos įsikūrimą, jos narių skaičiaus svyravimus, jos santykius su Apaštališku Sostu ir Lietuvos Episkopatu, jos įstatus, jos veikime sutiktas kliūtis, jos 25 metų veikimo išdavas, jos sukurtas įstaigas, jos turtą, dabartines jon įstojimo sąlygas ir galop pernai atšvęsto jubiliejaus iškilmes.

Darydama tai, minėtoji Valdyba tariasi, atlikus savo pareigą, ir džiugina save viltimi šiuo veikalu, patenkinsianti ne vien savo narius, bet ir platesnę lietuvių katalikų visuomenę.

Kaunas,
Gruodžio 21 d. 1931 m.

I. ŠV. KAZIMIERO DRAUGIJOS KŪRIMOSI PRADŽIA.

Mūsų krašte veikia trys svarbios įstaigos, pasirinkusios savo globėju Šv. Kazimierą, Lietuvos karalaitį.

Pirmoji — tai Šv. Kazimiero Dr-ja lietuvių liaudžiai šviesti. Ji veikia lenkų okupuotoj Lietuvos daly.

Antroji — tai vaikų auklėjimu ir mokymu užsiimanti Šv. Kazimiero Seserų vienuolija, kuri, persikėlus iš Amerikos Lietuvon, turi dabar savo centrą Pažaisly.

Trečioji — tai kauniškė Šv. Kazimiero Draugija geriems lietuvių kalba raštams leisti ir platinti.

Apie šią pastarąją mes žemiau vien ir tekalbėsime.

Šv. Kazimieras.

Tokios draugijos reikalingumas seniai jau lietuvių buvo jaučiamas. Dar 1889 m. Kauno Seminarijos klierikas Paulius Šilinskas, parvežęs iš Vilniaus Šv. Kazimiero relikvijų ir idėjęs jas į paprastus misinginius kryželius, padalijo juos dešimčiai savo artimiausių draugų, pasižadėjusių gaminti religinę lietuvių literatūrą ir rinkti jai lėšų[1]). Tuo keliu yra susi-

[1]) Be P. Šilinsko ton draugijėlėn priklausė dar šie žymesni klierikai: J. Tumas, J. Visbaras, K. Pakalniškis, P. Viengalis, A. Kaupas, Fel. Lalis, Ad. Žeimavičius, K. Karklinskas. Vėliau prisidėta ir kitų.

darius Šv. Kazimiero vardu pirmoji slapta draugijėlė lietuvių tikybinėms knygoms leisti ir joms liaudyje platinti. Jos lėšomis buvo išleistas kun. K. Pronckiečio verstas veikalėlis „Šviesa Dievo akivaizdoje", ir parengta spaudai vienas kitas naujas dalykėlis.

Tačiau šis Kauno seminarijoj pasireiškęs gražus judėjimas, nesant jam patogesnių sąlygų, palengvėl užgęsta, bet vis dėlto nenueina niekais. Po kiek laiko imama ieškoti kitų, tinkamesnių kelių mūsų religinei kūrybai kelti. Ypač tai pasireiškia po 1904 m., carui Mikalojui II lietuviams spaudą grąžinus. Daugiausia tuo reikalu susirūpina kauniškiai kunigai. Jie gyvai atjaučia būtinumą neatidėliojant pasinaudoti atgauta spaudos laisve ir ima rūpintis pirmojo lietuviško laikraščio išleidimu.

Pirmutinis šiuo reikalu paduoda valdžiai prašymą prof. P. Januševičius. Beskubėdamas, jis užmiršta net dėl to dalyko pasitarti su vysk. Paliulioniu. Rusų valdžiai pareikalavus, tepristato prašytojas savo vyskupo sutikimą, pergreitam iniciatoriui teko kreiptis į savo Ganytoją. Tuo tarpu šis buvo jau ir pats sumanęs leisti liaudžiai savaitinį laikraštį. Taigi ir paklausė prof. Januševičių, kiek tam reikalui tektų išleisti metams pinigų. Šiam atsakius — „apie 4000 rub.", vysk. Paliulionis sušuko:

— Lengva tai pasakyti!... Bet iš kur imsi tuos 4000 rub.?

Tuomet prof. P. Januševičius ėmė įrodinėti, kad toji suma nėra jau taip sunku surinkti. Reikia tik kunigams susispiesti krūvon, įsteigti tam tikra draugija. Šiam gi sumanymui įvykinti, reiktų sušaukti Kaunan lietuvių spaudai pritariančių kunigų būrelis, kuris ir aptars naujos draugijos veikimo ir jos finansavimo sąlygas. Vysk. Paliulionis ne tik šį projektą aprobavo, bet sutiko, net prof. P. Januševičiaus nurodytiems kunigams pakvietimus į rengiamąjį suvažiavimą išsiuntinėti iš paties vyskupo kanceliarijos, kad kviečiamieji suprastų, patį Ganytoją tam sumanymui pritariant.

Pakviestųjų skaičius buvo nedidelis; viso labo septyni: penki iš Žemaičių vyskupijos, būtent: Rietavo dekanas kun. V. Jarulaitis, Kauno dekanas M. Miežinis, Kurtuvėnų klebonas kun. J. Vizbaras, Kauno Karmelitų bažnyčios klebonas kun. K. Olšauskis, ir Kauno Seminarijos prof. kun. P. Januševičius, o iš Seinų vyskupijos tik du, būtent: Slavikų klebonas kun. J. Strimavičius ir Seinų seminarijos prof. J. Laukaitis. Jie tai

spalių 13 d. 1905 m., savitarpy pasitarę, sudarė Kaune pas notarą Andrių Iljinskį Šv. Kazimiero Draugijos vardu „Pasitikėjimo Bendrovę" (Občestvo na vierie) šiomis sąlygomis[1]):

1. Pamatinė kapitalo suma nustatoma 1800 rub. Ji susidaro iš 1200 rub., įnešamų kun. V. Jarulaičio ir 600 rub., sumokamų šešių likusių Bendrovės narių, kiekvieno po 100 rub.

2. Naujiems Bendrovėn stoti norintiems nariams užvedama atskira knyga su atplėšiamais kiekvienam nariui kvitais narių pajamoms pažymėti. Atskiro pajaus vertė nustatoma 50 rub. Tuos pajų kvitus pasirašo du Valdybos nariu.

3. Visus B-vės dalykus veda Valdyba ir narių susirinkimas; šio pastarojo nutarimai surašomi atskiron knygon. Valdybos nariai posėdžiauja nerečiau, kaip vieną kartą per mėnesį.

4. Rankraščių įgijimą, įkainojimą ir nutarimą spausdinti nusprendžia Valdyba balsų dauguma.

Kan. V. Jarulaitis.

5. Bendrovės veikimo metinę apyskaitą sudaro Valdyba ir išsiuntinėja B-vės nariam, ne vėliau, kaip kovo 1 d. Niekam iš narių dviejų mėnesių bėgyje neužprotestavus prieš tą apyskaitą, ji laikoma tikra. Atsiradus protestams, jie svarstomi visuotiniame susirinkime.

6. Metinis visuotinis susirinkimas renka iš savo tarpo Revizijos Komisiją iš trijų asmenų, kuri ir patikrina visus B-vės reikalus.

7. B-vės Valdyba kasmet liepos pabaigoj sušaukia visuotinį narių susirinkimą, kuris visus reikalus sprendžia balsų dauguma.

8. Visos B-vės knygos turi būti vedamos, atsižvelgiant į esamuosius valstybės įstatymus.

---

[1]) Sąlygas paduodam čia ne visas, bet tik pačias svarbiąsias, ypač tas, kurios vėliau buvo įtrauktos į naujuosius Šv. Kazimiero Draugijos įsfatus.

9. Iš gryno pelno 10% atidedama į taupomąjį kapitalą, kuris reikia laikyti procentiniuose valstybės garantuotuose popieriuose ir kuris tegali būti sunaudotas vien išimtinais atvejais, visuotiniam susirinkimui tai nutarus. Iš likusio gryno pelno B-vės nariams ir pajininkams išduodama 6% dividento B-vės leidiniais. Likusioji pelno dalis visuotinio susirinkimo nutarimu skiriama B-vės reikalams ir jos veikimui praplėsti.

10. Pajininkas turi teisę iš B-vės išeiti, pareiškęs raštu prieš 6 mėnesius iki apyvartos metams pasibaigiant ir jo įnaša jam grąžinama po 3 mėn. nuo visuotinio susirinkimo.

11. Jei B-vės reikalai būtų tiek pašlipę, kad ji prarastų visą savo taupomąjį kapitalą ir pagrindinis jos kapitalas per pus sumažėtų, tai Valdyba turėtų pranešti apie tai B-vės nariams ir pajininkams ir imtis B-vės likvidavimo.

12. B-vė turi teisės veikti ne vien Kaune, bet ir kitose Imperijos vietose.

13. Šis aktas sudaromas nenurodant laiko, bet gali būti nutrauktas kiekvienu momentu $^2/_3$ narių ir pajininkų panorėjus.

Notarui tas sąlygas įregistravus, B-vės įkūrėjai tą pačią spalių 13 d. pradėjo veikti, sušaukdami steigiamąjį B-vės susirinkimą vysk. G. Cirtauto bute ir išrinkdami B-vės Valdybą. Jon pateko: pirmininku kun. V. Jarulaitis, nariais kun. K. Olšauskis ir kun. P. Januševičius, sekretorium kun. J. Byla.

Tų pat 1905 m. gruodžio 2 d. atvykęs iš Seinų kun. Totoraitis, pasiūlė naujai įkurtai B-vei leisti savo lėšomis lietuvių laikraštį.

Pasiūlymas buvo Valdybos svarstytas, bet nuspręsta neigiamai, nes nauja draugija piniginiu atžvilgiu buvo dar neužtektinai sustiprėjus, kad galėtų imtis tokio didelio darbo, kaip laikraščio leidimas.

Bet mažesnio darbo ji nebijojo ir todėl trečiame savo posėdy, įvykusiame gruodžio 22 d. tų pat 1905 m. ji jau nutaria paduoti spaudon du mažu veikalėliu: „Atsargiai su ugnimi arba su knygomis" ir „Apie girtuoklystę ir blaivybę". Tais dviem veikalėliais ir buvo padaryta pradžia — knygų leidimo darbe.

Ji buvo kukli ir, žinoma, jąja tenkintis nebuvo galima. Todėl sausio 2 d. 1906 m. matom Šv. Kaz. Dr-jos Valdybą šaukiant naują visuotinį susirinkimą. Jame svarstoma trys klausimai:

1) prof. A. Dambrausko kvietimas Šv. Kaz. Dr-jos direktorium,

2) savos spaustuvės įgijimas ir

3) laikraščio leidimas.

Visi jie buvo išspręsta teigiama prasme. Tai parodo bendrą anų laikų mūsų kunigijos nuotaiką. Visi jautė, spaustuvę ir laikraštį, žūt būt, esant reikalingą, o dar reikalingesnį žmogų, kurs knygų ir laikraščių leidimo darbu specialiai užsiimtų. Jam skirta 1200 rub. metams arba po 100 rub. mėnesiui. Pakviestasis tomis sąlygomis pasitenkino.

Sunkesnis buvo spaustuvės įgijimo klausimas. Susirinkimas įgaliojo Šv. Kazimiero Dr-jos Valdybą tam tikslui užtraukti paskolą, siekiančią „pajų sumos aukštumą". Bet kadangi tų pajų tebuvo vos 1800 rub., tai savaime paaiškėjo, kad už tokią sumą įmanomos spaustuvės įsitaisyti nėra galima. Taigi šį klausimą spręsti paliko ateičiai.

Prof. P. Januševičius.

Laikraštis norėta turėti savaitinis, skirtas liaudžiai, bet su mėnesiniu priedu inteligentijai. Taigi šis nutarimas turėjo vien bendro pobūdžio, nes nebuvo dar aišku, nei kas jį leis, nei kas jį ves.

Visi tie dalykai labiau ėmė aiškėti tik 1906 m. vasaros pradžioje, kai Kaunan atvyko visuotinio Šv. Kaz. Dr-jos susirinkimo numatytas ir direktoriauti pakviestas kun. A. Dambrauskas.

Susipažinęs su Šv. Kazimiero Draugija pavadintos „Pasitikėjimo Bendrovės" įstatais, jis pamatė, kad toji B-vė yra grynai c i v i l i n ė ir panėši į akcinio tipo draugijas. Kaip tokia, ji mūsų liaudžiai tikti negalėjo. Šiai reikėjo visai kitokios — r e l i g i n ė s draugijos, kuri be gerų knygų teiktų nariams dar ir dvasiškų malonių bei atlaidų. Tokios draugijos pavyzdį kun. A. Dambrauskas jau buvo atsivežęs iš Petrapilio. Tai buvo vokiečių katalikų suorganizuotoji S t. J o s e p h B ü c h e r b r u d e r s c h a f t K l a g e n f u r t e K o r i n t i j o j. Tos brolijos įstatai atrodė, būsią tinkami ir katalikiškajai Lietuvai. Tam pri-

tarė ir prof. P. Januševičius, įvairių kauniškių katalikiškų organizacijų sumanytojas, kūrėjas ir globėjas. Jo tai lydimas kun. A. Dambrauskas 1906 m. atostogų metų nuvyko pas kun. J Tumą į Pamituvio Stakius. Čia jiem dviem keletą dienų padirbėjus ir buvo sustatytas naujos Šv. Kaz. Dr-jos įstatų projektas[1]). Jis ir tapo dabartinės Šv. Kaz. Dr-jos užuomazga.

Netrukus po to, būtent tų pat 1906 m. liepos 20 d. buvo sušauktas naujas Šv. Kaz. Dr-jos visuotinis susirinkimas Kaune. Jame išrinkta provizoriška valdyba (iš kunigų A. Dambrausko, V. Jarulaičio, J. Maciejauskio, J. Bikino ir J. Jasienskio) ir Revizijos Komisija (iš kunigų J. Strimaičio, A. Kuktos ir K. Šaulio); priimta naujai sustatytieji Šv. Kaz. Dr-jos įstatai; nutarta nuo 1907 m. sausio mėn. pradėti leisti mėnesinis, inteligentijai skiriamas laikraštis 5-ių lankų in-8 didumo, vardu „Draugija" ir priimti Šv. Kaz. Dr-jos žinion jau vyskupo Paliulionies pradėtas leisti savaitinis liaudžiai skiriamas laikraštis „Nedėldienio Skaitymas", tik pritaikant jį kasdien kylantiems naujiems gyviems klausimams; pakritikuota esamosios katalikų spaudos silpnosios pusės, išreikšta pageidavimas, kad būtų leidžiamos knygelės, gvildenančios atskirus apologetiškus klausimus; pripažinta reikalas įsteigti redakcinis komitetas laikraščių ir knygų leidimui tvarkyti. To komiteto direktorium išrinkta kun. A. Dambrauskas su alga 1500 rub. metams ir su įgaliojimu pasirinkti sau du padėjėju, apmokamu po 1000 rub. metams ir pasisamdyti Dr-jai butą.

Tos kalbos parodė, kad spaudos organizavimas labai rūpįs visai kunigijai. Jo reikalingumu nieks neabejojo. Todėl imta spaudos reikalus varyti net dvejopu frontu. Rusų valdžiai paduota registruoti nauji Šv. Kazimiero Dr-jos įstatai,kol jie susilauks oficialinės registracijos — veikta senais „Pasitikėjimo Bendrovės" įstatais.

Valdybos posėdy 1906 m. rugsėjo 1 d. nutarta išleisti kun. K. Šaulio veikalas „Socializmo darbai ir sociališko gyvenimo reikalai" ir Kalendorius 1907 metams, o posėdy rugsėjo 15 d. pasiimta išleisti K. Būgos „Aistiškos Studijos".

Netrukus nauja Dr-ja yra susilaukus ne tik rėmėjų, bet ir šelpėjų. Jų pirmutiniu pasirodė kun. Pr. Kareviėius, pado-

---

[1]) Tiesą pasakius, visą šių įstatų projektą yra sustatęs vienas pats kun. P. Januševičius, dėliai to jis ir laikytinas tikru tų įstatų autorium. Kun. A. Dambrauskas jam tame darbe tebuvo vien padėjėjas ir įstatų teksto taisytojas bei dailintojas.

vanojęs savo išleisto kun. J. Račkausko „Aplankymo Švenč. Sakramento" 2000 egz. Padėkojus už šią gausią auką, Draugijos Valdyba tame pat posėdy yra įrašius garbų aukotoją pirmuoju kandidatu į Šv. Kaz. Dr-jos garbės narius.

Prof. A. Dambrauskas.

Vykdydama Visuotinio Šv. Kazimiero Dr-jos susirinkimo iš liepos 20 d. nutarimus, Valdyba pasisamdė Rotušės aikštėje Fišerio namuose sau butą.

Spalių 3 (16) d. 1906 Kauno gubernatorius Veriovkinas teikėsi oficialiai įregistruoti naujus Šv. Kazimiero Draugijos įstatus. Jais remdamasi, tos Draugijos Valdyba nuo tos dienos galėjo teisėtai priiminėti naujus ketveriopos rūšies narius: garbės, tikruosius, amžinuosius ir metinius ir viešai pradėti veikti, kaip juridinis asmuo.

Pirmasis Šv. Kazimiero Dr-jos butas.

Taigi naujai pasamdytam bute Šv. Kaz. Dr-ja atidaro savo Kontorą nariams priiminėti ir ekspediciją knygoms siuntinėti, o spalių 17 d. iškilmingai įkuria naujo inteligentijai skirto žurnalo „Draugijos" redakciją. Toje iškilmėje dalyvavo: vysk. G. Cirtautas, d-ras J. Basanavičius, Juozapas Naujalis, d-ras R. Šliupas, T. Žilinskas, Ant Rabašauskas, J. Gudavičius, K. Ciemnolonskis ir kunigai: P. Januševičius, K. Šaulys, D. Tumėnas, Pr. Žadeikis, A. Bajorinas, P. Ozolinas, K. Olšauskis, J. Valavičius, J. Maciejauskas, J. Jarašūnas ir A. Dambrauskas.

Naujo inteligentijai skirto laikraščio įkūrimas anais laikais buvo svarbus įvykis, taigi ir pigu suprasti mūsų inteligentų pareikštoji jam nuoširdi simpatija.

Pasklidus gandui apie Šv. Kaz. Dr-jos valdišką įregistravimą, Lietuvos visuomenė ėmė gausiai rašytis jos nariais. Šių prisirinkus apie 200, Valdyba paskelbė steigiamąjį naujos Šv. Kaz. Dr-jos susirinkimą, įvykusį 1906 m. lapkričio 30 d. Dr-jos bute.

Šiame susirinkime į tikruosius jos narius buvo priimta 175 kunigai ir 3 moterys.[1])

---

[1]) Kadangi jie sudarė naujos Dr-jos pagrindą, tatai paduodame žemiau ir jų sąrašą. Štai pirmieji jos tikrieji nariai:

J. E. vysk. K. Cirtautas; kunigai: Aleks. Dambrauskas, Pov. Januševičius, Pr. Žadeikis, Juoz. Byla, Pov. Dogelis, Kost. Olšauskis, Jonas Strimavičius, Mykol. Miežinis, Pr. Liandsbergis, Jonas Mačiulis, Andrius Rakauskas, Jonas Dailidė, Jonas Vizbaras, Pr. Kazlauskas, Kazys Nekrašius, Ignas Spudas, Jonas Ulickas, Baltras Baltrėnas, Edvardas Dambrauskas, Aleks. Beresnevičius, Juoz. Dobužinskas, Balys Rakauskas, Ant. Kryžanauskas, Kazys Žebrys, Pr. Tiškevičius, Liudas Stankaitis, Dom. Tuškevičius, Kaz. Pronckietis, Ign. Rubaževičius, Kazys Šaulys, Jonas Pranys, Mat. Kirlys, Juozas Jarašūnas, Jonas Vaitiekūnas, Aleksandras Valavičius, Jul Jasienskis, Juozas Stakauskas, Kaz. Paltarokas, Eligijus Dulevičius, Myk. Karosas, Kaz. Kazlauskas, Bron. Zongalavičius, Kaz. Petreikis, Petr. Dočkus, Pr. Stoška, Juoz. Bikinas, Ant. Bajorinas, Juoz. Bublys, Eliz. Laurinaitis, Pel. Martyšius, Vinc. Gergelis, Pr. Krūvelis, Vinc. Jarulaitis, Sim. Žižys, Bron. Sonda, Petr. Ruškys, Jon. Didžiulis, Petr. Galkys, Juoz. Kuzmickas, Jurgis Stakauskas, Juoz. Orda, Juoz. Skvireckas, Dom. Tumėnas, Mart. Valančiauskas, Vinc. Baltrušaitis, Kaz. Šleivys, Marc. Jurgaitis, Juoz. Fedoravičius, Fab. Kemėšis, Juoz. Navickas, Jon. Rudminas, Petr. Bružas, Izid. Linkevičius, Zen. Živatkauskas, Vinc. Bijeika, Jonas Sruoga, Petr. Vaitiekūnas, Kaz. Marma, Ant. Venckevičius, Jon. Meškauskas, Kaz. Špakauskas, Ant. Rumševičius, Juoz. Skarupskas, Juoz. Leikus, Petr. Janušauskas, Liud. Adomauskas, Kaz. Rimkevičius, Nikod. Kasperūnas, Feliks. Pacevičius, Mart.

Iš tų narių buvo išrinkta tame pat susirinkime nauja Valdyba: pirm. kun. A. Dambrauskas, sekret. Pr. Žadeikis, iždin. P. Januševičius ir Valdybos nariais — kun. P. Dogelis ir kun.

Šv. Kaz. Dr-jos Pirmoji Valdyba.

A. Bajorinas. Šiam pastarajam greit pasitraukus, jo vietą užėmė p. Anupras Vaitkevičius.

Jankauskas, Kaz. Jasas, Jul. Macijauskas, Juoz. Matiašius, Ant. Masiulis, St. Durskis, Ant. Milukas, Leon. Špakevičius, Ant. Zeimavičius, Jon. Jacevičius, Juoz. Liubšis, Juoz. Gineitis, Pel. Bublys, Ant. Matulis, Dom. Motuzas, Jurg. Denisevičius, Pr. Bučnys, Jurg. Misevičius, Kaz. Žagrakalis, Pel. Klimas, Kaz. Marcinkevičius, Vinc. Rimavičius, Juoz. Arnastauskas, Pr. Gaigalas, Juoz. Gudzinskas, Kaz. Čepronas, Juoz. Banevičius, Myk. Titas, Juoz. Zenkevičius, Dom. Pocius, Ant. Maliauskis, Tad. Urbonas, Pov. Pauliukas, Ant. Alekna, Ant. Ragažinskas, Kost. Jazdauskas, Juoz. Kukta, Jurg. Kazlauskas, Jonas Balvočius, Juoz. Tumas, Pr. Turauskis, Ant. Masaitis, Juoz. Čerkeliauskas, Vlad. Mironas, Juoz. Rimeikis, Stas. Stakelė, Ad. Razmus, Dom. Mikšis, Juoz. Venckus, Vlad. Draugelis, Pr. Janulaitis, Kaz. Genys, Ant. Jurevičius, Juoz. Butkevičius, Ben. Laukšas, St. Stankaitis, Izid. Gudavičius, Kaz. Norvaišas, Liud. Šiaučiūnas, Kaz. Mačanis, Ant. Vitartas, Pr. Jasienskas, Petr. Lebeda, Petr. Baranauskas, Pel. Sragys, Vinc. Juozapaitis, Mik. Šaikūnas, Kaz. Pakalniškis, Ant. Naudžiūnas, Petr. Jankevičius, St. Janulevičius, Pr. Vasiliauskas, Jon. Plungis, Juoz. Vembrė, Tom. Paltarokas, Leonard. Babrauskas, Ant. Kungis, Sim. Šultė, Ant. Pauliukas, Ant. Gečius, Ad. Gelžinis, Ant. Keraitis, Juoz. Šniukšta; ir iš civilių: Veronika Štarienė, Barbora Pukinskienė ir Urš. Bareišienė. Daugelis iš tų narių jau yra mirę, bet nemažai (apie 80) yra dar ir gyvų.

Senoji „Pasitikėjimo B-vė" likvidavos ir savo išleista, bet dar neišparduotas knygas padovanojo naujai Šv. Kaz. Dr-jai. Gerb. aukotojams susirinkimas nuoširdžiai padėkojo.

Į pirmąją Revizijos Komisiją išrinkta kunigai: K. Šaulys, Vl. Mironas ir J. Strimavičius, iš kiekvienos anų laikų Lietuvos vyskupijos po vieną.

Tuo būdu šio steigiamojo visuotinio susirinkimo diena tenka laikyti tikrąja Šv. Kaz. Dr-jos įsikūrimo pradžia, nes kol ji neturėjo registruotų įstatų ir teisėtų narių, ji nebuvo galima nė laikyti egzistuojančia. Taigi šiuo visuotiniu susirinkimu baigias provizoriškas prirengiamasis mūsų Dr-jos būvis ir prasideda tikras jos gyvenimas ir veikimas.

II. ŠV. KAZIMIERO DR-JOS NARIAI.

Šios Dr-jos nariai yra ketveriopi: tikrieji, amžinieji, metiniai ir garbės nariai.

Pradžioje tikrieji nariai mokėdavo po 50 rublių, amžinieji — po 35 rub., metiniai — po 1½ rub., o garbės nariai įnešdavo Dr-jos iždan nemažiau 100 rub., arba pasižymėdavo kokiu didesniu Dr-jai patarnavimu. Visi nariai metams gaudavo knygų už 3 rub.

Dabar, skaitant vieną prieškarinį rublį lygiu 5 litams, narių mokesnis yra: tikriesiems nariams 250 litų, amžiniesiems — 175 lit., metiniems — 7 lit. 50 c., ir garbės nariams nemažiau 500 litų. Visi nariai metams nūn gauna knygų už 10 litų.

Prieinamas prieškarinis narių mokesnis, ypač metinių, yra davęs Šv. Kaz. Dr-jai galimumo patenkinti didelę daugybę maldingų lietuvių katalikų. Mat, vienus ji savęsp traukė siuntinėjamomis nariams savo knygomis, kitus — gausiais Šv. Tėvo Pijaus X jai suteiktais atlaidais.

Taigi nuo 1907 m. jos narių skaičius ėmė sparčiai augti: jon rašės ne tik jaunimas, bet ir senesnės kartos vyrai ir moterys, net ir beraščiai; mat, gautąsias iš Dr-jos knygas jie dalindavo savo jaunesniems giminaičiams, skleisdami tuo būdu lietuviškus raštus net ir ten, kur jie ligšiol yra buvę didelė retenybė. Todėl juo Dr-ja daugiau turėdavo narių, juo daugiau ji paskleisdavo knygų po Lietuvą.

Kiek ir kuriais metais Šv. Kaz. Dr-ja yra turėjusi narių prieš karą, parodo ši lentelė (I-ji):

Metai	Tikrieji nariai	Amžinieji nariai	Metiniai nariai	Garbės nariai	Bendras narių skaičius
1906	313	82	3646	—	4063
1907	320	134	4962	—	5416
1908	352	208	6710	—	7270
1909	377	302	7102	—	7778
1910	380	352	9057	—	9789
1911	393	457	8300	5	9155
1912	407	492	9804	11	10794
1913	412	579	9748	22	10751
1914	416	724	9706	26	10872
1915	416	724	—	26	1166

Tuo būdu matom, jog karas, sustabdydamas Šv. Kaz. Dr-jos veikimą, yra susyk ir jos narių skaičių iš 10.872 sumažinęs iki 1.166.

Tolesnis Dr-jos veikimas, kad ir nevisai karo nutrauktas, žymiau apsireikšti tegalėjo tiktai 1918 m. Tų metų liepos mėnesy Šv. Kaz. Dr-jai pavyko sušaukti visuotinį savo susirinkimą ir patiekti žinių apie savo veikimą karo metu. Nuo anų 1918 m. iki šiai dienai jos narių skaičius atrodo šiaip (II-ji lentelė):

Metai	Tikrieji nariai	Amžinieji nariai	Metiniai nariai	Garbės nariai	Bendras narių skaičius
1918	331	922	2398	26	3597
1919	333	1088	2855	26	4322
1920	387	1107	2385	31	3860
1921	380	1123	8622	36	10161
1922	392	1138	2353	67	4885
1923	384	1167	812	90	2563
1924	339	1660	886	99	2984
1925	345	1758	2197	109	4409
1926	379	1838	2259	113	4589
1927	330	1896	799	115	3146
1928	325	1801	1415	106	3646
1929	315	1836	1034	411	3286
1930	323	1892	1309	112	3686
1931	312	1892	1018	112	3396

Jei I-ji lentelė parodo nuolatinį šv. Kaz. Dr -jos narių skaičiaus augimą, tai II-ji žymų jo svyravimą. Tas svyravimas ėjo nuo bendro narių skaičiaus šokinėjimo: tai jis ūmai pakildavo, tai žymiai nukrisdavo. Tie svyravimai galima iš dalies išaiškinti. Pav. 1921 m., kai Lietuvoj buvo atsiradę daugybė besmunkančių vokiškų markių, mūsų žmonės mielai jas leisdavo, rašyda-

mies šv. Kaz. Dr-jos nariais, ypač metiniais, tatai ir nenuostabu, kad jų prisirinko net 8622, t. y. beveik tiek pat, kaip ir prieš karą.

Bet sekančiais 1922 m., kai markės buvo pakeistos litais, metinis mūsų Dr-jos skaičius susyk iš 8622 nukrinta iki 2353, o 1923 m. sumažėja net iki 812, nes litas iš pradžių buvo žmonių be galo branginamas ir tik didžiausiame reikale teišleidžiamas.

Šv. Kaz. Dr-jos Amerikos delegatai kunigai: P. Kaščiukas, St. Pavilanis ir St. Stonys.

Bet čia gal kas paklaus: o kodėl ši valiutos permaina nėra sumažinus garbės ir amžinųjų narių skaičiaus? Tai išaiškinama tuo, kad nuo 1921 iki 1926 m. šv. Kaz. Dr-ja yra turėjus Amerikoje savo atstovą, iš pradžių gerb. kun. P. Kaščiuko, o vėliau a. a. kun. St. Pavilanio ir kun. St. Stonio asmenyse. Tie delegatai teikė Amerikos lietuviams katalikams informacijų apie Šv. Kaz. Dr-ją ir ragino juos rašytis jos nariais. Bet tie bendrą Šv. Kaz. Dr-jos narių skaičių padauginę garbės ir amžinieji nariai buvo daugiausia Amerikos, ne Lietuvos piliečiai.

Kitur, kaip šit 1927 m. minimališkas metinių Dr-jos narių skaičius pigu išaiškinti menku 1926 ir 1927 m. Lietuvos derliumi.

Be to didysis karas, kaip žmonių šeimynoms, taip ir šv. Kaz. Dr-jai, yra padaręs daug žalos, išblaškydamas jos narius į tolimus kraštus. Mat, vieni turėjo bėgti Rusijon ir ten liko, kiti pateko Latvijon ar Lenkijon. Bet daugumas, ačiū Dievui, yr laimingai Lietuvon sugrįžę.

III. ŠV. KAZIMIERO DR-JOS ĮSTATAI IR JŲ ISTORIJA.

Kai įstatai parašyti ir valstybės įregistruoti, daugiau su jais jau neturėtų būti jokio vargo. Taip bent atrodo teorijoj. Bet gyvenimo praktikoje kai kada būna visai kitaip. Tai kaip tik ir yra atsitikę su Šv. Kaz. Dr-jos įstatais. Jie yr perėję tam tikrą evoliuciją ir turi savo istoriją.

Kaip jau aukščiau minėjau, tie įstatai buvo sustatyti 1906 m. liepos mėn. pradžioj. To paties liepos mėn. 20 d. visuotiniame Šv. Kaz. Dr-jos susirinkime jie buvo peržiūrėti, priimti ir po kiek laiko patiekti Kauno Gubernatoriui įregistruoti. Jų registracija yr įvykus spalių 3 d. 1906 m. Jais remdamasi Šv. Kaz. Dr-ja ir veikė ketverius metus.

Kad ir nekaltas, šis Šv. Kaz. Dr-jos veikimas vis dėlto turėjo nelaimės nepatikti kai kuriems vietos rusams juodašimčiams. Jų tai 1910 metams baigiantis ir sumanyta Šv. Kaz. Dr-ja, draug su kitomis lietuvių katalikiškomis draugijomis, (k. š. Šv. Zitos, Šv. Juozapo, „Blaivybės", „Saulės"), uždaryti. Mat, visos jos pripažinta esą religinės, ir todėl tam tikrais rusų įstatų punktais, registruotinos paties Vidaus Reikalų ministerio; tuo tarpu Šv. Kaz. Dr-jos, kaip ir kitų įstatai tebuvo įregistruoti vietos gubernatoriaus. Tuo remiantis, Šv. Kaz. Dr-jos įstatų registracija buvo pripažinta neteisėta ir pati ši Dr-ja draug su kitomis aukščiau minėtomis — uždarytina.

Tuo būdu be jokios savo kaltės Šv. Kaz. Dr-jai atsirado rimtas pavojus būti panaikintai. Kas buvo daryti? Į tai vienas tebuvo atsakymas: reikia kreiptis į patį Vidaus Reikalų ministerį, teregistruojąs ją jis, jei jau to reikalauja rusų įstatymai.

Pasitarę tarpusavy, visų kauniškių lietuviškų katalikiškų draugijų Valdybos, tame skaičiuje ir Šv. Kaz. Dr-jos, įteikdamos kun. K. Olšauskui savo įstatus ir prašymus, įgaliojo jį išgauti iš Vidaus Reikalų ministerio naują savų įstatų registravimą.

Katalikiškų lietuviškų draugijų priešai tikėjosi, kad lietuviai savo draugijų atgaivinimo nesulauks, nes Vidaus Reikalų ministeris buvo tuomet garsusis Stolypinas, palankumu katalikams nepasižymįs. Tačiau šį kartą jis pasirodė teisingu valstybės vyru ir visas panaikintas lietuvių katalikų draugijas iš naujo įregistruodino, tame skaičiuje ir Šv. Kaz. Dr-ją.

Ši iš eilės antroji Šv. Kaz. Dr-jos įstatų registracija yra įvykus kovo 12 dieną 1911 metais.

26271
Kauno Tarpdiecezinės Kunigų Seminarijos BIBLIOTEKA

Laikydamasi tų įstatų Šv. Kaz. Dr-ja susilaukė karo ir vokiečių okupacijos. Šie, turėdami Lietuvoje daug svarbesnių dalykų, iš pradžių lietuviškų draugijų veikimu nesidomėjo, juoba, kad ir pats draugijų veikimas buvo apmiręs, o kai kurių ir visai pasiliovęs.

Bet 1918 metais vokiečių buvo išleistas įsakymas, kad visos Lietuvoje veikiančios draugijos įsiregistruotų „Ob. Ost. Verwaltunge". Teko padaryti tai ir Šv. Kaz. Dr-jai. Tam tikslui Stolypino patvirtinti Dr-jos įstatai reikėjo išversti v o k i e č i ų k a l b a ir įteikti Ob. Ost. valdžiai, kuri juos ir įregistruodino spalių 29 dieną 1918 metais kaipo „Statuten des St. Casimirus-Vereins in Kowno". Tai buvo iš eilės jau t r e č i o j i Šv. Kaz. Dr-jos įstatų registracija.

Bet vokiečiams netrukus iš Lietuvos išėjus, Šv. Kaz. Dr-jos Valdybai tais vokiškais įstatais beveik ir neteko naudotis, nes greit yra atsiradus sava nepriklausomoji Lietuvos valdžia. Atėjo laikas mesti ir rusiškus ir vokiškus įstatus ir gamintis savus, pritaikintus prie naujų aplinkybių. Taigi prireikė kai kurie senų įstatų paragrafai pakeisti. Pav., senuose įstatuose Šv. Kaz. Dr-jos veikimo plotas buvo labai siaurutis, apibrėžtas vien K a u n o g u b e r n i j a, nes rusų įstatai jo praplėsti neleisdavo. Dabar šis suvaržymas laisvoje Lietuvoje nebeturėjo jokios prasmės, nes yr pranykę ir pačios „gubernijos". Todėl Šv. Kaz. Dr-jos įstatų 3-am §-fui buvo duota nauja redakcija, išreikšta šiais žodžiais: „Veikimo plotas — visa Lietuva ir lietuvių kolonijos kitur." Mažų pataisų įnešta ir į kai kuriuos kitus paragrafus.

Taip pataisyti Šv. Kaz. Dr-jos įstatai buvo k e t v i r t ą kartą įregistruoti pas Kauno ir apskrities viršininką 1919 metais lapkričio 29 dieną.

Šiuose įstatuose Šv. Kaz. Dr-jos narių mokesniai buvo nustatyti vokiškomis markėmis bei lietuviškais auksinais. Bet vokiečių markėms visai nusmukus, teko ir mūsieji auksinai pakeisti pastovesniais l i t a i s. Šis valiutos pakeitimas teko pažymėti ir Šv. Kaz. Dr-jos įstatuose, atatinkamai perredaguojant kai kuriuos jų paragrafus. Tai padarius, prireikė iš naujo perregistruoti ir patys Šv. Kaz. Dr-jos įstatai. Ši p e n k t o j i jų registracija įvyko 1923 metais spalių 8 dieną.

Pagalios gyvenimo praktika yr parodžius, kad senesnieji Šv. Kaz. Dr-jos įstatai perdaug ir be reikalo varžo jos Valdybos veikimą. Norint tai pašalinti, teko kai kurie jų paragrafai tinkamiau suredaguoti ir, Dr-jos visuotiniam susirinkimui leidus,

įregistruoti iš naujo. Ši paskutinė registracija buvo iš eilės š e š t a. Ji įvyko 1928 metais sausio 2 dieną.

Šie galutinai pataisytieji Šv. Kaz. Dr-jos įstatai sausio 17 dieną 1927 m. yra gavę iš J. E. Kauno arkivyskupo metropolito patvirtinimą.

Štai jų dabartinis tekstas:

IV. DABARTINIAI ŠV. KAZIMIERO DR-JOS ĮSTATAI.

Nr. 170

Šiuos pataisytus Šv. Kazimiero Draugijos įstatus tvirtinu.

Kaunas, 17. I. 1927.

† *J. Skvireckas, K. A.*

I. Draugijos tikslas.

1 §. Švento Kazimiero Draugijos tikslas yra skleisti švietimą, leidžiant ir platinant naudingas knygas, laikraščius ir kitokius spaudinius, o taipgi ir visa, kas reikalinga švietimui ir dievotumui.

2 §. Tam tikslui Draugija steigia savo spaustuves, krautuves, kioskus, agentūras, rengia paskaitas ir t.t.

3 §. Veikimo plotas — visa Lietuva ir lietuvių kolonijos kitur.

II. Draugijos turtas.

4 §. Draugijos pajamos susideda: a) iš vienkartinių įnešimų asmenų, įsirašančiųjų į garbės, tikruosius, amžinuosius ir metinius narius; b) iš pelno, leidžiant ir parduodant knygas, laikraščius ir kitokius dalykus; c) iš pelno nuo draugijos turto; d) iš testamentinių palikimų ir e) iš įplaukiančių aukų — pinigais, rankraščiais, knygomis, ir kitokiais dalykais.

5 §. Visas pelnas suvartojamas leidiniams papiginti ir draugijos veikimui praplatinti.

III. Draugijos sudėtis.

6 §. Draugija susideda iš: a) garbės, b) tikrųjų, c) amžinųjų ir d) metinių narių.

7 §. Draugijos nariais gali būti pilnamečiai abiejų lyčių katalikai.

8 §. Draugija gali organizuoti savo narių kuopas, turi tei-

sės daryti kuopų susirinkimus, steigti kuopų skaityklas ir, apskritai, tvarkyti kuopų veikimą Draugijos nustatytu reguleminu.

9 §. Garbės nario vardas duodamas už žymius Draugijai nuopelnus arba piniginę neatimtinai įnešamą auką (ne mažiau 500 litų).

10 §. Kandidatus į garbės narius stato Draugijos Valdyba, o patvirtina Visuotinis Susirinkimas balsų daugumu.

11 §. Tikruoju Draugijos nariu laikomas asmuo, įnešęs Draugijon nario mokesnio atimtinai bent 250 litų.

12 §. Amžinuoju nariu yra asmuo, kuris neatimtinai įneša Draugijon ne mažiau 175 litų.

13 §. Tikruosius ir amžinuosius narius priima Valdyba.

14 §. Metiniais Draugijos nariais laikomi asmenys, kurie kasmet įneša Draugijon bent po 7 lt. 50 ct.

15 §. Didumą visų narių mokesnių gali Visuotinis Susirinkimas pakelti arba sumažinti.

IV. Narių teisės.

16 §. Visi Draugijos nariai gauna kasmet knygų vertės ne mažiau kaip 10 litų, pagal parduodamąją kainą.

17 §. Visi Draugijos garbės, tikrieji ir amžinieji nariai turi Visuotiniuose Susirinkimuose sprendžiamąjį balsą ir gali būti renkami į Valdybą.

18 §. Visi gyvieji ir mirusieji nariai dalyvauja lygiai dvasiškuose Draugijos turtuose, kurie susidaro iš laikomų už juos mišių, maldų, atlaidų ir t.t.

19 §. Nė vienas narys negali savo teisių pavesti kitam arba testamente užrašyti.

20 §. Visi Draugijos nariai turi teisę daryti pranešimus apie dalykus, kurie Valdybos ir visuotinio susirinkimo kompetencijos nepereina.

21 §. Garbės ir amžinieji nariai gali atsitraukti iš Draugijos kiekvienu laiku, pranešdami raštu apie tai Valdybai; įneštieji Draugijos iždinėn jų pinigai, pagal 9 ir 12 §§ šių įstatų — negrąžinami.

22 §. Tikrieji Draugijos nariai, norėdami iš jos atsitraukti ir pasiimti atgal savo įnešimus, turi pranešti apie tai raštu Draugijos Valdybai dviejų metų bėgy, 6 mėnesiai prieš metinį Visuotinį Susirinkimą. Mirusiųjų tikrųjų narių teisėtiems įpėdiniams pareikalavus, įnašos jiems atiduodamos. Įnašų grąžinimas įvyksta, praslinkus trims mėnesiams po metinio Visuotinio Susirinkimo.

23 §. Draugija neprisiima atsakomybės už privačias savo narių skolas.

V. Narių pareigos.

24 §. Kiekvienas narys kunigas turi sykį per metus atlaikyti vienas mišias už gyvus ir mirusius Draugijos narius.

25 §. Nariai ne kunigai kalba kasdien po vieną „Tėve mūsų", pridėdami maldelę „Šv. Kazimierai, melskis už mus".

26 §. Kovo 4 d. kiekvienas Draugijos narys turi, pagal išgalėjimą, aplankyti bažnyčią ir pasimelsti į šv. Kazimierą, Draugijos globėją, kad Dievas per Jo užtarimą suteiktų visiems Draugijos nariams visagalės ir nuolatinės pagalbos.

27 §. Visi Draugijos nariai turi, pagal išgalėjimą, platinti Draugijos išleistąsias knygas ir kitokius spaudinius.

28 §. Draugijos narys, kursai savo pasielgimu kenkia jos reikalams, gali būti iš Draugijos pašalintas Visuotinio Susirinkimo nutarimu.

VI. Visuotinis Susirinkimas.

29 §. Visuotinius Susirinkimus sušaukia Valdyba. Jie būna paprasti ir nepaprasti.

30 §. Paprastuosius Visuotinus Susirinkimus sušaukia sykį per metus Valdyba pakvietimais arba pranešimu viename vietinių laikraščių, mažiausiai prieš 10 dienų lig Visuotinio Susirinkimo.

31 §. Nepaprasti Visuotinieji Susirinkimai esti sušaukiami ar tai Valdybai nutarus, ar raštu reikalaujant ne mažiau 100 visų turinčių sprendžiamąjį balsą Draugijos narių, arba Revizijos Komisijai to reikalaujant.

32 §. Visuotinis Susirinkimas susideda iš garbės, tikrųjų ir amžinųjų Draugijos narių, kurių kiekvienas susirinkime tur tik vieną savąjį balsą. Susirinkimas esti atidaromas ir vedamas Valdybos pirmininko ar jo įgaliotojo Valdybos nario.

33 §. Visuotinis Susirinkimas, kaip paprastasis, taip ir nepaprastasis, laikomas teisėtu, išpildant 30 §.

34 §. Renkant Valdybos pirmininką, pirmininkauja vienas iš dalyvaujančių Draugijos narių. Išrinkus pirmininką, jei jis yra susirinkime, tuojau užima pirmininko vietą ir varo paeiliui susirinkimo darbus.

35 §. Visuotinio susirinkimo nutarimai daromi paprastu balsų daugumu, išskyrus klausimus a) apie papildymą bei permainymą šių įstatų, b) apie narių iš D-jos pašalinimą, c) apie

perkėlimą D-jos į kitą miestą, d) apie Draugijos panaikinimą: tuomet reikalaujama sutikimo trijų ketvirčių visų turinčių teisę balsuoti ir suvažiavime dalyvaujančių narių.

36 §. Visuotiniai susirinkimai a) renka Pirmininką-Redaktorių ir Valdybos narius ir jų kandidatus, b) renka Revizijos Komisiją, c) peržiūri ir tvirtina praėjusių metų apyskaitas ir balansą ateinantiems metams, d) svarsto klausimus apie Draugijos uždarymą ir e) likvidaciją Draugijos turto, f) paskiria iš Draugijos kapitalų, Valdybai pristatant, ikmirtinę pensiją saviems ilgamečiams darbininkams ir, apskritai, sprendžia visus klausimus, Valdybos ar Revizijos Komisijos įnešamus.

37 §. Visi Valdybos nariai ir jų kandidatai renkami yra Visuotinio Susirinkimo trejiems metams, Revizijos Komisija vieneriems metams.

38 §. Balsavimas Visuotiniame Susirinkime daromas viešai, atskyrus vien sprendimą klausimų, nurodytųjų aukščiau 35 § punktuose: a. b. c. d. ir pirmininko išrinkimą, kaip daromas slaptas balsavimas kortelėmis, o taip pat ir visuose atsitikimuose, kada susirinkimo Pirmininkas, pagal klausimo ypatybes, priepažins reikalą padaryti balsavimą slaptą.

VII. Valdyba.

39 §. Draugijos Valdyba susideda: 1) iš Pirmininko, 2) Vicepirmininko, 3) Iždininko, 4) Sekretoriaus ir 5) 2 Valdybos narių. Visi Valdybos nariai turi Kaune gyventi. Valdybos posėdis teisėtas, jei jame dalyvauja Pirmininkas arba Vicepirmininkas ir bent trys Valdybos nariai.

40 §. Valdyba kelia ieškinius, atsako teisme, veda visus Draugijos reikalus, daro sutartis pirkimo ir pardavimo judamojo ir nejudomojo turto aktus ir t.t., išskyrus numatomą 36 § punkte e Draugijos turto likvidavimą.

41 §. Valdybos nutarimai daromi balsų daugumu, o jiems lygiai persiskyrus, persveria Pirmininko balsas.

42 §. Su įstaigomis ir asmenimis oficialiu būdu Valdyba susižino raštais su parašu Pirmininko arba Vicepirmininko ir bent vieno Valdybos nario. Taip pat ir pirkimo bei pardavimo aktai pasirašomi Pirmininko arba Vicepirmininko ir vieno iš Valdybos narių.

43 §. Pirmininkas sušaukia Valdybos posėdžius ir juose pirmininkauja, atstovauja Valdybai oficialiuose susinešimuose. Vicepirmininkas pavaduoja Pirmininką.

44 §. Iždininkas veda piniginius reikalus ir atsako už priimtus pinigus. Be iždininko parašo Valdybos išduotas kvitas laikomas netikru. Sekretorius veda Valdybos posėdžių protokolus ir prižiūri Draugijos raštinę.

45 §. Valdybos nariai dalyvauja Valdybos posėdžiuose ir veikime.

VIII. Revizijos Komisija.

46 §. Revizijos Komisija susideda iš trijų asmenų, išrinktų Visuotinio Susirinkimo. Ji a) peržiūri Valdybos veikimą, b) ištiria bent vieną sykį per metus Draugijos turtą, c) ištiria pagal dokumentus bent vieną sykį per metus laikomąją pas iždininką Draugijos kasą, d) ištiria metines atskaitas.

47 §. Revizijos Komisija, radusi Valdyboje svarbių neteisėtumų, sušaukia nepaprastąjį susirinkimą, kuriam apsvarstyti ir paveda tyrinėjimo davinius pranešimo formoje.

48 §. Tyrinėjimo daviniai turi būti pristatyti protokolo formoje, o pats tyrinėjimas turi būti daromas akivaizdoje asmenų, kuriems pavestas vienas ar kitas Draugijos ūkio skyrius.

IX. Bendros taisyklės.

49 §. Draugija turi savo antspaudą su parašu: „Švento Kazimiero Draugija".

50 §. Draugija gali įgyti nekilnojamojo ir kilnojamojo turto.

X. Likvidacija.

51§. Draugijos likvidaciją nutaria Visuotinis Susirinkimas.

52 §. Draugijai paliovus veikti, iš jai prigulinčio turto esti apmokamos skolos, atliekamoji dalis paskiriama vienai vietinių katalikiškųjų švietimo įstaigų.

53 §. Visi Draugijos leidiniai, tiek tikybiškai-doriško, tiek ir šiaip jau moksliško turinio neprivalo turėti savyje nieko priešingo Katalikų Bažnyčios Mokslui.

54 §. Šitie įstatai, o taipogi ir visos, jei prireiks, jų permainos turi būti patvirtintos Kauno Arkivyskupo, kaipo tiesioginio Draugijos Globėjo.

Pastaba. Šių Šv. Kaz. Dr-jos įstatų 8 §-e numatyta ir jos narių organizavimas k u o p o m i s. Kuopų veikimą nustato 'tam tikras Dr-jos Valdybos sustatytas k u o p o m s r e g u l e m i n a s. Jo tekstas skamba šiaip:

Šv. Kazimiero Draugijos narių kuopoms reguleminas.

1 §. Remdamiesi 8-ju § Šv. Kazimiero Draugijos įstatų, tos Draugijos nariai sudaro vietos kuopas.

2 §. Vietos kuopa laikoma įsikūrusia, jei jon įstojo ne mažiau 10 narių.

3 §. Narių kuopoj negali būti daugiau per šimtą. Kur jų esama apie 200, 300 ir t.t., ten steigiama 2, 3 ir t.t. atskirų kuopų.

4 §. Visi Šv. Kaz. D-jos nariai: garbės, tikrieji, amžinieji ir metiniai kuopos susirinkimuose ir balsavime turi lygias teises.

5 §. Kuopos pamatinis tikslas yra skaityti ir platinti geras knygas ir laikraščius ir padėti savo nariams išsidirbti tvirtą, gerai pamatuotą katalikišką susipratimą bei pažiūrą į pasaulį; be šio pamatinio tikslo kiekviena kuopa gali turėti ir kitų antrykščių kuoįvairiausių, bet šiam pamatiniam nepriešingų tikslų, k. š. kova su analfabetizmu suaugusių tarpe, su rūkymo papročiu, su alkoholizmu, su pasklidusiomis vietoj kenksmingomis pažiūromis..., lavinimasis giedojime, steigimas dorų pasilinksminimų, savišalpa, sportas ir t.t.

6 §. Kuopai susidarius, tuojau renkama Valdyba, susidedanti iš pirmininko, sekretoriaus, iždininko ir tiekos dešimtininkų, kiek kuopoj yra dešimčių narių.

7 §. Kuopos Valdybos pareigos: a) nustatyti kuopos antrykščius tikslus; b) nuspręsti jos būsimojo veikimo planą ir tvarką; c) pranešti centralei Šv. Kaz. Dr-jos Valdybai Kaune apie naujos kuopos įsikūrimą, jos tikslus, narių skaičių ir adresą; d) daryti Valdybos susirinkimus ne rečiau kaip 2 kartu per mėnesį ir visuotinius kuopos susirinkimus ne rečiau kaip sykį per metus; e) siuntinėti centralei Valdybai narių mokesnius, f) dalinti kuopos nariams atsiųstąsias centralės Valdybos knygas ir laikraščius; g) siųsti kuopos delegatą į visuotinį Šv. Kaz. D-jos susirinkimą; h) metams pasibaigus, atsiųsti centralei Valdybai pranešimą apie kuopos nuveiktus darbus ir naujus sumanymus.

8 §. Kuopa gali turėti savo atskirą ženklą, tautinę ar net bažnytinę vėliavą, bet šios pastarosios vartojimui bažnyčios iškilmėse reikia gauti vietos klebono leidimas.

9 §. Kuopos nutarimai laikomi teisėti, jei yra gavę paprastą balsų daugumą; balsams pusiau pasidalinus, persveria pirmininko balsas.

10 §. Kuopos pirmininko pareigos yra šios: a) šaukti valdybos ir kuopos susirinkimus; b) pirmininkauti juose; c) rūpintis kuopos veikimo paplatinimu, naujų narių pritraukimu; d) daboti, kad kuopos veikimas būtų griežtai tvarkomas šio regulemino taisyklėmis.

11 §. Kuopos sekretoriaus pareigos: a) vesti valdybos ir kuopos susirinkimo protokolus; b) vesti korespondenciją su cent-

rale Valdyba kuopos reikalais; c) sustatyti metų gale pranešimą apie kuopos veikimą; pranešti centralinei Valdybai apie mirusius kuopos narius ne vėliau mėnesio po jų mirties.

12 §. Kuopos iždininko pareigos: a) rinkti ir užrašinėti metinių narių mokesnius; b) priiminėti ir užrašinėti aukas bei mokesnius kuopos reikalams; c) laikyti tvarkoj kuopos iždą; d) duoti kuopos pirmininkui metams baigiantis atskaitą apie kuopos iždinės padėtį.

13 §. Dešimtininkų pareigos: a) atsiųstas iš centralinės Valdybos knygas padalinti savo dešimčiai narių; b) išklausyti savo narių skundus, jei kuris yra negavęs prideramų knygų, ar gavęs ne tas, kurių norėjo; c) tas skundas pranešti kuopos pirmininkui ir pridaboti, kad reklamacijos būtų kiek galima greičiau nusiųstos centralinei Valdybai.

14 §. Bendros kuopų pareigos: a) platinti Šv. Kaz. D-jos ir kitokius dorus leidinius savo apylinkėje; b) nurodinėti centralinei Valdybai, ko esamiems leidiniams trūksta, kurie nauji leidiniai žmonėms būtų labiau pageidaujami; c) sekti, kokios blogos knygos apylinkėj plinta, ir nurodinėti, kuo jos žmones patraukia.

15 §. Kuopai dėl kokios nors priežasties nebegalint veikti, kuopos turtas, jei kas lieka, apmokėjus visas kuopos valdybos užtrauktas skolas, atiduodamas vietos labdarybės įstaigų reikalams.

16 §. Centralinė Šv. Kaz. D-jos Valdyba už kuopos skolas bei deficitus neatsako.

Naudojantis tuo reguleminu, galima puikiai varyti k a t a l i k i š k o š v i e t i m o a k c i j a parapijose. Nes juo daugiau bus kurioj parapijoj Šv. Kaz. Dr-jos narių, juo daugiau joj bus galima suorganizuoti kuopų, o per jas juo daugiau paskleisti parapijoj katalikiškų raštų. Kunigams beliktų tik tom kuopom vadovauti ir jas palaikyti. Kai kurie kunigai taip ir darė, kuogeriausių rezultatų atsiekdami. Tame darbe ypatingai yra pasižymėjęs aukštai gerb. kan. M. V ė l u t i s. Kol jis klebonavo Š a k y n o j, jo ten įsteigtoji Šv. Kaz. Dr-jos kuopa yra veikus kuogražiausiai.

Tas pat pasakytina ir apie keliolika tokių pat kuopų, įsteigtų Šv. Kaz. Dr-jos delegato gerb. kun. P. K a s č i u k o Amerikoj, kol jis joms vadovavo. Bet jam Lietuvon grįžus, tos kuopos ėmė palengvėl gesti, ir dabar jau visai yra užgesusios.

V. ŠV. KAZ. DRAUGIJA IR APAŠTALIŠKAS SOSTAS. PIJAUS X-JO DR-JAI SUTEIKTIEJI ATLAIDAI.

Iš savo esmės Šv. Kazimiero Draugija yra viena iš religinių katalikiškų organizacijų Lietuvoje. Taip pažymėta jau pirmuose jos įstatuose. Jų 6-me §-e nurodyta, kad jos nariai tegali būti v i e n i t i k k a t a l i k a i. Kiekvienas jos narys kunigas turi pareigos kasmet atlaikyti vienas mišias už visus gyvus ir

Vysk. Paliulionis.

mirusius Šv. Kaz. Dr-jos narius (24 §). Kiekvienas jos narys ne kunigas turi kasdien kalbėti vieną „Tėve mūsų" ir maldelę „Šv. Kazimierai, melskis už mus" (25 §). Jos išleistuose veikaluose neturi būti nieko priešingo katalikų tikėjimui (53 §).

Dėliai to savo religinio pobūdžio Šv. Kazimiero Dr-ja buvo dvasiškos vyresnybės visuomet mielai palaikoma ir remiama. Uo-

lusis Katalikų Bažnyčios teisių gynėjas, vysk. M. Paliulionis ne tik Šv. Kazimiero Dr-jos įstatus patvirtino, bet ir, jos Valdybos prašomas, sutiko padaryti jai dar didesnį patarnavimą. Tam tikslui, besigydydamas Arco 1907 metų pradžioje jis yra pasiuntęs Romon tam tikrą raštą[1]), kuriame, išdėstęs Šv. Kazimiero Dr-jos tikslą ir nuopelnus, prašė Šv. Tėvą Pijų X-jį suteikti jai savo palaiminimą ir dvasiškų malonių. Vysk. Paliulionio prašymas buvo mielai išklausytas. Norėdamas naujai įsikūrusiai Draugijai dvasiškai padėti ir parodyti jai savo palankumą, Šv. Tėvas Pijus X balandžio 10 d. 1907 m. per kardinolą Cretoni, atlaidų ir Relikvijų Kongregacijos pirmininką teikėsi Šv. Kazimiero Dr-jai suteikti šias dvasiškas malones[2]):

---

[1]) To rašto tekstas skambėjo šiaip:

Beatissime Pater,

Miecislaus Leonardus Pallulon, Episcopus Samogitiensis, ad pedes S. V. provolutus, sequentia exponit:

Die 20 Julii 1906, Caunae in Lituania, fundata est catholica S. Casimiri Societas pro edendis piis utilibusque in lingua lituanica scriptis. Quo facilius huiusmodi finem assequi queant, dictae Societatis Sodales divinum auxilium assidue implorant quotidiana dominicae Orationis, cum invocatione: „S. Casimire, ora pro nobis" recitatione, ex parte laicorum, et unius intra annum Missae pro omnibus dictae Societatis membris tam vivis, quam defunctis, celebratione, ex parte Sacerdotum. Societas haec, quae duplicem cupit assequi finem, nempe bonis scriptis scriptorum malorum colluviem propellere, et vitam catholicam in populo lituano efficacius promovere, sub tutela S. Casimiri, Lituaniae principalis Patronis constituta, regitur statutis tam ab Episcopo Oratore quam etiam a civili Gubernio rite approbatis. Cura et sumptibus Societatis jam plures editi sunt libri ac libelli varii atque diversissimi argumenti; quare ipsa a lituanis grato animo accepta, brevi plus quam mille Sodales nacta est.

Cum vero Episcopus Orator persuasum sibi habeat huiusmodi piis Operibus maximo emolumento esse Apostolicae Sedis benedictionem et gratias, instanter petit, ut S. V. Societatem praedictam benedicere eique ex plenitudine pontificiae potestatis gratias spirituales et indulgentias benigne concedere dignetur.

Et Deus etc.

[2]) Štai to dokumento autentiškas tekstas:

SSmus Dnus Nr Pp. X in Audientia habita die 10 Aprilis 1907 ab infpto Card: Praef. S. C. Indulgentiis Sacrisque Reliquiis praepositae, sequentes gratias spirituates benigne concessit, nempe:

I. Omnibus ex utroque sexu Christi fidelibus qui supra memorato Pio Operi S. Casimiri nomen dederint, Plenariam Indulgentiam, lucrandam die eorum ingressus, vel dominica immediate sequenti, si confessi ac S. Comne refecti ad mentem Summi Pontificis oraverint.

II. Universis eiusdem Pii Operis Sodalibus 1) item Plenariam Indulgentiam a) die festo Sancti Titularis b) quattuor anni diebus festis a Rmo

„I. Visiškus atlaidus ton Draugijon įstojimo dieną arba artimiausią sekantį sekmadienį visiems abiejų lyčių katalikams, kurie bus atlikę išpažintį, priėmę Šv. Komuniją ir pasimeldę Šv. Tėvo intencijai.

II. Visiems tos Draugijos nariams

1° Visiškus atlaidus

a) Šv. Kazimiero Draugijos Globėjo dieną;

b) keturiose metų bėgy vyskupo prašytojo sykį nustatytose šventėse, jei tik atliks išpažintį, priims Šv. Komuniją ir pasimels Šv. Tėvo intencijai;

c) mirties valandą, jei prisirengę, kaip aukščiau nurodyta, ar bent sužadinę savyje gailestį, maldingai šauksis Jėzaus Vardo lūpomis, o jei to negalėtų, tai bent širdimi.

2° Septynių metų ir tiek pat kvadragenų atlaidus:

a) šventėse: Jėzaus Gimimo, Jo Apipiaustymo, Trijų Karalių, Velykų, Kristaus Dangun Žengimo ir Dievo Kūno.

Epo Ore semel tantum designandis; dummodo dictis diebus ipsi pariter confessi ad S. Synaxim accesserint et aliquam ecclesiam vel publicum oratorium visitaverint ibique uti supra pias preces fuderint: e) mortis articulo, si uti supra dispositi, vel saltem contriti, SSmum Jesu Nomen ore, si potuerint, sin minus corde devote invocaverint: 2) indulgentiam septem annorum totidemque quadragenarum a) in festo Nativitatis, Circumcisionis, Epiphaniae, Paschatis, Resurrectionis, Ascensionis et SSmi Corporis D. N. Jesu Christi. b) in festis Immaculatae. Conceptionis, Nativitatis, Annuntiationis Purificationis et Assumptionis B. Mariae V. c) in singulis festis SS. Apostolorum, dummodo praefatis diebus corde saltem contrito ac devote aliquam ecclesiam seu publicum oratorium visitaverint et uti supra oraverint; 3) indulgentiam sexaginta dierum, quoties aliquod pium opus pietatis vel charitatis corde saltem contrito peregerint. —

III. Singulis sacerdotibus supra dicti Pii Operis sodalibus indultum personale altaris privillegiati quattuor in singulis hebdomadae diebus, dummodo tamen simile indultun pro alia die non obtinuerint.

IV. Indultum, quo missae omnes pro anima alicuius Sodalis defuncti a quocunque Sacerdote celebrabuntur, ita illi animae suffragari queant ac si in Altari privillegiato celebratae fuerint. Tandem eadem Sanctitas Sua omnes et singulas indulgentias superius recensitas, excepta plenaria mortis articulo lucranda, etiam defunctis in Purgatorio degentibus applicabile declaravit. Praesenti in perpetuum valituro absque ulla Brevis expeditione. Contrariis quibuscunque non obstantibus.

Datum Romae e Secria eiusdem S. Congnis die 10 Aprilis 1907.

S. Card. *Cretoni*, Praef.

Pr. Se-rio

Josephus M. Coselli Sub-tus.

b) Dievo Motinos šventėse: Nekalto Prasidėjimo, Jos Gimimo, Apreiškimo, Grabnyčių ir Jos Dangun Ėmimo;

c) šventų Apaštalų šventėse, jei tik tomis dienomis bent sugraudinta širdimi ir maldingai aplankys bet kurią bažnyčią bei viešąją koplyčią ir ten pasimels, kaip anksčiau nurodyta.

III. Šešių dešimtų dienų atlaidus už kiekvieną maldingą bei gailestingą darbą, atliktą bent sugriaudinta širdimi.

IV. Tos Draugijos nariams kunigams suteikiama privilegijuoto altoriaus teisė, kurią jie gal naudotis keturis kart savaitėj, jei tik tos teisės nėra gavę kitai kuriai dienai.

V. Taip pat ir teisė, kurios dėka visos mišios bet kurio kunigo už mirusį Draugijos narį laikomos, turės jo sielai tiek naudos, kaip kad būtų atlaikytos privilegijuotam altoriuje.

Pagalios Jo Šventenybė visus ir atskirus aukščiau nurodytus atlaidus, išskyrus tik visiškus atlaidus, teikiamus mirties valandai, leidžia paaukoti ir mirusiems skaistykloje esantiems".

Kadangi šiame Šv. Tėvo rašte (II skyrius punktas b) buvo palikta vyskupui prašytojui teisė — nustatyti metuose keturias šventes, kuriose Šv. Kazimiero Dr-jos nariai galės gauti visiškus atlaidus, todėl vysk. Paliulionis, pranešdamas Šv. Kazimiero Dr-jos pirmininkui apie šias brangias ir gausias Šv. Tėvo malones, nustatė tam tikslui šias šventes:

1) Šv. M. P. Nekalto prasidėjimo, 2) Grabnyčių, 3) Šv. Jono Krikštytojo ir 4) Šv. P. M. Gimimo.

Prie šio savo pranešimo vysk. Paliulionis pridėjo dar ir gausią 300 rublių auką Draugijos reikalams, drauge su savo ganytojišku palaiminimu[1]).

---

[1]) Vysk. M. Paliulionies lotyniškai rašytas laiškas skambėjo šiaip:

A. R. D. Alexandro Dombrowski, Praesidi Societatis sub tutela S. Casimiri Caunae institutae pro edendis et divulgandis piis ac utilibus in lingua lituanica scriptis.

Salutem et benedictionem in Domino.

Sanctissimus Dominus Noster Pius Pp. X supplicibus precibus Nostris annuens, spirituales gratias et indulgentias Societatis S. Casimiri nuper concedere dignatus est. Harum gratiarum indicem in authentico S. Congregationis Indulg. et SS. Reliquiarum scripto expositum ad Te transmittimus pro istius societatis eiusque Sodalium notitia et spirituali commodo. Quoniam vero in eiusdem S. Congregationis scripto, cap. II ad litteram b) consignatum est: plenariam indulgentiam concedi „quattuor anni diebus festis a Rmo Eppo Oratore semel tantum designandis, dummodo dictis diebus ipsi... confessi ad S. Synaxim accesserint et aliquam ecclesiam vel publicum oratorium visitaverint; ibique, ut supra, scil. ad mentem Pontificis pias preces fude-

Abudu tuodu Šv. Tėvo Pijaus X ir vysk. M. Paliulionies raštu apie atlaidus, drauge su reikalingais paaiškinimais, Šv. Kazimiero Draugijos buvo 1907 m. išleista atskira knygutė vardu: „Šv. Tėvo Pijaus X naujai suteiktos kauniškei Šv. Kazimiero Draugijai dvasiškos malonės ir atlaidai. Jos buvo atspausta 20.000 egzempliorių, kurie ir išdalinta dovanai Draugijos nariams.

Šv. Tėvas Pijus X.

Netrukus po to, būtent liepos 31 d. 1907 m. yr įvykęs pirmutinis visuotinis Šv. Kazimiero Draugijos susirinkimas. Jame pirmininkas pasiūlė dalyviams viešai padėkoti Pijui X už taip mielai suteiktas Draugijai dvasiškas malones, kurios yra ne tik išskyrusios Šv. Kazimiero Draugiją iš kitų katalikiškų draugijų, bet iškėlusios ją aukščiau už jas. Pasiūlymas vienu balsu buvo priimtas.

Telegrama Šv. Tėvui skambėjo šiaip:

„Romon, kardinolui Merry del Val.

Šv. Kazimiero Draugija geroms knygoms lietuvių kalba platinti savo visuotiniame susirinkime Kaune sudeda prie Šv.

---

rint", — idcirco per praesentes Litteras Nostras designamus eum in finem sequentes dies festos: 1) Immaculate Conptionis B. M. V.; 2) Purificationis B. M. V. , 3) S. Joannis Baptistae, Princip. P. M. D. S., 4) Nativitatis B. M. V.

Dum de hisce uberrimis gratiis Societati S. Casimiri a Sede Apostolica concessis certiorem Te reddimus, simulque isti Pio Operi omnia quaecunque optima prosperaque in Domino adprecamur, hac pariter libentissime utimur occasione, ut una cum benedictione Pastorali obolum 300 rubellorum in rem Societatis S. Casimiri ex Nostra parte adiungamus,

Dabantur Arci 1907 ar. Aprilis 20 die.

†Miecislaus Eppus.

Tėvo kojų pilną pagarbos ir tvirčiausio prie Ap. Sosto prisirišimo pareiškimą, o drauge ir nuoširdžiausią padėką už suteiktus balandžio 10 d. atlaidus. Nuolankiai meldžia apaštališko palaiminimo.

Pirmininkas kun. A. Dambrauskas"

Į tai gautas atsakymas:

„Kaunan, Roma.

Kunigui Dambrauskui, Šv. Kazimiero Draugijos pirmininkui.

Šv. Tėvas laimina gerosios spaudos Kongresą, priimdamas pagarbos išreiškimą, siųstą garbaus pirmininko ir jo bendradarbių.

Kardinolas Merry del Val".[1])

Tai buvo pirmutinis, betarpiškas Šv. Kazimiero Dr-jos susisiekimas su Apaštališku Sostu.

Sekančiais 1908 m. gegužio 16 d. valdybos posėdy buvo nutarta per kun. P. Januševičių, vykstantį Romon, pasiųsti Šv. Tėvui po vieną dailiai aptaisytą egzempliorių visų Šv. Kazimiero Dr-jos leidinių drauge su tam tikra petrapinigio auka Draugijos ir jos Valdybos narių vardu.

Dr-jos delegatas kun. P. Januševičius birželio 21 d. laimingai atvyko Romon. Audiencijų biūre jis sužinojo, kad audienciją pas Šv. Tėvą tegalima gauti vien bendrai su kitais maldininkais, kad tokia bendra audiencija turėjo tenkintis ir atvykęs iš Varšuvos vysk. Ruškevičius. Tas pat pasiūlyta ir mūsų delegatui. Bet jis tuo nesitenkindamas, panorėjo gauti atskirą privačią audienciją pas Šv. Tėvą.

Tuo tikslu jis kreipėsi į aukštai Vatikane pastatytą monsinjorą Bisleti: išdėstė jam savo kelionės tikslą, pasisakė atvežęs Šv. Tėvui dovanų, Šv. Kaz. Dr-jos išleistų knygų...

— O kiek gi Tamsta tų knygų esi atsivežęs?

---

[1]) Rome, Cardinal Merry del Val. Société St. Casimir de la bonne presse en lanque lithuanienne dans son Congrès général à Kovno dépose aux pieds du Souverain Pontife hommage respectueux d'innebranlable attachement au Saint Siège, et ses remerciements les plus sincères pour les indulgences de 10 Avril. Sollicite très humblement bénédiction apostolique.

Président *Abbé Dombrovski.*

[1]) Kowno Roma, 427,29,15,1,10,5 Abbé Dombrovski Président Société St. Casimir Kowno.

Saint. Pére beni Congrés de la bonne presse en agréant hommages du digne président et de ses confrères.

Card. *Merry del Val.*

— Apie 40...

— Tai ištisa biblioteka — sušuko nustebęs monsinjoras.

— Biblioteka nebus, tai tik pirmosios po spaudos atgavimo Šv. Kaz. Dr-jos išleistos katalikiškos knygelės, — atsakė delegatas.

Garbus monsinjoras pažadėjo delegatui išsirūpinti prašomąją privačią audienciją. Ir ištikrųjų ryto metą atsiuntė pranešimą, kad Šv. Tėvas priimsiąs delegatą tą pat dieną, 12 valandą. Tai buvo Žemaičių vyskupijos Globėjo Šv. Jono Evang. šventė, birželio 24 diena.

Gavęs šią malonią žinią, delegatas pasiskubino išsirengti į Vatikano rūmus. Prisiartinus paskirtai valandai, jis puikiomis Vatikano salėmis buvo nuvestas į Šv. Tėvo privatų kabinetą. Ten beeidamas nešės po pažaščia gražiai aptaisytą žurnalo „Draugijos" tomą[1]). Tai pastebėjęs, vienas iš Vatikano tarnų sustabdė delegatą ir, atnešęs sidabrinį padėklą, pamokė — aukojamąjį daiktą reikia esą padėti ant padėklo ir taip įteikti Šv. Tėvui.

Galop delegatas pakviesta pas patį Šv. Tėvą Pijų X. Atidavęs jam, kaipo Bažnyčios Galvai, prideramąją pagarbą, delegatas buvo bepradedąs stovėdamas pasakoti apie savo atvykimo tikslą, bet Pijus X, pertraukdamas jo kalbą, tarė trumpai:

— S e d e a s (sėskis).

Kadangi delegatas iš kaž ko buvo girdėjęs, sėdėti prie popiežiaus teturį teisės vien tik kardinolai, tatai stovėdamas, bandė toliau kalbėti, bet Pijus X, rodydamas kedę, meiliai vėl pakartojo tą pat žodį:

— S e d e a s . . .

Tuomet sužavėtas šiuo Pijaus X malonumu, delegatas ėmė atsisėdęs pasakoti apie lietuvių katalikų vargus po rusų valdžia, apie rusų persekiojimą katalikų tikybos, apie Kražių bažnyčios uždarymą, apie lietuvių spaudos uždraudimą, apie lietuvių kovą prieš rusų šriftą, pasibaigusią lietuvių laimėjimu, apie naujai įkurtą Šv. Kaz. Dr-ją geriems lietuvių kalba raštams leisti, apie tik ką mirusį Žemaičių vyskupą M. L. Paliulionį, uoliai rėmusį tą Dr-ją ir padėjusį išgauti jai iš Apaštališko Sosto gausius atlaidus.

---

[1]) Mat, jis, kaip storiausias iš visų kitų Šv. Kaz. Dr-jos leidinių, rimčiausiai atrodė. Visas kitas atsivežtas knygas, delegatas mons. Bisletio patariamas, buvo pats įteikęs Vatikano bibliotekai.

Užbaigė kalbą dar kartą savo ir Šv. Kaz. Dr-jos vardu dėkodamas Šv. Tėvui už jai suteiktus gausius atlaidus, prašė priimti jos atsiųstą Vatikano bibliotekai dovaną ir palaiminti atsineštus su savim ražančius ir medalikėlius, kaipo savo kelionės Romon atminimą.

Klausydamas delegato kalbos Pijus X, reikšdamas lietuviams nuoširdžiausios užuojautos, keletą kartų yra graudžiai atsiliepęs:

— Paupercula Lithuania (vargšelė, ta Lietuva).

Delegatui baigus kalbėti, Pijus X žingeidžiai pavartė sau įteiktąjį „Draugijos" tomą, perskaitydamas jame vieną kitą lietuvišką žodį ir dėkodamas už dovaną, suteikė Apaštališkąjį palaiminimą delegatui, jo atstovaujamai Šv. Kaz. Dr-gijai, visiems jos nariams ir rėmėjams ir visam Lietuvos kraštui.

Audiencija, užsitęsusi 24 minutes, tuo ir pasibaigė.

Po karui, Lietuvos valstybei suėjus į betarpiškus santykius su Ap. Sostu, teko ir Šv. Kaz. Dr-jai betarpiškai susidurti su Lietuvon siųstais Šv. Tėvo atstovais. Pirmutinis iš jų buvo T. Antoninas Zecchini S.J., Apaštališkas Vizitatorius Lietuvai. Šv. Kaz. Dr-jos Valdybos įgaliotas, jos pirmininkas prel. A. Dambrauskas sausio 26 d. 1922 metais yra jam įteikęs apie savo vedamąją Dr-ją šį trumpą pranešimą:

„Šv. Kazimiero geroms lietuvių kalba knygoms leisti Draugija įkurta 1906 metais. Patvirtinta vietos vyskupo Paliulionies, balandžio 10 d. 1907 m. Šv. Tėvo Pijaus X apdovanota gausiais atlaidais veikia nuo septyniolikos metų. Iki šiam laikui yra išleidus 323 knygas; jų tarpe pirmą vietą užima J. E. vysk. J. Skvirecko parūpintas Šv. Rašto lietuviškas vertimas su greta padėto Vulgatos tekstu. Šio veikalo yra išėję trys tomai, ketvirtas spausdinama Berlyne. Be to Dr-jos lėšomis eina 5 laikraščiai: „Vienybė", „Žvaigždė", „Viensėdis", „Ganytojas" ir „Draugija". Pirmoji eina kas savaitė, visi kiti — mėnesiniai. Dr-ja turi savo didelius namus Kaune, o taip pat savo spaustuvę ir knygyną. Mažesnius knygynus turi ir kituose Lietuvos miestuose, k. š. Vilniuj, Šiauliuose, Telšiuose, Ukmergėj, o taip pat ir kioskus kai kuriose gelžkelių stotyse, k. š. Kaune, Kaišedory, Šiauliuose, Mažeikiuose. Narių 1921 metais Lietuvoj, Anglijoj ir Š. Amerikoj Dr-ja yra turėjusi 9821. Darbininkų išlaiko 66. Jos valdybon įeina šie 6 asmenys: pirmininkas prel. A. Dambrauskas, vicepirmininkas kun. Pr. Penkauskas, iždininkas — kan. A. Alekna, sekretorius

26271

Kauno Tarpdiecezinės Kunigų Seminarijos BIBLIOTEKA

kun. J. Bikinas ir Valdybos nariai — d-ras A. Maliauskis ir kan. J. Stakauskas[1]).

Panašūs raštai buvo įteikti ir vėlesniems Šv. Tėvo atstovams — internuncijui Schioppai ir nuncijui Bartoloniui.

Galop lapkričio 30 d. 1931 m. Šv. Kaz. Dr-jos 25 metų proga Šv. Tėvas Pijus XI yra atsiuntęs šiai Dr-jai labai malonų sveikinamąjį laišką su Apaštališku palaiminimu. To laiško tekstą patieksime žemiau, trečioj šio veikalo daly, kalbėdami apie pernykščio Dr-jos jubiliejaus iškilmes (žiūr. 94—96 psl.). Į šį laišką Šv. Kaz. Dr-ja atsakė nuoširdžiausios padėkos telegrama[2]).

---

[1]) Šio pranešimo lotyniškas tekstas buvo suredaguotas šiais žodžiais:

Reverendissimo P. Antonino Zecchini S. J., Visitatori Apostolico pro Lituania.

Pro memoria.

Societas S. Casimiri

pro edendis bonis libris in lingua lithuanica.

Erecta 1906 a., approbante Loci Ordinario M. L. Pallulon, Aprilis 10 d. 1907 a. a Pio Papa X multis indulgentis locupletata, agit modo annum decimum septimum. Edidit hucusque 323 libros, intra quos praecipuum locum tenet nova ab Excell. Dno Jos. Skvireckas exarata tolius Scripturae sacrae versio lithuanica, adiecto latinae vulgatae textu et commentariis. Huius operis extant jam tria volumina, quartum modo Berolini typis mandatur. Societatis sumptibus eduntur insuper 5 folia periodica: „Vienybė" (Unio), „Žvaigždė" (Stella), „Viensėdis" (Rusticus), „Ganytojas" (Pastor); et „Draugija" (Societas), quorum primum prodit unaquaqua hebdomade, reliqua — semel in mense.

Societas pessidet propiam sat amplam domum Caunae cum officinis typographica et libraria. Minores officinas librarias habet etiam in diversis Littuaniae urbibus, uti Vilna, Šiauliai, Telšiai, Ukmergė, et in qusbusdam stationibus viarum ferrearum, uti Caunae, Kaišedoris, Šiauliai, Mažeikiai. Anno 1921 Societas habuit 9.821 membra in Lithuania, Anglia et America Septentrionali. Alit 66 operarios. dirigitur a Comitatu composito ex 6 personis: praelato A. Dambrauskas, — praeside; RD. Fr. Penkauskas S. Th. M. — Vice-praeside, Canonico A. Alekna S. Th. M.—aerario, RD. sacerdote Bikinas secretario et Dre. A. Maliauskis et Canonico Jos. Stakauskas cooperatoribus.

Caunae Januarii 26 d. 1922 Ar.

S. Casimiri Societatis pro tempore praeses

Praelatus *A. Dambrauskas S. Th. M.*

[2]) Jos tekstą žiūr. žemiau III-oj daly 96—97 psl.

VI. ŠV. KAZIMIERO DR-JA IR LIETUVOS EPISKOPATAS.

Šiai Dr-jai 1906 m. įsikūrus, Lietuvos kunigija mielai ją palaikė, rašydamasi jos tikraisiais nariais. Jau pačiame steigiamame jos susirinkime įsirašiusieji 175 kunigai yra įnešę Dr-jos iždan 8800 rub. Iki galo pirmųjų Dr-jos veikimo metų (pagal įstatus jie tęsdavos nuo liepos mėn. vienų iki liepos sekančių metų) tas kunigų narių skaičius yra pakilęs iki 310, O Dr-jos kapitalas — iki 15.550. Su šiąja suma jau drąsiai buvo galima pradėti knygų leidimo darbas.

Be to, Dr-jon įstojusieji kunigai uoliai ragino ir savo parapijiečius rašytis ton Dr-jon. Tos energingos paramos dėka Šv. Kaz. Dr-ja jau savo pirmais gyvavimo metais yr turėjus 82 amžinuosius ir 3646 metinius narius ne kunigus.

Pats vysk. Paliulionis, kad ir nebuvo lietuvybei palankus, tačiau, kaip aukščiau matėm, Šv. Kaz. Dr-ją karštai rėmė ir jai daug gera yra padaręs, išgaudamas iš Šv. Tėvo Pijaus X-jo gausių atlaidų ir paaukodamas jos reikalams geroką 300 rub. sumą.

Nemažiau jai palankus buvo ir vysk. Cirtautas, neužmiršęs jos net ir savo testamente.

Dar daugiau Šv. Kaz. Dr-jai yra padėjęs vysk. Karevičius, nes vizituodamas parapijas, kreipdavo dėmesio ir į tai, ar daug yra ten Šv. Kaz. Dr-jos narių, ir kur jų nerasdavo, ar rasdavo tik vieną kitą, laikydavo savo pareiga paraginti kleboną, kad pasistengtų jų skaičių padauginti.

Kai 1920 metais Šv. Kaz. Dr-jos Valdyba buvo pasiuntus jam egzempliorių vysk. J. Skvirecko verstų ir jos išleistų „Evangelijos dalių, skaitomų Viešpaties dienomis ir šventadieniais", ji yra gavus iš šio garbaus hierarcho nuoširdų padėkos laišką, kuriame šalia karštų linkėjimų pasisekimo Dr-jos veikime įdėta ir šis jo paliudijimas:

„Nuo keliolikos metų atidžiai seku Šv. Kaz. Dr-jos veikimą ir galiu paliudyti, kad savo išleistomis knygomis ir laikraščiais Šv. Kazimiero Dr-ja nemaža yra patarnavusi Bažnyčiai ir Tėvynei, skleisdama lietuvių tarpe katalikiškąjį ir tautinį susipratimą". (Iš vysk. Karevičiaus laiško, rašyto lapkričio 28 d. 1920 m. Nr. 2884).

Dabartinis mūsų Ganytojas J. E. arkivyskupas J. Skvireckas dalyvauja toje Dr-joje nuo pat jos įsikūrimo, taigi yra jos narys jau 26 metai. Be to, jis ir aktyviai jai yra nemaža pasidarbavęs, būdamas 1911—1913 m. jos vicepirmininku.

Šv. Kaz. Dr-jai besikuriant, J. E., tuomet dar Žemaičių Seminarijos profesorius, veda atskiram sąsiuviny sąrašą knygų, pasižadėjusių iš įvairių kalbų išversti tinkamų Lietuvos katalikams veikalų, kad Šv. Kaz. Dr-ja turėtų ką leisti. Tas sąrašas yra paties J. E. ranka surašytas ir išmargintas mėlynu paišeliu pastabomis, kas savo pažadą yra ištesėjęs, kas ne. Sąsiuvinys su tuo sąrašu tebėra po šiai dienai užsilikęs Šv. Kaz. Dr-jos archyve. Jis dar kartą liudija apie nemažą mūsų dabartinio Ganytojo atsidavimą Šv. Kaz. Dr-jai.

Pagaliau garbių šios dienos kitų mūsų Ganytojų palankumą Šv. Kaz. Dr-jai parodo jų sveikinamieji laiškai, atsiųsti jos Valdybai pernykščio šios Dr-jos jubiliejaus proga. Tų laiškų tekstą žiūr. III-oj šios knygos daly 94—104 psl.

Taigi aukštosios bažnytinės vyresnybės palankumas mūsų Dr-jai yra neabejotinas. Jei čia ko galima būtų dar pageidauti, tai nebent jaunosios mūsų kunigijos kartos bent kiek didesnio susidomėjimo tąja Dr-ja ir veiklesnio jos palaikymo.

Tiesa, atsiradus dabar daugybei naujesnių Dr-jų (k. š. „Blaivybės", „Pavasario", „Moterų", K. V. C.) jauni konfratrai neturi beveik nė laiko senąją šv. Kaz. Dr-ją beprisiminti. Iš šalies jie yra girdėję, kad toji Dr-ja gerai laikos, todėl ir nemato reikalo kreipti į ją savo parapijiečių dėmesio. Žinoma, mūsų Dr-jai tai neina į sveikatą, bet nemaža dvasiško nuostolio turi iš čia ir pati parapija. Nes kur parapijoje nėra nė vieno Šv. Kaz. Dr-jos nario, ten vargiai bepatenka viena kita dora knygelė kitais keliais. Na, o ten, kur neateina pamokančių ir dorinančių raštų, sunku tikėtis, kad katalikiškas susipratimas ir katalikiškoji kultūra galėtų sparčiai kilti. Ir priešingai, kurioj parapijoj yra daugiau Šv. Kaz. Dr-jos narių, ten daugiau pasklinda katalikiškos literatūros, ten ji daugiau skaitoma ir daro daugiau įtakos žmonėms, apšviesdama jų protą ir žadindama jų širdyje gerus kilnius jausmus. Ten ir antikatalikiški raštpalaikiai sunkiau beįsiskverbia. Tatai ir galima sakyti, jog Šv. Kazimiero Dr-jos palaikymas ir jos knygų platinimas yra šiandieną viena iš tinkamiausių k a t a l i k i š k o s a k c i j o s f o r m ų.

Toje savo akcijoje Šv. Kaz. Dr-ja, kaip anksčiau matėm, yra turėjus nemaža draugų ir rėmėjų. Bet netrūko jai ir priešų bei jos darbo kliudytojų. Daugiausia tai buvo vietos biurokratai rusintojai.

VII. ŠV. KAZIMIERO DR-JOS DARBE SUTIKTOS KLIŪTYS.

Jų buvo nemaža ir gan įvairių. Vienoms atsirasti yra davęs progos pirmasis Šv. Kaz. Dr-jos įstatų paragrafas. Mat, pastaboje prie jo buvo pažymėta, kad Šv. Kaz. Dr-jos „veikimo sritis yra Kauno gubernija". To „srities" nurodymo būtinai reikalavo bendri Rusų įstatymai apie draugijas. Bet šitoks veikimo srities" susiaurinimas, žinoma, buvo geras pretekstas biurokratams kabintis prie ne rusiškų, o ypač prie katalikiškų draugijų. Juo jie nesyk ir naudojos, kaip tai matyti kad ir iš šių faktų.

1910 metais Valkininkų parapijoj (Trakų aps. Vilniaus gub.) vietos klebonui žmones paraginus, atsirado 152 kandidatu į metinius Šv. Kaz. Dr-jos narius. Vietos policija, sužinojus apie tai, pranešė savo aukštesnei valdžiai, kad klebonas pasiuntęs kauniškei Šv. Kaz. Dr-jai 228 rublius, gavęs iš ten daugybę lietuviškų knygų ir išdalinęs vietos žmonėms. Tuo būdu Kauniškė Dr-ja, Valkininkų klebono padedama, plečianti savo veikimą Vilniaus gubernijoj, ko ji, pagal savo įstatus neturinti teisės daryti.

Gavęs šią žinią, Vilniaus gubernatorius parašė tuojau Kauno Gubernatoriui smarkų raštą, prašydamas sudrausti kauniškę Šv. Kaz. Dr-ją, kad ji daugiau su savo neteisėtu veikimu nedrįstų skverbtis jai svetimon Vilniaus gubernijon. Kauno gubernatorius, ilgai nelaukdamas kovo 12 d. 1911 m. atsiuntė Šv. Kaz. Dr-jai aštrų perspėjimą, grasindamas — įskųsiąs ją Vidaus Reikalų Ministerijai, jei ji su savo veikimu nesiliausianti skverbtis jai svetimon Vilniaus gubernijon.

Vadinas, Valkininkų incidentas palaikyta dideliu nusikaltimu. Tylėti nebuvo galima. Teko aiškintis. Šv. Kaz. Dr-jos Valdyba tai ir padarė. Kovo 23 d. tų pat 1911 m. ji pasiuntė į Kauno gubernatoriaus raštą šitokį atsakymą:

1) Pagal savo įstatus Šv. Kaz. Dr-ja yra knygų leidimo bendrovė; kaip tokia, ji, eidama savo įstatų 3-ju §-u turi teisę pardavinėti savo leidinius.

2) Kiekvienas tos Dr-jos išleistas veikalas, jei tik rusų cenzūra nėra jo uždraudusi platinti, pareina nuo bendrų valstybės įstatymų, nepriklausomai nuo Dr-jos leidėjos įstatų ir todėl lygiai su kitomis cenzūros leistomis knygomis gali būti platinamas visoje Rusų Imperijoje.

3) Kiekvienas tiek Kauno, tiek kitų gubernijų lietuvis turi teisę pirktis patogiausiu sau būdu įvairių cenzūros leistų lietuviškų knygų, taigi ir Šv. Kaz. Dr-jos leidinių.

4) Kiekvienas lietuvis turi teisę pagal savo įsitikinimą peikti bei girti Šv. Kaz. Dr-jos leidinius ir net privačiai rekomenduoti juos kitiems. Šios Dr-jos Valdyba neturi nei teisės nei fiziško galimumo veikti prieš tai. Todėl, jei Valkininkų klebonas, pripažinęs Šv. Kaz. Dr-jos leidinius naudingais savo parapijiečiams lietuviams, pasiūlė įsigyti jų ne knygynuose, bet pačioje Šv. Kaz. Dr-joje, nuleidžiančioje nuo leidinių net 50%, tai jis tai yra padaręs savo įsitikinimu, o ne Šv. Kaz. Dr-jos Valdybai siūlant, nes šiame atvejy tokio pasiūlymo nebuvo padaryta.

5) Vienatinė į metinius Dr-jos narius priėmimo sąlyga, einant jos įstatų 14-ju §-u, tėra vien sumokėjimas tam tikru laiku nario mokesnio. Apie tai, kad Šv. Kaz. Dr-jos nariai visi turėtų gyventi Kauno gubernijoj, ten nieko nepasakyta. Dėliai to, kai kurių Dr-jos narių buvimas Vilniaus ar kitose gubernijose visai nesipriešina įstatų §-ui apie „veikimo sritį". Nes laikantis priešingo aiškinimo, tektų pripažinti viena iš dviejų: arba kad Šv. Kaz. Dr-jos nariai neturi teisės išvykti iš Kauno gubernijos sienų, arba kad nuvykę kiton gubernijon, paliauja buvę Šv. Kaz. Dr-jos nariai, taip kad ši Dr-ja, paėmus iš jų pinigus, nebeturėtų pareigos jiems knygas besiųsti. Bet šitoks perdaug Dr-jai palankus aiškinimas, kaipo įžeidžiąs elementarį teisingumą ir Dr-jos įstatuose neturįs jokio pagrindo, tenka laikyti nepriimtinu. Galop prie šiandienio lengvo susisiekimo ir nuolatinio žmonių kilnojimosi Šv. Kaz. Dr-jos Valdyba nė negali susekti, kuris jos narys ir kur važinėja; jai užtenka vesti narių sąrašas ir pasižymėti jų adresai, kuriais jiems Dr-jos knygos siunčiamos.

6) Pirmojo Dr-jos įstatų §-o pastaba apie veikimo sritį tiesiogine savo prasme teliečia vien Dr-jos Valdybą (nes iš tikrųjų ji viena tik teveikia), o ne Dr-jos narius. Dėliai to Valdyba turi teisę priimti Dr-jon nariais net ir asmenis laikinai Kaune gyvenančius, kurių nuolatinė buveinė yra už Kauno gubernijos ribų, žiūrėdama tik vieno, kad narių įrašymas įvyktų Kaune ir būtų padaryta ne pašalinio žmogaus, bet pačios Valdybos. Šį savo įsitikinimą Valdyba remia net ir tuo pačiu įstatų 1-ju §-u, kuriuo eidama, ji turi teisę leisti ne vien knygas, bet ir laikraščius, kurių platinimas nėra apibrėžtas jokiomis sritimis.

Šį Šv. Kaz. Dr-jos pasiaiškinimą Kauno gubernatorius be abejo yra pasiuntęs Vilniaus gubernatoriui. Ar Dr-jos įrodymai yra įtikinę šį pastarąjį, žinių neturim. Težinom tik tiek, kad daugiau jis Šv. Kaz. Dr-jos nebeskundė dėl josios tariamojo jo gubernijon įsibrovimo.

Bet sekančiais 1912 metais panašų skundą buvo Šv. Kaz. Dr-jai iškėlęs kitas siauraprotis biurokratas, būtent Rygos gubernatorius. Progos šiam skundui yra davęs Šv. Kaz. Dr-jos skelbimas, įdėtas josios leidžiamame „Rygos Garse". Kaž koks Dr-jos priešas atkreipė Rygos gubernatoriaus akį į tą skelbimą, išaiškindamas jam, tai esąs neleistinas Šv. Kaz. Dr-jos veikimo srities praplėtimas.

Norom nenorom teko iš naujo įrodinėti, Šv. Kaz. Dr-ją savo skelbimu „Rygos Garse" nesant nusidėjus nei savo įstatams, nei Rusų valstybės įstatymams. Savo pasiaiškinime pasiųstame Kauno gubernatoriui birželio 22 d. 1912 m. Šv. Kaz. Dr-jos Valdyba yra pavartojus šiuos argumentus:

1) Šv. Kaz. Dr-ja kovo 12 d. 1911 metais yra patvirtinta paties Vidaus Reikalų Ministerio Stolypino, einant įstatymu apie draugijas iš kovo 4 d. 1906 m. 1-jo skyriaus 5-ju §-u, taigi kaipo tokia, turinti teisės siekti net ir religinių tikslų.

2) Pagal savo įstatus ši Dr-ja yra knygų leidimo bendrovė. Jos veikimas yra sukoncentruotas ypatingai Kaune. Čia spausdinami jos leidiniai, čia jie laikomi, iš čia siuntinėjami Dr-jos nariams ir ėmėjams. Kaune gyvena ir Dr-jos Valdyba, čia kasmet daromi jos visuotini susirinkimai. Už Kauno sienų Dr-ja neturi nei savo skyrių, nei knygynų, nei kitko. O apie tai, kad visi Dr-jos nariai turėtų gyventi v i e n K a u n o g u b e r n i j o j, Dr-jos įstatuose nieko nepasakyta.

3) Kaipo knygų leidžiamoji bendrovė, Šv. Kaz. Dr-ja savo leidinių platinimo ir pardavinėjimo atžvilgiu naudojas visomis Valstybės pripažintomis teisėmis, be jokių teritorialinių suvaržymų, o taip pat ji turi teisę skelbti bei reklamuoti savo leidinius visuose Rusų Imperijos laikraščiuose ir žurnaluose, lygiai su kitomis knygų leidimo bendrovėmis.

4) Dr-jos skelbimasis „Rygos Garse", į kurį p. Rygos gubernatorius teikės atkreipt savo akį, buvo skirtas ne to laikraščio ėmėjams, rygiečiams, bet jo skaitytojams, gyvenantiems Kauno gubernijoj, kur šis laikraštis, mūsų turimomis žiniomis, yra labai paplitęs.

Galop buvo nurodytos ir absurdiškos pasėkos savaime plaukiančios iš per siauro p. Rygos gubernatoriaus „veikimo srities" supratimo.

Tuo pasiaiškinimu ir pasibaigė ši Šv. Kaz. Dr-jai iškeltoji byla.

Kitokios Šv. Kaz. Dr-jos veikimui kliutys prieš karą kildavo iš perdidelio rusų administracijos sauvaliavimo bei tamsumo. Duotąją jai teisę administratyviai bausti vietos spaudą — rusų gubernatoriai naudodavos be jokio reikalo, visai nežiūrėdami teisybės. Tam patvirtinti — štai faktai.

Šv. Kaz. Dr-jos leidžiamoji „Vienybė" įdeda straipsnį apie rusų Žemės Banko Lietuvos dvarų supirkinėjimą ir jų dalinimą rusams kolonistams, vėliau paskelbia, kad rusai pašalino iš Vilniaus vysk. Roppą — visa tai buvo gryna tiesa, bet Kauno gubernatorius administratyviniai uždeda nieko nekaltam laikraščiui piniginę pabaudą, girdi, kam jis kiršinąs liaudį prieš rusų valdžią.

Kitam Šv. Kaz. Dr-jos leidžiamam žurnalui („Draugijai"), korespondentas praneša, kad pravoslavų archieriejus lankydamas Žemaitijoj savo cerkves, užeinąs ir į liaudies mokyklas ir ten katalikų vaikams dalinąs pravoslaviškas knygeles. Žurnalas paskelbia tą žinią — ir lieka administratyviniai nubaustas stambia piniginė pabauda.

Prie minėtos „Draugijos" ėjo prieš karą moksleivijai skiriamas priedas „Ateitis". Ten tarp kitko buvo dedamos ir moksleivių surinktos liaudies dainos. Vienoj iš tų dainų buvo dainuojama apie sunkią kareivio padėtį kariuomenės tarnyboj. Rusų cenzorius įžiūrėjo toj dainoj kurstymą liaudies prieš rusų kariuomenę, ir „Ateitis" gavo sumokėti visai neužpelnytą piniginę pabaudą[1]).

Dar didesnė nesąmone buvo nubaudimas Šv. Kaz. Dr-jos leidžiamo satiros žurnalo „Garnio". Ten (1913, 8-am n-ry) buvo įdėtas straipsnis „Ar yra blogų žmonių pasauly?" Autorius pasakoja, kaip jis lankęsis pas žmones, kurie paprastai laikomi blogais ir kaip šie tvirtinę, blogais esą ne jie, bet kiti. Dėliai to straipsnis ir buvo užbaigtas šiuo satirišku ketureiliu:

Kad pasauly pragars daros,
Žmonės velnio apsėsti, —
Kaltas Dievas, kaltas caras,
Tik mes vieni nekalti...

---

[1]) Plačiau apie tai sk. „Ateities", 1931, 2 n-rį.

Kaip mato skaitytojai, humoristika buvo visai nekalto turinio, bet tamsuolis rusų cenzorius įžiūrėjo čia caro įžeidimą. „Garnio" redaktorė buvo tuojau suareštuota, ir kalėjiman patupdyta. Teko ji vargšė gelbėti, sumokėti stambią piniginę pabaudą.

Tokių neteisingų baudimų nebuvo galima pakęsti. Teko šauktis aukštesnės instancijos, prašyti bylą peržiūrėti. Vienu kitu atveju Kauno gubernatorių klaidos paties Vidaus Reikalų Ministerio buvo pastebėtos ir jų pabaudos panaikintos. Bet kiek dėliai tų neteisingų bylų teko Šv. Kaz. Dr-jos Valdybai laiko sugaišti, susikrimsti ir pinigo prikišti, sunku ir beapsakyti. Šv. Kaz. Dr-jos Valdybai tai buvo ne tik nemalonumas, bet tiesiog didžiulis jos kultūros varomojo darbo kliudymas.

Bet to kliudymo nežiūrėdama, Šv. Kaz. Dr-ja sėkmingai varė pasirinktą dorų lietuviškų knygų leidimo darbą. Kas jos čia atsiekta, geriausiai pamatys skaitytojai iš žemiau dedamojo Šv. Kaz. Dr-jos per pirmuosius jos veikimo 25 metus (1906—1931) išleistų knygų sąrašo.

VIII. ŠV. KAZIMIERO DRAUGIJOS PIRMAM JOS VEIKIMO DVIDEŠIMTPENKMETY (1906 — 1931) IŠLEISTŲ KNYGŲ SĄRAŠAS.

1. *Maža dovanėlė* kalėdojant paveikslėlių vietoje arba trumputis pamokymas, kaip reikia gerą išpažintį atlikti. Lenkiškai parašė kun. L a s o c k i, lietuviškai išvertė kun. Pr. T - s k i s (Pran. Turauskas). Kaunas, Sokolovskio spaustuvė, 1905, 16 psl. in-16, kaina 3 kap. 50.000 egz.[1]).

2. *Atsargiai su ugnimi,* t. y. su knygomis. Vertė iš lenkiško kun. K. S. Kaunas, Sokolovskio sp-vė, 1906, 42 psl. in-16, kaina 6 kap., 20.000 egz.

3. *Girtuoklystė ir blaivybė.* Iš lenkiškų raštų sutaisė kun. J. D - l i s (Jonas Didžiulis). Kaunas, Sokolovskio sp-vė, 1906, 16 psl. in-16, kaina 4 kap., 10.000 egz.

4. *Krikščioniškas gyvenimo apsaugojimas* arba tikrojo gailesio reikalingumas. Vertė kun. P. K a ž u k a u s k a s. Kaunas, 1906, Sokolovskio sp-vė, 32 psl. in-16, kaina 4 kap., 12.000 egz.

5. *Trims dienoms rekolekcijų vadovėlis* su rytmetinėmis ir vakarinėmis, prieš ir po meditacijų maldomis, meditacijomis ir tam tikrais aktais. Kaunas, S. Banaičio sp-vė, 1906, 92 psl. in-16, kaina 20 kap., 5.000 egz.

6. *Trumpa katalikų Bažnyčios Istorija,* parašė kun. A. A l e k n a. Kaunas, Sokolovskio sp., 1906, 190 psl. in-8, k. 50 k., 10.000 egz.

7. *Švenč. Marijos Panos užtarymas.* Iš lenkiško vertė kun. J. D - l i s. Kaunas, S. Banaičio sp., 1906, 48 psl. in-16, k. 10 kap., 5.000 egz.

---

[1]) Ši ir sekančios d e v y n i o s knygelės yra išleistos pirmosios „Pasitikėjimo Bendrovės" ir padovanotos užėmusiai jos vietą Šv. Kaz. Dr-jai.

8. *Išpažintis.* Kokia turi būti išpažintis ir kaip reikia prie jos rengtis. Lenkiškai parašė P. Cosel S. J., Vertė kun. P. Martyšius. Spaudon prirengė kun. Juoz. Dailidė, Sudargo klebonas. Kaunas, Sokolovskio sp., 160 psl. in-16, kaina 25 k., 10.000 egz.

9. *Žemės sklypelis.* Vaizdelis iš gyvenimo. Vertė iš lenk. Pr. Č. Dovanėlė kaimo jaunimui. Kaunas, S. Banaičio sp., 1905, 28 psl. in-16, k. 7 kap., 5.000 egz.

10. *Vaikų auklėjimas* (lig šešerių metų). Lenkiškai parašė Enrikas Wernic, lietuviškai išvertė A. V. (Anupras Vaitkevičius). Kaunas, 1906, S. Banaičio sp., 28 psl. in-16, k. 6 kap., 5.000 egz.

11. *Darbininkų tėvas* Vil. Emanuelis Ketteleris. Vertimas (kun. J. Dobužinsko). Kaunas, S. Banaičio sp., 1906, 42 psl. in-16, k. 10 kap., 5.000 egz.

12. *Ar bus geriau, kai socialistai gaus viršų?* Parašė D. Dumbrė. Antroji laida, žymiai padidinta. Kaunas, 1906, S. Banaičio sp., 83 p. in-16, k. 10 kap., 5.000 egz.

13. *Moterystė.* Trumpi patarimai moterystėn einantiems ir joje gyvenantiems. Pagal kun. A. Bryndinskį sutaisė kun. J. D-lis. Kaunas, 1906 m. S. Banaičio sp., 38 psl. in-16, k. 10 kap., 5.000 egz.

14. *Kruvina revoliucija ar ramus kultūros darbas?* Parašė Druskius. Kaunas, Sokolovskio sp., 1906, 16 psl. in-16, k. 3 kap., 5.000 egz.

15. *Naujoji valdžia.* Parašė Druskius. Kaunas, Sokolovskio sp., 1906, 8 psl. in-16, k. 2 kap., 10.000 egz.

16. *Graži vaikų knygelė.* Pagal kan. K. Schmidtą lietuviškai sutaisė N. N. Kaunas, S. Banaičio sp., 1906, 38 p. in-16, k. 7 kap., 10.000 egz.

17. *Kauno Kalendorius 1907 metams.* Pirmieji metai. Kaunas, Sokolovskio sp., 1906, 79 psl. in-8, kaina 25 kap., 6.000 egz.

18. *Kauniškės Šv. Kazimiero Dr-jos įstatai.* Kaunas, S. Banaičio sp., Tiktai lietuvių kalba, 24 psl. in-24 (dalinami dovanai). 4957 egz.

19. a) Katalogas knygų katalikiškoms skaitykloms su naudingais patarimais. Parengė kun. Š-vys (Šleivys). Kaunas, S. Banačio sp., 1906, 18 psl. in-16 (vien tik patarimai), k. 5 kap., 5.000 egz.

b) Katalogas bažnytinėms ir parapinėms skaitykloms. Tikėjimiškai-dvasiškas skyrius. 26 psl. (be patarimų), k. 5 kap., 5.000 egz.

20. *Kas kaltas?* Chuliganai ar socialistai? Atsakymai „Naujai Gadynei", parašyti Druskiaus ir Nemo. Kaunas, S. Banaičio sp., 16 p. in-16, k. 4 kap., 5.000 egz.

21. *Šv. Pranciškaus dvylika žodžių.* Prancūziškai parašė Tousainnt, lietuviškai vertė kun. V. Paulianis, Sintautų klebonas. Kaunas, S. Banaičio sp., 1907, 16 psl. in-16, k. 5 kap., 5.000 egz.

22. *Pasaulio įkūrimas.* Iš vokiško vertė J. Gerutis (kun. Jonas Balvočius). Kaunas, S. Banaičio sp., 1907, 98 psl. in-16, k. 25 kap., 5.000 egz.

23. a) *Pasikalbėjimas giesmininko su Lietuva,* vysk. A. Baranausko. Spaudon prirengė ir prakalbą pridėjo Ad. Jakštas. Atsispausta iš „Nedėldienio Skaitymo". Kaunas, Sokolovskio sp., 1907, 16 psl. in-16; k. 5 k., 5.000 egz.

b) Tas pat antra laida. Kaunas, Sokolovskio sp., 1908, 16 p. in-16; 32 p. k. 10 kap., 5.000 egz.

24. *Socialistai ir mūsų sociališkieji reikalai.* Pagal dr-ą K. V. M. lie-

tuviškai parašė Š - l y s (kun. K. Š a u l y s). Kaunas, Sokolovskio sp., 72 p. in-8, k. 30 kap., 5.000 egz.

25. *Šventadienio darbas* arba šventųjų dienų skaitymai broliams lietuviams. Iš lenkiško vertė kun. P r. V i k s v a. Antroji laida, Kaunas, 1907, 208 psl. in-16, k. 50 kap., 5.000 egz.

26. *Šventųjų ir palaimintųjų vaikų ir jaunikaičių gyvenimai.* Iš vokiško vertė kun. P. Ž. (Pr. Ž a d e i k i s). Kaunas, S. Banaičio sp., 1907, 32 p. k. 10 kap., 5.000 egz.

27. *Atsišaukimas į motinas svarbiame dalyke.* Iš lenkiško vertė kun. K. M a r m a. Kaunas, S. Banaičio sp., 1907, 16 p. in-16, k. 7 kap., 5.000 egz.

28. *Yra Dievas.* Lenkiškai parašė kun. F. C o z e l, S. J., vertė kun. F. M a r t y š i u s. Kaunas, S. Banaičio sp., 1907, 64 p. in-16, k. 15 kap., 7.000 egz.

29. *Sveikata.* Iš vokiečių kalbos vertė kun. J. G e r u t i s. Kaunas, S. Banaičio sp., 1907, 324 p. in-8, k. 80 k., 5.000 egz.

30. *Žemaičių vyskupo ganytojiška gromata.* Kaunas, S. Banaičio sp., 1907, 12 psl. in-16, k. 3 kap., 7.000 egz.

31. *Šv. Tėvo Pop. Pijaus X* naujai suteiktos kauniškei Šv. Kazimiero Dr-jai dvasiškos malonės ir atlaidai. Kaunas, S. Banaičio sp., 1907, 16 psl. in-8 (dalinama dovanai), 20.000 egz.

32. *Nebūk storžievis* arba dailaus apsiėjimo mokslas. Kaunas, S. Banaičio sp., 1907, 62 psl. in-16, k. 15 kap., 10.000 egz.

33. *Ramybė nuliūdime.* Parašė pagal T. K. M o l i a kun. V. P a u l i a n i s, Sintautų klebonas. Kaunas, S. Banaičio sp., 109, 32 psl. in-16, k. 8 kap., 10.000 egz.

34. *Mūsų Dirva* skaitymo knyga liaudies mokyklai. Sutaisė M. V a s i l i a u s k a s ir J. M a t u l e v i č i u s. Kaunas, S. Banaičio sp., 1907, 160 psl. in-8, k. 85 kap., 10.000 egz.

35. *Samdininkai.* Parašė D ė d ė A t a n a z a s (atsispaudinta iš „Nedėld. Skaitymo"). Kaunas, Sakolovskio sp., 1908, 30 psl. in-8, k. 10 kap. 3.000 egz.

36. Kauno Kalendorius 1908 metams. Antri metai. Kaunas, S. Banaičio sp., 128 psl. in-8 k. 25 kap. 8.000 egz.

37. *Tikrasis gailestis dangaus raktas.* Parašė kun. A. A l e k n a. Kaunas, Sokolovskio sp., 1908, 24 psl. in-16, k. 10.350 egz.

38. *Prietelis ar priešas?* Lenkiškai parašė kun. K. N i e s i o t o v s k i s, vertė kun. K. M a r m a, Kriukų par. kamendorius. Kaunas, Sokolovskio sp., 1908, 80 psl. in-16, k. 20 kap., 10.000 egz.

39. *Dvasiškoji kova* kun. L a u r y n o S k u p u o l i o. Teatino, iš lenkų kalbos vertė P a p a r o n i s. Kaunas, S. Banaičio sp., 1908, 192 psl. in-16, k. 40 kap., 10.000 egz.

40. *Gavėnios knygelė.* Sustatė. kun. A. D. Kaunas, S. Banaičio sp., 1908, 16psl. in-16, k. 3 kap., 5.000 egz.

41. *Trumpi nedėlinių evangelijų paaiškinimai visiems metams.* Parašė kun. P r. Ž a d e i k i s. Kaunas, Sokolovskio sp. 1908, 208 psl. in-8 k. 75 kap., 1963 egz.

42. *Kaip pasiklosi, taip išsimiegosi.* Apysaka. Parašė D ė d ė A t a n a z a s. Kaunas, Sokolvskio sp., 1908, 162 psl. in-16, k. 30 kap., 9867 egz.

43. *Kaip gyvena augalai ir kaip reikia tręšti žemė.* Rusiškai parašė agron. A. A. Z u b r i l i n, vertimą peržiūrėjo ir XI skyrių ir užbaigą pri-

dėjo agron. Vincas Pečkauskis. Kaunas, S. Banaičio sp. 1908, 50 psl., in-16, k. 15 kap., 2.000 egz.

44. *Evoliucija, ne revoliucija.* Parašė Patrimpas (kun. A. Kaupas). Kaunas, S. Banaičio sp., 1908, 88 psl., maž in-8, kaina 50 kap., 1.000 egz.

45. *Kaz. Būgos Aistiški studijai.* Tyrinėjimai prūsų, latvių kalbomokslio srityje. I-ji dalis. Aistische Studien, Beiträge zur vergleichenden Grammatik der preussischen lettischen und litauischen Sprache. Von *Kazimir Būga.* I-er Teil. Peterburgas, Imperatoriškosios. Mokslų akademijos sp., 1908, 216 psl. in-8, k. 3 rub., 1.000 egz.

46. *Platesnis katekizmas* arba Rymo-katalikų Bažnyčios mokslas. Patvirtintas Žemaičių ir Vilniaus vyskupijoms Iš lenkų kalbos vertė vysk. A. Baranauskas. Spaudon prirengė kun. J. Skvireckas, šv. T. M., Žemaičių Seminarijos profesorius. Kaunas, S. Banaičio sp., 1908, 362 psl. in-8, k. 1 rub., 10.000 egz.

47. *Dėl tėvynės.* Parašė Šatrijos Ragana (atsispausta iš „Draugijos"). Kaunas, S. Banaičio sp., 1908, 36 psl. in-8, k. 25 kap.; 2.000 egz.

48. *Šis-tas iš lietuvių kalbos filosofijos* (pavesta a. a. kun. K. Jauniaus pagarbai). Atsispausta iš „Draugijos". Parašė Romas Bytautas. Kaunas S. Banaičio sp., 1908, 32 psl. in-8, k. 25 kap. 500 egz.

49. *Mindaugas Lietuvos karalius.* Lenkiškai parašė Konstancija Skirmuntaitė, vertė P. Ž. (kun. Pr. Žadeikis). Kaunas, S. Banaičio sp., 1908, 120 psl. in-8, k. 50 kap., 1.000 egz.

50. *Šv. Kazimiero Dr-jos išleistų knygų katalogas.* Kaunas, S. Banaičio sp., 1908, 12 psl. in-24 (dalintas dovanai), 1.000 egz.

51. *Šventųjų gyvenimai.* Lenkiškai parašė kun. Al. Fridrich S. J. Pirmoji dalis. Vertė kun. Fel. Martyšius. Kaunas, S. Banaičio sp., 1908, 176 psl. in-16 k. 60 kap., 10.000 egz.

52. *Hamletas,* Danijos karalaitis. Penkių veiksmų tragedija. Parašė V. Šekspyras, vertė K. Sąmajauskas. Kaunas, S. Banaičio sp., 1909, 124 psl. in-16, k. 50 kap., 1.000 egz.

53. *Meilės paminklas.* J. Geručio versta iš Vetzelio. Kaunas, S. Banaičio sp., 1908, 88 psl. in-16, k. 20 kap., 10.000 egz.

54. *Kristaus Bažnyčia.* Jos esybė, ženklai ir veiksmas. Parašė kun. A. Alekna. Kaunas, S. Banaičio sp., 1909, 66 psl. in-16 k. 20 kap., 10.000 egz.

55. *Marija Magdalietė.* Pov. Heysės drama penkiuose aktuose. Iš vokiečių 26 laidos vertė Žalia Rūta (kun. Sabaliauskas). Atsispausta iš „Draugijos". Kaunas S. Banaičio sp., 1909, 56 psl. in-8, k. 30 kap.; 500 egz.

56. Pagalbinė tarptautiškoji kalba. Parašė prof. J. Baudouin de Courtenay, vertė K. Š-tis. Atsispausta iš „Draugijos". Kaunas, S. Banaičio sp., 1909; 30 psl. in-8, k. 20 kap. 300 egz.

57. *Byla dėl tvoros.* Pagal lenkišką sustatė S. Vaznelis. Atsispausta iš „Vienybės". Kaunas, S. Banaičio sp., 1909, 40 psl. in-16; k. 15 kap. 500 egz.

58. *Latvių literatūra.* Parašė prof. Ed. Volteris, vertė ir papildė O. Pleirytė-Puidienė. Atsispausta iš „Draugijos". Kaunas S. Banaičio sp., 1909, 16 psl. in-8, k. 20 kap., 500 egz.

59. *Vysk. A. Baranausko dvasiškos giesmės.* Spaudon prirengė ir

prakalbą pridėjo A. Jakštas. Kaunas, S. Banaičio sp., 1909, 68 psl. in-16 k. 20 kap., 10.000 egz.

60. *Sodiečių dangus.* Pagal K. Flammarioną parašė kun. J. Gerutis. Kaunas, S. Banaičio sp., 1909, 80 psl. in-8, k. 30 kap., 10.000 egz.

61. *Kalbos dalykai* (Quaestiones grammaticae), Parašė K. Būga. Atsispausta iš „Draugijos". Kaunas, S. Banaičio sp., 1909, 40 psl. in-8; k. 40 kap., 250 egz.

62. *Mūsų tikėjimas išmintingas.* Keletas žodžių tikėjimo apgynimui. Lietuviškai išvertė kun. Juoz. Juozaitis. Kaunas. S. Banaičio sp., 1909, 132 psl. in-8, k. 80 kap., 10.000 egz.

63. *Alkoholizmo klausimas.* Parašė kun. F. Kemėšis. Atsispausta iš „Draugijos". Kaunas, S. Banaičio sp., 1909, 8 psl. in-8; k. 2 kap., 1.000 egz.

64. *Pradžia ir išsiplėtimas protestantizmo Lietuvoje XVI amž.* Parašė kun. A. Dambrauskas. Atsispausta iš „Draugijos". Kaunas S. Banaičio sp., 1909, 32 psl. in-8, k. 25 kap., 500 egz.

65. *Pašaukimai išaiškinti.* Moterystė, mergystė, vienuolių luomas ir kunigystė. Iš angliško teksto aprobuoto kardinolo Gibbonso ir kard. Satollio, lietuvių kalbon vertė kun. Saurusaitis, klebonas šv. Juozapo parapijos Waterbury, Conn. Amerikoje. Kaunas, S. Banaičio sp., 1909; 82 psl. in-16; k. 20 k., 10.000 egz.

66. *Kunigaikštis Merkelis Giedraitis,* Žemaičių vyskupas apaštalas. Parašė kun. Juoz. Skvireckas T. M., Žemaičių Seminarijos profesorius. Atsispausta iš „Draugijos". Kaunas, S. Banaičio sp., 16 psl. in-8; k. 10 kap.; 1.000 egz.

67. *Byla dėl linų markos.* Juokai dviejuose veiksmuose, iš R. Benedix'o perdirbo J. M-ytis (kun. J. Maksvytis). Kaunas, S. Banaičio sp., 1909; 28 psl. in-16 k. 10 kap. 500 egz.

68. *Baltarusiai ir jų tautinis atgijimas.* Parašė Kaz. Šeškevitis. Kaunas, S. Banaičio sp., 1909; 18 psl. in-8; k. 10 kap.; 500 egz.

69. *Garbė Didvyriui.* Kantata. A. Jakšto žodžiai, J. Naujalio muzika. Kaunas, Sokolovskio sp., 1909; 4 psl. in-8; k. 15 c.; 1000 egz.

Trumpi patarimai, kaip sveikata užlaikyti. Parašė pagal rusišką mokyt. A. Busilas, S. Banaičio sp., 1909; 16 psl. in-16; k. 3 kap.; 10.000 egz.

71. M. Dagilėlio *Dainos dainelės.* Eilių rinkinys. Kaunas, S. Banaičio sp., 1909, 98 psl. in-16; k. 20 kap.; 3.000 egz.

72. *Kas yra atlaidai ir kaip jais naudotis,* arba trumpa atlaidų knygelė. Žmonių naudai parašė kun. A. Šmulkštys, Seinų vyskupijos. Kaunas, S. Banaičio sp.; 1909; 150 psl. in-16. Puikiai aptaisyta, k. 50 kap. 10.000egz.

73. *Kuo ir kaip trešti žemė?* Vokiškai parašė Dr. Stutzer. Iš šešiolikto vokiško leidimo į lietuvių kalbą išvertė A. Dubkurys (kun. A. Alekna). Kaunas, S. Banaičio sp., 1909; 68 psl. in-16 k. 20 kap. 2.000 egz.

74. *Šventųjų gyvenimai.* Lenkiškai parašė kun. Al. Fridrich S. J.; vertė kun. Fel. Martyšius, II-ji dalis. Kaunas S. Banaičio sp., 192 psl. in-16, k. 60 kap., 10.000 egz.

75. Prof. D-ro Jurgio Matulevičiaus *Miestų ir apskrities pramonijos darbininkų klausimas.* Atsispausta iš „Draugijos". Kaunas, S. Banaičio sp., 1909, 20 psl. in-8; k. 5 kap. 1.000 egz.

76. *Darbas laimės šaltinis.* Parašė G. Plater-Zyberkytė.

Vertė kun. S t. D y š a. Kaunas, Sokolovskio sp. 1910, 52 psl. in-16; k. 10 kap. 10.000 egz.

77. *Kauno Kalendorius 1910 metams.* Ketvirti metai. Kaunas S. Banaičio sp., 94+ LXVIII psl. in-8, k. 25 kap., 10.000 egz.

78. *Šv. Kazimiero Dr-jos išleistų knygų katalogas.* Antra laida. Kaunas, S. Banaičio sp., 1909; 8 psl. in-8; (dalinta dovanai). 3.000 egz.

79. *Betliejaus Stainelė.* Drama keturiuose aktuose. Parašė kun. J. Š n a p š t y s. Kaunas, S. Banaičio sp., 1910, 52 psl. in-16, k. 30 kap., 407 egz.

80. *Apie sodą.* Parašė kun. P e l. M a r t y š i u s. Kaunas, S. Banaičio sp., 1910, 120 psl. in-8, k. 60 k., 2.000 egz.

81. *Šv. Povilas Apaštalas.* Parašė kun. J u o z. S k v i r e c k a s, T. M., Žemaičių Seminarijos profesorius. Kaunas, S. Banaičio sp., 1910, 188 psl. in-8, k. 60 kap., 10.000 egz.

82. V y s k. A n t. B a r a n a u s k a o (Jurkšto Smalaūsio) *Dievo rykštė ir malonė* ir *girtuoklių sueiga.* Spaudon prirengė ir prakalbą pridėjo A. J a k š t a s. Kaunas, S. Banaičio sp., 1910, 36 psl. in-16, k. 10 kap., 10.000 egz.

83. *Blaivybės apaštalas kun. Teobas Metju* (Mattew). Blaivininkams dovanėlė. Iš S. P e t r o v o raštų vertė B a s l y s. Kaunas, S. Banaičio sp., 1910, 32 psl. in-16, k. 8 kap., 10.000 egz.

84. *Šventųjų gyvenimai* Lenkiškai parašė kun. A l. F r i d r i c h S. J. Vertė kun. St. D y š a. III-ji dalis. Kaunas, S. Banaičio sp., 1910;164 psl. in-16, k. 60 kap., 10.000 egz.

85. *Ar aš turiu dūšią?* Pagal E. D u p l e s s y parašė kun. J. G e r u t i s. Kaunas, S. Banaičio sp., 1910, 22 psl. in-8, k. 4 kap., 2.000 egz.

86. D r - o F r. W. F ö r s t e r i o. *Šių dienų studentija ir katalikų Bažnyčia.* Vertė K. P. Atsispausdinta iš „Draugijos", Kaunas, S. Banaičio sp., 1910, 24 psl. in-8, k. 5 kap., 260 egz.

87. *Kooperacijos žiedai,* parašė J. Ž v y g a s. (kun. J. D o b u ž i n s k i s). Atsispausta iš „Vienybės", Kaunas, S. Banaičio sp., 1910, 38 psl. in-16, k. 10 kap., 300 egz.

88. *Šv. Raštas* Senojo ir Naujojo Įstatymo su Vulgatos tekstu. Vertė ir komentorių pridėjo kun. J u o z. S k v i r e c k a s. Teol Mag., Žemaičių Seminarijos profesorius. Su Žemaičių ir Seinų vyskupų aprobata. Tomas VI. Šv. Povilo gromatos, katalikiškos gromatos ir Šv. Jono Apreiškimas. Kaunas, S. Banaičio sp., 1911, 760 psl. in-8, k. 3 rub.

89. *Žemės amžius,* pagal E. D u p l e s s y parašė J. G e r u t i s („Tikėjimas ir Mokslas" N. 1). Kaunas, S. Banaičio sp., 1910, 12 psl. in-16, k. 3 kap., 2.000 egz.

90. *Sociologija.* Trumpas to mokslo vadovėlis. I-ji dalis. Parašė kun. K. Š a u l y s. Kaunas, S. Banaičio sp., 1911, 98 psl. in-8, k. 40 kap., 500 egz.

91. *Biblija ir Babelis.* Parašė Pr. D o v y d a i t i s. („Tikėjimas ir Mokslas" N. 2). Atsispausta iš „Draugijos". Kaunas, S. Banaičio sp., 1911, 142 psl. in-8, k. 75 kap., 513 egz.

92. *Kauno Kalendorius 1911 metams.* Penkti metai. Kaunas. S. Banaičio sp., 1910, 72 + LXXII psl. in-8, k. 25 kap., 10.200 egz.

93. *Pulkim ant kelių.* Gražiausių ir kiekvienai(am) katalikei(ui) reikalingiausių maldų rinkinys. Kaunas, S. Banaičio sp., 1911, 544 psl. in-21, k. 1 rub., su aptaisais brangiau, 11.878 egz.

94. *Teisybė ir mielaširdystė.* Pagal lenkiškojo D. J. Kn. veikalėlio. Seinai, Laukaičio ir B-vės sp., 48 psl. in-16, k. 15 kap., 1.000 egz.

95. *J. M. Žemaičių vyskupo-patvirtintos Suplikacijos.* Kaunas, S. Banaičio sp., 1911, 4 psl. in-16, k. ½ kap., 20.000 egz.

96. *Dvasiškas gyvenimas.* Parašė kun. Vosdey, vertė kun. A. Alekna. Atsispausta iš „Vienybės". Kaunas, S. Banaičio sp., 1911, 144 psl. in-16, k. 50 kap., 5.000 egz.

97. *Finlandija* (Etnografija, kultūra, tikyba). Itališkai parašė T. Aurelijus Palmieri O. S. A. Lietuviškai vertė J. N. (kun. J. Narjauskas). Atsispausta iš „Draugijos". Kaunas, S. Banaičio spaustuvė, 1911, 16 psl. in-8, k. 5 kap., 300 egz.

98. Pr. Dovydaičio *Problema apie Kristų.* Atsispausta iš „Draugijos". Kaunas, S. Banaičio sp., 1911, 152 psl. in-8, k. 1 rub., 500 egz.

99. *Pasninkas.* Parašė J. Žvygas. Kaunas, S. Banaičio sp., 1911, 16 psl. in-16, k. 5 kap., 1.043 egz.

100. *Šventųjų gyvenimai.* Lenkiškai parašė kun. Al. Fridrich S. J. Vertė kun. St. Dyša. IV-ji dalis. Kaunas, S. Banaičio sp., 1911; 182 psl. in-16, k. 60 kap., 10.000 egz.

101. *Lietuva pavasarį, vasarą, rudenį ir žiemą.* Parinktieji skaitymėliai iš lietuvių raštijos apie Lietuvos metlaikius ir jų dalis. Sutaisė Liudas Gira. Kaunas, S. Banaičio sp., 1911, 144 psl. in-16, k. 35 kap., 10.000 egz.

102. *Ligonių prietelis* arba skaitymai prie ligonių ir mirštančių. Parašė kun. Dom. Pocius. Su dviem priedais: I. Amžiną atiltį, arba skaitymai prie numirusiųjų. Sustatė Žalia Rūta. II: Kaip daryti geras ir neišgriaunamas testamentas. Parašė kun. Dom. Pocius. Kaunas, S. Banaičio sp., 1911, 234 psl. in-16, k. 85 kap., 12.000 egz.

103. *200 žaidimų kambary ir tyrame ore* su dainomis, gaidomis, paveikslais ir fantų vadavimais. Jaunuomenei dovanėlė. Sutaisė Matas Grigonis. Seinai, Laukaičio ir B-vės sp., 1911, 144 psl. in-8, k. 75 kap., 2.000 egz.

104. Kun. Juoz. Skvirecko: *Trumpas įvedimas* (introdukcija) į *Šventąjį Raštą.* Kaunas, S. Banaičio sp., 1911, 62 psl. in-8, k. 50 kap., 300 egz.

105. *Margumynai.* M. Vaitkaus eilės. Kaunas, S. Banaičio sp., 1911, 112 psl. in-24, k. 40 kap., 2.000 egz.

106. *Lietuvos Istorija* su žemėlapiais ir paveikslėliais. Parašė kun. A. Alekna, „Vienybės" redaktorius. Kaunas, S. Banaičio sp., 1911, 96 psl. in-8, k. 50 kap., 5.000 egz.

107. *Kauno Kalendorius 1912 metams.* Kaunas, S. Banaičio sp., 1911, k. 25 k., 10.500 egz.

108. *Šv. Kazimiero Dr-jos įstatai* (rusiškai). Kaunas, S. Banaičio sp., 1912, 26 psl. in-16, 500 egz.

109. *Šv. Kazimiero Dr-jos išleistų knygų katalogas.* Kaunas, S. Banaičio sp., 1912, 3 leidimas, 19 psl. in-8, 2.000 egz.

110. *Šv. Pranciškaus žiedai.* Kaunas, S. Banaičio sp., 1912, 86 psl. in-8, 2.000 egz.

111. *Šventasis Raštas Senojo Įstatymo.* Vertė ir komentorius pridėjo kun. J. Skvireckas T. M. Kaunas, S. Banaičio sp., 1913, 946 psl. in-8, 1.500 egz. Kaina 3 rub.

112. *Nuomonės Gurbenio, jo giminaičių ir prietelių.* Parašė kun. J. Gerutis pagal E. Duplessy. I dalis. Kaunas, S. Banaičio sp., 1912, 148 psl. in-8, kaina 50 k. 5.000 egz.

113. J. Gabrys, *Vytauto ir Lietuvių veikmė Didž. kare ir kovoj ties Grunvaldu* (Keli praeities bruožai). Kaunas, S. Banaičio sp., 1912, 85 psl. in-8.

114. *Visų tautų tikėjimas į Dievą.* Parašė J. Žvygas (Atsispausta iš „Vienybės"). Kaunas, S. Banaičio sp., 1911, 21 psl. in-16, 1.000 egz.

115. *Suplikacijos, J. M. Žemaičių vyskupo patvirtintos.* Antras leidimas. Kaunas, S. Banaičio sp., 1912, 8 psl. in-24, 10.000 egz.

116. S. Tijūnaitis, *Tarptautinė kalba Esperanto* — lietuviams vadovėlis. Tiktai 30 lekcijų. Seinai, Narjausko ir B-vės sp., 1913, 210 psl. in-8, kaina 1 rub., 1.000 egz.

117. *Pirmosios Komunijos atmintis.* Vaikams, einantiems pirmą kartą *prie Komunijos dovanėlė.* Sutaisė kun. P. D. Kaunas, S. Banaičio sp., 1912 m. 24 psl. in-16, kaina 2 kap., 10.000 egz.

118. *Užslėptas turtas.* Trumpas šv. Mišių išaiškinimas. Parašė šv. Leonardas a Porto Mauricio, vertė kun. V. Kulikauskas. Kaunas, S. Banaičio sp., 1912, 83 psl. in-16, 10.000 egz.

119. *Rūtelė mūsų dainose.* Parašė J. Kragas. Kaunas, S. Banaičio sp., 1913, 28 psl. in-8, kaina 15 k. 1.500 egz.

120. *Kaip daromi susirinkimai ir kaip juos vesti.* Parašė P. D. Kaunas, S. Banaičio sp., 1912, 16 psl. in-16, k. 5 kap., 2.000 egz.

121. *Nuomonės Gurbenio, jo giminaičių ir prietelių.* Parašė kun. J. Gerutis pagal E. Duplessy. II dalis, Kaunas, S. Banaičio sp., 1912, 156 psl. in-8, kaina 50 kap., 10.000 egz.

122. Kun. J. Tumo: *Ten gera, kur mus nėra,* arba *neapleiskime tėvynės.* (Pasakojimai, kaip mūsų išeiviams sekasi Amerikoje). Kaunas, S. Banaičio sp., 1912, 222 psl. in-16, kaina 60 kap., 5.000 egz.

123. *Šv. Senojo Įstatymo Istorija* su paveikslėliais ir žemėlapiu. Parašė kun. Kaz. Paltarokas, Žemaičių Sem. prof. Kaunas, S. Banaičio sp., 1912, 236 psl. in-16, aptaisyto egz. kaina 75 kap., 10.000 egz.

124. *Šv. Naujojo Įstatymo istorija* su paveikslėliais ir žemėlapiu. Parašė kun. Kaz. Paltarokas, Žemaičių Semin. prof. Kaunas, S. Banaičio sp., 1912, 220 psl. in-16, kaina 75 kap., 10.000 egz.

125. *Kauno Kalendorius 1913 metams.* Kaunas, 1912, 178 psl. in-8, kaina 25 k., 10.000 egz.

126. *Šv. Kazimiero Seserys Chicagoje.* Parašė kun. A. Kaupas. Kaunas, S. Banaičio sp., 1912, 8 psl. in-8, 3.000 egz.

127. *Šv. Kazimiero Dr-jos katalogas,* 5 leidimas. Kaunas, S. Banaičio sp., 1912, 3.000 egz.

128. Kun. Šmidto, *Gėlių pintinėlė.* Apysakaitė. Vertė kun. Ambroziejus. Kaunas, S. Banaičio sp., 1912, 112 psl. in-16, kaina 25 k., 5.000 egz.

129. *Šviesa — naujas elementorius ir pirmieji skaitymėliai.* Lengviausias būdas išmokti dailiai skaityti ir rašyti. Sustatė Ilgūnų Jonukas. Kaunas, 1913, 48 psl. did. in-8, kaina 20 kap., 10.000 egz.

130. *Jėzaus Širdies mėnuo.* Iš vokiško vertė kun. Pr. Žadeikis. Kaunas, S. Banaičio sp., 1913, 283 psl. in-24, kaina 50 kap., 1.500 egz.

131. *Šv. Senojo Istatymo istorija.* Antroji laida Parašė kun. Kaz. Paltaroka s, Kaunas, S. Banaičio sp., 1913, 236 psl. in-16, k. 75 k., 10.000 egz.

132. *Jubiliejinė knygelė.* Kaunas S. Banaičio sp. 1913, 24 psl. in-16 kaina 2 kap. 10.000 egz.

133. *Šv. Raštas. Senojo Istatymo Antras tomas.* Vertė ir komentorius pridėjo kun. Skvireckas, T. M. Kaunas, S. Banaičio sp., 1913, 966 psl. in-8, kaina 3 r. 50, 1.500 egz.

134. *Jubiliejinė knygelė, antras leidimas.* Kaunas S. Banaičio sp., 1913, 24 psl. in-16, k. 2 k. 10.000 egz.

135. *Tikėjimo dalykai.* Parašė kun. Pr. Bučys, Peterburgo Dv. Akademijos prof. Kaunas, 1913, 112 psl. in-8, kaina 50 kap., 10.000 egz.

136. *Jubiliejinė knygelė,* trečias leid. Kaunas, S. Banaičio sp., 1913, 24 psl. in-16, k. 2 k. 20.000 egz.

137. *Artabano dovanos.* Iš anglų kalbos vertė A. Busilas. Kaunas, S. Banaičio sp., 1913, 13 psl. maž. in-8, kaina 5 kap. 2.000 egz.

138. *Kun. P. Purickis.* Protestantizmo Lietuvoje žlugimo priežastys. Kaunas, 1913, 92 psl. in-8, (karui užėjus, nebaigta spausdint).

139. *Mirties akyvaizdoje.* Iš prancūziško vertė kun. J. Gerutis. Kaunas, S. Banaičio sp., 1913, 112 psl. in-8, kaina 60 kap., 12.000 egz.

140. *Gendrutis.* Apysakaitė. Parašė kan. Šmidtas, vertė Baugutis. Kaunas, S. Banaičio sp., 1913, 58 psl. in-16, kaina 15 kap., 12.000 egz.

141. *A. a. Žemaičių vysk. G. Cirtautas paveikslėlis su maldele,* Kaunas, S. Banaičio sp., 4 psl. in-24, kaina pusė kap., 14.000 egz.

142. *Kauno Kalendorius 1914 mėtams.* Kaunas, S. Banaičio sp., 1913, 200 psl. maž. in-8, kaina 25 kap. 11.000 egz.

143. Kun. Kaz. Paltaroko *Socialis klausimas.* Kaunas, S. Banaičio sp., 1914, 216 psl. in-8, k. 1 rub., 500 egz.

144. *A. a. vysk. G. Cirtautas.* Parašė kun. A. Dambrauskas. Kaunas, S. Banaičio sp., 1913, 31 psl. in-8, kaina 10 kap. 11.000 egz.

145. *Dvejopas galas.* Parašė J. D. Karevis. Kaune, S. Banaičio sp., 1914, 31 psl. in-8 kaina 10 kap., 1.000 egz.

146. Maironis-Mačiulis. *Pavasario Balsai* ir Kame išganymas. Ketvirtą kartą atspausta ir padauginta. Kaunas, S. Banaičio sp., 1914, maž. in-8, 3.000 egz.

147. *Rūtelių darželis.* Pamokinimas, kaip žolynai auginti. Su paveikslėliais. Sustatė M. Grigonis. Kaunas, S. Banaičio sp., 1913, 36 psl. in-8. kaina 12 kap., 12.000 egz.

148. *Cit paklausykit!* Parinktos iš lietuvių poetų geriausios eilės, tinkamos skaityti viešuose susirinkimuose. Sustatė Liudas Gira. Kaunas, S. Banaičio sp., 1914, 199 psl. in-8, kaina 60 kap., 11.000 egz.

149. *A. a. k. Jauniaus paminklinis lapelis* su maldele. 2 psl., 2.000 egz.

150. *Arkliai.* Parašė agronomas V. Kaunas, S. Banaičio sp., 1914, 18 psl.in-12, kaina 8 kap., 500 egz.

151. *Auklėjimo pamatai.* Iš lenkiško orinalo vertė P. S. Kaune, 1913, 80 psl. in-8, kaina 40 k., 500 egz.

152. *Šv. Kazimiero Dr-jos išleistų knygų katalogas.* Šeštoji laida, Kaunas S. Banaičio sp. 1914, 16 psl.in-16, 20.000 egz.

153. *200 žaidimų kambaryje ir tyrame ore,* su dainomis, gaidomis, paveikslėliais ir fantų vadavimais. Jaunomenei dovanėlė. Sutaisė M a t a s G r i g o n i s. Seinai, Laukaičio ir B-vės sp. 1911, 144 in-12, kaina 75 kap., 2.000 egz.

154. *Žmogaus išsirutulojimas ir paleontologija.* Parašė P r. D o v y d a i t i s. Kaune, S. Banaičio sp. 1914, 24+IX psl. in-12, kaina 15 k., 500 egz.

155. *Lietuvių Literatūros Apžvalga.* Pirmoji dalis. Parašė J. G a b r y s. Kaunas S. Banaičio sp. 1914, 109 psl. in-8, kaina 50 kap. 1.500 egz.

156. *Beletristikos rolė žmonijos auklėjime.* Parašė J. P u r i c k i s. Kaunas S. Banaičio sp., 1914, 32 psl. in-8, kaina 20 k. 1.000 egz.

157. *Nebūk storžievis* arba dailaus apsiėjimo mokslas. Antras pataisytas leidimas. Kaunas S. Banaičio sp. 1914, 64 psl. in-16, kaina 15 k. 3.000 egz.

158. *Gegužės Mėnuo.* Gegužinėms pamaldoms vadovėlis. Pagal vokiškuosius rašytojus spaudon prirengė kun. P r. Ž a d e i k i s. Pašušvio klebonas. Kaunas, S. Banaičio sp., 1914, 178 psl. in-24, kaina 40 k., 1500 egz.

159. *Ar yra pragaras?* Tikėjimo tiesa apie pragarą, išaiškinta pavyzdžiais iš Bažnyčios istorijos. Parašė kun. R. S c h u p p e, iš lenkiško vertė kun. P e l. M a r t i š i u s. Kaunas, S. Banaičio sp. 1914, 87 psl. in-16, kaina 30 k. 12.000 egz.

160. *Jėzaus Širdies Mėnuo.* Vokiškai parašytas kun. P r. H a t t l e r i o S. J., lietuviškai vertė kun. P r. Ž a d e i k i s, Pašusvio klebonas. Antra laida. Kaunas, S. Banaičio sp., 1914, 283 psl. in-24, kaina 50 kap., 5.000 egz.

161. *Pirmosios komunijos atmintis.* Vaikams einantiems pirmą kartą prie komunijos. Sutaisė kun. P. D. Antra laida, Kaunas, S. Banaičio sp., 1914, 24 psl. in-16, k. 2 kap., 10.000 egz.

162. *Suplikacijos* J. M. Žemaičio vyskupo patvirtintos. Antra laida. Kaunas, S. Banaičio sp., 1914, 8 psl. in-24 10.000 egz.

163. J. M. *Naujas Žemaičių vyskupas Pr. Karevičius.* Surinko, sustatė ir įžangą parašė kun. A. D a m b r a u s k a s, „Draugijos redaktorius. Kaunas, S. Banaičio sp., 1914, 84 psl. in-8, kaina 30 k., 12.000 egz.

164. *Pirmutinės 10-ties metų spaudos atgavimo sukaktuvės.* Parašė kun. A. D a m b r a u s k a s, „Draugijos redaktorius. Kaunas, S. Banaičio sp. 1914, 33 psl. in-8, kaina 20 kap., 1.000 egz.

165. *Lietuvių literatūros Apžvalga.* Antroji dalis. Parašė J. G a b r y s. Kaunas, S. Banaičio sp., 1914, 203 psl. in-8, kaina 1 rub., 1.500 egz.

166. *Kauno Kalendorius 1915, metams.* Kaunas, S. Banaičio sp., 1914, 216 psl. in-8, kaina 25 k., 12.000 egz.

167. *Naujasai Popiežius Benediktas XV.* Parašė kun. A. D a m b r a u s k a s, „Draugijos" redaktorius. Kaunas, S. Banaičio sp., 1914, 19 psl. in-8, kaina 10 kap., 12.000 egz.

168. *Šv. Kazimiero Draugijos knygų katalogas.* Kaunas, S. Banaičio sp., 1914, 16 psl. in-16., 10.000 egz.

169. *Selma Lagerlöf. Legendos apie Kristus.* Lietuviškai išvertė kun. A. A l e k n a; Įžanga parašė A. J a k š t a s. Kaunas, S. Banaičio sp., 1914, 126 psl. in-8, kaina 18 kap., 15.000 egz.

170. *Šviesa tai galybė, naujas elementorius* ir pirmieji skaitymai. Lengviausias būdas išmokti dailiai skaityti ir rašyti. Sustatė I l g ū n ų J o n u k a s 2-a laida, Kaunas, S. Banaičio sp., 1914, 48 psl. did. in-8, kaina 20 kap., 10.000 egz.

171. *Šv. Senojo Įstatymo istorija.* Parašė kun. Kan. K a z. P a l t a r o k a s (Trumpesnioji). Kaunas, S. Banaičio sp., 1917, 5.000 egz.

172. *Katalikų tikybos pirmamokslis.* Parašė kun. Kan. K. P a l t a r o k a s. Kaune, S. Banaičio sp., 1917, 10.000 egz.

173. *Šv. Naujojo Įstatymo istorija.* Pradedamosioms mokykloms. Parašė kun. K a z. P a l t a r o k a s. Kaunas, S. Banaičio sp., 1917, 48 psl. in-16, 5.000 egz.

174. *Šviesa — tai galybė;* naujas elementorius ir pirmieji skaitymai. Lengviausas būdas išmokti daržiai skaityti ir rašyti. Sustatė I l g ū n ų J o n u k a s 3 laida. Kaunas, S. Banaičio sp., 1918, 48 psl. in-8, 10.000 egz.

175. *Gyvasis rožančius su apmąstymais.* Kaunas, S Banaičio sp., 1918, 60 psl. in-24, 5.000 egz.

176. *Gyvasis rožančius* (mažesnis). Kaunas, S. Banaičio sp., 1918, 30 psl. in-24, 5.000 egz.

177. *Pirmosios Komunijos atmintis.* Sustatė kun. P. D. III laida. Kaunas, S. Banaičio sp., 1918, 16 psl. in-16, 10.000 egz.

178. *Graudus verksmai.* Parašė vysk.A. B a r a n a u s k a s. Kaunas, S. Banaičio sp,. 1918, 16 p. in-24, 1.000 egz.

179. *Pasikalbėjimas apie laimę.* Iš lenkų kalbos vertė L a p ū g a. Kaunas, S. Banaičio sp., 1915, 37 psl. in-16, kaina 15 kap., 15.000 egz.

180. *Rymo-Katalikų Bažnyčios apeigos.* Pagal kun. L u n k e v i č i ų parašė kun. J. G e r u t i s. Kaunas, S. Banaičio sp., 1915, 168 psl. in-8, kaina 75 kap., 12.000 egz.

181. *Žydai ekonomijos ir visuomenės žvilgsniu.* Parašė Dr-as A. M a l i a u s k i s, Kaunas,S. Banaičio sp., 1914, 64psl. in-8,kaina 10 kap., 3.000 egz.

182.*Elementorius ir naujai pataisytieji poteriai.* Kaunas, S. Banaičio sp., 1915, 31 psl. in-16, kaina 3 kap., 30.000 egz.

183. *Genijus ir meilė.* Parašė M. V a i t k u s. Kaunas, S. Banaičio sp., 1912, 14 psl. in-8, kaina 6 kap., 1.000 egz.

184. *Lietuvių Moksleivių Draugas 1912—1913 m.* Kaunas, S. Banaičio sp., 160 psl. in-24, kaina 35 kap., 1.000 egz.

185. *Z. Krasinskis.* Parašė P. K r a g a s. Kaunas, S. Banaičio sp., 1913, 21 psl. in-8, kaina 6 kap., 500 egz.

186. *Be Bažnyčios nėra išganymo.* Iš prancūzų kalbos vertė Br. B u m š a s. Kaunas, S. Banaičio sp., 1913, 23 psl. in-8, kaina 10 k., 3.000 egz.

187. *Ar moteris Joanna buvo kada popiežium?* Parašė P. M a l a k a u s k i s. Kaunas, S. Banaičio sp., 1913, psl. in-8, kaina 6 k., 1.000 egz.

188. *Pašalpa kareiviams,* netekusiems sveikatos ir jų šeimynų aprūpinimas. Vilnius, Kuktos sp., 1915, kaina 3 k., 16 psl. in-16, 1.000 egz.

189. *Limpamosios ligos* ir kaip nuo jų išsisaugoti. Parašė D-ras A. V i l e i š i s. Kaunas, S. Banaičio sp., 1915, 164 psl. in-16, kaina 50 k., 15.000 egz.

190. *Šv. Tomas Akvinietis.* Jo gyvenimas, raštai ir metodai. Parašė kun. M. R e i n y s. Kaunas, S. Banaičio sp., 26 psl. in-8, kaina 30 k., 1.500 egz.

191. *Kauno Kalendorius 1917 m.* Kaunas, S. Banaičio sp., 1916, 64 psl. in-16, kaina 20 k., 8.000 egz.

192. *V. Jėzaus Kančios valandos.* Kaunas, S. Banaičio sp., 1917, 16 psl. in-24, 5.000 egz.

193. *Lietuvių Moksleivių Draugas 1913 — 1914 m.* Kaunas, S. Banaičio sp., 1913, in-24, kaina 35 k., 1.000 egz.

194. K. Būga; *Rašybos mažmožiai* su „Draugijos“ prierašais. Parašė K. Būga. Kaunas, S. Banaičio sp., 1913, 27 psl. in-8, kaina 20 k., 300 egz.

195. *Kalbų mokslas ir mūsų senovė.* Parašė K. Būga. Kaunas, S. Banaičio sp., 1914, psl. in-8, kaina 13 k., 250 egz.

196. *Mėsa ir jos kenksmingumas.* Parašė Simonas Griauža (kun. S. Šultė). Kaunas, S. Banaičio sp., 1914, in-8, kaina 10 k., 1.500 egz. 1.50 egz.

197. *Neva juokai, neva ašaros.* Parašė Druskius. Kaunas, 1915, 152 psl. in-16, kaina 1 markė, 3.000 egz.

198. *Vaikų pasiskaitymai.* Sakmės, apysakaitės ir pasakos. Sutaisė B. R-tė. Kaunas, S. Banaičio sp., 1915, 48 psl. in-16, kaina 15 k. 15.000 egz.

199. *Suplikacijos, Žemaičių vyskupo patvirtintos.* Kaunas, S. Banaičio sp., 1915, in-24, 5.000 egz.

200. *Evangelijos dalys,* skaitomos visų metų Viešpaties dienomis ir šeštadieniais. Vertė J. Skvireckas, T. M. Žemaičių vyskupas pagelbininkas. Tilžė, Jagamasto sp. „Lituania“, 1916, 143 psl. in-8, 2.000 egz.

201. *Afrika ir jos gyventojai.* Sustatė B. Rožanskaitė, Vilnius, Kuktos sp., 1915, in-16, 5.000 egz

202. Vysk. A. Baranausko *Graudūs verksmai.* Kaunas, S. Banaičio sp., 1916, 16 psl. in-16. Trečioji laida, 5.000 egz.

203. *Melskimės!* Maldų knygelė Lietuvos jaunimui. Sustatė prel. A. Dambrauskas, Šv. Kaz. Dr-jos pirmininkas. Kaunas, S. Banaičio sp., 1917, 256 psl. in-24, 14.000 egz.

204. *Suplikacijos,* Žemaičių vyskupo patvirtintos. Kaunas, S. Banaičio sp., 1916, 8 psl. in-24, 5.000 egz.

205. *Mūsų Dirva.* Skaitymo knyga liaudies mokyklai. Antras leidimas. Sutaisė M. Vasiliauskas ir J. Matulevičius. Kaunas, S. Banaičio sp., 1917, XX+137 psl. didl in-8, 5.000 egz.

206. *Kauno Kalendorius 1917 metams.* Kaunas, S. Banaičio sp., 1916, 56+VI psl. in-16, kaina 20 kap., 6.000 egz.

207. *Išpažinties paslaptis.* Vokiškai parašė J. Špillmanas S. J. Lietuvių kalbon vertė B. Kasaitis. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1919, 230 psl. in-16, kaina 2 litu, 5.000 egz.

208. *Šviesa. Elementorius ir pirmieji skaitymai.* Sustatė Ilgūnų Jonukas. 1917, 48 psl. in-8, 8.000 egz.

209. *Slydžiais takais.* Parašė K. Lizdeika, Kaunas, S. Banaičio sp., 1915, 15 psl. in-8, 750 egz.

210. *Krikščionijos laimėjimas 313 metais.* Parašė kun. P. Malakauskis. Kaunas, S. Banaičio sp., 1913, 16 psl. in-8, 1.000 egz.

211. *Šviesa. Elementorius ir pirmieji skaitymai.* Parašė Ilgūnų Jonukas. Kaunas, S. Banaičio sp., 1918, 48 psl. in-8, 10.000 egz.

212. Šv. Tėvo Benedikto XV *Malda taikai išmelsti.* Kaunas, S. Banaičio sp., 1917, 2 psl. in-24, 10.000 egz.

213. *Šv. Kazimiero Draugijos leidinių katalogas.* 1916, 28 psl. in-16, 5.000 egz.

214. *Pulkim ant kelių.* Gražiausių ir kiekvienam(ai) katalikui(ei) reikalingiausių maldų rinkinys. Antras leidimas. Kaunas, S. Banaičio sp., 1916, 541 psl. in-24, 6.000 egz.

215. *Maldos po skaitytinių mišių,* Leono XIII ištaisytos, Kaunas, S. Banaičio sp., 1917, 1 psl. in-8, 500 egz.

216. *Šv. Tėvo Benedikto XV Malda taikai išmelsti.* Antras leidimas. Kaunas, S. Banaičio sp., 1917, 3 psl. in-24, 3.000 egz.

217. *Amžinasis pavyzdys.* Iš lenkų kalbos vertė K. P. Kaunas, S. Banaičio sp., 1915, 24 psl. in-8, kaina 6 kap., 1.000 egz.

218. *Alfabeto klausimas.* Parašė A. Jakštas. Kaunas, S. Banaičio sp., 1914, 27 psl. in-8, kaina 15 kap., 750 egz.

219. *Moksleivijos Draugas 1914—1915.* Kaunas, S. Banaičio sp., 1914, 160 psl., in-24, kaina 35 k. 1.000 egz.

220. *Liudvikas Windhorstas.* Parašė D-ras A. Maliauskis. Kaunas, S. Banaičio sp., 1913, kaina 6 kap., 500 egz.

221. *Melskimės!* Maldų knygelė Lietuvos jaunimui. Sustatė pr. A. Dambrauskas, Šv. Kazimiero Dr-jos pirmininkas. II-as leidimas. Kaunas, S. Banaičio sp., 1917, 224 psl. in-24, 10.000 egz.

222. *Šv. Istorija* Liaudies mokyklai. Parašė kun. K. Paltarokas, III-as leidimas. Kaunas, S. Banaičio sp., 1917, 10.000 egz.

223. Maironis *Raseinių Magdė.* Poema, II-ji pataisytoji laida. Kaunas, S. Banaičio sp. 1917, 3000 egz.

224. *Nebaigtas pamokslas.* Monologas, pabaigoj virstąs dialogu. Scenai parūpino Druskius. Kaunas, S. Banaičio sp., 1918, 16 psl. in-16, 1.500 egz.

225. *Logika.* Sekdamas Mercieru ir Čelponovu sustatė A. Jakštas. Kaunas, S. Banaičio sp., 1917, 266 psl. in-16, 1.500 egz.

226. *Lietuvos Istorija.* Parašė kun. A. Alekna, Antroji pataisytoji ir padidintoji laida su keturiais spalvotais žemėlapiais. Kaunas, S. Banaičio sp., 1918, 132 psl. in-12, 10.000 egz.

227. K. Bizauskas. *Raštijos bei literatūros teorija.* Pirmoji dalis Kaunas, S. Banaičio sp., 1918, 68 psl. in-8, kaina 1 rub., 1.500 egz.

228. Vysk. Valančiaus *Vaikų knygelė* su spalvotais paveikslėliais. Vilnius., Kuktos sp., 1918, 5.000 egz.

229. *Kaip vesti susirinkimai.* Parašė P. D. Antra laida. Kaunas, S. Banaičio sp., 1918, 16 psl. in-16, 2.000 egz.

230. *Kauno Kalendorius 1919 metams.* Kaunas, S. Banaičio sp., 1918, 88 psl. in-8, 8.000 egz.

231. *Socialistų žadamasis rojus.* Parašė D-ras A. Maliauskis. Kaunas, S. Banaičio sp., 1918, 5.000 egz.

232. Maironis Mačiulis. *Pavasario balsai,* penktą kartą atspausti ir žymiai padauginti. Tilžė, Jagamasto sp., „Lituania", 1920, 119 psl. in-8, 5.000 egz.

233. *Jo Malonybė Vilniaus vyskupas d-ras Jurgis Matulevičius.* Kaunas, 1920, 8 psl. in-8, 2.000 egz.

234. *Lietuva ir Tautų Sąjunga.* Parašė A. Jakštas. Kaune, „Šviesos" sp., 1919, 14 psl. in-8, 500 egz.

235. *Gamta ir žmogus.* Parašė kun. d-ras S. Šulte. Kaune, Šviesos sp., 1919, 24 psl. in-8, 1.000 egz.

236. *Mūsų jaunuomenės idealai.* Parašė kun. Pr. Penkauskas. Kaune, „Šviesos" sp., 1919, 32 psl. in-8, 5.000 egz.

237. *A. a. kun. Jonas Balvočius-Gerutis.* Parašė A. Jakštas. Kaunas, „Šviesos" sp., 1919, 23 psl. in-8, 2.000 egz.

238. *Doros objektingumas.* Parašė kun Čibiras. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1919, in-8. 1.000 egz.

239. D-ras Jonas Maculevičius *Savastis teologijos supratimu.* Kaunas, „Šviesos“ sp., 1919, in-8, 2.000 egz.

240. D-ras S. Š. *Savasties klausimu. Kaunas,* „Šviesos“ sp., 1919, in-8, 2.000 egz.

241. *„Homero Draugija“ ir „Vilkolakis“.* Parašė A. Jakštas. Kaunas, 1919, 15 psl. in-8, 1.500 egz.

242. *Kunigai kovoje su Caro valdžia.* Kaunas, „Šviesos“ sp., 1919, 27 psl. in-28, 10.000 egz.

243. *Apie vyskupų rinkimus.* Parašė kun. P. Maliauskis. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1919, 15 psl. in-8, 1.500 egz.

244. *Gerumas.* Parašė T. Faberis, Filipinas. Lietuviškai vertė kun. P. L. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1919, 54 psl. in-16, 10.000 egz.

245. *Evoliucijos pamatai ir revoliucijos dėsniai.* Parašė d-ras kun. S. Šulte. Kaune, „Šviesos“ sp., 1919, 32 psl. in-8, 1.500 egz.

246. *Plokštinė Trigonometrija.* Pilnas sistemetiškas kursas, teorija ir uždaviniai. Tilžė Jagamasto sp., „Lituania“ 1920, 156 pls. in-8., 1.500 egz.

247. *Kame Išganymas?* Libretto keturiais aktais parašė Maironis-Mačiulis. Ketvirtą kartą atspausta. Jagomasto sp., „Lituania“ Tilžėje, 1920, 37 psl. in-8., 1.500 egz.

248. *Jo Malonybė prel. Juozapas Skvireckas Žemaičių vyskupas-pagelbininkas.* Kaunas, „Šviesos“ sp., 1920, 1.000 egz.

249. M. Vaitkus *Brėkšta.* Poema. Tilžėje, Jagamasto sp., „Lituania“ 1920, 38 psl., in-16, 3.000 egz.

250. *Šv. Senojo Istatymo Istorija.* Parašė kun. K. Paltarokas. Antra laida. 10.000 egz.

251. *Šv. Naujojo Įstatymo Istorija.* Parašė kun. K. Paltarokas. 10.000 egz.

252. *Lietuvos Istorija. Parašė Ant. Alekna,* praplatintoji laida. Su keturiais spalvotais žemlapiais. Kaune, „Šviesos“ sp., 1919, 268 psl. in-16, 10.000 egz.

253. *Katalikų tikybos katekizmas.* Patvirtintas žemaičių vyskupystei. Antroji laida. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1919, 100 psl., 20.000 egz.

254. *Elementorius ir poteriai, patvirtinti Žemaičių vyskupo.* Nauja laida. 10.000 egz.

255. *Šv. Kazimiero Draugijos knygų katalogas.* 1920 metams, 24 psl. in-16, 20.000 egz.

256. *Kultūros Viešpatija.* Parašė A. Jakštas. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1919, 23 psl. in-8, 1.000 egz.

257. *Logikos evoliucija.* Parašė A. Jakštas. Kaunas, „Šviesos“ sp. 1919, 19 psl. in-8, 1.500 egz.

258. *Naujos suplikacijos,* patvirtintos Žemaičių vyskupo, Kaunas, „Šviesos“ sp., 1919, 8 psl. in-24, 5.000 egz.

259. Čičinskas. *Baladė.* Parašė Maironis-Mačiulis, Kaunas, „Šviesos“ sp. 12 psl. in-16, 2.000 egz.

260. *Šventoji Naujojo Įstatymo Istorija.* Parašė kun. K. Paltarokas. III-ji laida, Kaunas, „Šviesos“ sp., 1919, in-8, 10.000 egz.

261. *Kauno Kalendorius 1920 metams.* Kaunas, „Šviesos“ sp., 1919, 86+X psl. maž. in-8, kaina 3 auks., 10.000 egz.

262. *Katalikų tikybos katekizmas* patvirtintas Žemaičių vyskupystei. Antroji laida. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1919, 100 psl. in-16.[1])

263. *Mūsų Dirva.* Skaitymų knyga liaudies mokyklai (vyresniesiems skyriams). Sutaisė M. Vasiliauskas ir J. Matulevičius. Trečias pataisytas leidimas. Tilžėje, J. Schönke spaustuvės lėšomis. 1920, 140 psl. did. in-8, 5.000 egz.

264. *Socializmas ir krikščionybė.* Parašė prof. J. Jurgutis. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1920, 1.000 egz.

265. *Pažinimas ir tikėjimas.* Parašė prof. Chvolsonas, vertė Masilionis. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1920, 2.000 egz.

266. *Išvadavo.* Sceniškas 4 veiksmų vaizdelis. Parašė A. Giedrius. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1919, 19 psl. in-16, 1.000 egz.

267. *Dievo karalystė jumyse yra* arba *apie gerumo dorybę.* Versta iš lenkų kalbos ir išleista rūpinantis kun. P. L. Kaune, „Šviesos“ sp., 1920, 73 psl. in-16, 5.000 egz.

268. *Vadovelis išmokti dailiai mišioms tarnauti.* Vaikams dovanėlė, parūpinta Seno Bažnyčios Tarno. Kaune, „Šviesos“ sp., 1920, 16 psl. in16. 3.100 egz.

269. *Ką mokslas gali pasakyti apie pasaulio pabaigą ir apie apkaliptiškąjį skaičių 666?* Parašė A.Jakštas. Kaunas, „Šviesos“ sp. 1920, 31 psl. in-8, 1.500 egz.

270. *Apie krikščioniškąją dorybę.* Parašė kun. K. Paltarokas. Kaune, „Šviesos“ sp., 1920, 1.000 egz.

271. *Pulkim ant kelių.* Maldų knyga. Sustatė prel. A. Dambrauskas, III laida. Kaunas, 10.000 egz.

272. *Gėlių pintinėlė.* Apysakaitė. Vertė kun. V. Ambraziejus. Antra laida, Kaunas, „Šviesos“ sp., 1920, 96 psl., 3.000 egz.

273. *Sesutei-Rūtelei.* Patarimai ir pamokymai mūsų mergaitėms. Iš vokiško perdirbo Kupranas. Kaunas „Šviesos“ sp., 1920, 99 psl. in-16 3130 egz.

274. *Graudūs verksmai.* Versti vysk. Ant. Baranausko, IV laida. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1920, 16 psl. in-16., 1.000 egz.

275. *Gyvasis rožančius,* su kiekvienos paslapties apmąstymu. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1920, 60 psl. in-24. 5.000 egz.

276. *Gyvojo rožančiaus paslaptys.* Kaunas, „Šviesos“ sp., 1920, 30 psl. in-24., 5.000 egz.

277. *Raštijos bei Literatūros teorija.* Parašė K. Bizauskas. Antra laida, Kaunas, „Šviesos“ sp., 1920, 68 psl. in-8, 1.500 egz.

278. A. Jakšto *Dainų skrynelė.* Trečia laida, bet ji autoriaus buvo atideta tolimesniam laikui ir nepasirodė. Jos vieton 1930 m. yr išėjus A. Jakšto „Lirika“.

279. *Geometrijos vadovėlis dviklasėms mokykloms.* Iš P. M. Mironovo vertė ir kaikur papildė A. Jakštas. Antras pataisytas leidimas. Kaunas „Šviesos“ sp. 1921, 111 psl. in-8, 3.000 egz.

280. *Planetos ir žvaigždės.* Trumpas astronomijos vadovėlis. Pagal

---

[1]) Klaidingai atspausta veikalo n-ris 263 vietoj 262.

K. Flammarioną parašė J. Gerutis. Antra laida. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1920, 88 psl. in-12, 4.000 egz.

281. J. Lesauskis. *Moterystės nesuardomybė.* Kaunas, „Šviesos“ sp., 1920, 40 psl. in-16, 3.000 egz.

282. *Šv. Kazimiero Dr-jos knygų katalogas.* Vienuolikta laida, Kaunas, „Šviesos“ sp., 1920, 24 psl. in-16, 20.000 egz.

283. *Sociologija.* Trumpas to mokslo vadovėlis. Parašė prof. kan. K. Šaulys. Antra laida. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1920, 72 psl. in-8, 1.500 egz.

284. *Bejėgis socializmas.* Parašė kun. D. D. Kaune, „Šviesos“ sp., 1920, 16 psl. in-16, 3.000 egz.

285. *Bažnyčios Istorija.* Parašė kun. A. Alekna. Antroji laida (pataisyta ir praplėsta). Su trimis žemėlapiais tekste ir spalvotu žemėlapiu gale. Tilžėje, Jagamasto sp., „Lituania“, 1920, 251 psl. in-8, 5.000 egz.

286. Meškus. *Bažnyčia ir valstybė.* Kaunas, „Šviesos“ sp., 1920, 2.300 egz.

287. *Kauno Kalendorius 1921 metams.* Kaunas, „Šviesos sp., 1920, 74+XIV psl. maž. in-8, 12.000 egz.

288. P. Matulionis *Miško auklėjimas.* Kaunas, „Šviesos“ sp., 1920, psl. in-8, 1.500 egz.

289. *Savasties principas ir evoliucija.* Parašė D-ras S. Šultė. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1920, 26 psl. in-8, 2.000 egz.

290. *Kūno lavinimo klausimas.* Parašė K. Dineika. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1920, in-8, 1.000 egz.

291. A. Jakšto *Rudens Aidai.* Antras pataisytas ir padidintas leidimas. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1920, 102 psl. in-16, 2566 egz.

292. *Lietuvos Istorija,* parašė A. Alekna. Antras leidimas. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1920, in-16, 10.000 egz.

293. *Betliejaus stainelė.* Drama keturiais aktais. Parašė kun. J. Šnapštys. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1920, 46 psl in-16, 2.054 egz.

294. *Nebūk storžievis* arba dailaus elgimosi mokslas. Trečia pataisytoji laida. Kaunas, „Šviesos“ sp. 1920, 68 psl. in-16, 5.000 egz.

295. *Esperanto atvirutė.* Kaunas, „Šviesos“ sp., 1920, 2 psl. in-24, 5.000 egz.

296. *Išpažinties paslaptis.* Vokiškai parašė Juoz. Spilman'as iš J. Dr., lietuvių kalbon autoriaus įpėdiniams leidus vertė B. Kasaitis. Kaune, „Šviesos“ sp., 1920, 231 psl. in-12, 5.000 egz.

297. *Paaugusių žmonių knygelė.* Parašė vysk. Valančius. Trečia laida, Kaunas, „Šviesos“ sp., 1920, 136 psl. in-16, 3.000 egz.

298. *Mano knygelė.* Pagreitintas skaitymo ir rašymo mokslas. Sustatė A. Runeikis. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1920, 31 psl. in-8, 7.000 egz.

299. *Melskimės.* Maldų knygelė Lietuvos jaunimui. Sustatė pr. A. Dambrauskas. 3 laida 1920, 12.050 egz.

300. *Marikė.* Parašė Vargšas. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1920, 60 psl. in-16, 3022 egz.

301. *Atsišaukimas į Amerikos veikėjus.* Kaunas, „Šviesos“ sp., 1920 (lapelis), 20.000 egz.

302. *Šv. Kazimiero Draugijos įstatai Amerikos lietuviams.* Kaunas, „Šviesos“ sp., 12 psl. in-16 10.000 egz.

303[1]. *Tikėjimo klausimai.* Parašė kun. J. Gerutis, pagal E. Dupplessy. Antras pataisytas leidimas. Tilžėje „Spaudos" (Pavlovskio) sp., 1921, 228 psl. in-8, 5.000 egz.

304. *Paklydėliai.* Parašė kun. J. Gerutis. Antras pataisytas leidimas, Kaunas, „Šviesos" sp., 1921, 33 psl. in-8, 5.000 egz.

305. *Gegužės mėnuo.* Sudėjo Margalis. Tilžėje Pavlovskio sp., 1921,191| psl. in-18, 2.000 egz.

306. *Kas yra Esperanto.* Parašė J. Mačernis, Kauniškės Katalikų Esperantininkų Draugijos Sekretorius. Kaunas, „Šviesos" sp., 1922, 24 psl. in-16. 5.000 egz.

309. *Giesmės šv. Pranciškui,* verstos A. Jakšto. Kaunas, „Šviesos" sp., 1921, 8 psl. in-24, 5.000 egz.

308. *Šv. Pranciškaus Dvasia* arba Naujas Tretininkų vadovėlis ir Maldų rinkinys, išleistas Tretininkų Draugijos įsteigimo 700 metų sukaktuvėms paminėti. Sustatė PrelatasA. Dambrauskas, šv. Kazimiero Draugijos Pirmininkas. Kaunas, „Šviesos" sp., 1922, 462 psl. in-16, 10.000 egz.

309[2]. *Darbo žmonės garsūs išradėjai.* Parašė J. Talmantas Kaunas, „Šviesos" sp., 1921, 52 psl. in-16, 5.000 egz.

310. *Raudonoji vėliava.* Socializmo rojaus vaizdeliai. Sulietuvino St. Tautietis. Kaunas, „Šviesos" sp., 1921, 53 psl. in-16., 5.000 egz.

311. *Šv. Raštas Senojo Testamento.* Trečias tomas. Su Vulgatos tekstu. Vertė ir komentorių pridėjo vysk. Juozas Skvireckas, Teol. Mag. Berlynas, Pass et Garlep sp., 1921, 966 psl. did. in-8, 3.000 egz.

312. *Kristau, išgirsk mus!* Paveiksluota Maldų knygelė vaikams. Sustatė Pr. A. Dambrauskas. Kaunas, 1921, 31 psl. in-24, (spausdinta Berlyne Pass et Garlep sp.,) 10.000 egz.

313. *Demokratija.* Parašė kun. D-ras A. Maliauskis. Kaunas, „Šviesos" sp. 1921, 98 psl. in-8, 2.000 egz.

314. *Apie blogų knygų skaitymą.* Parašė kun. D-ras A. Maliauskis. Kaunas „Šviesos" sp., 1921, 32 psl. in-16, 5.000 egz.

315. *Ekspresionizmas dailėj ir poezijoj.* Parašė A. Jakštas. Kaunas, „Šviesos" ssp., 1921, 19 psl. in-8, 1.000 egz.

316. Pr. A. Dambrauskas. *Katalikų Internacionalas,* 1921, 15 psl. in-8, 2.000 egz.

317. *Ūkininkų džiaugsmai ir vargai* (parašyti kun. A. Aleknos). Kaunas, „Šviesos" sp., 1921, in-16, 3.000 egz.

318. *Kauno Kalendorius 1922 metams.* Kaunas, „Šviesos" sp., 1921, 83+XXI psl. in-8, 10.000 egz.

319. *Šv. Senojo Įstatymo Istorija.* Parašė kun. K. Paltarokas. Ketvirtoji pataisyta laida. Kaunas, „Šviesos" sp., 1921, 128 psl. in-12, 10.000 egz.

320. Pr. A. Dambrauskas *Matematiškas bičių instinktas ir vabalas-matematikas.* Kaunas, „Šviesos" sp., 1921, 11 psl. in-8, 2.000 egz.

321. *Dievo Akyvaizdoje.* Vokiškai parašė kun. Konr. Hock'as iš 7-os laidos vertė Byras. Tilžieje, E. Jagamasto sp. „Lituania", 1922, 184 psl. in-12., 10.000 egz.

322. *Švenč. Jėzaus Vaikelio valandos* ir penkios Kalėdų giesmės. Tilžėje „Ryto" (Pavlovskio) sp., 1922, 31 psl. in-24, 5050 egz.

---

[1]) Šio leidinio n-ris klaidingai atspausta 305 vietoj 303.

[1]) Šio veikalo numeris klaidingai atspaustas 307 vieton 309.

323. *Graudus verksmai* versti vysk. A. Baranausko. Naujas pataisytas leidimas, Kaunas, „Šviesos“ sp., 1922, 16 psl. in-24, 5.000 egz.

324. *Broliukui-Dobilėliui.* Patarimai ir pamokymai mūsų vaikinams. Iš vokiško perdirbo Kupranas. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1922, 99 psl. in-16., 5.000 egz.

325. *Apie sodą.* Parašė kun. F. Martyšius. Trečias leidimas Kaunas, „Šviesos“ sp., 1923, 82 psl. in-8, 3.000 egz.

326. *Katalikų tikybos katekizmas,* patvirtintas Žemaičių vyskupystei. Trečioji laida. Tilžėje, Jagamasto sp. 1922, 110 psl. in-16 (spausdinta keletą kartų tuo pačiu n-riu), 10.000 egz.

327. *Bedievių Inkvizicija.* Parašė kun. D-ras A. Maliauskis. I knyga. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1922, 91 psl. in-16, 4.000 egz.

328. *Logika.* Sekdamas Mercieru ir Čelpanovu sustatė A. Jakštas. Antras pataisytas ir papildytas leidimas. Tilžėje, E. Jagamasto sp., 1922, 285 psl. in-12, 4.000 egz.

329. *Dieviškoji proporcija matematiškasis dailės dėsnis.* Parašė A. Jakštas. Kaunas, „Šviesos“ sp., 24 psl. in-8, 2.000 egz.

330. *Sutvirtinimo Sakramentas* su maldomis ir apeigomis. Spaudai parengė kun.P. L. (Legeckas). Kaunas, „Šviesos“ sp., 1922, 28 psl. in-16, 10.000 egz.

331. *Nebuk storžievis* arba *dailaus elgimosi mokslas.* IV laida. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1922, 63 psl, in-16, 6.000 egz.

332-333. *Šv. Senojo ir Naujojo Įstatymo Istorija.* Vadovėlis pradedamoms mokykloms. Parašė kun. Pr. Penkauskas, Teol. Mag. Antras leidimas. Tilžėje, Jagamasto sp., „Lituania“, 1922, 84+108 psl. in-8, 10.000 egz.

334. *Pulkim ant kelių.* Maldų knyga. Ketvirta laida. Berlynas, Pass et Garlep sp., 1922, 514 psl. in-24, 15.000 egz.

335. *Mūsų Dirva.* Skaitymų knyga liaudies mokyklai (vyresniems skyriams). Sutaisė M. Vasiliauskas ir J. Matulevičius. Ketvirtas pataisytas leidimas. Tilžėje, Schoenkės sp., 1922, 140 psl. in-8, 10.000 egz

336. *Kristaus siela, pašvęsk mane.* Vertė P. Rauduvė. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1912, 175 psl. in-24, 10.000 egz.

337. A. Štolzas, *Šventoji Elzbieta.* Iš vokiečių kalbos laisvai vertė Byras. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1922, 110 psl. in-16, 5.000 egz.

338. *Ar beverta tikėti?* Parašė kun. D-ras A. Maliauskis. Antra laida. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1923, 32 psl. in-16, 5.000 egz.

339. *Kauno Kalendorius 1923 metams.* Kaunas, „Šviesos“ sp., 1922, 83 + XVII psl. maž. in-8, 10.000 egz.

340. *Bažnyčios istorija.* Parašė kun. Antanas Alekna. Trečioji laida su keturiais žemėlapiais. Tilžėje, J. Reylaenderio ir sūnaus sp., 1923, 257 psl. in-8, 4.000 egz.

341. *Žemaičių vyskupas Motiejus Valančius.* Parašė kun. Antanas Alekna. Spauda „Lituanijos“, Klaipėda, 1922, 283 psl. in-8, 3.000 egz.

342. *Melskimės!* Maldų knygelė Lietuvos jaunimui. Sustatė Prel. A. Dambrauskas. II laida. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1922, 7.000 egz.

343. *Nepaliaujamasis Švenč. Sakramento Garbinimas.* Kaunas, „Šviesos“ sp., 1922, 8 psl. in-24, 5.000 egz.

344. *Mūsų visuomenė ir naujieji katalikų uždaviniai.* Parašė Mešk us. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1922, 31 psl. in-16, 1.000 egz.

345. Prof. Dr. F. Savickis, *Gyvenimo prasmė.* Laisvai vertė J. Lomanas. Kaunas, „Šviesos" sp., 1923, 152 psl. in-8, 3.000 egz.

346. *Trumpa apologetika.* Parašė kun. Pr. Bučys, M. I. C., Lietuvos universiteto profesorius. Antra žymiai padidintoji laida. Tilžėje, J. Reylaenderio ir sūnaus sp., 1923, 257 psl. in-12, 5.000 egz.

347. *Bedievių Inkvizicija.* Knyga I. Parašė Dr-as A. Maliauskis. Antra laida. „Šviesos" sp., 1923, 91 psl. in-16, 10.000 egz.

348. *Netikėjimas, jo priežastys ir pasekmės.* Parašė kun Dr-as A. Maliauskis. Kaunas, „Šviesos" sp., 1923, 32 psl. in-16, 10.000 egz.

349. *Mūsų politinės partijos ir ko jos nori?* Parašė Meškus. „Šviesos" sp., 1923, psl. in-16, 1.000 egz.

350. *Šv. Kazimiero Draugijos Įstatai.* Kaunas, „Šviesos" sp., 11 psl. in-16, 3.000 egz.

351. *Kauniškė Šv. Kazimiero Draugja, jos įstatai, jai suteiktieji atlaidai ir jos skyriams Amerikoje reguliaminas.* Kaunas, „Šviesos" sp., 1923, 12 psl., 5.000 egz.

352. *Ar yra Dievas?* Parašė kun. Dr-as A. Maliauskis. Kaunas, „Šviesos" sp., 1923, 32 psl. in-16, 30.000 egz.

353. *Tarptautinė žydų Sąjunga ir Masonai ir jų organizacija.* Sustatė F. Einas ir J. N-as. Kaunas, „Šviesos" sp., 1923, 31 psl. in-16, 5.000 egz.

354. *Svetimos gėlės.* Pasakojimai, mažmožiai.. Surinko ir sulietuvino A. Jakštas. Kaunas, „Šviesos" sp., 1923, 158 psl. in-16, 3.000 egz.

355. *Netikėjimas ir jo priežastys.* Parašė kun. Dr-as A. Maliauskis. Antra laida. Kaunas, „Šviesos" sp., 1923, 32 psl. in-16, 5.000 egz.

356. *Gerų ir blogų knygų skaitymas.* Parašė Dr-as A. Maliauskis. Antra laida. Tilžėje, J. Reylaenderio ir sūnaus sp., 1923, 54 psl. in-12, 5.000 egz.

357. Antanas Alekna. *Lietuvos Istorija.* Antra praplatintoji laida su penkiais žemėlapiais. Tilžėje, J. Reylaenderio ir sūnaus sp., 1923, 235 psl. in-8, 5.000 egz.

358. K. Bizauskas, *Literatūros teorija.* Vadovėls aukštesniosioms mokykloms. Ketvirtas leidimas (11 — 15-tas tūkstantis). Tilžėje, J. Reylaenderio ir sūnaus sp., 1923, 178 psl. in-12, 5.000 egz.

359. *Šv. Naujojo Įstatymo Istorija.* Parašė kun. Kaz. Paltarokas, Teol. Mag., Žemaičių Seminarijos profesorius. Ketvirtoji pataisytoji laida. Kaunas, „Šviesos" sp., 1923, 10.000 egz.

360. *Planetos ir žvaigždės.* Trumpas astronomijos mokslas. Pagal K. Flammarioną parašė J. Gerutis. Trečia laida. Kaunas, 1923, 88 psl. in-16, 5.000 egz.

361. *Bedievių inkvizicija.* Parašė A. Maliauskis. Antra laida. Kaunas, „Šviesos" sp., 1923, 91 psl. in-16, 10.000 egz.

362. *Šv. Senojo Įstatymo Istorija.* Parašė kun. Kaz. Paltarokas. Teol. Mag., Žemaičių Seminarijos profesorius. Trečioji laida. Kaunas, „Šviesos" sp., 1923, 10.000 egz.

363. *Katekizavimo metodas.* Parašė Dr-as A. Maliauskis. Kaunas, „Šviesos" sp., 1923, 22 psl. in-8, 1.200 egz.

364. *Švenč. Sakramentas.* Pagal kun. Fel. Cozel parašė kun. V. Ševkevičius. Kaunas, „Šviesos" sp., 1923, 88 psl. in-16, 5.000 egz.

365. Byras, *Jaunimo keliais.* Liuoslaikio užrašai. Kaunas, „Šviesos" sp., 1923, 160 psl. in-16, 5.000 egz.

366. Kard. Wisemann, *Pirmieji krikščionys.* Drama penkiuose veiksmuose. Vertė Jonas Tarvydas. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1923, 50 psl. in-16, 5.000 egz.

367. *Vadovėlis išmokti dailiai mišioms tarnauti.* Dovanėlė vaikams. Parašė Senas Bažnyčios tarnas. Antras pataisytas ir papildytas leidimas. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1924, 24 psl. in-24, 3.000 egz.

368. *Demokratija.* Parašė kun. Dr-as A. Maliauskis. Antra laida. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1924, 208 + IV psl. in-8, 2.000 egz.

369. Antanas Alekna, *Lietuvos istorija.* Ketvirta trumpesnioji laida, su keturiais spalvotais žemėlapiais, 31—40 tūkstantis. Tilžėje, J. Reylaenderio ir sūnaus sp., 1923, 103 psl. in-8, 10.000 egz.

370. *Šv. Kazimiero Draugijos leidinių sąrašai su recenzijomis.* Kaunas, „Šviesos“ sp., 1923, 30 psl. in-16, 10.000 egz.

371. *Melskimės! Maldų knygelė mergaitėms.* Sustatė Prel. A. Dambrauskas. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1924, 254 psl. in-24, 9.000 egz.

372. Rudolfas Schütz'as, *Misionieriaus romanas.* Vertė J. Gaidelionis. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1923, 174 psl. in-16, 5.000 egz.

373. *Vidujinis šventųjų gyvenimas.* Parašė Dr-as Arnoldas Radenmacher, teologijos profesorius Bonnos universiteto. Iš trečiosios vokiškos laidos vertė kun. J. Bikinas. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1924, 131 psl. in-8, 2.000 egz.

374. *Gavėnios knyga.* Iš Gofinės Postilės Gavėnios ir Velykų laiką. Vertė kun. A. Sabaliauskas. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1924, 252 psl. in-16, 5.000 egz.

375. *Nauja praktiška vokiečių kalbos gramatika* su gramatikos pratimais vokiečių kalboje vidurinėms berniukų ir mergaičių gimnazijų klasėms dviejose dalyse: I-ji dalis: *Etimologija,* parašė A. Šulcas, 6-tas pataisytas leidimas, vertė A. Rubikas. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1923, 184 psl. in-8, 5.000 egz.

376[1]. *Tikybos pradžiamokslis.* Parašė kun. Dr-as A. Maliauskis. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1924, 104 psl. in-16 1.000 egz.

377. *Ar beverta tikėti?* Parašė kun. Dr-as A. Maliauskis. Antra laida. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1924, 32 psl. in-16, 10.000 egz.

378. *Tėve mūsų. Gegužės mėnesiui.* Parašė kun. A. Sabaliauskas. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1924, 114 psl. in-16, 2.000 egz.

379. *Graudūs verksmai,* versti vysk. A. Baranausko. Naujas, pataisytas leidimas. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1924, 16 psl. in-24, 5.000 egz.

380. *Filoteja,* arba kelias į maldingą gyvenimą. Parašė Šv. Pranciškus Salezietis, Genevos vyskupas ir kunigaikštis, įsteigėjas Šv. Panelės Aplankymo vienuolijos. Vertė kun. J. Bikinas. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1924, 400 psl. in-16, 5.000 egz.

381. *Melskimės!* Maldų knygelė Lietuvos jaunimui. Sustatė Prel. A. Dambrauskas. Penktas leidimas. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1924, 254 psl. in-16, 10.000 egz.

382. P. Dr. A. M. Lepicier, *Jėzaus Širdis* Visų širdžių yr valdovė. Jėzus Kristus mūsų širdžių Karalius. Apmąstymai apie Saldž. Jėzaus Širdį. Vertė P. Rauduvė. Kaunas, „Šviesos“ sp., 159 psl. in-16, 2.000 egz.

---

[1]) Šio veikalo n-ris klaidingai atspaustas 380 viet. 376.

383. *Šv. Kazimiero Draugijos įstatai ir jos narių kuopoms reguliaminas.* Nauja laida. Kaunas, „Šviesos“ sp., in-16, 2.000 egz.

384. *Rožių keras ir kitos apysakaitės.* Parašė kan. Schmidtas. Vertė P-lė Asevičaitė. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1924, 131 psl. in-16, 5.000 egz.

385. A. Schupp S. J., *Vergų angelas* — Apysakaitė iš Brazilijos. Vertė P. Rauduvė. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1924, 67 psl. in-16, 5.000 egz.

386. *Kauno Kalendorius 1925 metams.* Kaunas, „Šviesos“ sp., 1924, 90 + VI psl. maž. in-8, 10.000 egz.

387. *Kas šiandien kalbama apie žmogaus sielą?* Išleista lietuviškai, lenkiškai ir rusiškai. Parašė Dr-as Povilas Mira. II dalis. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1924, 61 psl. in-16, 5.000 egz.

388. Parašė A. Šulcas. *Nauja praktiška vokiečių kalbos gramatika* su gramatikos pratimais vokiečių kalboje, vidurinėms berniukų ir mergaičių klasėms dviejose dalyse: I-ji dalis: *Etimologija.* Vertė A. Rubikas. Antras leidimas. Kaunas, „Švyturio“ sp., 1925, 183 psl. in-8, 5.000 egz.

389. Mauricas Meschler S. J., *Dieviškasis Išganytojas.* Gyvenimo vaizdas mokslus einančiam jaunimui. Iš vokiečių kalbos vertė kun. B. Andruška S. J. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1926, 476+VI psl. in-8, 5.000 egz.

390. *Gyvojo rožančiaus paslaptys.* Naujas leidimas. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1925, 30 psl. in-24, 2.000 egz.

391. *Graudūs verksmai,* versti vysk. A. Baranausko. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1925, 16 psl. in-16, 10.000 egz.

392. *Katalikų tikybos katekizmas.* Parašė kun. Dr-as A. Maliauskis. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1925, psl. in-16, 5.000 egz.

393[1]. *Katalikų tikybos katekizmas,* patvirtintas Žemaičių vyskupystės. Ketvirtoji pataisytoji laida (50.000—70.000). Kaunas, „Šviesos“ sp., 1925, 135 psl. in-16, 10.000 egz.

394. *Man šviečia saulė,* sodžiaus jaunimui. Pagal A. M. Rathgeberį parašė Kupranas. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1925, 192 psl. in-8, 5.000 egz.

395. *Tikybos pradžiamokslis.* Parašė kun. A. Maliauskis. Trečioji laida. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1925, 98 psl. in-16, 5.000 egz.

396. A. Klimas. *Europos geografija.* Vadovėlis. II-as pataisytas ir padidintas leidimas. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1925, 176 psl. in-8, 10.000 egz.

397. *Lietuvos istorijos pradžiamokslis* su 15 paveikslų ir 2 žemėlapiais. Parašė Antanas Alekna. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1925, 64 psl. in-8, 10.000 egz.

398. *Ar žmogus iš beždžionės yra kilęs?* Parašė kun. Dr-as A. Maliauskis. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1925, 40 psl. in-16, 10.000 egz.

399. *Kauno Kalendorius 1926 metams.* Kaunas, „Šviesos“ sp., 1925, 100 psl. maž. in-8, 10.000 egz.

400. *Esperanto per 10 pamokų.* Sulietuvino Pr. Šulaitis. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1925, 24 psl. in-8, 2.000 egz.

401. M. Vaitkus, *Žvaigždės Duktė.* 4 veiksmų drama. Pirmajam Valst. Dramos Konkurse pirmoji premija. Tilžėje, Reylaenerio ir sūnaus sp., 1924, 170 psl. in-12, 2.000 egz.

---

[1]) Šio veikalo n-ris klaidingai atspaustas 326 vietoj 393.

402. *Šv. Pranciškaus Dvasia,* arba Dvasiškų Malonių Šaltinis. Naujas Tretininkų Maldų Rinkinys, išleistas 700-am metų šv. Pranciškaus, Tretininkų Draugijos Įsteigėjo, mirties paminėti. Sustatė Prel. A. Dambrauskas, Šv. Kazimiero Dr-jos pirmininkas. Antras pataisytas ir padidintas leidimas. Klaipėda, „Ryto" sp., 1926, 627 in-16, 7.000 egz.

403. *Socializmas ir jo žadamasis rojus.* Parašė Dr-as A. Maliauskis. Kaunas, „Šviesos sp., 1926, 32 psl. in-16, 10.000 egz.

404. *Gegužės pamaldos. Švenč. Mergelės Litanija.* Parašė kun. V. Ambraziejus. Marijampolė, „Šešupės" knygyno sp., 1926, 100 psl. in-16, 5.000 egz.

405. Tomo iš Kempių. Apie Jėzaus Kristaus sekimą, keturios knygos, Žemaičių vysk. Motiejaus Kazimiero Valančiaus išverstos, kun. Jokimo Moncevičiaus 1852 metais Vilniuje pirmą kartą išleistos, o 1925 metais Šv. Kazimiero Draugijos Kaune antrą kartą atspausdintos. Kaunas, „Šviesos" sp., 1925, 469 + XI psl. in-24, 5.000 egz.

406. *Nepaliaujamosios Pagalbos Švenč. Dievo Motinos Litanija* ir kitokios maldos. Antras leidimas. Kaunas, „Šviesos" sp., 1926, 8 psl. in-16, 10.000 egz.

407. *Kas yra socializmas?* Iš J. E. Nižegorodskio „Socializm i christijanstvo" vertė J. Bikinas. Kaunas, „Šviesos" sp., 1926, 112 psl. in-8, 2.000 egz.

408. *Vadovelis išmokti dailiai mišioms tarnauti.* Vaikams dovanėlė. Sustatė Senas Bažnyčios Tarnas. Trečias leidimas. Kaunas, 1926, 24 psl. in-24, 5.000 egz.

409. *Jubilieiaus Katekizmas,* arba vadovėlis norintiems gauti Jubiliejaus atlaidus. Kaunas, „Šviesos" sp., Jubiliejaus 1926 m. 24 psl. in-24, 10.000.

410. *Masonai arba parmazonai.* Parašė Dr-as A. Maliauskis. Kaunas, „Šviesos" sp., 1926, 70 psl. in-16, 10.000 egz.

411. *Šv. Pranciškus Asyžietis.* Gyvenimo aprašymas. Danų kalba parašė Johannes Jörgersenas. Iš 7-jo vokiško leidimo lietuvių kalbon išvertė kun. J. Bikinas. Kaunas, „Šviesos" sp., 1926, 266 + VII psl. in-8, 5.000 egz.

412. *Koplytėlės lempelė.* Parašė kardinolas Wiseman'as. Vertė Ona Jakaitytė. Kaunas, „Šviesos" sp., 1926, 46 psl. in-16, 5.000 egz.

413. A. Huonderis *Huronų vado priesaika.* Istorinė apysaka. Iš vokiečių kalbos vertė K. Audenis. Kaunas, „Šviesos" sp., 1926, 77 psl. in-16, 5.000 egz.

414. *Tikybos pradžiamokslis.* Parašė kun. Dr-as A. Maliauskis. Ketvirta laida. Kaunas, „Šviesos" sp., 1926, 98 psl. in-16, 5.000 egz.

415. Meschler S. J., *Šv. Aloyzas.* Krikščioniškojo jaunimo Globėjo gyvenimas. Sulietuvino Byras. Kaunas, „Šviesos" sp., 1926, 118 psl. in-8, 5.000 egz.

416. *Nepaliaujamas Švenč. Sakramento Garbinimas.* Antra laida. Kaunas, „Šviesos" sp., 1926, 8 psl. in-24, 10.000 egz.

417. *Kauno Kalendorius 1927 metams.* Kaunas, „Šviesos" sp., 1926, 104 + II psl. maž. in-8, 10.000 egz.

418[1]. Dr-as A. Maliauskis *Ką sako gyvenimas?* Kaunas, „Šviesos" sp., 1926, 32 psl. in-16, 5.000 egz.

---

[1]) Šio veikalo n-ris klaidingai atspaustas 423 vietoj 418.

419. *Šv. Ražančiaus paslaptys.* Kaunas, „Šviesos“ sp., 1926, 30 psl. in-24, 10.000 egz.

420. *Šv. Kazimiero Draugijos Įstatai.* Kaunas, „Šviesos“ sp., 1926, 16 psl. in-16, 500 egz.

421. O. G. Rossignoli. *Dievo stebūklai šv. Mišiose.* I dalis. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1927, 67 psl. in-16, 8.000 egz.

422. *Už tikėjimą ir tėvynę.* Parašė Dr-as A. Maliauskis. Dešimtasis leidimas. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1927, 32 psl. in-16, 5.000 egz.

423. *Sąžinės sąskaita,* sustatyta T. Kazimiero kapucino. Kaunas, „Šviesos“ sp, 1927, 63 psl. in-24, 5.000 egz.

424. *Mokykla.* Parašė Dr-as A. Maliauskis. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1927, 32 psl. in-16, 5.000 egz.

425. *Ištisų metų Šventųjų Gyvenimai.* Antras papildytas leidimas. I dalis. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1927, 302 psl. in-16, 5.000 egz.

426[1]. Dr-as A. Maliauskis, *Įvairumai.* Kaunas, „Šviesos“ sp., 1927, 32 psl. in-16, 15.000 egz.

427. *Pridedamosios pamaldos.* 1. Rožančinės, 2. Birželinės, 3. Malda pavedant žmonių giminę Švenč. Jėzaus Širdžiai, 4. Gegužinės, 5. Sekminių novena. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1927, 27 psl. in-16, 3.000 egz.

428. Kun. Dr-as A. Maliauskis. *Teisybės keliais.* Kaunas, „Šviesos“ sp., 1927, 32 psl in-16, 5.000 egz.

429. *Priekaištai.* Iš vieno Pranciškonų Misionoriaus vertė Juozas Stankevičius. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1927, 32 psl. in-16, 5.000 egz.

430. *Dvasiškoji Išpažintis.* Parašė Prel. A. Dambrauskas, Šv. Kazim. Dr-jos pirmininkas. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1927, 151 psl. in-16, 4 000 egz.

431. *Apie tai, kas yra brangiausia.* Parašė K. V. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1927, 32 psl. in-16, 5.000 egz.

432. *Šventasis Kazimieras su 4 paveikslais.* Parašė Antanas Alekna. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1927, 32 psl. in-16, 5.000 egz.

433. *Sesulei-Rūtelei.* Patarimai ir pamokymai mūsų mergaitėms. Iš vokiško perdirbo Kupranas. Kaunas, „Šviesos sp. Antras leidimas, 1927, 98 psl. n-16, 4.000 egz.

434. *Ištisų metų Šventųjų Gyvenimai.* Antras papildytas leidimas, II dalis. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1927, 304 psl. in-16, 5.000 egz.

435. *Trumpas Viešpaties maldos ir Angelo Pasveikinimo išaiškinimas.* Parašė prel. A. Dambrauskas Kaunas, „Šviesos“ sp., 1927, 32 psl. in-16, 5.000 egz.

436. *Tikėjimo paslaptys.* Parašė Prel. Dambrauskas. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1927, 32 psl. in-16, 5.000 egz.

437. *Maldos po skaitytinių mišių* ir Suplikacijos. Kaunas, „Šviesos sp., 1927, lentelė 2 psl. did. in-8, 1.000 egz.

438. *Kauno Kalendorius 1928 metams.* Kaunas, „Šviesos“ sp., 1927, 10.000 egz.

439. *Gudrūna.* Romanas. Pagal vokišką originalą pasakoja lietuviškai Jurgis Žydrūnas. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1927, 160 psl. in-16, 5.000 egz.

440. *Ar reikalingas Bažnyčios nuo valstybės atskyrimas?* Parašė K. V. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1927, 32 psl. in-16, 5.000 egz.

---

[1]) Šio veikalo n-ris klaidingai atspaustas 422 vietoj 426.

442. Prof. Dr. B. Bartmann'as, *Marija tikėjimo ir maldingumo šviesoje.* Laisvai vertė Byras. Kaunas, „Šviesos" sp., 1928, 120 psl. in-8, 5.000 egz.

443. *Žmogaus siela.* Ar ji yra dvasia ir ar ji nemirs? Parašė prel. A. Dambrauskas, Šv. Kazimiero Dr-jos pirmininkas. Kaunas, „Šviesos" sp., 1928, 30 psl. in-16, 5.000 egz.

444. *Kalėdų dovanėlė.* Parašė K. V. Kaunas, „Šviesos" sp., 1928, 32 psl. in-16, 5.000 egz:

445. Kun Berlioux. *Švenčiausios Širdies mėnuo (Birželio mėn.)* Iš 123 prancūzų leidimo vertė Byras. Kaunas, „Šviesos" sp., 1928, 164 psl. in-24, 2.000 egz.

446. *Melskimės!* Maldų knygelė Lietuvos jaunimui. Sustatė Prel. A. Dambrauskas. Penktas leidimas. Kaunas, „Šviesos" sp., 1929, 327 + V psl. in-24, 10.000 egz.

447. *Sveika, Nepriklausomoji!* Pirmojo Lietuvos nepriklausomybės dešimtmečio parinktieji lietuvių poetų eilėraščiai apie Nepriklausomybę, kovas dėl jos ir Vilnių. Parinko Liudas Gira. Kaunas, „Šviesos" sp., 111 psl. in-16, 6.012 egz.

448. *Ištisų metų Šventųjų Gyvenimai.* Antras papildytas leidimas. III dalis. Kaunas, „Šviesos" sp., 1928, 327 psl. in-16, 5.000 egz.

449. *Poteriai.* Kaunas, „Šviesos" sp., 1928, 16 psl. in-18, 2.000 egz.

450. *Kauno Kalendorius 1929 m.* Kaunas, „Šviesos" sp., 1928, 10.000.

451. *Poteriai.* Antroji laida. Kaina 15 c. Kaunas, „Šviesos" sp., 1928, 18 psl. in-16, 20.000 egz.

452. M. Vaitkus, *Iš įvairių pasaulių.* Apysakaitės. Kaunas, „Šviesos" sp., 1929, 216 psl. in-16, 2.012 egz.

453. *Viena diena su Jėzum,* arba Ką mums Jėzus paskytų. Iš „Žvaigždės". Kaunas, „Šviesos" sp., 1928; 8 psl. in-24, 7.000 egz.

454. *Šventosios Vaikelio Jėzaus Teresės novena.* Kaunas, „Šviesos" sp., 1929, 8 psl. in-24, 5.000 egz.

455. *Dievo meilės maldos,* arba ką aš turėčiau Dievui tarti? (Iš „Šv. Pranciškaus Varpelio") Kaunas, „Šviesos" sp., 1929, 8 psl. in-24, 5.000 egz.

456. K. J. Stankevičius, *Dėlko aš turiu būti katalikas?* Kaunas, „Šviesos" sp., 1929, 64 psl. in-16, 5.000 egz.

457. *Modus orandi pro Patria.* Kaunas, „Šviesos" sp., 1 psl. in-12, psl., 1.000 egz.

458. Dikensas, *Jaunuolėlių gyvenimas.* Kaunas, „Šviesos" sp., 1929, 123 psl. in-16, 6.040 egz.

459. *Bažnyčios Istorija.* Parašė kun. A. Alekna. Ketvirtasis leidimas, su 3-mis žemėlapiais ir 22 paveikslėliais. Kaunas, „Šviesos" sp., 1929, 240 psl. in-8, 3.000 egz.

460. *Kauno Kalendorius 1930 metams.* Kaunas, „Šviesos" sp., 1929, 114+VIII psl., maž. in-8 10.000 egz.

461. *Rytmečio pokyly.* Mūs' gyvenimo vaizdas. Parašė Kt. Atspausta iš „Žvaigždės". Kaunas, „Šviesos" sp., 1929, 7 psl. in-16, 5.000 egz.

462. Kun. E. Duplessy, *Vyrai ir religija.* Vertė J. Gratkauskas. Kaunas, „Šviesos" sp., 1929, 7 psl. in-16 5.000 egz.

463. Dikensas, *Polytė, Mažoji Dorytė, Mistris Liriper Dženi.* Kaunas, „Šviesos" sp., 1929, 38 psl. in-16, 4.067 egz.

464. *Meditacijos,* arba *Dvasiški Mąstymai.* Prancūziškai parašė kun. Chaignon'as. Antrą liet. leidimą rengė K. M. Vaitkus. Pirmoji knyga. Kaunas, „Šviesos" sp., 1929, 224 + III psl. maž. in-8, 5.000 egz.

465. K. Bajerčius, *Trys keliai.* Apsakymėlis. Kaunas, „Šviesos" sp., 1929, 31 psl. in-16, 2.015 egz.

466. J. Grinius, *Sąžinė,* penkių veiksmų ir prologo drama. Kaunas, „Šviesos" sp., 1929, 98 psl. in-16, 2.020 egz.

467. D. Venckus, *Trumpa Bažnyčios Istorija* pradžios mokyklai. Kaunas, „Šviesos" sp., 1929, 70 psl. maž. in-8, 5.000 egz.

468. Dr. Tihamer Toth, *Jaunimo kovos* (Skaistus jaunimo brendimas). Vertė A. Maceina. Kaune, „Šviesos" sp., 1929, 127 psl. in-16, 3.000 egz.

469. *Šventoji Lietuva.* Religinės lietuvių poezijos antologija. Pirmoji knyga. Parinko Liudas Gira. Kaunas, „Šviesos" sp., 1930, 176 + III psl. in-12, 5.036 egz.

470. *Rituale Romanum Parvum* (Ritualėlis). Auctoritate et mandato Excellentissimi Illustrissimi ac Reverendissimi Joseph Skvireckas S. T. D-ris, Archiepiscopi et Metropolitae Kaunensis editum textibusque lituanis probe revisis adornatum cura et studio Alexandri Dambrauskas, S. T. M. Capituli Basilicae Metropolitanae Praelati, sumptibus vero Societatis S. Casimiri Kaunae. In officina typographica „Šviesa", anno salutis 1930, 108 p. in-16, 1003 egz.

471. A. Jakšto *Lirika.* Kaunas, „Šviesos" sp., 1930, 384 + X psl. in-16, 2.003 egz.

472. *Graudūs verksmai,* versti vysk. A. Baranausko. Kaunas, „Šviesos" sp., 1930, 16 psl. in-24, 5.075 egz.

473. A. Huonder S. J., *Su Magelanu aplink pasaulį.* Apysakaitė. Iš vokiečių kalbos vertė St. Yla. Kaunas, „Šviesos" sp., 1930, 60 psl. in-16, kaina 1 lit., 4.035 egz.

474. J. Špilmanas *Žygis į Nikaraguą.* Apysaka. Vertė A. Blažys. Kaunas, „Šviesos" sp., 1930 m., 88 psl. in-16, kaina 1 lit., 3.031 egz.

475. *Malda į Šv. Vaikelio Jėzaus Teresę už rusus.* Kaunas, „Šviesos" sp., 1930, 2 psl. in-24, 5.000 egz.

476. *Litanija Bolševikų persekiojamiems Rusijos krikščionims Dievo pagalbos išmelsti.* Kaunas, „Šviesos" sp., 1930, 8 psl. in-24, 2.000 egz.

477. Velykų giesmė — *Linksma diena mums nušvito!* Kaunas, „Šviesos" sp., 1930, 4 psl. in-24, 5.000 egz.

478. *Filotėja* arba *kelias į maldingą gyvenimą.* Parašė Šv. Pranciškus Salezietis, Ženevos vyskupas ir kunigaikštis, įsteigėjas Šv. Panelės Aplankymo vienuolijos. Vertė kun. J. Bikinas. Antrąjį leidimą redagavo kun. M. Vaitkus. Kaunas, „Šviesos" sp., 1930, 317+V psl. in-16, 5.000 egz.

479. Vysk. J. Pelčaras, *Malda.* Vertė F. Šimonis. Redagavo kun. M. Vaitkus. Kaunas, „Šviesos" sp., 1930, 72 psl. in-16, 5.050 egz.

480. J. Špilmanas S. J., *Čikvitų Devintinės.* Pietų Amerikos gyvenimo apysakaitė. Iš 10—11 leidimo vertė M. J. V. Kaunas, „Šviesos" sp., 1930, 80 psl. in-16, 5.050 egz.

481. *Atala,* arba dviejų laukinių meilė. Vertė J. Jasinevičius. Kaunas, „Šviesos" sp., 1930 m. 214 psl. in-16, 5.000 egz.

482. J. Špilmanas S. J., *Broliai jankai ir boksėriai.* Kinų sukilimo apysaka. Vertė J. Povilaitis. Kaunas, „Šviesos" sp., 1930, 64 psl. in-16, 5.050 egz.

483. *Ligonių prietelis.* Dvasiški mąstymai prie ligonių ir mirštančių ir kaip sudaryti gerą ir teisėtą testamentą. Parašė kun. Pocius, Gaurės klebonas. Su dviem priedais: I. Amžiną atilsį, arba skaitymai prie numirusiųjų. Sudarė kun. A. Sabaliauskas. II. Kaip daryti geras ir neišgriaunamas testamentas. Parašė D. Pocius. Antras pataisytas leidimas. Kaunas, „Šviesos" sp., 214 psl. in-16, 5.000 egz.

484. Kun. J. Marcinkus, *Liturgika.* Su paveikslėliais. Antras leidimas. Kaunas, „Šviesos sp., 1930, 37 psl. in-8, kaina 1 litas, 5.000 egz.

485. *Kauno Kalendorius 1931 metams.* Kaunas, „Šviesos" sp., 1930, 10.100 egz.

486. *Sieninis atplėšiamasis kalendorius 1931 metams.* Kaunas, „Spindulio" sp., 365 psl. in-24, 3.000 egz.

487. *Mūsų laikų stigmatizuotoji* (Konersreito Teresė). Parašė vysk. Sigismund Waitz. Kaunas, „Šviesos" sp., 50 psl. n-16, 7.035 egz.

488. D. Venckus, *Trumpa Bažnyčios Istorija.* Pradžios mokyklai. Antrasis leidimas. Kaunas, „Šviesos" sp., 1930, 70 psl. in-8, 5.000 egz.

489. Kazys Inčiūra, *Tyliųjų saulėlydžių žemėj.* Eilėraščių ir dainų knyga. Kaunas, „Šviesos" sp., 1930, 118 + II psl. maž. in-8, 2.000 egz.

490. Juozas Cicėnas, *Pamurys* (Erškėčių takais į šviesą), 5 veiksmų drama. Kaunas, „Šviesos" sp., 78 psl. maž. in-8, 2.000 egz.

491. *Gerumas.* Parašė Tėvas Faberis Filipinas. Lietuviškai vertė kun. P. L. 2 leidimas. Red. k. M. Vaitkus. Kaunas, „Šviesos" sp., 1931, 50 psl. in-16, 3.050 egz.

492. *Šv. Kazimiero Draugijos leidinių katalogas.* Kaunas, „Šviesos" sp., 1931, 8 psl. in-8, 1.064 egz..

493. *Šv. Kūdikėlio Jėzaus Teresės Sielos Istorija,* jos pačios parašyta. Su 10 paveikslų šalia teksto. Išvertė J. Talmantas. Kaunas, „Šviesos" sp., 1931, 296 psl. in-8, kaina 8 litai, 6.000 egz.

494. *Viena diena su Jėzum* arba *Ką mums Jėzus pasakytų?* Iš „Žvaigždės". Antras leidimas. Kaunas, „Šviesos" sp., 1930, 8 psl. in-24, 7.070 egz.

495. Kun. J. Marcinkevičius, *Liturgika* . Vadovėlis pradžios mokyklai. Su paveikslėliais. Antras leidimas. Kaunas, „Šviesos" sp., 1931, 37 psl. in-8, 5.000 egz.

496. *Spiritizmo dvasios.* Patyrimai ir įrodymai. I. Godfrey Raupert b. anglų psichinių tyrinėjimų draugijos narys. Iš vokiečių kalbos vertė J. Mačernis. Su 11 paveikslų pagal fotografijas. Kaunas, „Šviesos" sp., 1931, 96 psl. maž. in8, 3.000 egz.

497. *Viešpatie, pasigailėk!* Maldų knygelė Lietuvos jaunimui. Sustatė Prel. A. Dambrauskas, Šv. Kazim. Dr-jos pirmininkas. Kaunas, „Šviesos" sp., 1931, 250 + IV psl. in-48, 8.000 egz.

498. A. Jakštas, *Meno kūrybos problemos.* Kaunas, „Šviesos" sp., 1931, 365 psl. maž. in-8, 2.000 egz.

499. *Graudūs verksmai,* versti vysk. A. Baranausko. Šeštas leidimas. Kaunas, „Šviesos" sp., 1931, 16 psl. in-24, 5.200 egz.

500. *Lietuvos Bažnyčios Istorija.* Parašė a. a. kan. A. Alekna. Spaudai prirengė ir papildė Doc. Pr. Penkauskas (rengiama spaudai).

501. D. Venckaus *Trumpa Bažnyčios Istorija.* Pradžios mokyklai. Trečias leidimas. Kaunas, „Šviesos" sp., 1931, 70 psl. maž. in-8, 5.000 egz.

502. Kun. J. Berthier, *Mūsų tikėjimas.* Vertė kun. Jonas Navickas, M. I. C. Antras leidimas. Kaunas, „Šviesos" sp., 1931, 108 psl. in-16, kaina lt. 1,70, 2.000 egz.

503. *Švenč. mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus žaizdų mažasis Rožančius,* arba *Pasigilėjimo Vainikėlis.* Kaunas, „Šviesos" sp., 1931, 4 psl. in-24, 5.000 egz.

504. *Apsigynimo ginklas kovoje su tikėjimo priešais.* Inteligentams ir liaudžiai parašė kun. P. Nilkes S. J. Iš vokiečių kalbos 20 leidimo vertė kun. K. Sirūnas. Kaunas, „Šviesos" sp., 1931, 348 psl. in-8, (veikalo n-ris klaidingas atspausta 484 vietoj 504), 3.000 egz.

505. *Tikybos pirmamokslis.* Parašė kun. Dr-as A. Maliauskis. Penktasis pataisytas leidimas. Kaunas, „Šviesos" sp., 1931, 99 psl. in-16, kaina 1 litas, 5.000 egz.

506. Kun. V. Švenzas. *Patarimai susituokiantiems.* Vertė St. Yla. Kaunas, „Šviesos" sp., 1931, 32 psl. in-16. Kaina 40 c. 5.000 egz.

507. *Viešpatie, apšviek mano akis.* Maldų knyga neprimatantiems Sustatė Prel. A. Dambrauskas (spaudoje).

508. Šatobrianas. *Renė.* Vertė J. Jasinevičius. Kaunas, Šviesos" sp., 1931, 35 psl. in-16, kaina 70 c. 2.000 egz.

509. A. Šulcas. *Nauja praktiška vokiečių kalbos gramatika* su gramatikos pratimais vokiečių kalba vidurinėms berniukų ir mergaičių gimnazijų klasėms dviejose dalyse. I-ji dalis: Etimologija: 7-tas pataisytas leidimas. Vertė S. A. Rubikas. Kaunas, „Šviesos" sp., 1931, 183 psl. in-8, 2.000 egz.

510. *Šv. Naujojo Istatymo Istorija.* Parašė K. Paltarokas. Penktasis pataisytas leidimas. Kaunas, „Šviesos" sp., 1931, 110+III psl. maž. in-8, 2.000 egz.

511. J. Murka. *Vaikų darbymečiui.* V knygos. Gamta ir namai. Pradžios mokyklos IV skyriui. Kaunas, „Šviesos" sp., 1931, 144 psl. in-8, kaina 5 litai. 3.000 egz.

512. *Kauno Kalendorius, 1932 metams.* Kaunas, „Šviesos" sp., 1931 99+VII psl. maž. in-8, 10.000 egz.

513. Alfons Geyser S. J. *Ištikimasis Sidas.* Apysaka iš Akbaro Didžiojo laikų. Iš vokiečių kalbos vertė J. Povilaitis Kaunas, „Šviesos" sp., 1931, 66 psl. in-16, kaina 60 c., 4.200 egz.

514. Albert Fuger S. J. *Jurandiras ir Jandira.* Vertė J. Macelis. Kaunas, „Šviesos" sp., 1931, 54 psl. in-16, kaina 70 c. 4.500 egz.

515. H. Senkevičius. *Eikime paskui Jį!* Angelas. Pompelos vargoninkas. Lux in tenebris lucet. Vertė S. Zareckas. Kaunas, „Šviesos" sp., 1931,104 psl. in-16 2.000 egz.

516. *Naujo Istatymo Šventoji Istorija* atpasakota Evangelijos tekstais. Sustatė kun. St. Jokūbauskas, „Aušros" berniukų gimnazijos kapelionas. Kaunas, „Šviesos" sp., 1931, 243+V psl. in-8, kaina 5,50 ct., 3.000 egz.

517. A. Alekna. *Lietuvos Istorija trumpesnioji,* penktas leidimas. Kaunas, „Šviesos" sp., 1931, in-8, 3.000 egz.

518. Doc. Pr. Penkauskas. *Lietuvos Istorija.* Vadovėlis 4-am pradžios mokyklos skyriui ir I-jai vidurinės mokyklos klasei. Kaunas, „Šviesos" sp., 1931, 120 psl. in-8, kaina 3 lit., 5.000 egz.

519. *Sieninis kalendorius 1932 metams.* Kaunas, „Šviesos“ sp., 1931, 366 psl. in-24, 2.000 egz.

520. M. Moravskis S. J. *Vakarai prie Lemano ežero,* vertė V. Kamantauskas. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1932, 257 psl. in-12, 3.000 egz.

Be šių *numeruotų* leidinių Šv. Kaz. Dr-ja yra išleidus ir kitų, kurie dėl įvairių priežasčių liko *nenumeruoti.* Štai jų sąrašas:

1. Adomo Jakšto. *Trys pašnekesiai ant Nemuno kranto.* Nykštukas, Didvyriai, Lenkai. Kaunas, Sakolovskio sp. 1906, 62 psl. kaina 40 kap., 5.000 egz.

2. *Nakties matymai.* Vaizdeliai iš netolimos praeities. Parašė Adomas Jakštas. Kaunas, S. Banaičio sp., 1906, 32 psl. in-16, kaina 20 kap. 5.000 egz.

3. *Glos Litwinow* do mlodej generaciji magnatow obywateli i szlachty na Litwie Wydanie drugie poprawione i powiekszone. Kowno, druk, Sokolowskiego i Estrina, 1906, 28 str. in-8, 5.000 egz.

4. *Giesmynėlis,* Bažnyčių chorams, mokykloms ir šiaip jau giesmininkams. Tekstą sutaisė A. Jakštas. Gaidas pagamino J. Naujalis. Tilžėje, J. Schoenkės sp., 1920, 144 psl. in-16, 10.000 egz.

5. Žmogaus ir piliečio teisių pareiškimas. Parašė a. a. D-ras S. Šultė. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1921, 38 psl. in-8, 1.000 egz.

6. *Žmogaus siela, jos esimas, dvasiškumas ir nemirybė.* Psichologiški sielos problemų svarstymai. Parašė B. Andriuška S. J. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1924, 88 psl. in-8, 1.500 egz.

7. J. Špilmann S. J., *Mylėkite savo priešus.* Apysakaitė iš karų su maoriais Naujoj Zelandijoj. Laisvai vertė A. Kazakauskas. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1925, 42 psl. in-8, 2.000 egz.

8. J. Murka. *Diktantai pradžios mokyklai.* Kaunas, „Švyturio“ sp., 1925, 95 psl. in-8, 5.000 egz.

9. Konradas Kümmel'is. *Apsakymėliai jaunimui ir liaudžiai.* Iš vokiečių kalbos vertė A. G. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1925, 96 psl. in-16, 5.000 egz.

10. *Bajoras Gaidys.* Penkių veiksmų komedija. Parašė Seirijų Juozas. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1926, 64 psl. in-16, 1.000 egz.

11. Kun. J. Židanavičius. *Šventoji Cicilija kankinė.* Trečiojo amžiaus trijų veiksmų tragedija. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1926, 40 psl. in-16, 1.000 egz.

12. Seirijų Juozas. *Pragaro ir dangaus prieangyje.* Keturių veiksmų vaidinimas. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1928, 62 psl. in-16, 1.000 egz.

13. P. Klimas. *Skaitymai* lietuvių kalbos pamokoms. Šeštas pataisytas ir su kirčiais leidimas su retesniųjų žodžių paaiškinimais. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1929, 382 psl. in-8., 5.000 egz.

14. *Kauno Kalendorius 1909 metams.* Kaunas, S. Banaičio sp., 1908,88 psl. maž. in-8, kaina 25 kap., 8.000 egz.

15. D-ras A. Maliauskis. *Bolševizmas.* Kaunas, „Šviesos“ sp., 1923, 166 psl. in-8, 1.500 egz.

16. *Kauno Kalendorius 1924 metams.* Kaunas, „Šviesos“ sp., 1923, 87+IX psl. maž. in-8, 10.000 egz.

17. P. Rūtelionienė. *Klaikuma.* Trečias tomas. Kaunas, „Šviesos“ sp., 1932, 350 psl. in-16, kaina 4 lt. 50 c. 2.000 egz.

Tuo būdu Šv. Kazimiero Draugija nuo pat savo atsiradimo iki šiai dienai, t. y. per praeitus 25 savo veikimo metus yra išleidus 530 įvairių veikalų. Jie skyrės ne vien savo turiniu, didumu, bet ir egzempliorių skaičium. Vienų leista po keletą šimtų egzempliorių, kitų — po keliasdešimt tūkstančių. Bendras visų tų leidinių egzempliorių skaičius siekia 2.994.000!

Turinio atžvilgiu Šv. Kazimiero Draugijos išleisti veikalai skirstos šitaip: religinių yra 226, mokslišku — 115, beletristiškų 44, poezijos 29, publicistikos — 39, kalendorių — 36, įstatų katalogų — 22, vaikų literatūros — 10, ūkio — 6, blaivybės — 6.

Be knygų Šv. Kazimiero Draugija nuo 1906 m. yra leidus taip pat nemaža ir įvairių katalikiškų laikraščių, k. š. „Nedėldienio Skaitymą", „Draugiją", „Ateitį", „Žemdirbį", „Garnį", „Žvaigždę", „Rygos Garsą", „Vienybę"; „Ganytoją". Jų kai kurie (pav. „Nedėldienio Skaitymas" „Vienybė", „Žemdirbys", „Žvaigždė") — turėjo po keletą tūkstančių ėmėjų. Todėl sudėjus krūvon išleistus visų tų laikraščių numerių egzempliorius, gautumėm skaičių siekiantį 5.000.000 egz.

Nevienas tų laikraščių, ilgainiui sustiprėjęs, eina nūn savo lėšomis, k. š. „Ateitis", „Vienybė", „Žvaigždė". Kiti varo toliau Šv. Kaz. Dr-jos pradėtąjį darbą, pav. „Židinys", pakeitęs „Draugiją", „Tiesos Kelias" — „Ganytoją", „Yla — „Garnį".

Galop Šv. Kaz. Dr-ja yra šelpus ir svetimus katalikiškus laikraščius, k. š. „Pavasarį", „Viltį", Kosmą", „Lietuvos Mokyklą".

Tuo būdu katalikiškos spaudos skleidimo darbas, kurį Šv. Kaz. Dr-ja per praeitus 25 metus yra atlikus, tenka laikyti vaisingu ir nemenku.

I. ŠV. KAZIMIERO DRAUGIJOS VALDYBA.

Pagal Draugijos įstatų 39 §-ą „Draugijos Valdyba susideda: 1) iš Pirmininko, 2) Vicepirmininko, 3) Iždininko, 4) Sekretoriaus ir 5) Dviejų Valdybos narių".

Valdyba veda visus Draugijos reikalus, kelia ieškinius, atsako teisme, daro sutartis, pirkimo ir pardavimo judomojo ir nejudomojo turto aktus ir t.t.

Tam tikslui ji daro posėdžius. Jie laikomi teisėti, jei juose dalyvauja pirmininkas arba vicepirmininkas ir bent trys kiti Valdybos nariai.

Posėdžiai šaukiami, reikalams atsiradus, tai dažniau, tai rečiau. Nutarimai daromi paprasta balsų dauguma, o jiems persiskyrus, persveria Pirmininko balsas.

Per visą laiką (1906—1931) visose Šv. Kazimiero Dr-jos Valdybose Pirmininko pareigas yra ėjęs prel. A. Dambrauskas.

Kiti jo padėjai keitės. Pav. vicepirmininkais yra buvę: arkivyskupas J. Skvireckas (1911—1913), kun. J. Bikinas (1918—1920), kan. Pr. Penkauskas (1921—1924), d-ras A. Maliauskis (1924—1928), kun. N. Raštutis (1928—1929), Kan. P. Dogelis (1929—1932).

Valdybos sekretoriais yra buvę: kan. Pr. Žadeikis (1906—1910), kun. J. Dobužinskis (1911—1913), kan. F. Kemėšis (tik porą mėnesių), kan. A. Alekna (1913—1921) ir kun. M. Vaitkus (1921—1932).

Panašiai keitėsi ir Draugijos iždininkai: pirmas tą pareigą yr ėjęs prel. P. Januševičius (1906—1909); jį pavadavo kun. Dogelis. Po šio ilgą laiką iždininkavo a. a. kun. Alekna, dabar tą pareigą eina prof. M. Sandanavičius.

Dar įvairesnių Draugija yra turėjus Valdybos narių. Jų skaičiuje randam: a. a. A. Vaitkevičių, p. Bičiūną, prof. P. Dovydaitį, p-lę O. Zaštautytę, vysk. J. Staugaitį, kan. Pr. Kuraitį, kan. Stakauską, prof. M. Morkelį ir k.

Šie ir kiti anksčiau paminėti asmenys yra parodę didelio Šv. Kaz. Dr-jai palankumo, dirbo atsidėję ir daug yra jai patarnavę savo šviesiais nurodymais ir patarimais. Dėliai to dabartinė Šv. Kaz. Dr-jos Valdyba laiko savo pareiga visiems jiems už tai nuoširdžiausiai padėkoti.

Ypatingais nuopelnais Šv. Kaz. Dr-jai yr pasižymėję: kan. Pr. Žadeikis, kun. J. Bikinas, kan. Penkauskas, D-ras A. Maliauskis, a.a. kan. A. Alekna, kun. P. Dogelis ir kun. M. Vaitkus. Mat, vieni jų šelpė Draugiją savo originaliais ir verstais raštais, kaip antai kan. Pr. Žadeikis ir kun. J. Bikinas, kiti žymiai yr praplėtę ir padidinę Draugijos veikimą, kaip D-ras A. Maliauskis, treti tą veikimą toliau tobulinę ir praktiškiau sutvarkę, kaip kan. Penkauskas ir kun. M. Vaitkus, ketvirti yr Draugiją sustiprinę padarydami jai žymių aukų, kaip a.a. kan. Alekna, arba ilgai Dr-jos Valdyboj pasidarbavę, kaip kan. P. Dogelis.

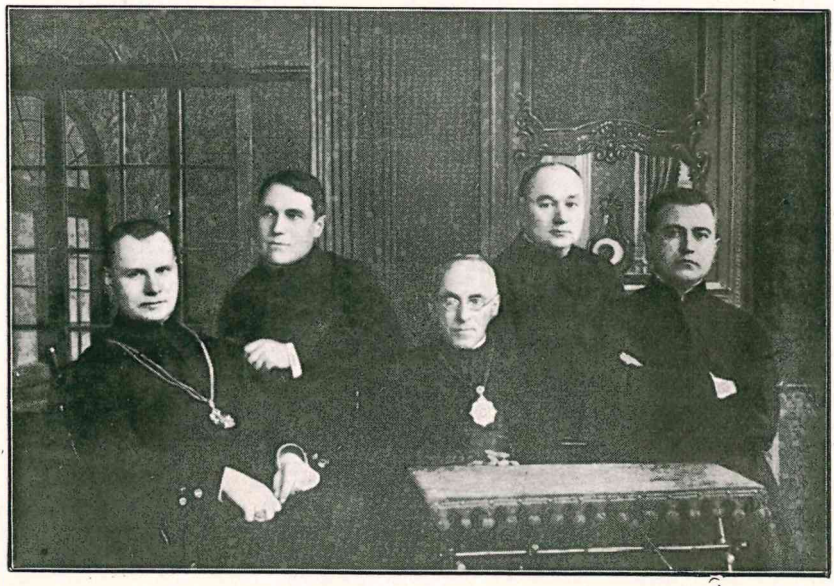

Šv. Kaz. Dr-jos ketvirtoji Valdyba.

Visiems jiems teatlygina Viešpats kuo gausiausiomis savo malonėmis, mirusiems suteikdamas amžinąjį atilsį, o gyviems ilgą, vaisingą ir laimingą gyvenimą.

Šv. Kaz. Dr-jos Valdybai turint labai daug reikalų, jie patogumo dėliai teko suskirstyti į didesniuosius ir mažesniuosius, ir nepaprastus ir kasdieninius, į skubiuosius ir neskubiuosius.

Kviesti Valdybos posėdžiai mažiems bei kasdieniniams reikalams svarstyti nebuvo prasmės nei reikalo. Užteko jie suskirstyti atskiromis rūšimis ir kiekvienai rūšiai vesti — pastatyti tam tikri Valdybos parinkti žmonės. Tų reikalų rūšių atsirado net šešios:

1) knygų leidimo reikalai,
2) spaustuvės reikalai,
3) knygynų reikalai,
4) pajamų, išlaidų reikalai,
5) atskaitomybės reikalai,
6) sandėlių ir namų administracijos reikalai.

Tiems visiems reikalams atlikti ir susidarė savaime šešios atskiros įstaigos: centras, spaustuvė, knygynai, buhalterija, kasa, sandėlių ir namų administracija.

II. CENTRAS.

Knygų leidimo reikalams įkurtoji įstaiga yra gavus Centro vardą. Centrą sudaro: Šv. Kaz. Dr-jos pirmininkas (arba vicepirmininkas), sekretorius, ir iždininkas. Gyvendami paprastai Dr-jos namuose, jie kiekvienu momentu gali pasimatyti ir pasitarti. Todėl Centrui pavesti visi skubieji ir knygų leidimo reikalai. Centro pareiga — peržiūrėti atsiųstieji Dr-jai rankraščiai, vesti derybos su autoriais, sudarinėti planai naujoms kasmet knygoms leisti, išdavinėti orderiai išlaidoms ir p. Taigi nė viena Šv. Kaz. Dr-jos knyga neišeina į knygų rinką, neperėjus per Centrą. Tik Centrui nutarus leisti, rankraštis eina spaustuvėn ir esti spausdinamas. Be to, Centro pareiga yra — akilai sekti ir visų kitų Dr-jos įstaigų veikimas ir tvarka. Ypatingai glaudžiai yra su Centru susijus Dr-jai priklausanti „Šviesos" spaustuvė.

III. „ŠVIESOS" SPAUSTUVĖ.

Kaipo knygų leidimo įstaiga, Šv. Kazimiero Draugija nuo pat savo pradžios gerai suprato savo spaustuvės turėjimo svarbą. Ją įsigyti ragino jau ir pirmasis Šv. Kazimiero Draugijai kurti sušauktas Lietuvos kunigų susirinkimas, įvykęs Kaune 1906 m. liepos 20 d. Bet Draugijos Valdyba dėl to dalyko nesiskubino. Tam buvo dvi priežastys:

1) savai spaustuvei įsigyti reikėjo didesnio kapitalo, o jo pradžioje Šv. Kazimiero Dr-joj nebuvo.

J. Kulikauskas
„Šviesos“ spaustuvės direktorius

2) Savai spaustuvei buvo reikalinga ir sava patalpa, bet jos 1906 m. mūsų Draugija neturėjo.

O pirktis savo spaustuvė ir laikyti ji samdomam svetimam bute buvo nepatogu.

Dėliai to Šv. Kaz. Dr-jos Valdyba, prieš įrengdama savąją spaustuvę, buvo nusistačiusi pirma nusipirkti savus namus.

Bet kol jie buvo surasti, nupirkti ir atremontuoti, praslinko ketveri metai. Galop karui užėjus, savos spaustuvės įgijimo klausimas teko neapibrėžtam laikui atidėti.

Karui pasibaigus ir popierinių pinigų vertės nepastovumui paaiškėjus, Šv. Kaz. Drjos Valdyba nutarė galop pirktis ir savąją spaustuvę.[1])

Jos toli ieškoti neteko: ji buvo čia pat Šv. Kaz. Dr-jos namuose. Jos įkurėjas ir savininkas buvo žinomas Kauno lietuvis veikėjas p. Saliamonas Banaitis.

Jis ją yr įsteigęs dar 1904 m. lietuvių spaudai tik ką laisvę atgavus. Dėliai to ji yra šiandieną visų seniausia lietuvių spaustuvė Kaune.

Pradžioje ji buvo visai mažutė — teturėjo tik vieną spaudžiamąją mašiną ir atitinkamą šrifto kiekį. Nedidelė buvo ir jos kaina — viso labo tik 1.500 rublių.

1912—1914 m. ji buvo padidinta antra spaudžiamąja mašina ir seno „Typograph'o tipo renkamąja. Abi nupirkta už 6.300 rb.

Toje p. S. Banaičio spaustuvėje ir buvo spausdinama žymi dauguma Šv. Kaz. Dr-jos leidinių nuo 1906 m. iki karui baigiantis[2]).

[1]) Tai buvo 1918 m. Laikas tam buvo gana nepatogus. Bolševikai, įsiveržę Lietuvon, beartėjo į Kėdainius. Kauno mieste buvo viešai lipinami jų atsišaukimai. Jie sakėsi, netrukus būsią patys Kaune. Jiems čion atsikėlus, beabėjo nupirktoji spaustuvė būtų buvus jų konfiskuota. Bet pasitikėdama Dievo Apvaizda, Valdyba vis dėl to nutarė įsigyti savo spaustuvę.

[2]) Iš tos spaustuvės darbininkų tarpo yra išėję keletas žymių vyrų, k. š.: E. Steponaitis, jaunas miręs gabus poetas, J. Pikčilingis, dabartinis Kauno Viceburmistras, prof. Pakštas, ponia Pikčilingienė, žinomoji mūsų moterų veikėja ir kiti.

Tatai Šv. Kaz. Dr-jos Valdybai gerai žinomoji ir čia pat esamoji spaustuvė lapkričio 1 d. 1918 m. ir buvo Šv. Kaz. Dr-jos nupirkta už 25, 000 Obost rub.

Nauji savininkai davė jai ir naują „Šviesos" spaustuvės vardą ir rūpinos ją padidinti. Tam tikslui 1920 m. pripirko vieną spaudžiamąją mašiną už 27. 000 auksinų, vieną linotipą už 148.022 auks. ir vieną lankstomąją už 20.262 auksinu. Jos dirbo ilgesnį laiką, bet atsiradus geresnioms, buvo be nuostolio parduotos ir pakeistos tobulesnio tipo naujomis.

Be to, buvo pripirkta 1924 m.: viena nauja spaudžiamoji mašina už 30.402 litų, 1925 m. vienas naujas linotipas už 30.000 litų, pereitais 1931 m. naujos linotipui matricos už 9.865 l. 25 c. nauja patobulinta lankstomoji mašina už 10.000 litų, ir nauja siūlais siuvamoji mašina už 10.000 litų.

Kadangi nuo ilgo spausdinimo spaudos reikmenys, o ypač šriftas, nudyla ir nusitrina, tai teko nesyk pripirkti naujo šrifto ir kitokio smulkaus inventoriaus. Kada, kiek ir už kiek to viso įsigyta, galima matyti iš šios lentelės:

Metai	Kiek išleista šriftui		Kiek išleista smulkiam inventoriui	
	auksinais	litais	auksiniais	litais
1921	21.739,90	—	18.860,10	—
1922	—	—	113.644,—	—
1923	—	785,91	—	1.989,09
1924	—	2.924,40	—	327.60
1925	—	725,—	—	2.442,54
1926	—	474,—	—	2.334,—
1927	—	8.898,—	—	202,—
1928	—	6.332,—	—	92,81
1929	—	1.609,—	—	1.840,90
1930	—	6.559,77	—	2.812,60
1931	—	9.865,25	—	3.082,25

Tuo būdu visos „Šviesos" spaustuvės inventorius iki lapkričio 30 d. 1931 m. kainavo 155.678, 42 lit.

Būdama tiek pagerinta, ji ne tik atlieka visus Šv. Kaz. Dr-jos reikalingus darbus, bet priima daug užsakymų ir iš šalies.

Jei ko „Šviesos" spaustuvei trūksta, tai tinkamesnės, spaudos darbams specialiai pritaikintos patalpos. Valdyba yra susirūpinusi ir šio trūkumo pašalinimu: ji ketina dabartinės rišyklos medinį namelį nugriauti ir jo vietoj pastatyti mūrinį ke-

liais aukštais namą, į kurį būtų galima perkelti visa „Šviesos" spaustuvė su visais skyriais. Bet šis sumanymas dėl lėšų stokos atidėtas ateičiai.

Dabartiniame savo stovyje „Šviesos" spaustuvė turi šiuos skyrius:

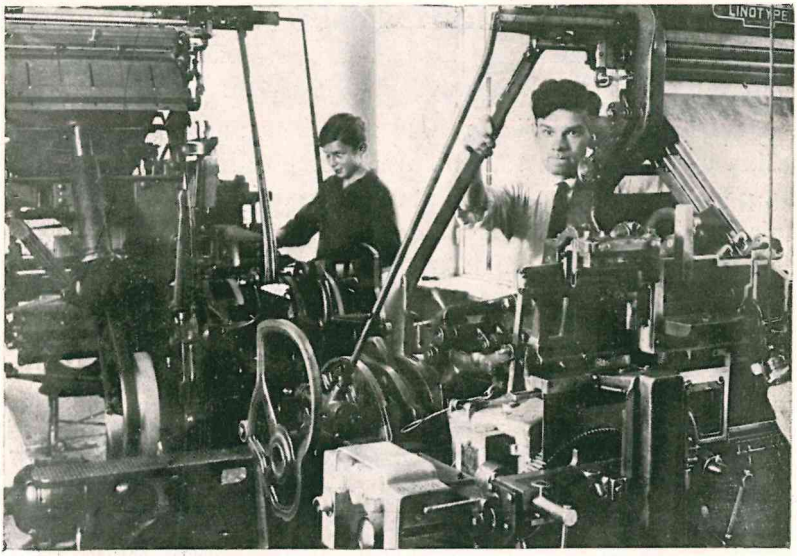

I. Linotipų skyrius

II. Raidžių rinkimo skyrius.

I. Linotipų skyrius. Jame dirba du linotipu (renkamosios mašinos). Vienas linotipas yra Šv. Kaz. Dr-jos nuosavybė, ki-

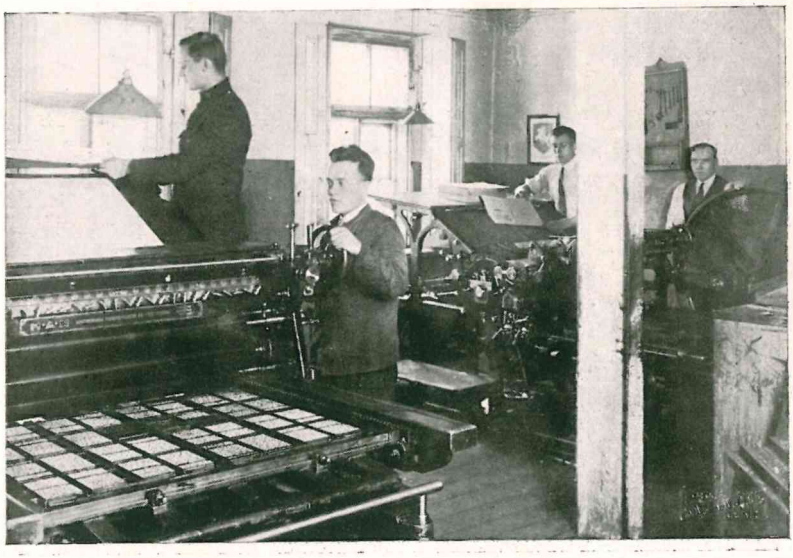

III. Spausdinamųjų mašinų skyrius.

to savininkai yra du rinkėju darbininku: J. Parnarauskas ir V. Vėbras. Jiem dviem tą linotipą savo lėšomis nupirkus, Šv. Kaz. Dr-ja leido jiems jį pastatyti savoj „Šviesos" spaustuvėj. Draugijai leidžiama juo naudotis. Juo naudojimosi sąlygos yra tam tikra sutartimi tarp Šv. Kaz. Dr-jos ir aukščiau minėtų dviejų darbininkų nustatytos. Šio skyriaus vedėjas yra J. Parnarauskas. Dirba čia 2 darbininkai.

II. Raidžių rinkimo skyrius. Jame esama visokių raidžių, linijų ir kitokių metalinių spaudimo darbams reikalingų reikmenų. Dirba čia 10 darbininkų ir 1 vaikas, taigi viso labo 11 žmonių. Atskiro rinkyklos vedėjo tuo tarpu nėra. Jis ilgainiui ketinama pastatyti. Jo pareiga bus prižiūrėti visą spaustuvės šriftą, skirstyti jis darbininkams ir t.t.

III. Spausdinamųjų mašinų skyrius. Jame dirba trys plokščios spaudžiamosios mašinos, viena rankinė (bostonka). Prie jų darbuojas 6 darbininkai. Šio skyriaus vedėjas yra Vl. Tumševičius.

IV. Rišykla. Joje yra 1 piaustomoji mašina, 1 auksinimo presas, 2 vielomis segamosios mašinos, 1 lankstomoji, ir 1 siūlais siuvamoji. Dvi pastarosios yra naujintėlės, 1931 m. tenu-

pirktos, naujausio tipo. Rišyklos vedėjas yra J. Račaitis. Dirba čia 6 darbininkai.

„Šviesos“ spaustuvės rišykla.

V. Spaustuvės kontora. Čia spaustuvės vedėjo priimami užsakymai ir interesantai, be to, čia darbuojas 2 korektoriai. Kontora yra žinioje paties spaustuvės vedėjo.

Galop, tariamės, būsią neprošalį padėjus čia ir buvusiųjų „Šviesos" spaustuvės vedėjų sąrašas.

„Šviesos" spaustuvės vedėjai.

Nuo 1918 m. lapkričio mėn. 1 dienos spaustuvės vedėjais buvo:

1) Nuo 1918 m. spalių m. 1 d. iki 1919 m. balandžio m. 15 d. J. Žebrauskas.

2) Nuo 1919 m. balandžio m. 15 d. iki 1922 m. rugpiūčio 1 d. J. Kulikauskas.

3) Nuo 1922 m. rugpiūčio 1 d. iki 1923 m. liepos 1 d. J. Červokas.

4) Nuo 1923 m. liepos 1 d. iki 1924 m. rugsėjo 1 d. Br. Valiušaitis.

5) Nuo 1924 m. rugsėjo 1 d. iki 1924 m. spalių 1 d. B. Katilius.

6) Nuo 1924 m. spalių 1 d. iki 1927 m. sausio m. 15 d. P. Variakojis.

7) Nuo 1927 m. sausio m. 15 d. iki 1927 m. balandžio 1 d. J. Akmenskis.

8) Nuo 1927 m. balandžio m. 1 d. iki 1931 m. gegužės 1 d. J. Steponavičius.

9) Nuo 1931 m. gegužės 1 d. J. Kulikauskas.

IV. ŠV. KAZIMIERO DRAUGIJOS KNYGYNAI.

Iš pradžios Šv. Kazimiero Dr-ja tespausdindavo knygas daugiausia savo nariams. Išleidus, išsiuntinėdavo jiems ir dalykas būdavo baigtas.

Šv. Kazimiero Draugijos namai ir Centr. Knygynas Kaune.

Bet geros knygos rasdavo pirkėjų ir ne narių tarpe. Taigi paprastai tekdavo knygų leisti daugiau, negu kad Šv. Kaz. Dr-ja tikėdavos narių turėsianti. Šias atliekamas knygas tekdavo platinti per svetimus knygynus.

Bet svetimi knygynai — turėdavo dažniausiai šale Šv. Kaz. Dr-jos leidinių taip pat ir visokių blogų knygų. Biznio sumetimais jie tas blogąsias knygas net labiau platindavo negu gerąsias ir tuo būdu nevieną kataliką suklaidindavo.

Norėdama tai blogybei užkirsti kelią, Šv. Kazimiero Dr-ja ėmė steigti savų knygynų.

Dar prieš karą lapkričio 30 d. 1913 m. Šv. Kaz. Dr-ja buvo išgavus iš rusų valdžios leidimą atidaryti Kaune savo knygyną. Jo vedėju buvo Dr-jos buhalteris Juozas Šimėnas. Šis

knygynas buvo sujungtas su knygų ekspedicija. Taigi be knygų siuntinėjimo nariams buvo įvestas ir Šv. Kaz. Dr-jos leidinių pardavinėjimas pašalinei publikai. Tuo būdu pirmas Šv. Kaz. Dr-jos knygynas veikė iš pradžių tos Dr-jos kontoroje.

Vokiečiams užėjus, teko knygų pardavinėjime taikintis prie vokiečių įstatymų. Taigi Šv. Kaz. Dr-jos Valdybai spalių 10 d. 1915 m. Kaunan pargrįžus, lapkričio mėnesį buvo iš vokiečių okupacinės valdžios paprašytas ir gautas leidimas Šv. Kaz. Dr-jos namuose atidaryti savas knygynas. Ilgainiui jis virto pirmutiniu centraliniu Šv. Kaz. Dr-jos knygynu. Pernykštė jo apyvarta siekė — 284.553 litų. Veda jį p. M. Mikelkevičius.

Kadangi okupacijos metu gana energingai veikė Vilnijoj „Ryto" Draugija ir Vilniuj susispietusi lietuvių inteligentija darė pastangų atgaivinti vilniečius lietuvius, todėl vilniškio nukentėjusiems nuo karo šelpti Komiteto nario kun. P. Dogelio paraginta, Šv. Kaz. Dr-ja buvo įsteigus 1918 m. antrą savo knygyną Vilniuj. Bet po dviejų metų, lenkams Vilnių užėmus, teko nuo to knygyno Šv. Kaz. Dr-jos firmą nuimti. Šis knygynas gyvuoja Vilniuj ir dabar, bet kaipo nuo mūsų Dr-jos visai nepriklausomas, privatus knygynas, todėl jis bendroj Dr-jos atskaitomybėj ir nefiguruoja. Dėliai to tikrumoje antru Šv. Kaz. Dr-jos knygynu laikomas nebe vilniškis, tik šiauliškis, Jis yra įkurtas 1919 m. rugsėjo 15 d. Pernykštė jo apyvarta siekė 100.346 lit. 40 c. Jo vedėja yra p-lė L. Aleksiejūnaitė, pasižymėjusi dideliu sumanumu vesti knygų prekybos darbą.

Trečias Šv. Kaz. Dr-jos knygynas buvo įrengtas 1921 m. sausio 1 d. Telšiuose. Pernai jis turėjo apyvartos 30.428 lit. 30 c. Veda jį p-lė Matuzevičiutė.

Ketvirtas įkurtas 1921 m. rugpiūčio 15 d. Ukmergėj. Jo pernykštė apyvarta yra siekus 49.446 lit. 41 c. jo vedėja yra p-lė T. Zavadskaitė.

Penktas nuo rugsėjo mėn. 1922 m. veikia Tauragėj. Jis pernai teturėjo apyvartos tik 24.997 lit. Jį veda p-lė A. Maželytė.

Tais pat 1922 m. buvo atidarytas Šv. Kaz. Dr-jos knygynas dar ir Radvilišky, bet dėl mažos apyvartos 1928 m. vasario mėn. jis teko likviduoti.

Šeštas įsteigtas sausio 1 d. 1923 m. Panevėžy. Jo metinė apyvarta pernai yra siekus 51.998 lit. 27 c. Veda jį ponia F. Steponavičienė.

Septintas atidarytas Mažeikiuose sausio 8 d. 1923 m. Jo vedėja yra p-lė K. Šemetaitė. Pernai šis knygynas teturėjęs apyvartos tik 15.925 lit. 47 c.

Aštuntas — nupirktas iš „Švyturio" B-vės Kaune, Laisvės Alėjoj balandžio 15 d. 1925 m. Jo pernykštė apyvarta yra siekus 132. 495 l. 40 c. Veda jį p-lė A. Veisaitė.

Devintas atidarytas lapkričio 9 d. 1931 m. Vilkavišky. Jis pavestas vesti p-lei E. Bubinaitei.

Šv. Kaz. Dr-jos knygynas Kaune Laisvės Al.

Galop dešimtas šių 1932 m. sausio mėn. įkurtas Plungėje. Jo vedėju pastatytas p. P. Donėla.

Visų pernai veikusių Šv. Kaz. Dr-jos knygynų apyvarta yra siekusi 687.170 lit. 82 ct. Dėl didumo ji didelė, bet kadangi kai kurie knygynai duoda net nedidelio nuostolio, tai pelnas iš visų knygynų išeina nekoks. Šv. Kaz. Dr-ja palaiko juos vien kaipo įstaigas katalikiškai spaudai platinti.

Visuose Šv. Kaz. Dr-jos knygynuose dirba dabar 28 žmonės.

V. ŠV. KAZIMIERO DR-JOS KASA.

Turėdama savo spaustuvę, knygynus, namus, daugybę išleistų knygų ir kitokių prekių, Šv. Kaz. Dr-ja turi iš jų nemaža ir pajamų.

Iš kitos šalies ji nemaža ir išleidžia savo darbininkų bei tarnautojų algoms apmokėti, naujoms prekėms užpirkti, reikalingai medžiagai įsigyti ir tt.

Kad tos pajamos kur neužsimestų ir kad išlaidos tektų tam, kam jos skiriamos, Šv. Kaz. Dr-joj yra įvesta griežta paja-

mų ir išlaidų registracija. Ji atliekama atskiroj įstaigoj, vadinamoj Šv. Kaz. Dr-jos kasa.

Ją veda tam tyčia pastatyta atskira darbininkė, vadinama kasininkė. Visi Dr-jos vardu iš pašto gaunamieji pinigai ir visos kitos iš Dr-jos įstaigų (spaustuvės, knygynų, namų etc.) gaunamos pajamos eina į kasą ir ten esti registruojamos tam tikruose kvitaruose. Tie kvitarai yra vedami kasininkės, bet drauge yra žinioje vieno ar kito iš Valdybos narių; jie kvitarus peržiūri, patikrina ir pasirašo.

Kasininkė neturi teisės daryti išlaidų be tam tikro orderio bei įsakymo išmokėti, pasirašyto to ar kito Centro nario. Tuo būdu kontroliuojant nuolat Dr-jos pajamas ir išlaidas, kontroliuojama drauge ir visos kasos stovis, nes į Dr-jos kasą plaukia ne vien Kauniškių Dr-jos įstaigų pajamos, bet ir esančiųjų provincijoj.

Dabartinės kasininkės pareigas eina p-lė Antanina Adomaitytė.

VI. ŠV. KAZIMIERO DR-JOS BUHALTERIJA.

Šv. Kaz. Dr-ja yra pradėjus verstis savo tikrųjų narių sudėtais pinigais. Tie nariai buvo draug ir tos Draugijos pajininkai. Jie turėjo teisės kiekvienu momentu pareikšti Draugijos Valdybai, išeiną iš Draugijos ir atsiimą savo pajus. Dėliai to Draugijai nuo pat pradžios buvo reikalingas griežtas atsiskaitymas. Tam ir buvo įsteigta Dr-jos buhalterija.

Pirmutinis Dr-jos buhalteris buvo baigęs Peterburgo aukštuosius buhalterijos kursus p. Anupras Vaitkevičius. Jis išbuvo Dr-jos buhalterijoj ketverius metus (1906—1910).

Šalia to jis buvo ir kolekcionierius, rinko prieš karą ėjusių lietuviškų laikraščių komplektus, ir naujai išeinančias lietuviškas ir apskritai apie Lietuvą knygas. Iš jų jis turėjo susidaręs nemažą biblioteką, kurią, rugsėjo 12 d. 1912 m. mirdamas, ir užrašė Šv. Kaz. Dr-jai.

Antrus ketverius metus (1910—1914) buhalteriavo p. J. Šimėnas. Karui prasidėjus, jis pabėgo Rusijon, ir ten likęs, Lietuvon nebegrįžo.

Kadangi per karą Šv. Kaz. Dr-jos veikimui nebuvo patogių sąlygų, todėl trečius ketverius metus (1914—1918) Dr-ja išbuvo be buhalterio.

Nuo 1919 m. Dr-jai ėmus gyviau veikti, buhalterija vėl pasidarė reikalinga. Jai vesti 1919 buvo pakviestas p. J. Steponavičius. Jis išbuhalteriavo Dr-joj iki 1922 m.

Jį 1922 m. pakeitė baigusi Kauno buhalterijos kursus p-lė Iz. Mažeikaitė, kuri šias pareigas ėjo iki 1924 m.

Šiai įstojus 1924 m. Pažaislio Seserų Kazimieriečių vienuolynan, buhalteriauti buvo pakviestas p. L. Urbanavičius. Jis tedirbo tik porą metų ir, sunkiai susirgęs, 1926 m. pasitraukė.

Tuomet jo vieton buvo paskirta p-lė Krygerytė-Kulikauskienė, kuri tas pareigas eina iki šiai dienai.

Nuo 1923 m. Dr-jos buhalterijoj dirbo nuolat du žmonės — vyriausias buhalteris ir jo padėjėjas.

Nuo 1925 m. Šv. Kaz. Dr-ja mokesčių atžvilgiu yra priskirta prie neviešai apyskaitinių įstaigų, ir todėl turi kasmet pristatinėti smulkią savo veikimo apyskaitą Mokesčių Departamentmui, kuris, nuodugniai ją peržiūrėjęs, nustato, kiek Dr-ja turi mokėt valstybei mokesčių.

Dėliai to Dr-jos buhalterijoj yra vedamos visos tos knygos, kurių reikalauja Mokesčių Departamentas.

Be valstybės kontrolės Dr-jos buhalteriją kontroliuoja dar ir visuotinio Dr-jos susirinkimo kasmet renkamoji Revizijos Komisija.

Šiai pareikalavus, Šv. Kaz. Dr-jos 1928 m. balansą tikrino Lietuvos Banko skyriaus vedėjas p. Jonas Motuzas, o 1931 m. Šv. Kaz. Dr-jos atskaitomybę yra peržiūrėjęs specialiai tam pakviestas Ūkio Banko skyriaus vedėjas p. Antanas Katilius. Abu kontrolieriu rado Šv. Kaz. Dr-jos buhalteriją esant vedamą tvarkingai, pagal valstybės nustatytus reikalavimus.

VII. DRAUGIJOS KNYGŲ SANDĖLIAI IR NAMŲ ADMINISTRACIJA.

Atspaustos knygos niekuomet nebūna susyk išparduodamos. Jų išpardavimas paprastai eina palengvėl, ir tęsias neretai ištisais metais.

Bet kiekviena neišparduota knyga užima tam tikrą vietą ir juo jų daugiau, juo daugiau joms reikia ir patalpos.

Kadangi Šv. Kaz. Dr-ja turi apie 200 dar savo neišparduotų knygų (apie 500.000 egz.), kadangi jai tenka pardavinėti ir svetimų leidinių, tai visai tai knygų aibei sutalpinti teko įsikurti nemaži Šv. Kaz. Dr-jos knygų sandėliai.

Bet sandėliai negali būti be žmogaus: jiems reikalingas ir sandėlių vedėjas. Jo pareiga — priimti iš spaustuvės naujai

išleistus Šv. Kaz. Dr-jos veikalus, laikyti juos tvarkoje, vesti knygynams iš sandėlių išduodamų knygų sąskaitą, pranešinėti Šv. Kaz. Dr-jos Valdybai, kurios knygos baigiamos pardavinėti, vesti priimtų svetimų leidinių sąskaitą ir t.t.

Tos sąskaitos turi būti griežtos, nes Šv. Kaz. Dr-ja atsako už kiekvieną sandėlin priimtąjį egzempliorių ir todėl turi teisės reikalauti griežto atsiskaitymo ir iš knygų sandėlio vedėjo.

Bet kadangi knygų sandėlių vedėjui jo tiesioginės pareigos neužima viso dienos laiko, tatai jam pridėta ir kita — Šv. Kaz. Dr-jos namų administratoriaus pareiga.

Mat, Šv. Kaz. Dr-ja savo namuose turi atliekamų butų, kuriuos ir išnuomuoja pašaliniems asmenims; su jais tenka daryti sutartis, paimti iš jų kas mėnuo suderėti už nuomą pinigai, daryti išnuomuotuose butuose reikiami remontai; be to, Šv. Kaz. Dr-jai, kaipo namų savininkei, tenka turėti reikalų ir su Kauno miesto Valdyba dėl gatvių grindimo ir švaroje laikymo, dėl kanalizacijos, dėl miesto ir savivaldybių uždedamų namų mokesnių, ir tt. Visoms toms ir aukščiau minėtoms knygų sandėlio vedėjo pareigoms atlikti samdoma atskiras tarnautojas. Šiuo laiku tą vietą užima pil. Jonas Steponavičius.

Jo žinioje yra Šv. Kaz. Dr-jos namų sargas, (pil. Pr. Karnašauskas) ir panaktinis (A. Krikščiūnas). Sargas turi valyti gatves nuo purvo ir sniego, o vasarą jas šluoti ir laistyti, vesti namų gyventojų knygą. Panaktinio pareiga daboti ir saugoti Šv. Kaz. Dr-jos namus ir įstaigas nakties metu.

VIII. DRAUGIJOS NEJUDOMASIS TURTAS.

Draugijos turtas yra dvejopas judomas ir nejudomas. Nejudomą Dr-jos turtą sudaro jos treji dviem aukštais mūro namai. Kaune, Šiauliuose ir Tauragėj.

Kauniškiai Šv. Kaz. Dr-jos namai.

Jie nupirkti 1912 m. kovo 31 d. už 24.500 rublių iš p. Justino Cibavičiaus,[1]) aukšto karininko, tarnavusio ypatingoj caro apsaugoj, bet doro uteniškio lietuvio.

---

[1]) Jie pastatyti apie 1853 m. dvarininko Geištaro, Zabieliškio dvaro (netoli Kėdainių) savininko. Plytas ir medžius tiems namams iš Zabieliškio Kaunan vežė to dvaro baudžiauninkai. Už dalyvavimą lenkų maište jo sūnus Jokūbas Geištaras buvo išsiųstas Sibiran, jo turtą, tame skaičiuje ir namus Kaune, rusų valdžia konfiskavo ir įkurdino juose arklių paštą. Vėliau, Vilniaus banko padedamas atperka iš rusų valdžios tuos namus advokatas Ritas ir išnomuoja tai pačiai valdžiai, kuri, apgyvendinus juos kareiviais, paverčia kareivine. Po 14 metų kareiviai iškeliami į

Tie namai buvo gerokai apleisti; jų remontui teko pridėti antra tiek, taigi Draugijai jie yra atsiėję apie 50.000 rublių.

Liepos 15 d. 1913 m., prieš pradedant visuotinį Šv. Kaz. Dr-jos susirinkimą, vyskupas G. Cirtautas teikėsi iškilmingai juos pašvęsti.

Pašventinimo iškilmėse yra dalyvavę: dabartinis Kauno arkivyskupas (tuomet kanauninkas) J. Skvireckas, kun. (dabar vyskupas) Pr. Būčys, Viekšnių dekanas kun. V. Jarulaitis, Šv. Zitos Dr-jos pirm. kun. P. Dogelis, „Blaivybės" Dr-jos pirm. kun. K. Marma, kun. J Totoraitis, kun. J. Vailokaitis, Panevėžio Šv. Juozapo Dr-jos pirm. kun. J. Stakauskas, „Rygos Garso" redaktorius kun. J. Bikinas, Žemgalių dekanas kun. J. Gražys, p. S. Banaitis, L. K. Moterų Dr-jos pirmininkė p-lė T. Kobelinskaitė, kun. P. Kaščiukas, kun. B. Laukštas, kun. M. Jurgaitis, kun. Meškauskas, Kėdainių pil., kun. Turauskas, kun. J. Liasauskis, kun. J. Masilionis, kun. A. Vituvis, kun. A. Bajorinas, p-lė Puodžiūnaitė ir k.

Šv. Kazimiero Dr-jos namai Kaune.

Namai buvo dailiai žolynais papuošti. Šis Šv. Kaz. Dr-jos savų namų įsigijimas yra padaręs kauniečiams lietuviams ne-

---

naujas kareivines. Ritas nesumoka Bankui užtrauktos tiems namams paskolos ir jie vėl pereina Vilniaus Banko nuosavybėn. Iš to Banko juos nuperka minėtasis Justinas Cibavičius, o iš jo — Šv. Kaz. Dr-ja. Tokia yra trumpa tų namų istorija. Be kareivių ir paštininkų, juose gyventa ir žymesnių gyventojų, pav., vysk. Cirtauto, Šv. Zitos Dr-jos, p. S. Banaičio ir k.

mažiau džiaugsmo kaip ir „Saulės" Dr-jos namų pastatymas. Tuomi buvo parodyta, kad sutartinai veikdamos, mūsų draugijos gali daug nuveikti ir susilaukti geresnės būklės. Todėl ir nenuostabu, kad Šv. Kaz. Dr-ja tą dieną yra gavus nemaža nuoširdžių pasveikinimų iš žymesnių anų laikų lietuvių veikėjų.

Kad ir daug į tuos namus buvo sukišta rublių, tačiau tie pinigai buvo vienintėliai, kurie per karą nevirto niekais. Įsigyti už juos kauniškiai namai yra išlaikę po šiai dienai savo vertę. Po karo buvo įvesta juosna kanalizacija, apsiėjusi Dr-jai 23.934 litus. Taigi Draugija jiems yra išleidus iš viso apie 248. 934 litus, skaitant dabartine valiuta. Kauno Miesto Valdyba prieš pora metų yra įkainojus, juos esant vertus 250.000.

Šiaulių namai.

Šv. Kaz Dr-jos namai ir knygynas Šiauliuose.

Jų pirkimo istorija yra ši: 1921 metais Šv. Kaz. Dr-ja yra įkūrus Šiauliuose savo centralinio knygyno skyrių. Per trejus metus šiauliškis knygynas turėjo daug vargo dėl pasamdyto buto nepatogumo. Už vis nepatogi buvo jo vieta. Ieškota patogesnės. Sužinojęs apie tai, žinomas namų statytojas p. Pocius pasiūlė Dr-jai savo tik ką pastatytus dviem aukštais mūro namus, stovinčius netoli dviejų svarbesnių gatvių persikirtimo. Vieta buvo tinkamiausia ir namai įmanomi. Bet ir pareikalauta už juos gražios sumos 10.000 dolerių, arba 100.000 litų. Tiek savų pinigų Dr-ja neturėjo, bet jos delegatui Amerikoj kun. Kaščiukui pavyko gauti geromis sąlygomis iš aukštai gerb. kun. J. Ž i d a n a v i č i a u s 10.000 dolerių paskolą, už

tą sumą ir buvo įsigyti nuosavybėn Šiaulių namai su nemažu plecium prie jų. Tuo padidėjo nejudomas Dr-jos turtas, bet drauge tie 10.000 dol. sudarė ir žymiausią poziciją Dr-jos skolose. Šiaulių namai su pirkimo pripažinimu apsiėjo Dr-jai 106.500 litų. Dalis tos sumos atsiimta parduodant pleciaus dalį. Dabar už likusią pleciaus dalį su namais siūloma 80.000 litų.

Tauragės namai.

Šv. Kaz. Dr-jos namai ir knygynas Tauragėj.

Jie surišti taip pat su įkurtu 1922 m. Tauragėj Šv. Kaz. Dr-jos knygynu. Jam iš pradžių teko samdytis butas svetimuose namuose. Tai turėjo savo nepatogumų. Šiems pašalinti vietos klebonas gerb. kun. Dychavičius yra pasiūlęs mūsų Dr-jai pirkti iš bažnyčios nedidelį žemės sklypelį ir ant jo pasistatyti savo namus, kuriuose ir knygynas galėtų rasti sau patalpą. Pasiūlymas Dr-jos Valdybos buvo priimtas, ir 1923 metais pradėta statyti nauji dviem aukštais mūro namai. Jie užbaigti 1923 m. ir apsiėjo Draugijai 81.109 lit. 96 c. Tuose namuose dabar ir randas tauragiškis Šv. Kaz. Dr-jos knygynas.

Bet kad ir prie pat bažnyčios, vieta knygynui pasirodė nepergeriausia, nes nutolus nuo rinkos, kur koncentruojas visa Tauragės prekyba. Be to, pačiam Tauragės miestui nekylant, maža pelno teduoda ir patys Šv. Kaz. Dr-jos namai.

Viso nejudomojo Šv. Kaz. Dr-jos turto susidedančio iš

trijų dviem aukštais mūro namų Kaune, Šiauliuose ir Tauragėj šiandienė vertė siekia 418.858,48 litų.

ŠV. KAZIMIERO DR-JOS KILNOJAMASIS TURTAS.

Jis susidaro iš atspaustų, bet dar neišparduotų knygų, devocionalijų, baldų, mašinų, įrankių, raidžių, prekių ir kitokių dalykų. Jų bendra vertė pagal pernykščio balanso siekia 194.060 l. 50 c. Kadangi tas balansas geriausiai atvaizduoja Šv. Kaz. Dr-jos finansinį stovį, tai jį čion ir dedame ištisą. Jis atrodo šiaip:

ŠVENTO KAZIMIERO DRAUGIJOS BALANSAS 1932. I. 1 d.

Aktyvas.

1.	Kasa		15.394,75
2.	Procentiniai popieriai		24.500,—
3.	Debitoriai		157.798,13
4.	Prekės		723.883,31
5.	Lietuvos Bankas		43.644,11
6.	Inkaso vekseliai		7.387,40
7.	Medžiaga		2.894,15
8.	Pradėti darbai		22.855,—
9.	Nekilnojamas turtas	438.358,48	
	Kilnojamas „	194.060,50	632.418,98
	Balansas lit.		1.630.775,83

Pasyvas.

1.	Narių kapitalas	690.307,06
2.	Taupomasis kapitalas	223.718,—
3.	Amortizacijos kapitalas	191.010,47
4.	Duodamieji vekseliai	90.076,69
5.	Kreditoriai	421.948,87
6.	Prenumerata 1932 m.	368,—
	1932 m. grynas pelnas	13.346,74
	Balansas lit.	1.630.775,83

Tuo būdu pereitais 1931 metais visas Šv. Kaz. Dr-jos turtas yra pasiekęs 1. 630.775 l. 83 c.

Suprantamas dalykas, ši žymi suma susidarė nesusyk, bet per ilgesnę metų eilę. Kaip tas Šv. Kaz. Dr-jos turtas palaipsniui augo, geriausiai parodys tai žemiau dedamos Šv. Kaz. Dr-jos balansų lentelės:

Metai	Šv. Kazimiero Dr-jos balansai rusų rubliais
1907	28.210,— rub.
1908	31.449,70 „

1909	36.783,44	„
1910	43.974,48	„
1911	47.250,57	„
1912	48.532,23	„
1913	57.323,70	„
1914	61.013,29	„

Karui ištikus Šv. Kaz. Dr-ja 1915 ir 1916 metais kad ir veikė, bet menkai ir apyskaitos nebuvo. Karui baigiantis, ėmė gyviau veikti ir Šv. Kaz. Dr-ja, nes —

1917 metais jos balansas siekė 101.322 Obost rub.

1918 „ „ „ „ 150.000 „

Sekančiais 1919, nesant buhalterio, apyskaitos vėl nebuvo. Bet nuo 1920 ji pradedama reguliariai vesti ir Šv. Kaz. Dr-jos balansai atrodo šiaip:

1920 m. jos balansas siekė 1.710.995,23 auksinų.

1921 „ „ „ „ 4.000.772,94 „

Nuo 1922 m., atsiradus litams, tolesnį Šv. Kaz. Dr-jos balansų augimą parodo ši lentelė:

Metai	Šv. Kazimiero Dr-jos balansai litais
1922	730.286,45 lit.
1923	1.049.210,02 „
1924	1.143.935,66 „
1925	1.468.099,84 „
1926	1.657.187,42 „
1927	1.482.099,70 „
1928	1.395.937,05 „
1929	1.423.445,24 „
1930	1.520.385,02 „
1931	1.630.775,83 „

Visi tie skaičiai yra buhalteriškai apskaityti, todėl ir parodo tikrą Šv. Kaz. Dr-jos finansinį stovį. Vien tik 1926 m. balansas yra kiek padidintas, nes tais metais, kitų knygynų pavyzdžiu, prie Šv. Kaz. Dr-jos turto buvo priskaityti ir svetimų knygų komisai, kurių tuomet yra buvę apie šimtą. Bet kadangi komisai po teisybei nesudaro tikro Dr-jos turto, tatai visuose kituose balansuose svetimų knygų tik tiek teįtraukta, kiek jų buvo Šv. Kaz. Dr-jos nupirkta.

IX. DABARTINĖS DRAUGIJON ĮSTOJIMO SĄLYGOS.

Jos lengva atminti:

1) Kas įmoka 7 l. 50 c. tas daros m e t i n i s Šv. Kaz.

Dr-jos narys: jis gauna už tai iš Draugijos knygų už 10 litų ir naudojas tais metais visais atlaidais ir kitokiomis dvasiškomis malonėmis, kurios Šv. Tėvo Pijaus X-jo Draugijos nariams yra sutektos. Pakartojęs tą mokesnį kitais metais, gauna vėl už 10 litų naujų knygų ir tas pat dvasiškas malones ir tt.; be to turi teisės dalyvauti Dr-jos visuotiniuose susirinkimuose su patariamuoju balsu.

2) Kas sumoka Draugijai 175 litus neatimtinai, tas lieka amžinasis Šv. Kaz. Dr-jos narys ir iki gyvos galvos gauna kasmet Dr-jos išleistų knygų už 10 litų ir naudojasi visais Dr-jos nariams suteiktais atlaidais ir dvasiškomis malonėmis, ir be to Draugijos visuotiniuose susirinkimuose turi sprendžiamąjį balsą.

3) Sumokėję Dr-jai 250 litų virsta tikrais Šv. Kaz. Dr-jos nariais, gauna už 10 litų jos išleistų knygų kaip ir amžinieji nariai ir be to panorėję, gali savo įneštą 250 litų pajų tam tikromis Dr-jos įstatuose nurodytomis sąlygomis iš Dr-jos atsiimti atgal. Bet atsiėmę savo pajų, paliauja buvę Šv. Kaz. Dr-jos nariais ir nebegauna nei knygų nei atlaidų.

4) Pagaliau padarę Dr-jai gausią (nemažiau 500 litų) auką ar šiaip daug kuo patarnavę Draugijai esti pripažįstami Šv. Kaz. Dr-jos garbės nariais ir naudojas iki gyvos galvos visomis teisėmis ir atlaidais, kaip ir amžinieji nariai.

Draugijos narių pareigos visai lengvutės: nariai kunigai sykį metuose atlaiko vienas mišias už gyvus ir mirusius Šv. Kaz. Dr-jos narius; nariai ne kunigai — kalba kasdien 1 Tėve mūsų ir maldelę: „Šv. Kazimierai, melskis už mus".

Bet jei kas ją užmirštų, nuodėmės tuo nepadaro.

Iš to, kas aukščiau pasakyta, kiekvienas mato, jog Šv. Kaz. Dr-ja yra prieinama visiems: nes kas neturi 500 litų, gal įnešti Dr-jai 250 litų ar net ir 175 l.; kam tai būtų persunku, tesukrapšto bent 7 l. 50 c. ir tapęs metiniu Šv. Kaz. Dr-jos nariu, galės gauti iš jos ir knygų ir atlaidų. O jau 7 l. 50 c. sumokėti gali kiekvienas doras darbininkas ir net, paprasčiausias bernas, ar tarnaitė.

Pinigai ir laiškai reikia siųsti šiuo adresu: **Kaunas, Rotušės aikštė, 6, Šv. Kazimiero Draugijai.**

Būtų pageidaujama, kad Lietuvos kunigija teiktųsi laiks nuo laiko priminti savo parapijiečiams apie Kaune tebeveikiančią Šv. Kazimiero Dr-ją, apie jos leidžiamas knygas ir apie jon įsirašymo sąlygas.

TREČIOJI DALIS ŠV. KAZIMIERO DRAUGIJOS JUBILIEJAUS IŠKILMĖS

I. NEPAPRASTAS ŠV. KAZIMIERO DR-JOS JUBILIEJINIS SUSIRINKIMAS.

Šv. Kazimiero Dr-jos 25 metų veikimo sukaktuvėms paminėti tos Dr-jos Valdyba yr parinkus 1931 m. lapkričio 30 d. Tai padaryta dėliai šių priežasčių:

1) Lygiai prieš 25 metus, būtent lapkričio 30 d. 1906 m. yr įvykęs pirmasis oficialinis Šv. Kazimiero Dr-jos visuotinis susirinkimas (žiūr. aukšč. 12-13 psl.).

2) Tame susirinkime yra prisirašę Šv. Kazimiero Dr-jos tikraisiais nariais pirmieji 175 kunigai ir 3 moterys, įnešdami Dr-jos įždan apie 9000 rub.

Tas visuotinis Šv. Kaz. Dr-jos susirinkimas buvo drauge ir pirmasis viešas jos pasirodymas visuomenėj. Nuo šios dienos Šv. Kaz. Dr-ja turėjo jau tris kiekvienai draugijai būtiniausius dalykus: a) valdžios įregistruotus įstatus, b) užtektinai narių ir c) gera pluoštą pinigų, kurių pasigaudama ir yra pradėjusi sėkmingai veikti.

Jubiliejaus iškilmių programa buvo trumputė. Ją sudarė šie keturi punktai:

1) Pamaldos Kauno Bazilikoj 9 v. už gyvus ir mirusiuosius Šv. Kaz. Dr-jos narius.

2) Nepaprastas visuotinis Šv. Kaz. Dr-jos narių susirinkimas su lygiai trumpute dienotvarke:

a) sveikinimai,

b) pirmininko pranešimas apie Dr-jos veikimą 1906—1931 m. nuveiktus darbus,

c) sekretoriaus pranešimas apie Dr-jos finansinę būklę.

d) narių sumanymai.

Visuotinis susirinkimas yr įvykęs Kaune Zitiečių salėj.

Kadangi prisirašiusieji lapkričio 30 d. 1906 m. nariai turėjo teisės švęsti tą dieną drauge ir savo 25 m. Šv. Kaz. Dr-joj dalyvavimo jubiliejų, tatai lapkričio 1 d. 1931 m. visiems gyviems Šv. Kaz. Dr-jos nariams veteranams[1]) Valdyba buvo išsiuntinėjus spausdintus šio turinio pakvietimus:

[1]) Iš 178 — 30.XI.31 jų tebuvo likę apie 80.

„1906 m. lapkričio mėn. 30 d. Tamsta esi nemaž patarnavęs mūsų katalikiškajai spaudai, įsirašydamas kauniškės Šv. Kazimiero Draugijos **tikruoju nariu.**

Kadangi šių metų lapkričio mėn. 30 d. sukaks Šv. Kazimiero Draugijos **veikimo lygiai 25 metai,** tatai josios Valdyba šiai svarbiai sukakčiai paminėti šaukia tą dieną savo nepaprastąjį visuotinį susirinkimą.

Iš antros šalies, šis Šv. Kazimiero Draugijos **25 metų veikimo jubiliejus** bus drauge ir Tamstos toje Draugijoje 25 metų **dalyvavimo jubiliejus.**

Turėdama tai galvoje, Šv. Kazimiero Draugijos Valdyba ir laiko savo miela pareiga kviesti Tamstą, kaipo savo Dr-jos **ilgametį tikrąjį narį,** dalyvauti šio jubiliejaus iškilmėje.

Ji prasidės lapkričio 30 d. 9 v. rytą pamaldomis Kauno Bazilikoj už visus gyvus ir mirusius Šv. Kazimiero Draugijos narius.

Po piet 5 val. Zitiečių salėj Draugijos pirmininkas prel. DAMBRAUSKAS padarys pranešimą apie Šv. Kazimiero Draugijos veikimą 1906—1931 m. laikotarpy, o Dr-jos sekretorius Kun. VAITKUS nušvies dabartinę Draugijos padėtį. Po to zitiečių valgykloje bus bendra Šv. Kazimiero Dr-jos narių **jubiliatų arbatėlė.**

Kadangi tos arbatėlės rengėjams svarbu žinoti joje dalyvaujančių **narių skaičius,** todėl Šv. Kazimiero Dr-jos Valdyba nuolankiai prašo Tamstą teiktis jai iš anksto pranešti apie tamstos **sutikimą** toje arbatėlėje dalyvauti.

Aukštai Tamstą gerbiąs

Valdybos Pirmininkas

Prel. A. Dambrauskas."

Atsakydami į tai, vieni yr atsiuntę pasiteisinimų ir gailestavimų, negalėsią šioje gražioje iškilmėje dalyvauti, kiti pasiskubino pranešti, mielai atvyksią, ir tikrai savo pasižadėjimą įvykdė.

Lapkričio 30 dienai atėjus, 9 val. ryto prel. A. Dambrauskas Kauno Bazilikoje, atlaikė giedotines mišias už visus Šv. Kaz. Dr-jos gyvus ir mirusius narius. Tose mišiose dalyvavo nemaža kauniškių Šv. Kaz. Dr-jos narių ir gerokas iš provincijos atvykusių kunigų būrys.

Apie 5 val. 20 min. po piet prasidėjo iškilmingas jubiliejinis posėdis. Susirinkimą atidarė Šv. Kaz. Dr-jos pirmininkas, pasikviesdamas į garbės prezidiumą J. E. vysk. M. Reinį,

Kauno General-Vikarą prel. K. Šaulį, kan. V. Jarulaitį ir į sekretorius kan. Pr. Penkauską.

Jubiliejinio Susirinkimo Prezidiumas.

Dienotvarkėj pirmoj vietoj stovėjo sveikinimai, tat nuo jų ir pradėta.

Pirmiausia pirmininkas pranešė susirinkimui nepaprastą, naujieną, kad iš Romos per kardinolą Pacellį gauta šiai Šv. Kaz. Dr-jos iškilmei pritaikintas Jo Šventenybės popiežiaus Pijaus XI sveikinamasis laiškas, kuriame išreikšta Šv Tėvo padėka Šv. Kaz. Dr-jai už jos naudingą Bažnyčiai pasidarbavimą 25-rių metų bėgyje drauge su nuoširdžiais palinkėjimais sėkmingo tolesnio darbo katalikiškos spaudos dirvoje — ir apaštališku palaiminimu Šv. Kaz. Dr-jos pirmininkui ir visiems jos nariams. Šv. Tėvo laiškas parašytas klasiška lotynų kalba.

Susirinkimo sekretorius kan. Pr. Penkauskas perskaitė iš pradžių lotyniškąjį Šv. Tėvo laiško tekstą, paskui lietuviškąjį jo vertimą. Susirinkimo dalyviai, iškląusę ir vieną ir antrą stovėdami, triukšmingu delnų plojimu ir šauksmais „valio", reiškė savo dėkingumą Šv. Tėvui Pijui XI už nepaprastą **Jo Šventenybės** malonę, parodytą kauniškei Šv. Kaz. Dr-jai ir įpareigojo jos Valdybą savo ir susirinkimo vardu pasiųsti Šv. Tėvui nuoširdžią padėkos telegramą, kas vėliau ir buvo padaryta. Štai —

II. ŠV. TĖVO PIJAUS XI LAIŠKO LOTYNIŠKAS TEKSTAS.

SEGRETARIA DI STATO
DI SVA SANTITA.
Nr. 106429
Da citarsi nella risposta

DAL VATICANO,
die 20 Novembris 1931 m.

III.me ac Rev.me Domine,

Cum hoc sit nostrae praesertim aetatis ingenium, ut qui suas opiniones in aliorum quoque animis mentibusque inserere cupiat, commentariis in primis librisque utatur, necesse est catholicos viros eadem arma tractare, sive casta veritatis dogmata in vulgus disseminent, sive quod ab aliis injectum fuerit venenum sedulo propulsent.

Jo Šventenybė Popiežius Pijus XI.

Rem igitur catholico nomini perutilem ii facere censendi sunt qui operam studiumque suum in hoc maxime impendunt ut, in publica et perpetua recti ac pravi dimi-

catione, scripta scriptis opponantur; atque tunc majore sunt iidem laude cumulandi cum vires inter se conferunt, quo validius contra pervagantes errores praestent Ecclesiae praesidium.

Quapropter facile est intellectu quam Augustus Pontifex sodalitati isti a S. Casimiro nuncupatae libenti animo gratuletur, quae viginti quinque jam annos illud indesinenter efficit, quod habebat propositum sibi, diaria scilicet et ephermeridas, ad religionis normam spiritumque informata, omne genus, in Lithuaniam universam edere.

Minime enim latet Beatissimum Patrem quot fidei apud vestrates provulgandae moribusque emendandis sodalitas ista Casimiriana, tam longo temporis spatio, incrementa attulerit.

Nihil est ergo Christi Vicario, in hac vestra laetissima opportunitate, reliquum quam ut vobis addat animum ad praestantissimum eiusmodi coeptum persequendum; nihil est quod cupiat magis ut christifideles e Lithuania omnes operi auxilio veniant libentes, tum nomen eidem dando, tum opem, pro facultate quisque sua, ferendo.

Quo vero sodalitati isti Casimirianae, de catholica Ecclesia tam bene meritae, Beati Petri Successor propensam Suam significet voluntatem, singulis memorati Operis moderatoribus, iisque omnibus qui eidem re et gratia fovebunt, Apostolicam Benedictionem, divinorum munerum auspicem, amantissime impertit.

Ego autem haec tibi renuntians ea qua par est observantia me libenter profiteor

Tibi
addictissimum
E. Card. Pacelli.

III.mo ac Rev.mo Domino
D.no ALEXANDRO DAMBRAUSKAS
Capituli Metropolitani Kaunensi Praelato
Sodalitati a S. Casimiro Praesidi
K a u n a s.

Štai ir —

III. ŠV. TĖVO PIJAUS XI LAIŠKO LIETUVIŠKAS VERTIMAS.

Jo Šventenybės
Valstybės Sekretariatas.
Nr. 106429.

Iš Vatikano
lapkričio 20 d. 1931 m.

Šviesiausias ir gerbtiniausias Pone,

Kadangi tokia ypač yra mūsų laikų dvasia, kad kiek-

vienas, norėdamas savo nuomones į kitų sielas bei protus įdiegti, pirmiausia griebias spaudos ir knygų, tatai reikia, kad ir katalikų vyrai imtųs tų pat ginklų ir jais jau tai skaisčias dogmų tiesas liaudyje skleistų, jau tai paplitusius nuodus rūpestingai pašalintų.

Taigi naudingą katalikybei darbą atlieka tie, kurie dirba ir stengias viešoj ir amžinoj tiesos ir melo kovoj su raštais raštu grumtis. Ir juo didesnė bus jiems garbė, kuomet jie sutartinai stengsis kuorūpestingiausiai ginti Bažčią nuo jon besiveržiančių klaidų.

Todėl visai suprantama, kodėl Šv. Tėvas mielai sveikina Šv. Kazimiero Draugiją, kuri jau 25 metus vykdo savo sumanymą, leisdama ir skleisdama visoj Lietuvoj įvairios rūšies tikybinės dvasios spaudinius. Šv. Tėvas džiaugiasi, kad Šv. Kazimiero Draugija per taip ilgą laiką yra kėlusi ir stiprinusi tikėjimą ir dorovę savo tautiečių tarpe.

Taigi Kristaus Vietininkui nieko daugiau nepasilieka, kaip jus skatinti, kad pradėtą darbą ištvermingai tęstumėte ir toliau; nieko daugiau Jis nenori, kaip tik to, kad visi Lietuvos katalikai mielai tai Draugijai padėtų, jau tai jon rašydamiesi, jau tai darbu ją paremdami.

Norėdamas Šv. Kazimiero Draugijai daug nusipelniusiai Katalikų Bažnyčiai pareikšti savo palankumą, Šv. Petro Įpėdinis tiek atskiriems tos Draugijos vadams tiek ir visiems jai pritariantiems, kaipo Dievo dovanų laidą, mieliausiai suteikia Apaštališkąjį palaiminimą.

Pranešdamas tai, aš reiškiu sveikam prideramos pagarbos.

Švies. ir Gerbt. Ponui
Aleks. Dambrauskui
Kauno Kapitulos Prelatui
Šv. Kazimiero Dr-jos
Pirmininkui Kaune.

Tamstai palankiausis
Kardinolas E. Pacelli.

Į tai atsakyta šia —

PADĖKOS TELEGRAMA ŠV. TĖVUI PIJUI XI[1])

[1]) Štai lotyniškas šios telegramos tekstas:

Beatissime Pater,

Nos elerici et laici lithuani occasione XXV anniversarii fundatae.

Šventasis Tėve,

Mes lietuviai kunigai ir pasauliečiai Šv. Kazimiero Draugijos XXV metų veikimo sukaktuvių proga, susirinkę Kaune ir išklausę Tavo Šventenybės sveikinamąjį laišką (106429 n-riu), puolę po Tavo kojų ir reikšdami Tau savo meilę ir sūnišką Apaštalų Sostui paklusnumą, mielai pasižadam katalikų Bažnyčios dogmas ir teises nenuilstama plunksna visuomet ginti.

Susirinkimo garbės pirmininkas:

Vysk. M. Reinys.

Šv. Kaz. Dr-jos pirmininkas:

Prel. A. Dambrauskas.

Toliau buvo perskaityti Lietuvos arkivyskupų ir vyskupų sveikinamieji laiškai.

Štai jų tekstai.

III. J. E. KAUNO ARKIVYSKUPO - METROPOLITO LAIŠKAS.

Kauno Arkivyskupas Metropolitas.
Nr. 3198.

Kaunas, 1931 metų lapkričio mėn. 28 d.

Aukštai Gerbiamas Kunige Prelate,

Nemaža jau laiko praslinko, net dvidešimt penkeri metai, tačiau labai gyvai Mes atsimename tas apystovas, kuriose kūrėsi Kaune Šv. Kazimiero Draugija. Sumanymas ją steigti kai kam tuomet gal atrodė perdrąsus užsimojimas, bet, žinant tų laikų gyvenimo sąlygas, nebuvo vietos jokiems svyravimams. Lietuvių spaudos laisvė buvo dar neseniai teatgauta. Reikėjo skubėti pasinaudoti ta galinga priemone šviesai ir tiesai

---

Societatis Casimirianae Kaunae congregati acceptis litteris gratulatoriis Tuae Sanctitatis (N 106429) cum Benedictione Apostolica, summas, gratias agimus et ad pedes tuas provoluti amorem et filialem obedientiam S. Sedi significantes, libentissime promittimus, se Ecclesiae catholicae dogmata et jura indefesso calamo semper defensuros.

Prases hon. Congressus Episcopus *M. Reinys.*
Praeses Societatis Prael. *A. Dambrauskas.*

skleisti. Reikėjo skubiai pradėti tenkinti spausdinto žodžio išsiilgusios visuomenės troškimai. Reikėjo užbėgti už akių netinkamam spaudos panaudojimui, kurs pasireiškia žalingų ir pavojingų tikėjimo atžvilgiu knygų ir laikraščių platinimu. Trumpai sakant, reikėjo patiekti daugiau mūsų tautai lengvai prieinamo sveiko ir naudingo dvasios maisto, leidžiant ir platinant katalikiškas ir šiaip jau naudingas knygas ir laikraščius. Tam tikslui ir turėjo tarnauti steigiama Šv. Kazimiero Draugija.

Katalikiškos visuomenės ir kunigijos laukimas nebuvo apviltas. Draugija, kuri pradžioje varė darbą tik kuklesniu mastu, vėliau greit augo, stiprėjo ir plėtėsi savo narių skaičiumi, ypač gavusi savo priešakyje Tamstos asmenyje, Aukštai Gerbiamasis Kunige Prelate, nusimanantį ir Draugijos gerovei visa siela atsidavusį vadovą. Matydamas kilnius ir gražius Draugijos tikslus ir užsimojimus, Šv. Tėvas X 1907 m. ją apdovanojo gausiais atlaidais.

Su dideliu pasitenkinimu ir širdies džiaugsmu Mes prisimename šiandien Draugijos nuveiktus darbus. Per dvidešimts penkerius metus Draugija yra išleidusi 527 įvairaus turinio veikalus. Išleistų knygų egzempliorių skaičius siekia arti 3 milijonų. Leido ji taip pat ar bent šelpė ištisą eilę katalikiškų laikraščių. Įsigijo nuosavią spaustuvę ir nemažai nejudomo turto. Įsisteigė iki šiolei devynis savo knygynus ir palaiko eilę spaudos skleidimo skyrių provincijoje. Žinoma, kad, varant tokį platų ir sunkų darbą, ypač nenormaliais karo ir pokariniais laikais, Draugija turėjo ir bent kiek vargingesnių valandų, bet visuomet ji stengėsi visas kliūtis sekmingai nugalėti ir jai, Viešpačiui padedant ir laiminant, pasisekdavo išeiti į šviesesnę ateitį.

Pareikšdami tat 25 metų Šv. Kazimiero Draugijos gyvavimo ir darbo sukaktuvėse dėl jos nuveiktų darbų tikrą Mūsų džiaugsmą, negalime taip pat praeiti pro šalį, nepareiškę ir gilaus Mūsų dėkingumo, ypač Tamstai, Kunige Prelate, ilgamečiam jos vadovui, ir visiems, kurie prie tos Draugijos gerovės yra prisidėję. Kartu linkime, kad Draugija ir ateityje gražiai gyvuotų, augtų, klestėtų kilniais savo darbais. Kaip dangiškos pagalbos laidą ir siunčiame Šv. Kazimiero Draugijos Valdybai, nariams

ir visiems, kurie jai dirbo ar prie jos gerovės prisidėjo, ganytojišką Mūsų laiminimą.

† Juozapas, Kauno Arkivyskupas,
Apaštalų Sosto Asistentas.

Išklausęs su didžia pagarba šiuos mūsų Ganytojo žodžius, susirinkimas nutarė — pasiųsti iš trijų asmenų delegaciją, kad ji nuoširdžiai padėkotų Jo Ekscelencijai už jo savo laiške parodytą Šv. Kaz. Dr-jai nepaprastą palankumą ir malonę. Delegacijon pateko kanauninkai — V. Jarulaitis ir M. Karosas ir rašytoja ponia P. Rūtelionienė.

Po to skaityta —

IV. J. E. ARKIVYSKUPO KAREVIČIAUS LAIŠKAS.

Gerbiamasis Prelate,

Atgavus 1904 m. iš Rusų valdžios mūsų spaudos teises, kilo būtinas reikalas ta spaudos galia naudotis šv. tikėjimui ginti, žmonėms šviesti, dorinti bei tautiškai įsąmoninti. Tam tikslui 1906 m. tapo įkurta Šv. Kazimiero Draugija.

Tamstos gi Asmenyje Apvaizda buvo paruošusi tinkamą tai Draugijai Vadą. Garbė ir padėka Tamstai kad kviečiamas, prisiėmei jai vadovauti, atsisakęs nuo kilnios Petrapily dvas. akademijos profesūros bei vyliojančios tolesnės karjieros.

Pasirinkęs tinkamų bendradarbių, štai jau 25 metai, Tamsta iš Šv. Kazimiero Dr-jos, kaip iš didžios elektros stoties, — milijonų egzempliorių knygų bei laikraščių pavidale, skleidi katalikiškos šviesos sroves tarp mūsų tautiečių, gyvenančių ne tik mūsų krašte, bet ir už tolimų vandenynų. Nepaprastą savo polemisto ir publicisto talentą, apsčias mokslo žinias, Gerbiamasis, uoliai sunaudojai šv. tikėjimo tiesoms ir mūsų tautos teisėms nušviesti ir ginti. Narių kapitalu įsigydamas Šv. Kazimiero Draugijai Kaune didžius namus ir spaustuvę sumaningai min. kapitalą apsaugojai nuo įvykusio karo metu popierinių pinigų bei valstybės paskolos lapų vertės žlugimo.

Įkūręs Kaune Centralinį knygyną ir įvairiose vietose jo skyrius, dviem skyriam įgijęs net nuosavus mūro namus, labai sustiprinai katalikiškos spaudos platinimo darbą.

Nuoširdžiai tad sveikinu Tamstą, Gerbiamasis prelate, drauge ir visus Tamstos bendradarbius, 25 metų kilnios mūsų tautai darbuotės Jubiliejaus. Meldžiu Dievą

Arkivyskupas Karevičius.

palaimos tęsti ją sėkmingai ir toliau ilgiausius metus ir galop pas Dievą amžinybėje Danieliaus pranašo 12^3 pažadėta tiesos mokytojams garbe žibėti.

Buvęs Žemaičių Vyskupas P r a n c i š k u s K a r e v i č i u s
T. D. Arkivyskupas ir Marijonų Kongr. narys
4 d. gegužės 1931 m. Marijampolė.

Čia Šv. Kaz. Dr-jos pirmininkas su gilia padėka yra pažymėjęs, kad b. vyskupas, o dabar arkivyskupas Pr. Karevičius yra daug patarnavęs Šv. Kaz. Dr-jai, ragindamas savo vizitų metu kunigus ir šiaip jau žmones — rašytis tos Dr-jos nariais. To dėka 1914 m. Šv. Kaz. Dr-jos narių skaičius buvo pasiekęs net 10872.

Toliau iš eilės ėjo skaitymas kitų vyskupų laiškų. Štai tų laiškų tekstai:

V. J. E. TELŠIŲ VYSKUPO LAIŠKAS.

Telšiai, 11. III. 31.

Telšių
V y s k u p a s

Aukštai Gerbiamas Prelate,

Malonų jūsų laišką iš 20 š. m. vasario dienos gavau ir laikau sau garbe į jį atsakyti.

Su džiaugsmu patiriu, kad Šv. Kazimiero Draugija šiais metais jau švenčia 25 metų jubiliejų. Ta Draugija per tą laiką lietuviams yra pagaminusi daug sveiko dvasios maisto, daug klaidų išblaškiusi, daug tiesos ir šviesos paskleidusi. Garbė Šv. Kazimiero Draugijai.

Visi gerai žinome, kad Šv. Kazimiero Draugijos, nuo jos įsikūrimo lig šios dienos, siela buvo ir yra jos įsteigėjas Didžiai Gerbiamasis Prelatas Dambrauskas. Jis buvo ne tik Draugijos administratorius, bet ir jos leidinių redaktorius ir, kas svarbiausia, geriausių jos išleistų knygų autorius. Todėl Draugijos jubiliejus — tai jos nenuilstamojo Pirmininko darbo jubiliejus.

Džiaugdamasis kartu su Tamsta 25 metų Tamstos darbo vaisiais, linkiu, Aukštai Gerbiamasis Prelate, palaimos taip Tamstai, taip Šv. Kaz. Dr-jai.

J u s t i n a s, Vyskupas

Jo Kilnybei
Prelatui Aleks. Dambrauskui
K a u n e.

VI. J. E. PANEVĖŽIO VYSKUPO LAIŠKAS.

Panevėžys, 1931 — XI — 28.

Aukštai Gerbiamasai Kunige Prelate,

Dvidešimt penkeri kilnaus darbo metai yra ne tik atskiro žmogaus, bet ir draugijos gyvenime reikšmingas dalykas. Šv. Kazimiero Draugija, nenuilstamai vadovaujant Aukštai Gerbiamajam Prelatui, per šimtmečio ketvirtį savo knygomis ir laikraščiais švietė ir dorino Lietuvos katalikus, ypač gausingiausią jų dalį, sodiečius. Ūkininkai turi sudarę ištisų knygynėlių iš Šv. Kazimiero D-jos leidinių Su pasigėrėjimu minėdamas tą gražią sukaktį, širdingai sveikinu Jūsų Kilnybę, linkiu Gerbiamajam Profesoriui sveikam dar ilgai stovėti Šv. Kazimiero Draugijos priešakyje, o tolimesnei jubiliatės darbuotei, teikiu Ganytojo laiminimą.

Jo Kilnybei
A. G. Prelatui Al. Dambrauskui,
Šv. Kazimiero Draugijos
Pirmininkui
K a u n e.

P a l t a r o k a s,
Panevėžio Vyskupas

VII. J. E. KAIŠIADORIŲ VYSKUPO LAIŠKAS.

L i e t u v o s R e s p u b l i k a
Kaišiadorių vyskupas

Kaišedorys 1931 m. lapkričio m. 24 d.

Aukštai Garbingam

Prelatui A l e k s a n d r u i D a m b r a u s k u i

Š. Kazimiero Dr-jos Valdybos Pirmininkui.

J ū s ų P r a k i l n y b e,

Tamstos malonus man, kaipo Š. Kazimiero Draugijos nariui, priminimas, kad ši mūsų Draugija šio lapkričio 30 d. minės savo 25 metų veikimo sukaktuves, man sudaro progą irgi pasidžiaugti kartu su Jumis jos praeitimi ir palinkėti gražios ateities.

Atsimenu, kaip prieš 25 metus Kaune Tamstai vadovaujant, grupės kunigų, ji liko įsteigta. Po tiek metų jos veikimo dabar malonu yra pažvelgti į jos praeitį. Daug jos yra nuveikta, bet ne maža lieka.

Ji galima pagirti ne tik už leidimą plačiu mastu katalikiškų raštų ir knygų, bet ir už tai, kad ji suvaidino lietuvių katalikų gyvenime kaip ir kokios centrinės organizacijos rolę, šalia kurios kūrės naujos, jos globojamos, padedamos, stiprėjo, kaip va: ateitininkų ir kitos. Priimkite, Garbingasai Prelate, Nuolatinis tos Draugijos Pirmininke ir mano, kaipo nario, Tamstai ir visiems bendrabarbiams nuoširdus pasveikinimus ir padėkos pareiškimą už atliktus idėjos darbus.

Dėl ateities darbo, manau, kad, Budrusis Vade, su savo bendradarbiais esi nustatęs atatinkamą planą; aš čia norėčiau priduoti dvasios ir palinkėti kloties, nes pavojus katalikiškam gyvenimui dabar yra toli didesnis, negu buvo. Kas jį mato, tas supranta. Telaimina Dievas jūsų darbus.

Aukštai gerbiąs Tamstą
Juozapas Kukta,
Kaišedorių Vyskupas

VIII. VILKAVIŠKIO VYSKUPO LAIŠKAS[1]).

Vilkaviškis 30. X. 1931 m.

Aukštai Gerbiamasis Kunige Prelate.

Šv. Kazimiero Draugijai, jos 25 m. jubiliejaus proga, siunčiu nuoširdžius sveikinimus ir linkėjimus visokeriopų Dievo malonių.

Mūsų visuomenė, įvertindama ir brangindama didžius šios Dr-jos nuopelnus, tikisi, kad toji Draugija tokiu pat uolumu ir energija ir toliau dirbs pradėtą, naudingą darbą.

Malonėkite, Kunige Prelate, priimti mano aukštos pagarbos pareiškimą.

Antanas,
Vilkaviškio Vyskupas.

Už šitą brangią Lietuvos vyskupų užuojautą Šv. Kazimiero Dr-jos nuveiktam darbui jos pirmininkas dėkojo žodžiu, o vėliau ir kiekvienam Ganytojui atskirai pasiųstu padėkos laišku.

[1]) Jis, deja, buvo tegautas susirinkimui pasibaigus.

IX. SVEIKINAMIEJI LAŠKAI ŠV. KAZIMIERO DR-JOS BENDRADARBIŲ, KOLEGŲ IR DRAUGŲ.

Toliau buvo perskaityti sveikinamieji buvusių Šv. Kaz. Dr-jos bendradarbių, kolegų ir draugų laiškai.

Pirmutinis Dr-jos sekretorius kan. P r. Ž a d e i k i s savo telegramoj linkėjo Šv. Kaz. Dr-jai „sekmingai dirbti Bažnyčios ir tėvynės naudai".

Kitas ilgametis Dr-jos sekretorius ir b. „Rygos Garso" redaktorius, kun. J. B i k i n a s, negalėdamas į jubiliejines iškilmes atvykti, reiškė pageidavimo,kad Dievas padėtų Šv. Kaz. Dr-jai „visuomet eiti Lietuvos katalikų kultūros veikėjų prišakinėse eilėse".

Buvęs Šv. Kaz. Dr-jos delegatas Amerikoje kun. P. K a š č i u k a s, reikšdamas savo dėkingumą Šv. Kaz. Dr-jos Valdybai už pavedimą jam „kilnios misijos ir davimą progos padirbėti katalikiškąją spaudą beplatinant", linkėjo dabartinei tos Dr-jos Valdybai ir jos pirmininkui „gausių Dievo malonių dar labiau sustiprėti ir ilgiausiai gyvuoti Dievo garbei ir Bažnyčios naudai".

Daug metų buvęs Šv. Kaz. Dr-jos Revizijos Komisijos narys ir kurį laiką tarnavęs net Dr-jos Valdyboj, o karo metu valdęs Žemaičių vyskupiją, kan. J. S t a k a u s k a s yra atsiuntęs malonų laiškelį su linkėjimais Dr-jai „amžinai naudingai darbuotis" ir jos pirmininkui „ilgai jai vadovauuti".

Aukštai gerb. kolega Palangos klebonas prel. J. Š n i u k š t a, reikšdamas Šv. Kaz. Dr-jai savo palankumą, paaukojo jai jubiliejaus proga s a v o p r i e š k a r i n į p a j ų, už ką Šv. Kaz. Dr-jos Valdyba reiškia gerb. aukotojui nuoširdžiausios padėkos žodį.

Subačiaus klebonas gerb. k u n. P r. K a z l a u s k a s savo laiškely šio jubiliejaus proga yra atsiuntęs Dr-jos pirmininkui savo širdingus velijimus „geros sveikatos ir toliau sėkmingai vesti Draugiją".

Uolus kat. spaudos platintojas gerb. k a n. K. Šleivys yra pareiškęs savo džiaugsmo, kad Šv. Kaz. Dr-ja, „sulaukus 25 metų tiek vaisingo veikimo ir tiek daug patarnavus Lietuvos katalikų visuomenei".

Žymus kat. spaudos rėmėjas ir bendradarbis k u n. K. J a z d a u s k i s savo sveikinamoj telegramoj yra palinkėjęs Šv. Kaz. Dr-jos Valdybai ir jos pirmininkui „pasisekimo ir ištvermės".

Gerb. kun. Pr. Krūvelis iš Pažerų jubiliejinės iškilmės ir arbatėlės dalyviams velijo „gero ūpo ir kloties".

„Šešupės" knyginas linkėjo Šv. Kaz. Dr-jai „geriausios kloties".

Kauno Moterų Kultūros Dr-ja yr atsiuntus nuoširdų sveikinimą Šv. Kaz. Dr-jai linkėdama „kuo gražiausios plėtotės".

Galop sveikino Šv. Kaz. Dr-ją net ir viena vokiška firma (Paul Wangerow iš Breslau) išreikšdama pasitikėjimo, kad „der Geschäfts-Verkehr zwischen unseren Firmen weit so angenehm wie bischer bleiben möge".

X. SVEIKINIMAI ŽODŽIAIS.

Pirmas ilgesne kalba prabilo J. E. vysk. M. Reinys, nušviesdamas Šv. Kaz. Dr-jos 25 metų bėgy atliktus darbus, jos patarnavimus katalikų spaudai. Aukštas kalbėtojas, pažymėjęs

Naujausis Šv. Kaz. Dr-jos amžinasis narys Vyskupas M. Reinys.

tos Dr-jos nuopelnus katalikybei, čia pat yra davęs gražų jos palaikymo pavyzdį, pats įsirašydamas josios amžinuoju nariu. Naują aukštą narį visi kiti priėmė savo tarpan su tikru džiaugsmu, garsiai delnais plodami.

Po vysk. M. Reinio prabilo gerb. kan. V. Jarulaitis, vienas iš energingiausių Šv. Kaz. Dr-jos iniciatorių, padėjęs sukurti pirmutinę Pasitikėjimo Bendrovę lietuvių knygoms leisti, iš kurios vėliau, kaip matėm, ir yra išsirutulojus dabartinė Šv. Kaz. Dr-ja. Jis linkėjo jai laimingai toliau tęsti savo naudingą darbą katalikiško švietimo srityje.

Aukštai gerb. kan. D-ras J. Tumas savo prakalboj prisiminė a.a. kun. P. Šilinskį, įkūrėją pirmos slaptos Šv. Kaz. Draugijėlės knygoms leisti, suorganizuotos Kauno seminarijos klierikų. Tos Draugijėlės nariai nešioję kryželį su Šv. Kazimiero relikvijomis. Tokį kryželį nešiojęs ilgą laiką ir pats kalbėtojas. Ilgainiui kryželis sugedęs ir relikvijos iškritę. Jo liekanas kalbėtojas pavedęs Šv. Kaz. Dr-jai, kad parduotų jas būsimam Bažnytinio Meno Muziejui.

Dekanas prof. Čėsnys sveikino savo ir V. D. Universiteto vardu, linkėdamas Šv. Kaz. Dr-jai sekmingai varyti toliau katalikiškos kultūros darbą.

Kan. P. Dogelis savo kalboje yr pažymėjęs Šv. Kaz. Dr-jos santykius su Šv. Zitos Dr-ja ir „Pavasario Sajunga". Ir vienai ir antrai Šv. Kaz. Dr-ja neatsisakydavus prireikus patarnauti ir padėti. Taigi tų dviejų katalikiškų organizacijų vardu ir linkėjo Šv. Kaz. Dr-jai kuo geriausio pasisekimo jos kilniam darbe.

Neatsiliko ir ateitininkai. Jų Sąjungos vardu sveikino kun. S. Usoris, o nuo jaunųjų ateitininkų — studentas Leonardas Dambrauskas, linkėdami kuogeriausios kloties Šv. Kaz. Dr-jai, kaipo buvusiai „Ateities" leidėjai.

Rašytoja ponia Rūtelionienė ilgesnėje gražioje savo prakalboje dailiai yra pažymėjus Šv. Kaz. Dr-jos leidinių veikimą kaimo liaudžiai.

Galop Tėvas Pranciškus O. F. M. sveikino Šv. Kaz. Dr-ją savo, Tretininkų ir Šv. Pranciškaus Ordeno vardu, kaipo „Šv. Pranciškaus Dvasios" — naujos Tretininkų maldaknygės leidėją.

Sveikinimams užėmus apie dvi valandi laiko, susirinkimo dalyviai jautės kiek nuvargę. Taigi pirmininkui pasiūlius, buvo padaryta 10-ties minučių pertrauka.

XI. ŠV. KAZIMIERO DR-JOS PIRMININKO PRANEŠIMAS.

Po pertraukai ėjo iš eilės Šv. Kaz. Dr-jos pirmininko prel. A. Dambrausko pranešimas. Jį gerb. pranešėjas yr pradėjęs šiais žodžiais:

Jūsų Ekscelencija, aukštai gerbiamieji Šv. Kaz. Dr-jos nariai ir malonūs svečiai!

„Ši diena yra nepaprasta. Ji skirta Šv. Kaz. Dr-jos 25 metų veikimo sukakčiai paminėti. Mat, lygiai prieš 25 metus, būtent lapkričio 30 d. 1906 m. yr įvykęs Steigiamasis Šv. Kaz. Dr-jos susirinkimas, kuriame į tikruosius jos narius buvo priimti pirmieji 178 asmenys. Tame skaičiuje kunigų buvo 175 ir trys moterys[1]).

Iš jų daugelis jau mirė (mirusieji pagerbiama atsistojimu ir atkalbėjimu „amžinąjį atilsį"), bet nemažas būrys tebėra dar gyvi ir sveiki. Jie tai ir yra padarę garbės Šv. Kaz. Dr-jai, teikdamiesi atvykti į šį nepaprastą jubiliejinį susirinkimą ir dalyvauti jame.

Šis mūsų Dr-jos jubiliejus po teisybei yra ir jų pačių 25 metų mūsų D r a u g i j o j d a l y v a v i m o j u b i l i e j u s. Šie garbūs jubiliatai yra tikri mūsų Dr-jos geradariai, nes jie, prieš 25 metus įsirašydami į jos tikruosius narius, ne tik yra ją sušelpę, bet, galima sakyti, ir ant kojų pastatę. Nes jų dėka mūsų Dr-ja turėjo galimumo ne tik pradėti savo veikimą, bet ir pratęsti jį iki šiai dienai.

„Taigi aš ir manau, atspėsiąs jaunesnių mūsų Dr-jos narių mintį ir norą, pasiūlydamas pagerbti v i s u s m ū s ų n a r i u s j u b i l i a t u s, tiek namie likusius, tiek čion atvykusius, išreiškiant jiems viešai nuoširdžiausią ačiū ir linkint jiems sveikiems susilaukti antrų 25-rių metų Šv. Kaz. Dr-jos veikimo. Taigi visi Šv. Kaz. Dr-jos nariai jubiliatai valio!..."

Toliau, priminęs, kad prieš 25-rius metus Šv. Kaz. Dr-jos dar nebuvo, ar tebuvus vien tik mažytė, nematoma jos užmazga, gerb. pranešėjas trumpai išdėstė jos atsiradimo ir augimo eigą, nurodė jos narių skaičių, jos santykius su Apašt. Sostu ir Lietuvos Episkopatu, jos įstatų istoriją, jos 25 m. knygų leidimo darbą, jos tame darbe sutiktas kliūtis ir atsiektus rezultatus, atvaizdavo vidujinę jos organizaciją, jos įsikurtas įstaigas („Šviesos" spaustuvę, knygynus, kasą, buhalteriją, knygų sandėlius, namus, namų administraciją), nurodė Šv. Kaz. Dr-jos turtą, remdamasis 1931 m. Dr-jos balansu, ir užbaigė nuoširdžiausios padėkos žodžiais visiems šio jubiliejinio susirinkimo dalyviams už malonų atvykimą ir aktyvų dalyvavimą jame iškeltose diskusijose. Kitaip sakant, pakartojo trumpai, kas šio veikalo I-oj ir II-oj daly plačiau buvo išdėta.

---

[1]) Veronika Štarienė, Barbora Pūkienė ir Uršulė Bareišienė.

Po šio žodį paėmė Šv. Kaz. Dr-jos sekretorius, gerb. k u n. M. V a i t k u s. Jis aiškiai ir įtikinamai paanalizavo Šv. Kaz.

Dabartinė Šv. Kaz. Dr-jos Valdyba.

Dr-jos 1931 metų balansą, nurodydamas, jog, nežiūrint šio krizio laikų, Šv. Kaz. Dr-ja finansiniu atžvilgiu yra ikšiol laimingai

išsilaikius, ir turi rimto pagrindo nesibijoti jokio rimtesnio pavojaus tolesniame savo veikime.

Gerb. prof. F. Kemėšio buvo iškeltas svarbus bendro knygų skleidimo klausimas. Bet dėl vėlaus laiko, jo svarstymas liko atidėtas kitam susirinkimui.

Tuo jubiliejinis susirinkimas ir pasibaigė.

Nuvargusius narius ir susirinkimo dalyvius Šv. Kaz. Dr-jos Valdyba pakvietė į Zitiečių valgyklą kuklion arbatėlėn, kuri praėjo labai jaukioj atmosferoj, palikdama mieliems sveteliams malonaus įspūdžio.

Iš dalyvavusių šiame susirinkime be Jo Ekscelencijos vysk. M. Reinio ir General-Vikaro prel. K. Šaulio, pažymėtini — kanauninkai: V. Jarulaitis, M. Kirlys, M. Karosas, F. Kemėšis, J. Tumas, P. Dogelis, V. D. Universiteto ir Kauno Kunigų Seminarijos profesoriai: kan. B. Česnys, kan. Pr. Penkauskas M. Morkelis, S. Usoris, M. Sandanavičius, klebonai: J. Ulickas, P. Bružas, B. Laukšas, L. Stankaitis, A. Keraitis, A. Kleiba, P. Ulickas; kunigai: Kl. Juknis, J. Steponavičius, J. Gylys, M. Vaitkus, ir apie 60 narių nekunigų.

Šiuo jubiliejiniu susirinkimu Šv. Kaz. Dr-ja yra užbaigus pirmąjį savo veikimo dvidešimtpenkmetį. Nuo šios dienos ji yra įžengusi jau į antrąjį. Duok, Dieve, kad jis būtų dar gausesnis didžiais svarbiais darbais.

KETVIRTOJI DALIS: ŠV. KAZIMIERO DRAUGIJOS BENDRADARBIAI-RAŠYTOJAI

I. ŠV. KAZIMIERO DRAUGIJOS BENDRADARBIAI — RAŠYTOJAI.

Kaip jau ankščiau 1-oj daly esam matę, Šv. Kazimiero Dr-ja per pirmuosius savo veikimo 25 metus yra išleidus 500 su viršum įvairių knygų. Kiekviena knyga turi ir savo ją parašiusį autorių. Pasakyti, kad kiek yra knygų, tiek bus ir autorių, negalima, nes vienas autorius gali parašyti keletą, kelioliką, ar net ir keliasdešimts knygų.

Tačiau kad vienas autorius negalėjo parašyti visų 500 su viršum knygų, tai savaime aišku. Čia reikėjo didesnio jų skaičiaus, gausingesnio bendradarbių rašytojų būrio. Tikrumoje taip ir buvo. Šv. Kaz. Dr-ja yra visiems jiems dideliai dėkinga, nes jei ji įstengė tiek naujų knygų išleisti, tai vien dėlto, kad gerb. jos bendradarbiai rašytojai yra jai jų savo plunksna prirašę bei pagaminę.

Visų jų vardai yra pažymėti aukščiau patiektame Šv. Kaz. Dr-jos išleistų knygų sąraše. Jie galima paskirstyti į dvi kategorijį: pripuolamųjų ir nuolatiniųjų.

P r i p u o l a m i — tai tie, kurie yra tik vieną, kitą veikalėlį Dr-jai parašę; nuolatiniai tai tie, kurie ilgesnį laiką jai darbavos ir didesnį knygų skaičių yra pagaminę. Šie pastarieji toliau vėl galima skirstyti ne vien pagal parašytų knygų skaičių, bet ir pagal jų v e i k a l ų s v a r b u m ą. Šiuo paskutiniu atžvilgiu Šv. Kaz. Dr-ja ypatingai pasižymėjusiais ir paminėjimo vertais laiko šiuos savo bendradarbius rašytojus:

1. Visų pirma gerbiamiausį mūsų Ganytoją J. E. Kauno arkivyskupą-metropolitą **Juozapą Skvirecką,** v i s o Š v. R a š t o l i e t u v i ų k a l b o n v e r t ė j ą. Šv. Kaz. Dr-jai teko garbė pirmuosius keturius t o v e r t i m o tomus savo lėšomis išleisti. Išėjo jie šiąja tvarka: VI-as tomas 1911 metais, I-as — 1913, II-as — 1921, III-as — 1923; pirmi trys tomai Kaune, ketvirtas — Berlyne (žiūr. kn. sąraše — 88, 111, 133, 311 n-rius). Bendras visų šešių tomų vardas yra šis: **Šventasis Raštas Senojo ir Naujojo Įstatymo** arba **Testamento** su Vulgatos tekstu. Vertė

ir komentorių pridėjo arkivyskupas Juozapas Skvireckas.

Kauno Arkivyskupas J. Skvireckas.

Berengdamas spaudon savo Šv. Rašto VI tomą, gerb. jo vertėjas gavo plačiau susipažinti su šv. Povilo Apaštalo gyvenimu. Kadangi tas gyvenimas yra labai įdomus, tatai, pasinaudodamas savo surinktąja medžiaga, gerb. autorius parašo dailią to tautų apaštalo biografiją, kuri 1910 m. ir buvo Šv. Kaz. Dr-jos išleista,vardu **„Šventas Povilas Apaštalas"** (ž. kn. sąr 81 n-rį).

Kai 1909 m. švęsta 300 metų jubiliejus nuo mirties garsaus Lietuvos Apaštalo vysk. Merkelio Giedraičio, tas pats šv. Povilo Apaštalo biografas yr parašęs „Draugijai" platoką tai iškilmei pritaikintą straipsnį. Šv. Kaz. Dr-jai vėl teko garbė tą Jo Ekscelencijos rašinį atskira knygute išleisti vardu **Kunigaikštis Merkelis Giedraitis, Žemaičių vyskupas, apaštalas.** (žiūr. kn. sąr. kn. 66 n-rį).

Nemažiau yra patarnavęs parapijų kunigams Jo Ekscelencija ir savo knyga: **Evangelijos dalys, skaitomos Viešpaties dienomis ir šventadieniais.** Ji buvo Šv. Kaz. Dr-jos dailiai išleista 1917 m. Tilžėj, Jagamasto spaustuvėj ir užėmė Lietuvos Bažnyčiose senų nebepaskaitomų „evangeličkų" vietą. Deja, šiandieną ir šis leidinys jau išpirktas ir kunigija nekantriai laukia naujos jo laidos. Šv. Kaz. Dr-ja yra pasiryžus imtis naujo jos leidimo, kaip tik J. E. prirengs spaudai jos tekstą.

Pilnumo dėliai tenka čia priminti, kad 1911 m. yr išėjęs

J. E. **„Trumpas įvedimas (introdukcija) į Šv. Raštą"** (104 n-ris); Ši knygelė ypatingai rekomenduotina visiems Šv. Rašto skaitytojams, juoba, kad ji lietuvių kalba yra vienintelė.

Vos spaudą atgavus, Lietuvos kunigija neturėjo reikalingiausių knygų, pav., nė vieno platesnio katekizmo. Norėdamas konfratrams patarnauti jų pastoracijos darbe, gerb. mūsų Ganytojas atkreipia akį į seniau vysk. A. Baranausko iš lenkų kalbos išverstą platesnįjį katekizmą, atidžiai jį peržiūri, vietomis vertimo kalbą pataiso, nereikalingus polonizmus pašalina ir paveda Šv. Kaz. Dr-jai taip pataisytą tekstą išleisti. Ši mielai tą darbą atlieka ir 1908 m. šis veikalas išeina vardu: **„Platesnis katekizmas** arba **Rymo Katalikų Bažnyčios mokslas,** patvirtintas Žemaičių ir Vilniaus vyskupijoms. Iš lenkų kalbos vertė vysk. A. Baranauskas. Spaudon priprengė kun. J. Skvireckas Šv. T. M. Žemaičių Seminarijos profesorius" (žiūr. sąr. 46 n-rį).

Minėdama čia svarbius Jo Ekscelencijos praeity atliktus literatinius darbus, Šv. Kaz. Dr-ja nuoširdžiausiai linki mūsų Ganytojui ilgo amžiaus ir geros sveikatos ir pasitiki, galėsianti dar nesykį Jo Ekscelencijai patarnauti ir ne vieną jo raštą paskleisti po plačiąją Lietuvą.

2. Tas pat pasakytina ir apie kitą mūsų tikybinės literatūros kūrėją, J. E. Panevėžio vysk K. Paltaroką. Jis yra, galima pasakyti, par excellence religinis rašytojas.

Savo literatiškąjį veikimą pradeda jis nuo **Šventosios Senojo ir Naujojo Įstatymo Istorijos.** Nuo 1912 m. iki šiol jos išeina penki leidimai (žiūr. kn. sąr. 123, 124, 171, 319, 510 n-rius).

Šis „Šv. Istorijos" vadovėlis skirta gimnazijų mokiniams. Vėliau 1917 m. J. E. prirengia spaudai trumpesnę **„Šv. Senojo ir Naujojo Įstatymo Istoriją"** pradžios mokykloms, susilaukusią pernai 10-jo leidimo.

Nemažesnio pasisekimo turi ir tais pat 1917 m. pasirodęs J. E. **„Katalikų Tikybos Pirmamokslis"** (žiūr. kn. sąr. 172 n-rį). Šiais 1932 m. jis yra pasiekęs jau 11-jo leidimo ir pasklidęs žmonėse daugiau kaip 230.000 egz. skaičiuje.

Prieš pat karą 1914 m. Šv. Kaz. Dr-ja išleidžia to pat garbaus autoriaus **„Socialį klausimą".** Po kelių metų to storoko veikalo tenka leisti naujas pataisytas ir padidintas leidimas.

Šalia aukščiau paminėto „Kat, Tikybos pirmamokslio" bei trumpo katekizmėlio J. E. yra pagaminęs ir platesnį **„Katalikų Tikybos Katekizmą",** kuris yra susilaukęs garbės būti „pa-

tvirtintas Lietuvos vyskupijoms". Pernai jis yra susilaukęs jau 7-ojo leidimo.

J. E. Kazimieras Paltarokas Panevėžio Vyskupas.

Tiek nupelnęs vaikų ir jaunimo tikybiniam švietimui, garbusis autorius neužmiršo ir beganytojaujančių parapijose kunigų. Jiems 1911—1913 m. laikotarpy jis pagamina ir išleidžia savo plačiai pagarsėjusį **„Vadovą Sakyklai"**, 3-se tomuose. Šiam išsibaigus, nūn spausdinama antrasis padidintas leidimas 4-se tomuose.

Be aukščiau paminėtų veikalų to pat autoriaus paleista pasaulin nemaža ir smulkesnių raštų k. š.:

Visuomeninis kunigo veikimas, 1921,
Tikybinis vaikų auklėjimas, 1926,
Seksualinis jaunuomenės švietimas, 1926,
Pradžios mokyklos pastoracija, 1928,
Tikybiniai jaunimo pergyvenimai, 1929.

Kadangi garbusis autorius savo veikalus daugiausia spausdina Šv. Kaz. Dr-jai priklausomojoj „Šviesos" spaustuvėj ir kadangi nenuilstanti J. E. plunksna prirašo vis naujų raštų, o ir senesniųjų gauna rengt vis naujus leidimus, tatai Šv. Kaz. Dr-jai teko didelė garbė J. E. vysk. K. Paltaroko asmeny turėti ne vien talentingą rašytoją bendradarbį, bet ir nuolatinį brangų darbo davėją. Už visa tai teatlygina jam Dievas gausiomis savo malonėmis.

3. Jei J. E. arkivysk. J. Skvireckas savo Šv. Rašto vertimu yra padėjęs pamatus mūsų religinei raštijai, jei J. E. vysk. K. Paltarokas toliau ją plėtė, tai naujos pasaulietiškos literatūros korifėju reikia laikyti 28. VI. 32 miręs a. a. Maironis. Jis taip pat yra žymiausis Šv. Kaz. Dr-jos rašytojas bendradarbis, nes svarbiausiu savo veikalus yra davęs jai išleisti. Pirmoj vietoj paminėtini čia jo **„Pavasario Balsai"**. Šv. Kaz. Dr-ja išleidžia jų net du leidimu: 4-tą ir 5-tą (žiūr. kn. sąr. 223, 232 n-rius). Iš jų jaunoji mūsų karta išmoksta mylėti savo tėvynę, branginti jos praeitį, suprasti reikalą kovos dėl laisvės ir gynimo savo nepriklausomos valstybės su jos centru — Vilnium. Dainiaus surinkti eilėraščiai susilaukia didelio pasisekimo: jie mielai jaunimo deklamuojami, kompozitorių apvelkami melodijos rūbu, dažniausiai dainuojami koncertuose bei vakarėliuose.

Nemažesnės svarbos turi ir Maironies pirmutinis scenos veikalas: **„Kame išganymas"**. Iš pradžių jis ėjo su „Pavasario balsais", sudarydamas jų antrąją dalį. Bet ketvirtąjį jo leidimą Šv. Kaz. Dr-ja išleidžia skyrium atskiros dailios knygelės pavidale. Po teisybei tai vienas giliausių Maironies veikajų. Šioje luomų kovų ir revoliucijų gadynėj jis ir po šiai dienai nėr nusto-

jęs savo aktualumo. Kas gi tas kovas kelia, kas neduoda žmonijai dirbti ramų kultūros darbą? Autoriaus atsakymas į šiuos klausimus aiškus: žemę pragaru padaro patys žmonės. Jų tai individualiniai, luominiai, tautiniai ir valstybiniai egoizmai sukelia visus susirėmimus, kovas, revoliucijas.

A. a. prelatas Jonas Mačiulis-Maironis.

Išvadavimas žmonijos iš to pragaro, josios i š g a n y m a s — yra tai paliovimas savo amens, savo luomo, savo tautos, savo valstybės laikyti aukščiausiais gyvenimo tikslais, tam tikrais naujos gadynės dievukais ir statymas jų vieton vieno tikroio Dievo ir Jo valios, kaip vienatinės aukščiausios gyvenimo normos. Kitaip sakant, dainiaus išmanymu, žmonijos išganymas glūdi laisvame, gera valia pagrįstame bendradarbiavime bei s i n e r g i z m e su Dievu. Ir atskiri asmenys, ir luomai, ir tautos

ir valstybės, kad ir skelbias kartais nuo nieko nepriklausą, turį absoliučią autonomiją, bet tai yra ir bus visuomet netiesa, nes žmonija bus visuomet priklausoma tiek nuo žemės, kaip fizinio gyvenimo pagrindo, taip ir nuo Dangaus bei Dievo, kaip moralinio bei hiperfizinio veikimo dėsnio.

Jei žmonija nesemtų iš žemės maisto, ji negalėtų išlikti gyva; jei ji paliautų gaivinus savo dvasią Dievo apreikštomis tiesomis bei moralybės dėsniais, normuojančiais savitarpius, žmonių santykius, ji veikiai pasijustų beeinanti kolektyvion pražūtin, negalėdama nė valandėlei net dvasios atgauti dėl nuolat besikartojančių luominių kovų, tautinių imtynių ir pasaulinių karų.

Taigi žmonijos išganyti, išlaikyti gyva, sveika neįstengs nei į padanges keliamoji kultūros pažanga, nei abstraktūs mokslai, nei modernūs komunizmai bei bolševizmai; ją išganyti tegali vien Dievas, jos leidėjas, jei tik ji pati gera valia į jį kreipsis. Gera valia — ypa pamatinė išganymo sąlyga, lygiai kaip bloga valia yra pamatinė pražūties sąlyga.

Gera valia mielai kreipias į Dievą ir sako: Dieve, tu mano Viešpats; aš noriu, ko tu nori, aš trokštu būti Tavo Tarnas, padėjėjas, su tavim veikti, Tavo valią vykdinti. Bloga valia, priešingai, esti visada atkreipta prieš Dievą. Ji šaukia su Liucipierium: aš Tau netarnausiu, Tavo žodžio neklausysiu, stengsiuosi veikti visuomet pats vienas, visuomet be Tavęs ir visuomet prieš Tave.

Kiek pikta gali pridaryti tokia bloga valia, net ir būdama individualinė, įrodinėti netenka. Tai savaime aišku. O ką besakyti, jei tokia bloga valia virsta kolektyvi, apsireikšdama istorijoj, kaip bloga luomų, tautų bei valstybių valia. Čia tikrai sunku apsiginti nuo baimės dėl žmonijos galutino likimo. Prieš žmoniją padėta gyvenimas ir mirtis. Ką ji išsirinks, tai ir turės. O kadangi gyvenimo davėjas yra Dievas, o mirties — velnias, tai ir žmonijai, renkantis gyvenimą, tenka rinktis Dievas, o renkantis mirtį — tamsos dvasią. Koks bus galutinis to rinkimosi rezultatas, sunku nūn pasakyti. Bet kad šiandien žmonija atrodo einanti ne į Dievą, bet nuo Dievo, abejoti netenka. Šiuo žvilgsniu ir Maironies veikalo vaizdai ir šios gadynės proletarų diktatūros, ir masiniai terorai, ir revoliucionieriškas nuosavybės negerbimas visai atsako vieni kitiems. Tarp vienų ir kitų pigu pastebėti pilniausia atitinkamybė. Dėl to šis Maironies kūrinys, kaip judinąs amžinus žmonijos klausimus,

tenka pripažinti visų giliausiu. Ar jis yra drauge ir visų dailiausias, dėliai to galima ginčytis?[1])

Šalia to rimto Maironies veikalo Šv. Kaz. Dr-jai teko išleisti ir jo satyriškoji poema **Raseinių Magdė,** II-ji pataisytoji laida, Kaunas, 1917. (Žiūr. kn. sąr. 223 n-rį). Čia pajuoktos įvairios manijos, o ypatingai lenkomanija. Autoriaus pasakymu Raseinių Magdė buvusi pirmutinė lietuvaitė bajoraitė, kuri pamilusi lenką, su juo draug ir lenkų kalbą bei kultūrą. Ji pirmutinė davusi Lietuvos bajorijai blogą pavyzdį — niekinimo savo žmonių ir kalbos. Tuo ji užsitraukus nešlovingą Žemaičiuose vardą, bet užtat sulenkėjusios bajorijos tarpe įgijus didelės pagarbos. Jos vardui atminti buvus pastatyta net juoda stovyla, kuri Lietuvos bajorijai reiškus paeiliui — tai „Litvą", tai „Žečpospolitą", tai „Polščą", o tikriems lietuviams tapus visokios svetimybės, nelietuviškumo, nutautėjimo simboliu. Tuo remdamasis šios poemos autorius visus mūsų naujuosius „vadovus", semiančius savo gudrybę iš įvairių svetimų i z m ų, vadina tiesiog „Raseinių Magdės" ainiais.

A. a. profesorius kan. Antanas Alekna.

Galop Maironis yra davęs Šv. Kaz. Dr-jai išleisti atskira knygute savo baladę apie **Čičinskį** (Žiūr. kn. sąr. 259).

4. Jei Maironio raštai žadina mūsų jaunoj kartoj patriotiškus jausmus, tai a. a. kan. A. A l e k n o s veikalai švietė moksleivius ir šiaipjau inteligentus, padėdami šiems moksliškai susipažinti su Lietuvos praeitimi. Lietuvos istorija buvo kun. Aleknos specialybė.

Savo darbą toj srity jis pradėjęs nuo

[1]) Plačiau apie tai sk. mano „Mūsų naujoji literatūra", II, 70—72 psl.

trumpesnio Lietuvos istorijos vadovėlio: LIETUVOS ISTORIJA, trumpesnis leidimas su keturiais spalvuotais žemėlapiais (Žiūr. kn. sąr. 226, 357 ir 369 n-rius). Jo penkta pataisytoji laida yra išėjus 1931 m., autoriui jau mirus. Šis vadovėlis buvo skiriamas vidurinėms gimnazijų ir progimnazijų klasėms. Nebuvo mūsų istoriko užmirštos ir aukštesnės klasės. Joms buvo skirta: LIETUVOS ISTORIJA, praplatintoji laida su 5 spalvuotais žemėlapiais. Antras šio vadovėlio leidimas buvo išėjęs 1923 metais (žiūr. kn. sąr. 252 n-rį).

Bet Lietuvos istorijai esant dėstomai ir pradžios mokyklose, gerb. mūsų istorikas pasistengė patenkinti ir jų reikalavimus, išleisdamas 1925 m. savo atskirą LIETUVOS ISTORIJOS PRADŽIAMOKSLĮ su 15 paveikslų ir 2 žemėlapiais. (žiūr. kn. sąr. 397 n-rį).

Lietuvos praeičiai pažinti a. a. kun. Alekna yra rašęs nevien Lietuvos istorijos vadovėlius, bet ir atskiras monografijas. Čia pirmoj vietoj tenka paminėti jo platus veikalas **„Žemaičių vyskupas Motiejus Valančius,** Klaipėda, Lituanijos sp. 1922 283 p. in-8, kur išsamiai aprašyta to žymaus mūsų veikėjo gyvenimas ir veikimas, remiantis daugiausia Žemaičių vyskupijos archyviniais daviniais.

Apie kitą dar garbingesnį Lietuvos vyrą, Šv. Kazimierą, tas pats autorius yra išleidęs mažą, bet dailų veikalėlį vardu: **„Šventasis Kazimieras,** Kaunas, 1927, 32 psl. in-16". Tai yra mūsų literatūroj kol kas vienatinis kritiškai parašytas to šventojo gyvenimas.

Prieš mirdamas a. a. kan. Alekna rengė spaudai atskirą monografiją vardu: **Lietuvos Bažnyčios istorija.** Ją užbaigt ir spaudai prirengt yra pasiėmęs gerb. kan. Pr. Penkauskas. Šv. Kaz. Dr-ja, išleidusi visus mūsų mirusiojo istoriko veikalus, tikis galėsianti dar šįmet išleisti ir šį jo paskutinį pomirtinį raštą.

Tačiau gerb. nabašninkui rūpėjo ne vien Lietuvos bažnyčios praeitis, bet ir visuotinės Bažnyčios istorija. Ją jis pirm visų kitų savo veikalų ir išleidžia, davęs jai trumpą **„Bažnyčios istorijos"** vardą. Ši knyga turi pasisekimo ir susilaukia net keturių laidų (žiūr. kn. sąr. 6, 285, 340, 459 n-rius). Pirmas jos leidimas yra išėjęs 1906 m., ketvirtas — 1929 m., prieš pat autoriaus mirtį.

Mirdamas, jis ne tik palieka Šv. Kaz. Dr-jai teisę leisti, jei prireiks, savo veikalų naujas laidas, bet ir jam priklausomus

honorarus už jau išleistus jo veikalus užrašo jų leidėjai Šv. Kaz. Dr-jai. Amžinąją atilsį tesuteikia Viešpats šiam garbiam ir dosniam Šv. Kaz. Dr-jos geradariui.

5. Ir Lietuvos ir Bažnyčios praeitis turi didelės reikšmės kiekvienam lietuviui katalikui, kas tik moka iš jų pasisemti sau stiprybės ir dvasiškos šviesos tolesniam savo gyvenimui. Bet, deja, dienos triukšmas ir visokie katalikų tikybai priešingi balsai, dažnai žmogui aptemdo protą, taip kad jis tikėjimo tiesoms lieka ir aklas ir kurčias ir neberanda praeity tinkamų ginklų dabarties pavojams atremti. Čia tai ir atsiranda reikalas naujos šviesos, naujų įrodymų katalikų tiesai apginti ir šiandienio netikėjimo priekaištams sugriauti. Kitaip sakant, jaučiama trūkumas naujos, žmonėms suprantamos apologetiškos literatūros. Šį trūkumą pas mus pašalinti yra pasiėmęs plačiai žinomas rašytojas kun. d-ras A. Maliauskis. Iš po gausios jo plunksnos yra išėjus ištisa eilė trumpų, bet dailių populiarių veikalėlių įvairiais vardais.

Profesorius Antanas Maliauskis.

Ar yra Dievas?
Ar žmogus yra kilęs iš beždžionės?
Ar Kristus yra Dievas?
Ar beverta tikėti?
Netikėjimas, jo priežastys ir pasekmės.

Socializmas ir jo žadamasis rojus.
Masonai.
Bedievių inkvizicija (dvi dalys), ir nemaža kitų.

Svarbiausios visų jų savybės — tai jų mokslo katalikiškumas, įrodymų logiškumas, kalbos aiškumas ir išdėstymo gyvumas. Kai kurios jų parašytos dialogo formoj, kas padaro jų išdėstymą dar gyvesnį. O kadangi ir jų kaina esti dažniausiai žema (10 ct.), tatai nevienas klebonas perkasi didesnį egzempliorių skaičių ir dalina jas kalėdodamas savo parapijiečiams paveikslėlių vietoj. Todėl tų knygučių yra pasklidę žmonėse šimtai tūkstančių egzempliorių. Jas pagamindamas autorius yra mūsų liaudies religiniam įsąmoninimui atlikęs didelį ir brangų patarnavimą.

Nemažiau jo patarnauta ir tiesioginiam tikybos tiesų pažinimui. Tai parodo jo knygelės **„Katekizavimo metodas"** (363 n-ris) skirtas kunigijai ir **Tikybos pradžiamokslis** skirtas vaikams bei mokyklai. Šio pastarojo veikalėlio yra išėję jau p e n k i leidiniai. (žiūr. 376, 395, 414, 505 n-rius).

Šalia tų populiarių dalykų autoriaus uoliai darbuotasi ir savo pasirinktoj mokslo srity — sociologijoj.

Čia pažymėtini du jo svarbūs veikalai. Vienas — tai jo jau dviejų leidinių susilaukusi **Demokratija** (žiūr. kn. sąr. 313, 368), antras — tai jo **Bolševizmas** (Kaunas, 1923). Abu yra vienatinės mūsų literatūroj tomis temomis monografijos.

Pavesdamas Šv. Kaz. Dr-jai aukščiau nurodytų savo veikalų išleidimą, garbus autorius yra padaręs šiai pastarajai didelį patarnavimą. Šis patarnavimas reikia laikyti juo brangesniu, nes jis buvo ne vienintėlis. Mat, gerb. d-ras šalia Šv. Kaz. Dr-jai skirtų veikalų rašymo buvo prisiėmęs dar nelengvą tai Dr-jai priklausiusio savaitraščio „Vienybės" redagavimo (1925—1928) darbą ir sunkią Šv. Kaz. Dr-jos knygynų ir „Šviesos" spaustuvės direktoriaus pareigą (1924—1928). Už visa tai Šv. Kaz. Dr-ja laiko savo miela pareiga tarti čia šiam garbiam savo bendradarbiui prideramą padėkos žodį.

6. Nemažiau Šv. Kaz. Dr-jai užsipelniusiu rašytoju reikia laikyti ir kun. M y k o l a s V a i t k u s. Jis yra išvertęs kunigams gerai žinomas C h a i g n o n o **Meditacijas** ir dar garsesnius **Šv. Augustino išpažinimus.** Be to, yra spaudai prirengęs daugybę svetimų veikalų, k. š. Vysk. V a l a n č i a u s **Apie Kristaus sekimą,** T. F a b e r i o — **Gerumą,** Š v. P r a n c i š k a u s S a l e z i e č i o **Filotejos** naują laidą, T. N i l k e s S. J. **Apsigynimo ginklus,** kun. J. R e m e i k i o **Tikybos va-**

dovėlius, ir nemaž kitų. Darbas tai nuobodus, nežymus, bet nelengvas ir atimąs daug brangaus laiko. Jam gerai atlikti reikia nemažo pasišventimo ir ištvermės. Kun. M. Vaitkus dirba jį mielai ir atsidėjęs.

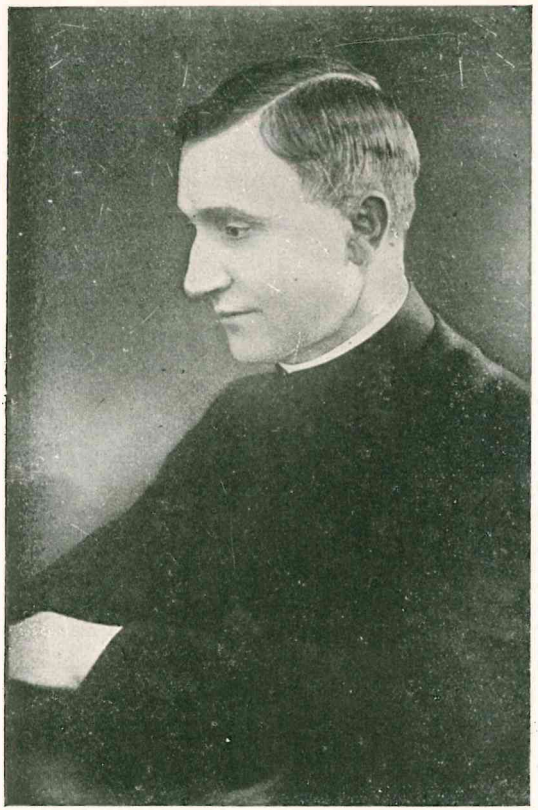

Kun. Mykolas Vaitkus.

Be to, nuo 1923 jis eina Šv Kaz. Dr-jos sekretoriaus pareigas, tvarkingai vesdamas jos protokolų knygas, o nuo 1928 m. yra faktiškas Šv. Kaz. Dr-jos knygynų ir „Šviesos" spaustuvės Direktorius. Šių pastarųjų įstaigų vedime yra parodęs didelio sumanumo, atsargumo, takto ir praktiškumo.

Kad ir apkrautas tiekos užsiėmimų, gerb. kun. M. Vaitkus neapsileidžia ir kūrybos darbę. Tai parodo jo kad ir vienos tik Šv. Kaz. Dr-jos išleisti veikalai. Čion priklauso jo eilėraščių rinkinys **Margumynai,** poema **Genijus ir Meilė,** drama **Žvaigždės duktė,** poema **Brėkšta,** apysakaitės **Iš įvairių pasaulių.** Visa tai rekomenduoja šį talentingą autorių iš geriausios pusės ir leidžia spėlioti, jo brangų vardą amžinai spindėsiant Lietuvos Parnase. Bet su nemažesne pagarba jis bus minimas ir Šv. Kaz. Dr-jos istorijoje, kaip labai daug šiai įstaigai užsipelnęs darbininkas.

7. Šv. Kaz. Dr-jos rašytojų ir bendradarbių skaičiun priklauso ir žinomas spaudos veteranas prel. A. Dambrauskas-Jakštas. Jis daugiausiai darbavos Šv. Kaz. Dr-jos

leidžiamuose laikraščiuose, eidamas juose redaktoriaus pareigas. Jų teko jam redaguoti ne vienas: 1906—1907 m. jis veda savaitraštį **„Nedėldienio Skaitymą"**, 1907—1914 ir 1919—1923 mėnesinį inteligentijai skirtą žurnalą **„Draugiją"**, 1911—1914 ir 1916—1918 moksleivių laikraštį **„Ateitį"**, 1910—1914 ir 1924—1929 satiros laikraštį **„Garnį"**.

Vėliau Šv. Kaz. Dr-jai gamino įvairių mokslų vadovėlius ir maldaknyges. Iš mokslo vadovėlių paminėtina jo: 1) **Logika**, susilaukusi net dviejų laidų (1918 ir 1922 m.); 2) iš Mironovo jo versto **Geometrijos vadovėlio** antras leidimas, 1921 ir 3) jo orginaliai parašytas **Trigonometrijos vadovėlis** (1919).

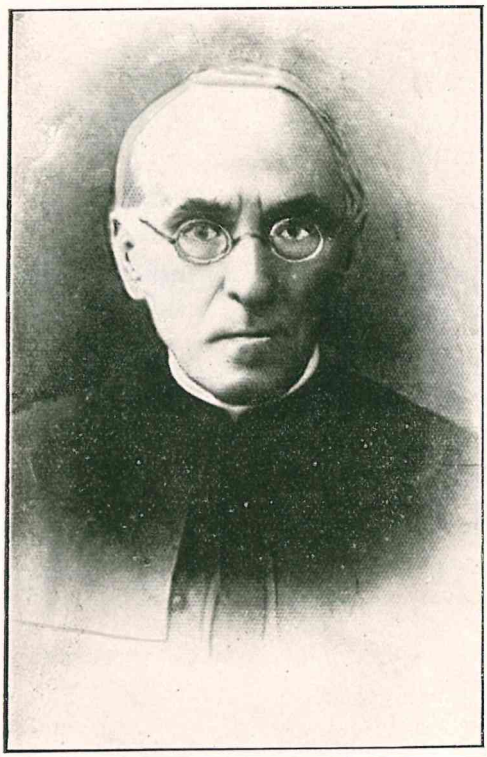

Prelatas A. Dambrauskas.

Maldaknygių jis yra parengęs taip pat ne vieną. Iš labiau prasiplatinusių paminėtinos yra: 1) **Melskimės!** skirta jaunimui, ir turėjusi net penkis leidimus; 2) **„Šv. Pranciškaus Dvasia"** — skirta tretininkams, susilaukusi dviejų leidimų; 3) **„Kristau, išgirsk mus"** — vaikams, K. Šimonio dailiai iliustruota; 4) **„Viešpatie, pasigailėk mūs'!"** — jaunimui labai mažo formato; 5) **„Viešpatie, apšviesk mano akis!"** neprimatantiems — dar neatspausta.

Be vadovėlių ir maldaknygių Šv. Kaz. Dr-ja yra nemaža išleidus ir A. Jakšto parašytų brošiūrų, k. š.:

Trys pašnekėsiai ant Nemuno kranto, 1906,
Kas tu esi, ir kas tave verčia nebūti, kuo esi?, 1911,
Naujasis popiežius Benediktas XV, 1914,

Alfabeto klausimas, 1914,
Naujas Žemaičių vyskupas Pranc. Karevičius, 1914,
Kun. Jonas Balvočius Gerutis, 1919,
„Homero" Draugija ir Vilkolakis, 1919,
Lietuva ir Tautų Sąjunga, 1919,
Kultūros Viešpatija, 1919,
Dieviškoji proporcija, matematiškas dailės dėsnis, 1920,
Katalikų Internacionalas,
Matematiškasis bičių instinktas ir vabalas matematikas, 1921,
Ekspresionizmas mene ir poezijoj, 1921,
Ką mokslas gali pasakyti apie pasaulio pabaigą, 1923,
Tikėjimo paslaptys, 1928,
Žmogaus siela, jos dvasiškumas ir nemirybė, 1929,
Dvasiškoji išpažintis, 1926 ir k.

Šalia šių mokslišku populiarių veikalėlių, Šv. Kaz. Dr-ja yra leidus ir A. Jakšto poezijos kūrinių rinkinius. Pirmutinis iš jų yra išėjęs 1911 m., vardu **„Rudens Aidai".** Vėliau 1921 m. buvo išleistas ir antras to eilėraščių rinkinio leidimas, o 1930 m. yra išėjęs jubiliejinis visų to pat autoriaus poetiškų raštų rinkinys, vardu **„A. Jakšto Lirika".**

Be poezijos Šv. Kaz. Dr-ja yra išleidus dar ir du tomeliu A. Jakšto originalės ir verstinės beletristikos. Pirmasis yra išėjęs 1915 m., vardu **„Neva juokai, neva ašaros",** antrasis 1923-ais, pavadintas trumpai „Svetimos gėlės".

Galop 1931 m. Šv. Kaz. Dr-ja yra išleidus storoką A. Jakšto veikalą **„Meno kūrybos problemos".**

Tuo būdu nuolatinio Šv. Kaz. Dr-jos rašytojo bendradarbio vardas A. Jakšto yra teisėtai užpelnytas.

8. Tas pat pasakytina ir apie kun. J. Bikiną. Savo literatiškos karjeros pradžioje jis dirbo prie Šv. Kaz. Dr-jos leidžiamos „Vienybės"; vėliau buvo tos Dr-jos Valdybos pasiųstas Rygon ėjusio ten „Rygos Garso" redaguoti. Po karui grįžęs Kaunan, jis kurį laiką sekretoriavo Šv. Kaz. Dr-jos Valdyboje, vėliau dirbo, kaip šios pakviestas nuolatinis vertėjas. Eidamas tas pareigas jis yra išvertęs keletą storesnių veikalų, k. š. Nižegorodskio **„Kas yra socializmas";** prof. Rademacherio **„Vidujinis Šventųjų gyvenimas,** Šv. Pranciškaus Saleziečio — **Filotėją** ir k.

Be vertimų rašė jis ir originalių veikalų. Po pirmos rusų revoliucijos jo išleistas 1906 m. veikalėlis: **„Ar bus geriau, kai socialistai gaus viršų?** turėjo nemažo pasisekimo ir buvo susilaukęs net dviejų laidų. Kita vėlesnė ir mažesnė jo brošiūrėlė **„Bejėgis socializmas"**, taip pat greitu laiku buvo išpirkta.

Kun. J. Bikinas.

Be to, kaip gabus publicistas, jis daug yra rašinėjęs bendradarbiaudamas ir kituose katalikiškuose laikraščiuose tiek prieš 1904 m., tiek vėliau. Jo gerai apgalvoti ir rūpestingai apdirbti straipsniai visų redakcijų mielai būdavo priimami ir su padėka dedami.

Taigi, minėdama čia savo ilgametį bendradarbį, Šv. Kaz. Dr-ja tegali vien karštai jam padėkoti ir nuoširdžiai jo adresu šūktelti: teesie garbė šiam gabiam, kukliam ir tyliam darbininkui!

Bet atiduodama prideramą pagarbą seniems savo bendradarbiams, Šv. Kaz. Dr-ja nemažiau brangina ir tuos naujus rašytojus, kurie, k. š. J. Talmantas ir V. Kamantauskas ir k. yra jau Šv. Kaz. Dr-jai išvertę nevieną rimtą veikalą. Jos Valdyba tikis, kad tie žymūs literatai neatsisakys ir toliau būti jos veikliais nuolatiniais bendradarbiais.

Branginam mes ir visų kitų, kad ir mažiau žinomų ir mažiau Šv. Kaz. Dr-jai rašiusių autorių bendradarbiavimą. Jei jų vardų čia nededame, tai ne dėlto, kad jų pagerbti nenorėtume, bet vien dėlto, kad čia tam vietos permaža. Mat, norėdami visus bendradarbius prideramai paminėti ir skirdami kiekvienam kad ir po vieną puslapio pusę, turėtume užpildyti ištisus 62 puslapiu, kadangi visų Šv. Kaz. Dr-jai rašiusių autorių bus apie 125!.. Dėliai to nuo paminėjimo visų jų gavom atsisakyti.

Bet jei visi čia nepaminėti, vis dėlto jie ir neužmiršti, nes visų jų vardai ir veikalai yra įtraukti aukščiau Šv. Kaz. Dr-jos išleistų knygų sarašan (žiūr. šio veikalėlio pirmąją dalį 41—68 psl.). Visiems jiems Šv. Kaz. Dr-jos Valdyba taria dar kartą už jų triūsą nuoširdžiausią ačiū!

PENKTOJI DALIS: 1931 M. ŠV. KAZ. DR-JOS NARIŲ SĄRAŠAS

1931 M. ŠV. KAZ. DR-JOS NARIAI

Aukščiau (14—16 psl.) esam nurodę kas yra Šv. Kaz. Dr-jos nariai, kurios jų rūšys, kurių jie turi pareigų ir teisių, koks yra buvęs kiekvienais metais tų narių skaičius.

Tos bendros žinios, tiesą sakant, neduoda dar gero supratimo apie tuos žmones, kurie, krūvon suimti, sudaro Šv. Kaz. Dr-ją. Geriau ją suprasime tiktai sužinoję konkrečiai, kurios lyties yra kiekvienas atskiras Šv. Kaz. Dr-jos narys, kur jis gyvena, kurion narių rūšin priklauso. Tai pasieksime patiekdami detalinį jų sąrašą.

To dėliai, nurodę trumpai dabartinį Šv. Kaz. Draugijos Valdybos sąstatą, visus likusius tos Draugijos narius padalinsime į du skyriu: 1) 1931 m. Šv. Kaz. Dr-jos nariai L i e t u v o j e ir 2) 1931 m. Šv. Kaz. Dr-jos nariai u ž s i e n i u o s e.

Šv. Kaz. Dr-jos Valdyba 1931 m. buvo ši:

P i r m i n i n k a s, Prel. Dambrauskas Aleksandras, V i c e - P i r m i n i n k a s, Kan. Dogelis Paulius, S e k r e t o r i u s, kun. Vaitkus Mykolas, I ž d i n i n k a s, kun. Sandanavičius Mečislovas, Nariai: kan. prof. Kuraitis Pranciškus, kun. prof. Morkelis Morkus.

Revizijos komisija: kan. Jarulaitis Vincentas, kun. Mieleška Vincentas, kan. Stakauskas Juozapas.

1931 M. ŠV. KAZ. DR-JOS NARIAI LIETUVOJE.

Adominė. Amž. nar. (5) J. Daukas, K. Daukas, B. Vileniškaitė, U. Vileniškaitė, kun. J. Vileniškis. Met. nar. (9) V. Braknytė, A. Jasiulytė, O. Jurkštaitė, J. Lapienaitė, A. Raugalytė, A. Tručinkskienė, J. Vileniškienė, E. Vileniškaitė, V. Vilimaitė.

Akmenė. Amž. nar. (2) B. Ruginienė, J. Rugienius. Met. nar. (2) kun. Vl. Balčiūnas, B. Žiaugrienė.

Aleksandravėlė. Tikrasis narys. Marijona Gečaitė.

Aleksotas. Tikr. nar. M. Poderienė.

Alsėdžiai. Amž. nar. M. Žaliūmaitė. Tikr. nar. Z. Žukauskaitė.

Alizavas. Amž. nar. kun. Konstantinas Šimanis. Met. nar. Agota Balčiūnaitė.

Alytus. Amž. nar. kun. J. Krasničkas. Met. nar. kun. Pijus Kirvelaitis.

Alunta. Met. nar. kun. Banaitis Mykolas.

Alvitas. Amž. nar. (2) V. Rozembergis, M. Žemaičiutė.

Anykščiai. Amž. nar. (31) O. Andrikonienė, B. Balčiūnienė, J. Bagdišonkienė, G. Beinoris, A. Beinorytė, A. Gogelis, T. Grimšauskaitė, C. Gutauskienė, P. Kazlauskienė, J. Kiaušas, K. Kiaušienė, O. Kiaušienė, A. Kiaušytė, U. Kiaušytė, E. Kedaitė, P. Kisielaitė, T. Makūnienė, R. Navikaitė, S. Povilonis, P. Podžiūnas, P. Podžiūnienė, V. Povilonienė, J. Petronis, T. Rimkaitė, R. Samulytė, B. Samulytė, M. Steikūnas, T. Strazdaitė, T. Titenienė, J. Titenis, Sof. Zlatkaitė. Tikr. nar. U. Rokienė. Met. nar. (3) O. Jocienė, U. Jakūbonienė, kun. Juozapas Norvila.

Antalieptė. Amž. nar. (2) B. Vizgirdaitė, O. Zaštautaitė. Met. nar. (2) A. Konopackis, L. Skeivaitė.

Antašava. Amž. nar. A. Kučinskis. Tikr. nar. (2) kun. J. Čipėnas, M. Kučinskienė.

Antazavė. Amž. nar. kun. J. Žemaitaitis. Met. nar. (3) Em. Paurienė, M. Triponaitė, S. Verzaitė.

Aukštadvaris. Met. nar. (5) A. Birbilaitė, A. Gricaitė, E. Gruodytė, F. Pečiūra, kun. Alb. Žilinskas.

Apytlaukė. Tikr. nar. kun. Vincentas Rimavičius.

Aukštoji Panemunė. Amž. nar. (11) R. Bieliauskienė, O. Dagilytė, A. Druliukė, kun. A. Grinevičius, E. Kazakevičienė, A. Bendoraitis, K. Mankauskaitė, K. Sakalauskaitė, L. Senemevičiukė, A. Stanevičiutė, M. Tulas. Met. nar. (4) O. Bartaševičaitė, Prel. A. Grigaitis, S. Grigaitytė, kun. Klem. Ruseckas.

Bagotoji. Amž. nar. kun. Simonas Garmus.

Bartininkai. Met. nar. (4) Eidukevičienė, Gyvojo Rožančiaus Draugija, kun. St. Rauba, Tretininkų Draugija.

Barzdai. Met. nar. (3) M. Baltrušaitė, K. Šataitė, P. Žitkutė.

Batakiai. Amž. nar. (2) A. Gaižauskas, O. Maroščikaitė. Tikr. nar. O. Zinkevičaitė. Met. nar. A. Stunguris.

Baršiai. Amž. nar. kun. Jonas Petrauskas.

Barstyčiai. Met. nar. (3) D. Balsienė, K. Kveselevičiutė, kun. J. Šleinis.

Betygala. Tikr. nar. kun. Pranciškus Janulaitis. Met. nar. Agota Krinckaitė.

Beižonys. Met. nar. kun. Steponas Rudžionis.

Biržai. Amž. nar. (6) O. Balčiūnaitė, B. Čibienė, O. Gružauskaitė, A. Jakubėnaitė, M. Janilionis, E. Žuvackienė. Met. nar. G. Rimkevičiutė.

Bijutiškis. Met. nar. kun. Karolis Bielinis.

Budriai. Tikr. nar. Konstancija Jucevičienė.

Būdvietis. Tikr. nar. Ieva Baikauskienė.

Bukonys. Amž. nar. (2) K. Urbonas, St. Urbonienė.

Butrimonys. Met. nar. Talačka Mykolas.

Čedasai. Amž. nar. Vincentas Kuzmickis.

Čekiškė. Am. nar. (2) A. Bersenaitė, St. Kačiuliukė. Met nar. (2) Kun. K. Lapinskas, K. Norkus.

Čiobiškis. Met. nar. kun. Kazimieras Lesevičius.

Daujėnai. Tikr. nar. (2) M. Augaitė, kun. V. Baltrušaitis. Met. nar. (4) M. Grinskienė, M. Kriščiūnienė, O. Laurušonienė, B. Vilimaitė.

Daugailiai. Amž. nar. kun. K. Kiršinas. Met. nar. (2) O. Prunskienė, U. Prunskienė.

Darbėnai. Amž. nar. Barbora Benedikienė.

Daugai. Amž. nar. Dobrovalskaitė Viktorija. Met. nar. B. Dirsė.

Darsuniškis. Amž. nar. (2) O. Baltrušonaitė, kun. J. Vaitiekūnas.

Debeikiai. Tikr. nar. A. Giliauskaitė.

Deltuva. Amž. nar. kun. Kazimieras Kazlauskas.

Didkiemis. Amž. nar. J. Šatkaitė. Tikr. nar. kun. S. Erčius.

Dotnuva. Amž. nar. (2) B. Kemešienė, J. Skridaila. Tikr. nar. (2) Kun. F. Kemėšis, kun. B. Laukšas. Met. nar. (2) kun. A. Jakas, E. Skridailienė.

Dusėtos. Amž. nar. (4) K. Budzilaitė, E. Kuzmickaitė, V. Namajuškienė, kun. P. Strelčiūnas. Met. nar. (5) R. Girčienė, Z. Kuzmickienė, D. Markevičiutė, K. Petrulionytė, A. Ruveikis.

Duokiškis. Met. nar. kun. Julijonas Paliukas.

Endriejavas. Tikr. nar. B. Samulaitė-Petrauskienė.

Eržvilkas. Tikr. nar. kun. Julijus Jasinskis.

Ežerėnai. Amž. nar. Likša Antanas.

Gadonavas. Amž. nar. kun. Juozapas Balčiūnas.

Garliava. Garb. nar. kun. J. Dumčius. Amž. nar. (3) Pr. Jakučionienė, J. Jakučionis, J. Martišius. Met. nar. (4) kun. Pranas Leonas, kun. P. Račiūnas, K. Skučaitė, Ieva Šidiškutė.

Gaurė. Amž. nar. (2) M. Bernotas, kan. K. Šleivys.

Gargždai. Tikr. nar. (2) kun. Giniattas, A. Kiauliokaitė.

Gelažiai. Amž. nar. (4) J. Meiliūnas, Ieva Meiliūnienė, O. Pauliu-

kaitė, A. Skupienė. Met. nar. (4) M. Aleknaitė, V. Baronaitė, B. Dundulienė, O. Sarapaitė.

Girdiškė. Amž. nar. (2) J. Rudys, St. Zeringis.

Girkalnis. Tikr. nar. (2) A. Gečius, St. Paškevičienė.

Girdžiai. Met nar. kun. Albinas Alseika.

Giedraičiai. Met. nar. kun. Antanas Meigys.

Girėnai. Amž. nar. kun. Klemensas Kekys.

Graždiškiai. Tikr. nar. Magdalena Ragažinskaitė. Met. nar. (3) Kan. V. Aleksandravičius, kun. J. Maknavičius, U. Tamošiūnaitė.

Gižai. Amž. nar. Uršulė Tulavinskienė.

Grinkiškis. Amž. nar. B. Kardišauskienė.

Griškabūdis. Amž. nar. (17) M. Adomaitienė, J. Aleksa, J. Andriukaitis, G. Bataičiutė, M. Bukšnytė, M. Bukšnytė, A. Bliuviukė, A. Domeikytė, O. Kasparaitytė, M. Naujokienė, M. Rinkevičienė, A. Sakalauskaitė, M. Smailienė, P. Sperauskaitė, Ieva Straskauskienė, Kun. V. Vievesis, Ū. Žemaitienė. Met. nar. (9) P. Grigaitytė, M. Gustainienė, M. Karnauskienė, P. Kubilinskaitė, M. Leveckytė, M. Misevičaitė, M. Lažauninkienė, A. Sperauskas, kun. J. Vaičaitis.

Gruždžiai. Amž. nar. J. Baltramaitytė. Tikr. nar. (2) O. Mikolaitytė, kun. P. Račas. Met. nar. Budinas Antanas.

Grūšlaukė. Amž. nar. L. Venckauskaitė. Tikr. nar. kun. A. Razmus.

Grūžiai. Met. nar. (3) J. Baldyšius, K. Tinterytė, Em. Traškevitienė.

II-ji Gudeliai. Met. nar. (3) M. Gudiškytė, kun. A. Uogintas, M. Uogintienė.

Igliauka. Amž. nar. kun. V. Paulionis. Met. nar. (2) M. Skladaitytė, M. Vokietaitienė.

Ilguva. Tikr. nar. (2) kun. M. Juozapavičius, kun. J. Vyšniauskas.

Inturkė. Met. nar. kun. St. Šlamas, Elena Tamoševičaitė.

Išlaužas. Amž. nar. kun. V. Gurevičius.

Janapolis. Tikr. nar. kun. Juozapas Vitkus.

Jonava. Amž. nar. (2) M. Jasiunaitė, kun. P. Vaitiekūnas.

Joniškis. Amž. nar. (2) J. Jonkus, M. Žlabytė. Tikr. nar. kan. P. Korzonas.

Joniškėlis. Amž. nar. A. Šeškevičiutė. Tikr. nar. kun. J. Liubšys. Met. nar. V. Krikščiūnienė.

Jokūbavas. Amž. nar. A. Stulginskis. Tikr. nar. O. Kojelytė.

Josvainiai. Amž. nar. (5) A. Adomaičiukė, U. Kalinienė, J. Kasčiukaitė, U. Labutienė, M. Žilinskienė. Tikr. nar. (2) kun. Pr. Vasiliauskas, U. Žižnytė.

Jurbarkas. Amž. nar. (7) D. Ambrozaičiutė, M. Bastaitė, A. Benžaitienė, O. Grigoraičiutė, A. Paulaitis, K. Spaustinaitytė, M. Toločkienė, Tikr. nar. kun. J. Bikinas. Met. nar. (7) kun. Pr. Bikinas, O. Kamenkaitė, M. Marcinkaitė, A. Mykolaitytė, A. Poškytė, J. Vaičaitis, U. Kiaušaitė.

Južintai. Amž. nar. (3) kun. J. Melys, A. Makuškaitė, V. Norbutaitė. Met. nar. (8) A. Burokienė, J. Butkys, O. Dičienė, V. Pipiraitė, G. Šakalienė, O. Šeržintienė, D. Šleinytė, T. Žiukelytė.

Kairiai. Amž. nar. Pr. Rimšienė. Tikr. nar. kun. P. Bružas. Met. nar. kun. A. Garnevičius.

Kaimelis. Tikr. nar. kun. Juozapas Ornastauskas.

Kaišedorys. Garb. nar. kan. Alf. Varnas. Amž. nar. (3) M. Butkevičienė, M. Savickienė, J. Tamoliunytė. Tikr. nar. J. E. Vysk. Juozapas Kukta. Met. nar. (3) U. Butrimavičienė, kun. P. Laskauskas, U. Urmilevičienė.

Kaltinėnai. Amž. nar. (3) A. Ežerskaitė, B. Katauskaitė, J. Zakarauskaitė. Tikr. nar. kun. J. Gudzinskas. Met. nar. (2) kun. J. Pletkus, O. Ulbikaitė.

Kalvarija. Amž. nar. A. Zdebskis. Met. nar. K. Čeponienė.

Kamajai. Tikr. nar. kun. A. Keraitis. Met. nar. (3) K. Budreikaitė, A. Dulkytė, M. Petrilaitė.

Kapčiamiestis. Amž. nar. Marcelė Jurkoniutė.

Karmėlava. Amž. nar. kun. Jonas Ruibys.

Karsakiškis. Met. nar. kun. Vincentas Velžys.

Kaunatavas. Amž. nar. Kun. Antanas Ragažinskas.

Kaunas. Garb. nar. (6) Prel. A. Dambrauskas, Prel. P. Januševičius, kun. Dr-as A. Maliauskis, K. Pocius, J. Romanas. Amž. nar. (49) E. Adomaityčia, K. Avižaitė, E. Augustinaitė, M. Bernotaitė, Ieva Brazauskiutė, Pr. Čeplauskaitė, St. Daunoras, Prof. Pr. Dovydaitis, M. Dundulytė, Pr. Gerdauskas, kun. M. Gilys, Agn. Gribauskienė, Em. Gvildienė, A. Gvazdauskas, R. Gineikienė, St. Ilgūnienė, M. Janutytė, A. Januškaitė, T. Jankauskaitė, O. Junavičytė, E. Kačiukaitė, A. Karašauskaitė, R. Kazragienė, kan. Prof. Pr. Kuraitis, G. Kurklietytė, kun. D-ras J. Liasauskis, M. Maciulevičaitė, St. Marčiukaitis, kun. V. Mieleška, M. Mickevičaitė, M. Mikučauskaitė, E. Navickaitė, M. Orinauskytė, K. Petrauskas, M. Račkus, kun. A. Sabaliauskas, A. Samulytė, kun. M. Sandanavičius, M. Strakšaitė, A. Smetona, M. Šakalinskaitė, P. Šeštokienė, J. Tamulytė, O. Tamolaičiutė, T. Urbaičiutė, U. Vladislauskaitė, A. Zablauskaitė, O. Žemaitytė, A. Kustaitė.

Tikr. nar. (21) E. Bekeraitė, kan. J. Byla, kun. V. Dargis, kan. P. Dogelis, P. Gražulytė, I. Kavaliauskaitė, Prel. J. Maironis-Mačiulis, Prel. K. Olšauskis, B. Pakeniukė, kan. Prof. Pr. Penkauskas, A. Prusiukė, M. Kazanauskaitė, kun. Vl. Mironas, U. Repečiutė, J. Steponavičius, J. E. Ark. J. Skvireckas, A. Smailytė, Ieva Šatkauskaitė, kan. K. Šaulys, kan. J. Tumas, V. Vaičiūnienė. Met. nar. (58) kun. J. Adomaitis, M. Adomaitytė, M. Adomavičienė, O. Andrekaitė, kun. K. Barauskas, K. Baltakytė, D. Bertušaitė, J. Bučinskas, Ver. Bublytė, J. Čekanauskaitė, J. Dagilis, J. Danilevičius, P. Daukša, kun. Alf. Grauslys, J. Gediminas-Grubliauskas, kan. St. Jokubauskis, O. Jasiulionytė, J. Jankūnaitė, kun. J. Juodeika, K. Jasinevičiutė, St. Kadaitė, O. Kakanytė, M. Keženytė, kun. J. Konopackis, O. Numpienė, K. Kovarskaitė, A. Krikščiukaitis, K. Lapinas, L. Lazdauskaitė, kun. Prof. P. Malakauskas, B. Myleikaitė, E. Pauliukaitė, P. Reižytė, K. Ricius, O. Sinkevičaitė, M. Singaitytė, M. Sinkevičaitė, U. Spindzevičaitė, O. Steponavičienė, T. Saukaitytė, St. Skopas, O. Selelinaitė, O. Šaknaitytė, J. Tamošauskaitė, Ver. Tubinaitė, J. Talmantas, kun. St. Telksnys, A. Tverskis, kun. Vl. Valavičius, K. Valikenytė, kun. Prof. Pr. Venckus, T. Želvytė, kun. J. Želvys, kun. A. Žilinskas, kun. K. Žitkus, U. Januškytė, J. Kondrotavičius.

Kazokiškis. Amž. nar. kun. Juozapas Čaplikas. Met. nar. R. Čižiutė.

Kėdainiai. Amž. nar. (2) Jonas Kasčiukas, J. Nomeikienė. Tikr. nar. kun. K. Pronckietis.

Kelmė. Amž. nar. (3) U. Balnytė, kun. P. Janušauskas, D. Rimkaitė. Tikr. nar. (3) K. Kasinavičienė, K. Limontas, kun. A. Vituvis. Met. nar. Klemensas Vyšniauskas.

Kiburiai. Amž. nar. mokyt. Teklė Spudaitė.

Klaipėda. Garb. nar. kun. Dr. V. Bartuška. Amž. nar. (2) Bronė Bukantienė-Paltarokaitė, kun. N. Petkus.

Krakės. Amž. nar. kun. J. Vidmontas. Tikr. nar. kun. K. Marma. Met. nar. kun. J. Pranys.

Kražiai. Amž. nar. (2) M. Šemetulskienė, kan. Vl. Tomaševičius.

Kovarskas. Amž. nar. (2) D. Juodis, kun. P. Legieckis. Tikr. nar. kun. L. Špakevičius.

Kretinga. Amž. nar. (16) V. Alutaitė, A. Daugintienė, P. Garjonaitė, O. Gudaitaitė, P. Jurkus, M. Jurkienė, M. Jurgutaitė, kun. J. Kasperavičius, J. Laukineitaitė, A. Jašmontaitė, M. Milaitė, A. Petkus, M. Rubienė, B. Stančelaitė, T. Viluckaitė, St. Žukauskaitė. Tikr. nar. (8) Tėvas A. Butkevičius, P. Gindulienė, M. Lukaitė, Tėvas Martinijonas Bučnys, R. Paulauskaitė, kun. P. Ruškys, B. Šilauskaitė, M. Zabernaitė. Met. nar. (3) K. Balčaitienė, A. Grabienė, K. Kardinskaitė.

Kirdeikiai. Met. nar. kun. Juozapas Breiva.

Kybartai. Met. nar. Kostas Vyliušis.

Krinčinas. Amž. nar. E. Nekrašaitė. Met. nar. kun. J. Baltrukėnas.

Krekenava. Met. nar. Elena Štaraitė.

Kriukai. Amž. nar. (2) A. Indrulis, J. Pivoris.

Kriklėnai. Garb. nar. kun. Antanas Masiulis.

Kruopiai. Amž. nar. Ona Butkaitė.

Kruonis. Amž. nar. (25) M. Balčiūnienė, A. Berūkštis, D. Berūkštienė, J. Bogušis, A. Degutis, U. Garnienė, J. Leščius, A. Leščius, M. Lapinskienė, G. Lesauskienė, M. Lukševičaitė, J. Mackevičius, V. Matonienė, K. Morkūnienė, M. Mitkuvienė, J. Naujalis, M. Ovčinikienė, V. Purickis, E. Purickienė, A. Pūras, U. Radzevičienė, J. Sodonis, A. Subačienė, M. Šeštakauskienė, M. Šiugždienė.

Krokelaukis. Garb. nar. Viktorija Rutkauskienė.

Kuliai. Amž. nar. M. Rudienė. Tikr. nar. kun. St. Durskis.

Kurkliai. Amž. nar. Ona Paviržaitė. Met. nar. Straiblys, kun. A. Tvarijanavičius.

Kurtuvėnai. Tikr. nar. kun. A. Rakauskas. Met. nar. kun. K. Daukantas.

Kupiškis. Tikr. nar. E. Petrulytė. Met. nar. J. Jankevičienė.

Kuršėnai. Amž. nar. kun. V. Dambrauskas. Met. nar. (3) K. Ivaškevičius, K. Koviera, J. Roknys.

Kužiai. Met. nar. kun. Adolfas Kleiba.

Kontaučiai. Met. nar. Joanna Križevičienė.

Kvėdarna. Amž. nar. J. Lesauskas. Tikr. nar. kun. J. Jarašūnas. Met. nar. kun. Juozapas Karoblis.

Kvetkai. Tikr. nar. kun. Paulius Šalučka.

Labanoras. Met. nar. Julija Guodienė.

Laižuva. Amž. nar. (2) U. Gerikaitė, E. Šimulytė. Tikr. nar. kun. M. Titas. Met. nar. (2) Juozas Šimkus, Stasys Šimkus.

Laukuva. Amž. nar. (2) kun. K. Gaščiūnas, K. Petrauskytė. Met. nar. (8) J. Jucius, E. Jucaitė, A. Kaminskaitė, S. Stirbaitė, O. Striukaitė, O. Stoncelaitė, A. Vaitkus, M. Zakaraitė.

Lapės. Met. nar. Pranas Putriūnas.

Lazdijai. Amž. nar. kun. Jonas Starkus.

Laukžemė. Tikr. nar. kun. Juozapas Bublys.

Leckeva. Amž. nar. M. Ruginienė. Met. nar. (5) kun. M. Jankevičius, J. Juodviršis, Ieva Juočerienė, M. Martinaitienė, P. Norkevičaitė.

Leipalingis. Met. nar. (13) V. Alesiutė, M. Andriuškevičienė, J. Augustauskas, kun. T. Burokas, St. Eidukevičienė, A. Janulevičiutė, M. Kraučialis, M. Markelionienė, J. Milevičius, A. Sivickaitė, J. Vaitonytė, A. Vailionis, M. Vaišnoriutė.

Leliūnai. Amž. nar. (2) E. Jakutienė, A. Tylienė. Tikr. nar. kun. A. Masaitis. Met. nar. (20) kun. Paulius Burkus, B. Andriuškevičius, U. Bulotienė, K. Jakubonaitė, J. Jankauskaitė, D. Juodzevičienė, U. Kiaušienė, Ig. Kiaušinis, A. Kiseliūtė, O. Kutkienė, G. Kviklienė, D. Liskutė, J. Masaitytė, M. Vilkickaitė, O. Zarankienė.

Liduokiai. Amž. nar. (3) M. Čepas, P. Čepienė, O. Gudžiūnaitė. Tikr. nar. kun. P. Pauliukas.

Lygumai. Amž. nar. (3) E. Pronckevičiutė, Pr. Remeika, T. Rimgailiutė. Met. nar. kun. J. Leparskis.

Linkuva. Amž. nar. (23) A. Dauparaitė, E. Joniškaitė, R. Juozapaitis, O. Jarašūnaitė, O. Klivaitė, J. Kriukaitė, St. Kaškelis, O. Kaškalienė, M. Kriaučiūnienė, J. Kriaučiūnaitė, M. Levanienė, M. Lukštaitė, O. Martišaitė, K. Pašakinskaitė, E. Petrušaičiutė, O. Pilipavičienė, E. Pupenaitė, U. Sabalytė, M. Užubalaitė, S. Užiūnienė, K. Valašinauskaitė, E. Šilkevičaitė, E. Žiburaitė. Tikr. nar. (7) E. Bermentaitė, Pr. Brozdžiūnienė, E. Buikaitė, P. Jančekaitė, O. Jozėnaitė, J. Kriaučiūnas, kan. L. Šiaučiūnas. Met. nar. (2) O. Mieškienė, Pr. Trockis.

Lieplaukė. Met. nar. Liūda Bubilaitė.

Lekėčiai. Met. nar. kun. Pranas Garmus.

Lioliai. Met. nar. E. Ignatavičiutė.

Liudvinavas. Amž. nar. Ona Akelevičienė.

Luokė. Tikr. nar. (2) kun. J. Daniševičius, P. Paulikaitė.

Lukšiai. Amž. nar. (3) J. Levickis, M. Urbaičiukė, J. Užupis. Met. nar. (6) O. Andriukaitienė, M. Dailidienė, O. Dailidžiūtė, M. Martišiukė. M. Maksvytukė, kun. V. Merkevičius.

Lukštai. Amž. nar. A. Ragelienė. Tikr. nar. M. Deksnytė.

Marijampolė. Garb. nar. J. E. Ark. Pr. Karevičius. Amž. nar. (7) M. Andriulaitė, O. Buteriutė, K. Kiburys, O. Labanauskaitė, Ieva Ripkevičaitė, O. Šmulkštytė, M. Valaičiutė. Tikr. nar. (5) kun. V. Gergelis, Jatužytė, kan. J. Senkus, kan. J. Stakauskas, O. Šulcaitė-Jodelienė. Met. nar. (3) J. Kamaitis, A. Mikolaitis, V. Penčylienė.

Margininkai. Amž. nar. (5) E. Diedoniukė, Ieva Diedoniukė, A. Diedoniukė, K. Diedonienė, K. Kaledienė.

Mažeikiai. Amž. nar. K. Bernotas. Met. nar. kun. St. Budvytis.

Medingėnai. Amž. nar. (2) kun. J. Bakučionis, Pr. Vilčinskis.

Meteliai. Met. nar. (7) kan. V. Jurgilas, A. Jurelioniutė, J. Perlis, M. Neverauskaitė, A. Strankauskaitė, E. Strankauskaitė, K. Zorubienė.

Miežiškiai. Amž. nar. (3) Izid. Svaldenis, L. Šukienė, C. Tušlienė.

Mykoliškiai. Amž. nar. kun. Juozapas Masilionis.

Miroslavas. Amž. nar. (3) J. Kančis, kun. J. Lelešius, A. Radzvilavičiutė. Tikr. nar. kun. A. Senkus.

Molėtai. Tikr. nar. kun. Jonas Kunigėlis.

Moniškiai. Met. nar. Juozapas Vaičiūnas.

Musninkai. Met. nar. (2) kun. L. Markuckis, M. Paulavičiutė.

Mosėdis. Amž. nar. (18) B. Aklienė, B. Dargienė, N. Domarkaitė, P. Duonelalė, O. Dvarionalė, O. Galdikienė, J. Kataržis, J. Kaubraitė, M. Kuprienė, A. Malukaitė, M. Markauskienė, A. Morkelienė, J. Stasius, L. Stanienė, M. Šimkienė, Šv. Sakramento Brolija, B. Tumaitė, U. Žilinskaitė. Tikr. nar. (3) A. Tubinas, kun. V. Valančauskas, kun. P. Venckavičius. Met. nar. (2) J. Knystautas, E. Stonkaitė.

Naumiestis, Šak. Amž. nar. (4) V. Butkeraitis, M. Sakalauskaitė, P. Sakalauskaitė, A. Zadrockienė. Tikr. nar. (2) M. Vasiliauskaitė, kan. V. Vizgirda. Met. nar. (5) kun. V. Balsys, S. Baukas, J. Domeika, M. Švelnytė, kun. P. Žilinskas.

Naumiestis, Taurag. Amž. nar. D. Strazdienė. Met. nar. (2) Agn. Paldauskaitė, kun. A. Strazdas.

Naujamiestis. Amž. nar. (5) K. Antanaitienė, O. Artišauskienė, D. Blekienė, P. Vidugiraitė, J. Vidugirienė. Met. nar. L. Česnakaitė.

Naujamiestis. Amž. nar. (5) K. Antanaitienė, O. Artišauskaitė, D. Ble- A. Alminas.

Nerimdaičiai. Amž. nar. St. Kristutienė. Met. nar. (3) L. Norkutė, kun. St. Urbelis, Pr. Venckus.

Nedzingė. Met. nar. (4) L. Jankauskienė, kun. A. Juknevičius, R. Sinkevičiutė, M. Vadeika.

Nemajūnai. Met. nar. Jonas Prakapas.

Nevarėnai. Amž. nar. K. Virkšas. Tikr. nar. kun. A. Kemėšis.

Obeliai. Amž. nar. O. Pupenaitė. Met. nar. (2) kun. V. Birutavičius, P. Strazdas.

Onuškis, Rokiškio aps. Amž. nar. (2) kun. J. Čiuviskas, K. Kažemiako. Met. nar. Emilija Deksnienė.

Onuškis, Trakų ap. Met. nar. (10) K. Barišauskienė, A. Bujienė, kun. K. Čibas, Gyvojo Rožančiaus Draugija, Grendavės km., K. Janiuškevičienė, M. Keršis, M. Lebednikienė, Pr. Lebednikienė. Samnikų Moterų Gyvojo Rožančiaus Draugija, Taučionių Moterų Gyvojo Rožančiaus Draugija.

Pabaiskas. Amž. nar. kun. P. Dirgialo.

Pabiržė. Amž. nar. P. Stepulionis. Met. nar. O. Andrašiūnaitė.

Paberžė. Garb. nar. kun. V. Grinevičius. Met. nar. A. Dobrovolskis.

Pagirys. Amž. nar. (2) K. Grigas, A. Kaupienė.

Paežerys. Amž. nar. kun. Juozapatas Bardžius.

Paežerėliai. Met. nar. (4) kun. V. Kudirka, A. Levišauskaitė, K. Rudaitis, M. Žemaitytė.

Papilė. Met. nar. Elžbieta Opulskaitė.

Pajūris. Tikr. nar. kun. St. Steponaitis.

Pagramantis. Tikr. nar. kun. Jonas Latvis.

Pajevonys. Met. nar. kun. Vincentas Birbilas.

Pakapė. Tikr. nar. kun. Adomas Geležinis.

Palėvenė. Tikr. nar. Aloyzas Bagužis.

Palanga. Amž. nar. (2) Aukštuolis, M. Aukštuolienė. Tikr. nar. prel. J. Šniūkšta.

Pakuonis. Amž. nar. (28) M. Adviloniukė, O. Balnanosiukė, O Bubnienė, T. Budinauskaitė, Ieva Diedonienė, A. Garmiūkė, O. Garmiūkė, M. Garmus, E. Gervytė, K. Gerviukė, O. Jočytė, M. Juškevičiutė, Ieva Juškevičienė, M. Kapočienė, E. Karanauskaitė, A. Kriaučiūnienė, Ieva Marcinkevičaitė, M. Markevičiutė, M. Mikalauskaitė, M. Misiūnienė, M. Puodžiūnienė, M. Rymienė, K. Rukaitė, Ieva Savickaitė, K. Simonienė, A. Šliužiukė, T. Vilkas, E. Zakarauskaitė. Tikr. nar. (2) E. Martusevičiutė, kun. J. Strimas.

Paystrys. Met. nar. (5) kun. St. Dailidonis, K. Dailidonienė, O. Melinaite, P. Mykolajūnas, J. Sabaliauskas.

Panevėžys. Garb. nar. N. Valentinavičienė. Amž. nar. (13) A. Leparskaitė, Sof. Jareckienė, B. Kairytė, G. Mažonaitė, K. Motieka, E. Pelikauskaitė, B. Preidaitė, O. Šeštokaitė, O. Špokaitė, kun. J. Tilvytis, E. Varneckaitė, R. Žitkus, kun. J. Vaitiekūnas. Tikr. nar. (3) J. Kaušpadaitė, J. E. Vysk. K. Paltarokas, prel. P. Strakšas. Met. nar. (8) kun. Alf. Lipnickas, Juozas Masiulis, A. Jankevičaitė, B. Jodviršytė, K. Kaukėnas, D. Neviadomskaitė, B. Rastauskienė, S. Savickaitė.

Panemunis. Met. nar. (7) O. Balbatytė, K. Daunys, A. Mikitaitė, E. Mikitaitė, P. Mulaitė, kun. V. Norkus, J. Selickaitė.

Panemunėlis. Tikr. nar. (2) U. Kamarauskaitė, kun. K. Mockus.

Panoteriai. Amž. nar. E.. Vaičiuniukė. Tikr. nar. kun. Ign. Veblauskas. Met. nar. Marijona Jasiūnienė.

Papilys. Met. nar. kun. Feliksas Ereminas.

Pasvalys. Amž. nar. (5) A. Baldyšius, O. Krivickaitė, Darata Maciūnienė, K. Saja, P. Sakataitė. Tikr. nar. (4) K. Adomkevičius, kun. K. Čiapas, E. Petrauskienė, J. Žagrakalys. Met. nar.(10) P. Čepulis, V. Dovidavičienė, K. Gumbelevičius, kun. K. Kriščiūnas, K. Lukošiūnaitė, M. Paliokaitė, kun. A. Stašys, J. Savickas, A. Zdanevičius, M. Žagrakalytė.

Pašaltunis. Tikr. nar. kun. Juozapas Butkevičius.

Pašvitinys. Garb. nar. kun. J. Šimkus. Amž. nar. (2) V. Juodis, M. Juodienė. Tikr. nar. kun. J. Dobužinskas. Met. nar. (4) Ona Šerkšnienė, A. Radzvilaitė, K. Savickaitė, T. Šidlauskaitė.

Pažaislis. Garb. nar. Uršulė Žiogaitė.

Pažėrai. Amž. nar. (6) O. Markauskienė, R. Naudžiukė, A. Naudžiukė, P. Nenorta, K. Nenorta, M. Nenortienė. Tikr. nar. kun. Pr. Kruvelis.

Pavandenė. Amž. nar. (2) K. Jankaitė, A. Sireikienė. Tikr. nar. kun. F. Bublys.

Pašušvys. Met. nar. (3) M. Aleknaitė, kun. J. Kilčiauskas, M. Kuraitė.

Pelikai. Amž. nar. kun. Kazimieras Malinauskas.

Pernarava. Amž. nar. (2) V. Adomaitis, A. Morkus. Tikr. nar. kun. Juozapas Imbras. Met. nar. kun. J. Imbras.

Perkūniškė. Tikr. nar. kun. Izidorius Gudavičius.

Pilviškiai. Met. nar. (2) O. Dvaranauskienė, St. Dvaranauskas.

Pivašiūnai. Met. nar. kun. Juozapas Kraujalis.

Plungė. Garb. nar. L. Jundulaitė. Tikr. nar. (2) kun. P. Ruškys, kun. F. Sragis. Met. nar. kun. Jonas Aleksiejus.

Prienai. Amž. nar. (11) O. Bubniukė, kun. J. Kazakevičius, A. Kažubukė. M. Kemežiukė, A. Kemežienė, K. Maceiniukė, J. Markūnaitė, J. Senkuvienė, kun. J. Valaitis, M. Uleckutė, M. Zavistanavičiutė. Tikr. nar. kun. F. Martišius. Met. nar. (8) K. Čebatavičius, C. Kazakevičiutė, M. Kemežytė, G. Kreivėnaitė, E. Matusevičiutė, Ieva Paužienė, O. Vilkavickaitė, M. Žitkutė.

Pumpėnai. Amž. nar. (2) S. Kirkilaitė, A. Stasiūnienė. Tikr. nar. kun. V. Bijeika.

Punskas. Amž. nar. Paulius Kupstas.

Pušalotas. Amž. nar. kun. M. Petrauskas. Tikr. nar. kun. J. Ulickis. Met. nar. (3) O. Balčiūnaitė, B. Kumpauskienė, J. Medinis.

Pusnė. Garb. nar. kun. Konstantinas Kuprys.

Radviliškis. Amž. nar. (6) M. Aleknaitė, M. Kauneckaitė, A. Lujytė, A. Masandukienė, K. Stravinskas, O. Vaitiekūnienė. Tikr. nar. (3) A. Če-

paitė, P. Šidlauskaitė, kun. P. Jankevičius. Met. nar. (2) kun. V. Byla, „Tretininkų“ Draugija.

N. Radviliškis. Amž. nar. J. Paliukas.

Raguva. Amž. nar. (5) A. Bernotienė, A. Čeponis, M. Deveikis, Morta Vanagas, J. Zaštautaitė. Tikr. nar. kan. J. Maciejauskas. Met. nar. (3) V. Kulbokaitė, P. Misevičiūtė, G. Sargautaitė.

Ramygala. Amž. nar. Mykolas Daniūnas. Met. nar. M. Kunskaitė.

Raudėnai. Tikr. nar. kun. Kazimieras Pakalniškis.

Raseiniai. Amž. nar. (3) P. Grigaravičiūtė, K. Jančauskis, U. Pelaitytė. Tikr. nar. R. Vaičienė. Met. nar. kun. Dek. V. Pacevičius.

Rietavas. Amž. nar. (2) Leščiauskaitė, J. Urbonas. Tikr. nar. kun. Ign. Spudas. Met. nar. Saudargienė Barbora.

Rokiškis. Amž. nar. (22) T. Čižaitė, D. Dabkaitė, G. Dudienė, O. Grabauskaitė, M. Gužaitė, A. Jalnionytė, J. Jasiulytė, Pr. Kavaliauskas, T. Kairelytė, M. Liutkevičienė, U. Mainelytė, T. Maculevičienė, U. Milaknaitė, O. Mockuvienė, M. Pilipavičaitė, O. Pupenaitė, K. Razulytė, A. Sakienė, K. Saulytė, N. Šarkauskas, T. Vipaitė, K. Viksva. Tikr. nar. (2) A. Gačionaitė, T. Kriukelytė. Met. nar. (5) kun. J. Matelionis, A. Ošvidienė, M. Stukaitė, K. Vebraitė, Urš. Zdanevičiūtė.

Rozalimas. Amž. nar. kun. Žeknys Petras.

Rudiškė. Amž. nar. kun. Juozapas Žiogas.

Raudondvaris. Met. nar. kun. Stanislovas Irtmanas.

Rumšiškė. Amž. nar. (2) kun. J. Jurevičius, V. Žukauskas. Met. nar. (8) K. Balčiūnaitė, M. Dočkytė, O. Grigaliūnienė, M. Matakienė, A. Ulozaitė, M. Ulozienė, T. Vilčinskaitė, Izid. Virbickas.

Salakas. Amž. nar. (12) J. Dudėnas, V. Melnikas, K. Pelanis, E. Rakitytė, D. Skurkienė, A. Šerėnas, Pr. Šileikis, Petras Šileikis, O. Šileikienė, V. Šileikienė, J. Šileikis, V. Vilimaitė. Tikr. nar. kun. J. Gurauskas. Met. nar. (3) K. Bartaška, U. Juotkienė, kun. K. Pukenis.

Salamiestis. Met. nar. kun. Antanas Kiznis.

Salantai. Amž. nar. M. Bružaitė. Met. nar. (3) kun. B. Povilanskas, B. Skridailaitė, Br. Skridailaitė.

Saločiai. Tikr. nar. kun. A. Štombergis. Met. nar. kun. K. Čiplys.

Seirijai. Amž. nar. P. Bagdžiūnienė. Tikr. nar. prel. J. Laukaitis. Met. nar. A. Grebliūnaitė.

Seinai. Amž. nar. Marcelė Užupytė.

Seda. Garb. nar. kan. M. Velutis. Amž. nar. (6) M. Gaidys, O. Gaidienė, A. Simutaitė, D. Sungailaitė, A. Velutienė, G. Velutytė. Met. nar. (2) Izid. Lakačiauskas, Eug. Petkaitė.

Seredžius. Amž. nar. kun. Klemensas Šovys. Met. nar. (2) A. Raščikas, Agn. Rautenštraukienė.

Sintautai. Garb. nar. M. Banaitienė. Amž. nar. O. Arbačauskaitė. Met. nar. (3) O. Matulaitienė, Pr. Pociejus, M. Rudzevičaitė.

Skaudvilė. Amž. nar. (4) M. Grabauskaitė, A. Marcinkaitė, P. Zubrickis, O. Zubrickaitė. Tikr. nar. kun. D. Motuzas.

Skapiškis. Amž. nar. Domicelė Janulionytė. Met. nar. (2) Bronė Bukienė, Vikt. Žagunis.

Stačiūnai. Amž. nar. (2) J. Daukša, U. Poželienė. Tikr. nar. St. Grigaliūnas.

Stakliškės. Amž. nar. Elžbieta Migauskaitė. Met. nar. kun. Vl. Jazukevičius.

Stakiai. Met. nar. (2) kun. S. Jurgelevičius, Ona Šaknaitytė.

Skiemonys. Met. nar. Marija Liepaitė. Amž. nar. (2) O. Kairiutė, D. Stundžius.

Spirakiai. Amž. nar. K. Antanaitienė. Met. nar. Pr. Pelešynas.

Skirsnemunė. Garb. nar. kun. A. Petraitis. Amž. nar. (7) O. Balzerytė, K. Baužas, O. Bardauskienė, O. Dobilaitė, N. Sabataičiukė, P. Sabaliauskienė, O. Tamošaičiutė. Tikr. nar. (12) K. Bardauskas, J. Bendžiūnas, Jonas Jokūbaitis, Juozas Jokūbaitis, O. Matusevičienė, A. Patilytė, A. Stasiunaitis, Pr. Stasiunaitis, A. Šimkevičienė, M. Štulienė, Pr. Štulytė, Pr. Tamošaitis. Met. nar. (12) E. Ambrozaitytė, O. Bylienė, M. Greičienė, U. Laučaitė, kun. J. Povilaitis, kun. V. Semenavičius, J. Simanavičius, K. Simana-

vičienė, K. Simanavičius, A. Šimkytė, E. Vaitkuvienė, O. Vanglikienė.

Smėlynė. Amž. nar. kun. Ign. Vitkus.

Smilgiai. Met. nar. Matas Povilauskas.

Spitrėnai. Garb. nar. kun. Petras Margevičius. Met. nar. (7) O. Cvikliutė, O. Gineitytė, K. Jackūnas, M. Mikšienė, E. Šalčiūnaitė, T. Tumenytė, M. Žulienė.

Skuodas. Garb. nar. kun. Pr. Žadeikis. Amž. nar. M. Eidiejus. Tikr. nar. kan. dr. K. Genis. Met. nar. (2) Jonas Jazbutis, Ieva Jazbutienė.

Sudeikiai. Amž. nar. (2) J. Aželis, A. Ramelytė.

Skoruliai. Met. nar. kun. Julius Šakenis.

Subačius. Amž. nar. B. Raščauskaitė. Tikr. nar. kun. Pr. Kazlauskas. Met. nar. (3) A. Baniūnas, B. Jurevičienė, J. Šimonienė.

Sudargas. Amž. nar. Pr. Dagilaitis.

Surviliškis. Amž. nar. K. Sarapinienė. Tikr. nar. (2) Ieva Tiluniutė, A. Vaičiuniutė. Met. nar. (3) Pr. Štarienė, E. Tverijanavičiutė, kun. Pr. Vitkevičius.

Suginčai. Amž. nar. kun. A. Bielskis. Met. nar. (2) Pr. Plimavičiutė, K. Verbickienė.

Suvainiškis. Met. nar. (2) E. Liepinienė, A. Lužas.

Svedasai. Amž. nar. (6) O. Baleišytė, S. Čelkienė, E. Juodviršytė, O. Jurkštaitė, U. Pokštaitė, V. Vanagaitė. Tikr. nar. (2) E. Mikulionaitė, A. Pilkauskienė. Met. nar. (7) A. Baltuška, U. Kovienė, kun. J. Kraniauskas, K. Matuliauskienė, M. Niauraitė, A. Musteikis, J. Zaborskienė.

Šakiai. Amž. nar. (2) A. Dakauskytė, M. Užupytė. Met. nar. kun. V. Strimaitis.

Šakyna. Amž. nar. (4) K. Jakaitytė, B. Jonkytė, A. Lipštytė, P. Lipštytė. Tikr. nar. (2) E. Adeikienė, K. Zdanavičius. Met. nar. (3) kun. A. Bardauskis, Ieva Vaupsienė, M. Viktytė.

Šančiai. Amž. nar. (6) V. Kiškytė, K. Kulinkečius, kun. M. Lumbė, T. Maknevičius, A. Maknevičienė, A. Rimšaitė. Met. nar. (5) Pr. Anužaitė, L. Balčiūnaitė, K. Juozapavičius, M. Kačergienė, P. Vanagas.

Šatės. Tikr. nar. (2) kun. T. Urbonas, Izid. Urbonas. Met. nar. V. Tilenytė.

Šaukėnai. Tikr. nar. Kazimieras Olbutas.

Šeduva. Amž. nar. (8) E. Balčiūnaitė, T. Borkauskaitė, E. Červoniukė, V. Monkienė-Štaraitė, D. Pransketytė, M. Stasiulaitė, A. Šereiviukė, O. Jarašūnaitė. Tikr. nar. (2) kun. M. Karosas, A. Stumbraitė. Met. nar. (3) M. Dočkytė, M. Radzinskas, K. Senulis.

Šėta. Amž. nar. (4) O. Kerbelytė, Agota Ragaišytė, Agn. Ragaišienė, K. Stasiukonaitė. Tikr. nar. kun. K. Norvaišas. Met. nar. (2) J. Kasperūnas, kun. St. Markauskas.

Šiauliai. Garb. nar. (2) kan. V. Jarulaitis, kun. D-ras P. Kasčiukas, Amž. nar. (5) Pr. Adomaitis, R. Jūras, B. Laumakytė, Pr. Petriškis, kan. St. Sarapas. Met. nar. (6) J. Jurgaitis, M. Kivilytė, kun. J. Lapis, E. Manstavičiutė, O. Norkutė, Pr. Vyšniauskas.

Šiaulėnai. Amž. nar. K. Šinužaitė. Met. nar. A. Vaiškūnas.

Šilalė. Amž. nar. (2) V. Milaševičienė, kun. M. Petronis. Tikr. nar: kan. Pr. Kudis.

Šimkaičiai. Met. nar. (18) V. Armonaitienė, Br. Bakšaitytė, E. Dubinskienė, V. Dubinskaitė, M. Grebliauskienė, O. Karpienė, O. Karpienė, kun. St. Kemzura, Petr. Kemzurienė, B. Nacykė, P. Neverdauskienė, R. Penkauskienė, M. Plešimaitė, K. Protapienė, M. Simonavičiūtė, O. Šiaulienė, B. Urbonavičiutė, O Vaitkuvienė.

Šiluva. Amž. nar. (2) A. Kalvaitytė, K. Rašymas. Tikr. nar. (2) kun. M. Augulis, kun. J. Budriūnas.

Šimonys. Amž. nar. (2) J. Juodviršienė, kun. J. Martinaitis. Tikr. nar. (4) A. Apšeigienė, B. Černiutė, M. Matulionis, K. Vizbaras.

Šlavantai. Met. nar. kun. Jonas Juodviršis.

Šunskai. Amž. nar. (6) Ieva Jurgelaitienė, kan. V. Natkevičius, O. Prapuolenytė, M. Šlekys, O. Vilinskiutė, O. Vasiliutė. Met. nar. J. Storpirštis.

Švėkšna. Amž. nar. (4) A. Juchnevičaitė, B. Pacevičaitė, K. Rubšys, V. Skorulienė. Tikr. nar. prel. J. Maciejauskas. Met. nar. (4) kun. A.

Čėgis, V. Čėgytė, kun. V. Gerasimavičius, A. Valiukėnas.

Taujėnai. Amž. nar. Petronėlė Girnienė.

Tauragė. Garb. nar. kun. V. Dikavičius. Tikr. nar. (2) B. Augustinaitė, E. Šatkaitė. Met. nar. (3) M. Burbienė, K. Gedvilienė, D. Jokubauskienė.

Tauragnai. Met. nar. (8) V. Gaidelytė, O. Jakštonytė, E. Jauniškytė, Pr. Ivonis, T. Ivanauskienė, M. Ivonytė, V. Tumėnaitė, M. Vitkauskienė.

Telčiai. Garb. nar. J. E. Vysk. Justinas Staugaitis. Amž. nar. kan. V. Borisevičius. Tikr. nar. (2) Pr. Grackauskienė, F. Milevičius. Met. nar. V. Daukšienė.

Tytuvėnai. Tikr. nar. (2) P. Butkevičius, Kan. A. Jančevskis. Met. nar. „Tretininkų" Kongregacija.

Tryškiai. Amž. nar. R. Savickienė. Tikr. nar. kun. L. Stankaitis. Met. nar. (2) O. Grušaitė, T. Petrauskytė.

Traupis. Tikr. nar. kun. Domininkas Tuskenis.

Troškūnai. Met. nar. Rozalija Baltakienė.

Truskava. Tikr. nar. kun. Antanas Kungis.

Tverai. Amž. nar. kun. J. Armalis. Tikr. nar. kun. J. Lomanas.

Ubiškė. Met. nar. (2) kun. Z. Syrus, Ieva Vaičkaitė.

Ukmergė. Amž. nar. (2) K. Grigenienė, B. Šaltauskienė.

Uliūnai. Amž. nar. (4) M. Galiauskienė, M. Galiauskas, K. Kairytė, M. Želnienė.

Upyna. Amž. nar. (2) kun. M. Loučikas, J. Liorenčienė. Met. nar. kun. J. Ivanauskas.

Utena. Amž. nar. (2) M. Kuprytė, A. Vainoraitė. Tikr. nar. Urš. Pakalnienė.

Užpaliai. Met. nar. (4) V. Braukilienė, kun. A. Paurys, kun. A. Survila, K. Vaškelienė.

Vabalninkas. Amž. nar. (13) A. Breivienė, P. Griaužinaitė, P. Giedraitytė, M. Karoblytė, J. Kalkis, J. Linkevičius, A. Matulytė, K. Medžionis, O. Motiejūnaitė, M. Pauliukaitė, J. Pauliukas, A. Skupaitė, P. Šukytė. Tikr. nar. (8) P. Jacevičius, U. Janulytė, kan. M. Kirlys, J. Klinga, J. Markūnas, E. Pavilonienė, M. Šukytė, Pr. Veleckaitė. Met. nar. (6) P. Grigaliūnas, O. Jankevičienė, A. Jatulevičienė, D. Plevokienė, „Tretininkų" Kongregacija, J. Vaižmužys.

Vadokliai. Tikr. nar. kun. Juozapas Remeikis.

Vadaktai. Met. nar. kun. Mykolas Paškevičius.

Vajašiškis. Met. nar. (2) kan. A. Bačkys, U. Biveinienė.

Vainutas. Amž. nar. O. Gaidaitė. Tikr. nar. kun. G. Bukontas.

Valkininkai. Amž. nar. Vincas Bėkša:

Varniai. Tikr. nar. Bradauskaitė-Mažeckienė.

Vaitkuškė. Met. nar. (3) ku. K. Babrauskas, O. Valeikienė, P. Žulytė.

Vandžiogala. Met. nar. kun. Vincentas Mockus.

Vasiliškis. Amž. nar. Ona Gužauskienė.

Vaitkuškė. Met. nar. (3) kun. K. Babrauskas, O. Valeikienė, P. Žulytė. jūnas. Met. nar. Ieva Jakimavičienė.

Varsėdžiai. Amž. nar. (2) U. Užgalienė, O. Užgalytė. Tikr. nar. kun. J. Ugintas.

Veiveriai. Met. nar. (2) kun. Ign. Starkus, Sofija Starkiutė.

Velykiai. Amž. nar. (5) P. Kriaučiūnas, R. Kuodienė, J. Oksas, M. Oksienė, O. Šiškienė. Met. nar. Eug. Kaziliūnaitė.

Veliuona. Amž. nar. kun. V. Polonskis. Met. nar. (2) T. Milerienė, kun. St. Preikštas.

Vepriai. Amž. nar. Teklė Palaimiutė.

Veisėjai. Amž. nar. Juozas Šimoniutis.

Veviržėnai. Amž. nar. (5) F. Gedgaudas, A. Gedgaudienė, M. Mezgiraitė, P. Ruškienė, P. Šarka. Met. nar. (2) P. Toleikis, P. Vilimas. Tikr. nar. M. Zimkaitė.

Viduklė. Tikr. nar. kan. A. Kryžanauskas. Met. nar. (2) P. Chochmanytė, kun. Jonas Štelmokas.

Višakio-Rūda. Amž. nar. Agota Endžiulienė-Vinčiauskienė. Met. nar. kan. Domininkas Budzeika.

Viekšniai. Amž. nar. (3) M. Dargienė, M. Joncaitė, U. Šaulytė. Tikr. nar. kan. J. Novickas. Met. nar. (10) B. Božaitė, K. Geležinaitė, B. Gargasienė, Ieva Jerašienė, M. Mačaitė, P. Mačaitė, B. Nagrodskaitė, B. Racaitė, O Racaitė, N. N.

Viekšneliai. Amž. nar. (2) A. Jancaitė, M. Paulauskaitė.

Vilkaviškis. Garb. nar. prel. M. Dabrila. Amž. nar. (2) E. Arminiutė, M. Ligeravičiutė. Met. nar. (4) kun. prof. F. Bartkus, J. Janušaitytė, P. Klinčaitytė, prel. J. Naujokas.

Viliūnai. Met. nar. Mykolas Mašnauskas.

Vilnius. Amž. nar. (2) Babelaitė Elžbieta, J. Strazdaitė. Tikr. nar. kun. Petras Kraujalis.

Virbalis. Met. nar. (2) O. Jeleniauskienė, M. Šimkus.

Vištytis. Met. nar. Uršulė Kupcevičiutė.

Zapyškis. Amž. nar. (6) A. Armoniukė, M. Viliauskutė, M. Lečkauskienė, A. Milčiuvienė, A. Milčaitė, R. Vileniutė. Met. nar. kun. Juozapas Danielius.

Žagarė. Amž. nar. (26) O. Čerkauskienė, B. Gasparaitytė, J. Kaikarytė, O. Kaikarienė, A. Kasčiukaitė-Briedienė, M. Keturakytė, M. Keturakytė, J. Keturakytė, L. Laikūnas, A. Lukošiūnienė, K. Maslauskas, M. Maslauskytė, E. Mikolaitienė, O. Navagrodskytė, V. Norvaišas, E. Norvaišienė, M. Norvaišas, R. Peikienė, O. Putrytė, I. Rakštys, E. Rakštienė, O. Skipkienė, K. Stočkus, O. Šablinskienė, B. Urnežienė, E. Vaitekaitytė. Tikr. nar. (2) J. Drigotytė, kun. K. Jazdauskas. Met. nar. O. Čikanauskaitė.

Žarėnai. Met. nar. „Tretininkų" Kongregacija.

Žasliai. Met. nar. (2) kan. M. Cijūnaitis, K. Sinkevičiutė.

Žeimiai. Met. nar. kun. Antanas Dapkus.

Žemaitkiemis. Amž. nar. Karolius Tvarkūnas.

Žemaičių Kalvarija. Met. nar. (2) kun. V. Dvaranauskas, K. Vasiliauskas.

Žem. Panemunė. Met. nar. kun. dek. Juozapas Skinkis.

Žiežmariai. Met. nar. (2) prel. B. Sužiedėlis, M. Žiedelytė.

Žiobiškis. Amž. nar. Ona Dilbaitė.

Židikai. Amž. nar. (2) Pr. Piaulokaitė, K. Vasiliauskas.

Žilinai. Met. nar. Regina Tubinytė.

Žlibinai. Met. nar. kun. Petras Bulvyčius.

Žvingiai. Amž. nar. (3) V. Krušas, M. Mockutė, O. Vaičekauskienė. Met. nar. (5) kun. A. Braknė, O. Gečaitė, O. Gečaitė, M. Gečaitė, B. Jonelaitė.

II. 1931 m. ŠV. KAZ. DR-JOS NARIAI UŽSIENIUOSE.

AFRIKOJE.

Pretoria. Garbės narys Kuisienė Marijona.

AMERIKOJE.

Albany, N. Y. Šv. Jurgio parap. Amž. nar. (5) O. Bernotavičienė, J. Jakaitienė, J. Jankauskas, U. Simonaitienė, kun. K. Šatkus.

Amsterdam, N. Y. Šv. Kazimiero parap. Garb. nar. (6) O. Koncevičiutė, A. Kazlauskiutė, M. Kerbelis, Ieva Tamošiūnaitė, kun. J. Židanavičius, O. Židanavičiutė. Amž. nar. (34) K. Aleksandravičiutė, K. Aleksandravičienė, O. Ališauskienė, J. Augas, R. Augienė, V. Augaitė, P. Babrauskaitė, „Dukterų Marijos" Draugija, S. Gusčiutė, E. Gusčiutė, M. Kaupelis, E. Kibartienė, A. Kisielius, L. Kisielienė, S. Kisieliutė, U. Liberiutė, K. Luitikienė, S. Mikolaitienė, J. Mikolaitis, A. Rabačauskaitė, E. Rozembergiutė, J. Rimkus, Sesuo Angela-Marija, M. Stankevičienė, „Šv. Pranciškaus" Draugija, J. Tamošauskas, P. Trumpinskas, St. Trumpinskienė, V. Valikuniukė, J. Varnas, Br. Varnienė, Ign. Vaičiūnas, V. Vaičiūnienė.

Arcad Addition, Pa. Met. nar. Juozapas Bingelis.

Ansonia, Conn. Šv. Antano parap. Amž. nar. (3) kun. J. Jankauskas, J. Jonyla, A. Tverijonienė.

Ashley, Pa. Amž. nar. Ieva Blazniutėė.

Athol, Mass. Šv. Pranciškaus parap. Garb. nar. G. Likaitė. Amž. nar. (7) Pr. Andriulis, O. Budriunavičia, kun. A. Daugis, P. Garbuzaitė, M. Gasiūnienė, A. Skleinius, Pr. Šimavičiutė.

Bayonne, N. J. Šv. Mykolo parap. Amž. nar. (3) R. Byliutė, A. Jakavičiutė, M. Rinkevičiutė.

Baltimore, MD. Šv. Alfonso parap. Garb. nar. kun. J. Lietuvninkas. Amž. nar. (12) M. Domukaitienė, J. Grebliauskas, O. Krišč iūnytė, Ieva Krišč iūnytė, kun. K. Losinskis, O. Mikniutė, A. Rimeikiutė, M. Šeškiutė, K. Tamošauskienė, J. Tasanauskienė, V. Tasanauskas, M. Žvirblienė. Met. nar. (20) V. Bakulevičienė, A. Dubinskas, A. Jankunienė, J. Jonča, M. Krakauskaitė, O. Leikuvienė, M. Lietuvnikienė, J. Makarauskas, kun. L. Mendelis, O. Mekutienė, Ieva Mikšeivienė, Ieva Mikalajunienė, O. Nageliutė, J. Petkus, M. Ramanauskas, O. Rukštelienė, V. Sidaravičienė, A. Vaisenagovienė, O. Valterienė, K. Žolinas.

Braddock, Pa. Šv. Izidoriaus parap. Amž. nar. (4) A. Gailienė, G. Minatienė, A. Visockaitė, V. Zapolskis.

Blissville, L. I. N. J. *Šv. Petro ir Paulio parap.* Amž. nar. (5) P. Dapkevičienė, E. Galčiuvienė, M. Gecevičienė, M. Slaninienė, U. Stumbrienė.

Brigdeport, Conn, Šv. Jurgio parap. Amž. nar. (8) J. Abromaitis, P. Duginienė, P. Kelpšytė, O. Miliauskienė, kun. M. Pankus, O. Šernienė, D. Totilytė, V. Urbonavičius.

Brigthon, Mass. Garb. nar. Klovienė Marijona.

Brockton, Mass. Šv. Roko parap. Garb. nar. R. Eitavičiutė. Amž. nar. (13) M. Abračinskas, Pr. Adomaitis, J. Baronas, Varg. J. Banys, P. Balčiūnas, K. Čirbulėnas, K. Daukantaitė, Ver. Kuodis, K. Oksa, V. Patalčienė, J. Rastokas, O. Rastokienė, kun. J. Švagždys.

Brooklyn, N. Y. Šv. Jurgio parap. Garb. nar. (5) M. Kundročiutė, O. Masiuliutė, kun. N. Pakalnis, E. Višniauskienė, K. Višniauskas. Amž. nar. (30) M. Baltrūnas, M. Baltrušaitienė, T. Gedvilaitė, A. Grinčiuvienė, R. Gudzinskienė, O. Drungienė, J. Jašelskienė, R. Jatkauskienė, J. Karpus, M. Kazlauskaitė, St. Kazlauskienė, E. Klumbienė, M. Kučinskienė, Marcelė Mažrimas, A. Petronis, J. Pilipauskas, P. Pudzinienė, O. Pulkauskienė, B. Ramoška, P. Rimkūnienė, V. Srolia, M. Sakalauskienė, O. Sinkevičiutė, E. Šumskienė, K. Vaitkevičienė, Ign. Vanagas, M. Vonsevičienė, O. Zaborskienė, O. Zavadskienė, M. Vanagienė. Tikr. nar. (4) O. Kajauskas, A. Preitikas, Ieva Preitikienė, P. Zarackiutė.

Šv. Panelės Apreiškimo parap. Garb. nar. (3) kun. J. Aleksiūnas, M. Sodomiutė, P. Urbaitė. Amž. nar. (24) M. Barusevičiutė, O. Bučaitė, J. Butkus, O. Čelaitė, A. Gibienė, Pr. Jonkus, P. Jonkiutė, Pr. Karbėta, M. Kiveriutė, kun. Lekešis, A. Mačėnas, K. Matulevičienė, P. Medžiūnaitė, J. Mikulskis, M. Norkaitė, M. Noreikienė, kun. K. Paulonis, O. Raulinaitė, A. Tolišienė, M. Varnaitienė, B. Viršulaitė, A. Vismanas, K. Zaukienė, Bronius A. Žvirblis. Tikr. nar. P. Molius.

Karalienė Angelų parap. Garb. nar. (2) J. Garšva, Ieva Marcinkevičiutė. Amž. nar. (15) M. Alukonis, A. Andraitis, V. Baltrūnienė, A. Digrius, V. Jocaitė, K. Joneliūnienė, K. Keliutė, A. Mackevičius, A. Morkūnas, kun. S. Remeika, O. Šarkaitė, U. Šarkauskienė, M. Vizbarienė, M. Žarskienė, K. Žilaitė. Žilaitė.

So. Boston, Mass. Šv. Petro parap. Garb. nar. (10) Amžinojo Rožančiaus Draugija, O. Aukštakalnaitė, M. Butvitienė, A. Kairys, Lietuvos Vyčių 17 kuopa, J. Meškauskas, M. Stasiulienė, E. Šatkulienė, M. Šeikas, O. Švagždienė. Amž. nar. (76) O. Adomaitienė, M. Ausiukaitė, Ieva Antanavičienė, M. Andriulienė, A. Aukštaliutė, J. Ambraziutė, K. Babinskienė, A. Babravičiutė, A. Borkiutė, P. Bronošaitė, „Blaivybės" 49 kuopa, J. Burbulis, J. Beleckis, B. Beleckienė, K. Bratėnaitė, O. Bučinskienė, M. Česnokevičiutė, J. Diksa, J. Diringaitė, Ieva Grigaitienė, K. Gumauskienė, G. Grabijolienė, U. Galinauskienė, L. Gedminaitė, D. Janušaitė, M. Januškevičienė, J. Jasiūnaitė, M. Kilmoniutė, Varg. Karbauskas, M. Kazlauskas, A. Kasinskaitė, A. Karnilienė, M. Lazdinaitė, A. Kalinauskienė, Maldos Apaštalavimo Draugija, P. Miliauskas, B. Meškeliūnaitė, O. Mizgirienė, M. Mickevičienė, E. Mačiulienė, L. Novickaitė, E. Palaimienė, M. Paliukevičienė, K. Pratrašienė, O. Staniuliutė, A. Staniuliutė, K. Supranavičius, Susivienijimo Liet. Rym. katal

20 kuopa, A. Sabienė, V. Savickas, Ign. Stigas, S. Šmigelskienė, V. Šoparnienė, M. Šidlauskienė, J. Šimkienė, M. Šleinienė, V. Švagždžiutė, V. Šukienė, E. Tarulaitė, A. Taunius, V. Tamulaitis, E. Urbaičiukė, E. Urbonienė, M. Vaigonienė, K. Valinčienė, J. Valantienė, V. Valatka, K. Westfielda, M. Westfieldienė, E. Verseckiutė, kun. Pr. Virmauskis, St. Zdanielius, M Zaičikienė, A. Zaleckis, T. Zareckiutė, St. Žukauskienė. Tikr. nar. P. Petrauskas.

Buck Mountain, Pa. Met. nar. Ignas Minelga.

Cambridge, Mass. Šv. Panos Marijos Nekalto Prasidėjimo parap. Garb. nar. (2) kun. Pr. Juškaitis, M. Norbutas. Amž. nar. (11) M. Armanavičiukė, K. Bingelis, A. Bironaitė, O. Daniulienė, Vl. Jakavičius, M. Kirvelaitienė, M. Naujokaitė, A. Tulienė, U. Vaišvilienė, U. Venckaitė, T. Zokaičiutė.

Carnegie, Pa. Amž. nar. Mykolas Rupšys.

Charlis, Ill. Met. nar. Petronelė Žudienė.

Chester, Pa. Amž. nar. (3) J. Dalinkevičius, J. Mikoliūnas, J. Šefeltaitė.

Ccero, Ill. Garb. nar. (3) O. Gricaitė, O. Kližentienė, M. Makorienė. Amž. nar. (7) B. Daukšienė, B. Kučinskaitė, J. Povilaitė, kun. J. Vaičiūnas, O. Vaičiūnaitė, E. Vaišvilaitė, V. Vaišvilienė. Tikr. nar. K. Nedvaraitė.

Cleveland, Ohio. Šv. Jurgio parap. Garb. nar. (2) A. Sakalauskienė, K. Šležaitė. Amž. nar. kun. V. Vilkutaitis.

Chicago, Ill. Dievo Apveizdos parap. Garb. nar. (4) M. Jereminaitė, Sesuo M. Asidora, L. Pranciulaitė, A. Steponavičius. Amž. nar. (7) T. Bikinaitė, M. Juškaitė, J. Lokušiūnaitė, O. Nugaraitė, St. Pivariunaitė, kun. Pr. Vaitukaitis, B. Žvaiginaitė. Tikr. nar. kun. Ign. Albavičius.

Šv. Juozapo parap. Amž. nar. (4) Vl. Kavaliauskas, J. Kundrotas, P. Radzevičius, Pr. Stumilienė. Tikr. nar. J. Limontas.

Šv. Jurgio parap. Garb. nar. Ign. Rudavičius. Amž. nar. (6) J. Budreckas, Pr. Čalkienė, A. Gilienė, prel. M. Krušas, A. Kuprienė, O. Kvederaitė-Paliuliunienė. Tikr. nar. (2) Pr. Bubinienė, A. Matulevičius.

Šv. Marijos Nekalto Prasidėjimo parap. Amž. nar. (4) T. Atroškienė, J. Dautaraitė, J. Steponkaitė, V. Umbrasienė.

Šv. Mykolo Arkangelo parap. Garb. nar. J. Kremenskaitė. Amž. nar. (7) A. Bacevičius, kun. A. Baltutis, K. Jasavičiutė, E. Kelaičiutė, A. Marcinkevičius, A. Rugienius, F. A. Shimans. Met. nar. P. Anžulas.

Šv. Kryžiaus parap. Garb. nar. M. Šatkaitė. Amž. nar. (24) O. Augaitė, P. Birbilaitė, J. Budginas, E. Kražauskaitė, J. Kasčiukas, E. Krušienė, E. Kučinskienė, J. Jagminas, J. Lešinskis, O. Pratašienė, A. Rimidaitė, A. Rimkikė, O. Rudminaitė, Dr. A. Rutkauskas, kun. A. Skripko, St. Stašauskienė, A. Stumbraitė, B. Tolvaišaitė, P. Varnauskas, B. Vitartaitė, M. Žemaitukė, U. Žiaubieraitė, O. Žilinskaitė, A. Mačiulienė. Tikr. nar. (3) kun. J. Čužauskas, Sesuo M. Morta, kun. Pr. Saurusaitis.

Chicago Heights, Ill. Šv. Kazimiero parap. Amž. nar. (2) J. Grajauskaitė, P. Rimkienė.

Coxsackie, N. Y. Amž. nar. Ona Dedinienė.

Connerton, Pa. Amž. nar. Marė Banionienė.

Detroit, Mich. Garb. nar. (2) J. Šeirys, J. Žilinskas. Amž. nar. (5) J. Jankūnas, P. Medonis, Br. Nekrašas, E. Rokas, A. Šeštakauskienė.

Duquesne, Pa. Amž. nar. (5) P. Balčiūnas, A. Baliutavičius, O. Bernotienė, E. Kundrotas, L. Norvilienė.

Du-Bois, Pa. Šv. Juozapo parap. Amž. nar. kun. Mykolas Urbonas.

Dorchester, Mass. Amž. nar. (3) Pr. Lingis, Sof. Motiejūnienė, B. Znotinienė.

East Orange, N. J. Amž. nar. Ona Gečiutė.

Edwardsville, Pa. Amž. nar. (2) Pr. Burba, E. Trumpienė.

Ellsworth, Pa. Šv. Luko parap. Tikr. nar. kun. Jonas Misius.

Elmhurst, Pa. Garb. nar. D. Mažonaitė. Amž. nar. Sesuo M. Klara.

Elizabeth, N. J. Šv. Petro ir Povilo parap. Amž. nar. (39) Stef. Balandis, O. Barčienė, V. Bernatonis, J. Biekša, D. Biekšnienė, J. Burnekienė, A. Degutienė, Pr. Grebliūnienė, A. Grebliūnas, M. Grinčienė, O. Ivašauskienė, J. Ivašauskas, P. Jaunius, M. Jurgaitienė, E. Kirvelevičienė, P. Kirvelevičius, A. Kirvelevičius, A. Krušas, M. Krušienė, K. Knizeris, P. Knizerienė, A. Klebaušas, A. Kubikienė, E. Kukštienė, O. Kulbienė, K. Malaškevičienė, R. Norkiutė, A. Oskutis, M. Paražinskas, K. Pavalkis, K. Pečiulis, B. Pečiulienė, K. Pinčienė, A. Radzevičius, kun. J. Simanaitis, M. Stapinskas, A. Stučkienė, P.

Tamošauskas, Sesuo M. Bonaventūra. Tikr. nar. (2) Marija Bernatonis, S. Makauskas. Met. nar. (5) Baškienė, D. Biekšienė, A. Karvojienė, J. Krušas, M. Savonienė.

Frachville, Pa. Amž. nar. (2) kun. A. Bakūnas, kun. St. Norbutas. Met. nar. (13) V. Barkauskas, J. Banketa, M. Derlunienė, P. Gaidžiūnas, Pr. Jočys, B. Kaučys, Ieva Kastinavičienė, O. Mičiulienė, T. Orlauskienė, O Stankevičienė, J. Stankevičius, J. Venckus, J. Žvingala.

Freeland, Pa. Amž. nar. Ona Jaskevičienė.

Forest City, Pa. Šv. Antano parap. Tikr. nar. kun. T. Žilinskas.

Gary, Ind. Šv. Kazimiero parap. Amž. nar. Antanas Zdankus.

Gilberton, Pa. Amž. nar. Klimienė Magdalena.

Girardville, Pa. Šv. Vincento parap. Amž. nar. (11) J. Draugelis, K. Jokubinienė, J. Kulingauskienė, M. Kulingauskas, E. Gaubienė, O. Levulienė, K. Levulis, M. Leškevičienė, A. Lukoševičiutė, O. Slavinskienė, kun. Ign. Valančiūnas. Met. nar. (5) U. Kuršvietienė, M. Mikutavičius, Vl. Morkūnas, M. Radzevičienė, A. Zinkevičienė.

Grand Rapids, Mich. Šv. Petro ir Paulio parap. Amž. nar. O. Bražaitė.

Greenport, L. J. Amž. nar. Sofija Gudaitienė-Dileriutė.

Greenfield, Mass. Amž. nar. Agota Aukštuolienė.

Harrison, N. J. Šv. Panos Marijos Sopulingos parap. Amž. nar. (2) kun. L. Brigmanas, M. Žilienė.

Hartford, Conn. Šv. Trejybės parap. Amž nar. (25) kun. J. Ambotas, E. Beizorienė, T. Buivydaitė, Ieva Butnoriutė, J. Gudelevičius, B. Kalvinskas, B. Kašeliauskaitė, M. Kazlauskienė, E. Kemšelienė, Pr. Marmantaičiutė, Aleks. Maženis, A. Mazalas, St. Mazalienė, M. Mickevičienė, A. Nemaniunaitė, A. Padegimas, Ieva Petralaitė, E. Ošmianskienė, St. Strelčiūnienė, M. Tamošaitytė, St. Tvarijonaitis, P. Urbonienė, P. Vismantaitė, Ant. Maželis, J. Želonis.

Hinsdale, Ill. Garb. nar. kun. J. Jakaitis. Amž. nar. Marijonų Bernaičių Kolegija.

Homestead, Pa. Šv. Petro ir Paulio parap. Amž. nar. (9) M. Bukauskas, kun. St. Čepanonis, J. Danielius, J. Jankinas, A. Katilius, L. Katilius, M. Liuleckaitė, St. Stankūnas, A. Žaliaduonis.

Jersey City, N. J. Šv. Onos parap. Amž. nar. kun. P. Vanagas.

Johnson City, N. Y. Amž. nar. Ieva Lašaitė.

Youngstown, Ohio. Šv. Pranciškaus parap. Amž. nar. P. Digrevičienė.

Keorney, N. J. Amž. nar.(4) M. Juodzevičienė, K. Nekrašis, J. Sprainaitis, K. Žitkus.

Kenosha, Wis. Šv. Petro parap. Tikr. nar. kun. Vladas Draugelis.

Kewanee, Ill. Šv. Antano parap. Amž. nar. (2) E. Juodviršienė, M. Lebedienė.

Kingston, Pa. Šv. Panos Marijos parap. Garb. nar. Sodalyčių Šv. Panos Marijos Draugija. Amž. nar. (3) Morta Abluz, A. Kadašius, B. Juozas Šaliūnas. Tikr. nar. kun. J. Inčiūra.

Kulpmon, Pa. Amž. nar. Kristina Balionienė.

Lawrence, Mass. Šv. Pranciškaus parap. Amž. nar. (8) P. Baronas, M. Buivydaitė, E. Dovidonaitė, P. Grina, Br. Ivaškiutė, Sof. Rimaitė, O. Romeikaitė, kun. Pr. Juras.

Linden, New Jersey. Amž. nar. (2) E. Karanauskienė, O. Venckienė.

Louis, Ill. Amž. nar. Anastazija Mikalajūnienė.

Lowell, Mass. Šv. Jurgio parap. Amž. nar. kun. Pr. Strakauskas.

Luzerne, Pa. Amž. nar. (2) M. Motiejūnas, V. Valaitis.

Mahanoy City, Pa. Šv. Juozapo parap. Amž. nar. (12) J. Ancerevičius, Ign. Apolinskas, kun. P. Česna, Ieva Gataveckienė, V. Gataveckas, O. Inkertienė, M. Jurkevičiutė. V. Kavaliauskas, V. Pangonienė, P. Sabaitė, M. Šatienė, Sesuo Bonaventūra Poškiūtė. Met. nar. (5) A. Burbinas, E. Kiniauskienė, A. Liguvienė, M. Stučkienė, A. Urbonas.

Manchester, Conn. Amž. nar. (2) Kižynius, Ieva Rašymiutė.

Maspeth, L. I. N. Y. Atsimainymo V. Jėzaus parap. Amž. nar. (7) V. Juodžbalis, S. Orlauskas, T. Reižienė, R. Stumbrienė, St. Stumbrys, Ign. Velutis, Pr. Stumbrienė. Tikr. nar. (2) Pr. Lauraitis, kun. A. Milukas.

Melrose, Park, Ill. Amž. nar. (4) J. Garbašauskas, P. Gudžius, B. Naudužienė, P. Šakenius. Tikr. nar. M. Janušauskienė.

Minersville, Pa. Šv. Pranciškaus parap. Amž. nar. P. Pronckūnaitė. Met. nar. O Baliokienė.

Montreal, Canada. Amž. nar. (3) J. Arlauskas, kun. J. Bobinas, J. Kelminskas.

Mt. Carmel, Pa. Šv. Kryžiaus parap. Amž. nar. (6) O. Giedraitienė, J. Janulevičius, kun. J. Klimas, M. Peleckaitė, K. Rugenis, A. Švabauskienė, Tikr. nar. kun. Dr. Koncevičius. Met. nar. (9) J. Aniukštis, K. Balinskas, J. Bartašius, V. Giedraitienė, M. Kardukienė, J. Karasevičius, L. Laurynavičius, V. Lukošienė, O. Peleckaitė.

Nashua, N. H. Šv. Kazimiero parap. Amž. nar. Uršulė Matuzaitė.

New Haven, Com. Šv. Kazimiero parap. Garb. nar. M. Lazavičiutė. Amž. nar. (3) O. Dovydonienė, P. Povilaičiutė, K. Venclovaitė.

Newark, N. J. Šv. Trejybės parap. Amž. nar. (11) J. Armonavičius, T. Balčiūnaitė, V. Jurkūnaitė, St. Kalantaitė, A. Kazlas, kun. Ign. Kelmelis, M. Kubilienė, P. Loveikiutė, Mary Stonytė, K. Tamkus, D. Tarozaitė.

New Canaan. Amž. nar. (2) A. Juknevičiutė, M. Juozapaitis.

New York, N. Y. Šv. Panos Marijos Aušros Vartų parap. Garb. nar. (4) P. Gužienė, Klem. Juškaitė, St. Šapkaitė, Eug. Šukiutė. Amž. nar. (8) Amžinojo Rožančiaus Dr-ja, S. Baužienė, O. Laurinavičienė, A. Laurinavičius, J. Mikolajūnas, kun. J. Šeštokas, E. Vainauskienė. Tikr. nar. M. Judeikytė.

New Britain, Conn. Šv. Andriejaus parap. Amž. nar. (8) R. Bakšienė, M. Baliukas, J. Kalesinskienė, J. Kavaliauskas, A. Rašius, B. Rašienė, V. Tumelis, kun. Vaškelis.

No. Abington, Mass. Amž. nar, Ona Perekšlytė.

Norwood, Mass. Šv. Jurgio parap. Garb. nar. kun. K. Urbonavičius. Amž. nar. (8) A. Fedas, M. Kasauskas, E. Kriaučiūnaitė-Sabatienė, P. Matonis, U. Pazniauskienė, M. Sakalauskaitė, B. Vaitkevičienė, J. Verseckas.

Oakville, Con. Amž. nar. (2) A. Padaigienė, S. Zdanius.

Orange, Mass. Amž. nar. Ona Rudienė.

Paquonock, Conn. Amž. nar. M. B. Juškus.

Paterson, N. J. Amž. nar. kun. St. Stonis. Met. nar. M. Misiūnienė.

Philadelphia, Pa. Šv. Kazimiero parap. Garb. nar. (2) D. Baublaitė, kun. J. J. Kaulakis. Amž. nar. (50) M. Ališauskaitė, Apaštalystės Maldos Draugija, M. Abromaitienė-Bublaitė, K. Baublaitė, O. Balsaitė, Sof. Bagočienė, E. Bukauskaitė, M. Burokas, K. Danelevičiutė, K. Dryža, Ieva Grabliauskienė, R. Grabliauskaitė, O. Gokiutė, Gyvojo Rožančiaus Draugija, Pr. Jankauskas, B. Kaktaitė, K. Kazakauskas, Pr. Kundrotas, J. Kavaliauskas, M. Kelekevičienė, O. Morkaitė, K. Mačiūnas, M. Matkevičienė, T. Misiūnaitė, P. Norkiutė, A. Novadunskienė, P. Palijauskienė, V. Pikelienė, P. Plenienė, A. Povilonienė, Pr. Pučkus, M. Raguckienė, V. Sabaliauskaitė, Sodalyčių Šv. P. M. Draugija, P. Sviecinskas, A. Šapkus, L. Tranauskas, B. Tribulas, Tretininkų Draugija, O Unguraitė, P. Utkus, M. Uždavinienė, A. Užumeckas, P. Vaičaičiukė, M. Valaitis, M. Valašiniutė, Pr. Valuckas, M. Venckūnaitė, E. Vilnonienė, St. Žvigaitė. Tikr. nar. (2) P. Piminskienė, O. Zdanevičaitė.
nienė, St. Žvigaitė. Tikr. nar. (2) P. Tirminskienė, O. Zdanevičaitė.
skienė, Pr. Budrys, V. Butvilas, Šv. Cecilijos Draugija, V. Čepulienė, A. Fabijonavičiutė, L. Grinkevičius, A. Kazakauskas, E. Kavaliauskaitė, P. Oreška, P. Tertulis, K. Steponavičius. Met. nar. (32) Ipolitas Akstinas, P. Biliūnas, A. Balnionis, V. Barauskienė, A. Čiurlionis, K. Dauknis, A. Fabijonavičiutė, D. Gricienė, R. Gutkauskienė, V. Jokubaitienė, J. Jotautas, E. Joneikienė, O. Jončienė, G. Jeraminienė, A. Kryžanauskas, K. Lapacinskas, J. Lukoševičienė, Pr. Mikonis, St. Maslauskas, N. Mockeloniutė, Edv. Petraitis, M. Railienė, M. Rupšienė, K. Sabulis, K. Stankus, K. Senulis, J. Smalinskas, J. Šalomskis, K. Švagždys, Step. Umbrasas, Ieva Viktorienė, E. Žakienė.

Šv. Andriejaus parap. Garb. nar. (2) kun. J. Čepukaitis, M. Stragauskienė. Amž. nar. (27) P. Adomaitienė, K. Barčaitė, M. Barauskienė, Ieva Bridikienė, A. Čižauskaitė, A. Daniusevičienė, Pr. Draugeliutė, J. Grostas, Z. Kristaponis, Pr. Kazlauskas, J. Kalėda, L. Kaspariūnaitė, E. Katilaitė, E. Laužikaitė, A. Lukas, P. Martinkaitė, R. Meškelevičienė, A. Misiūnas, A. Misiūnienė, J. Morkūnas, A. Poniškis, V. Rimgaila, K. Sokas, P. Staniuškienė, V. Varvuolis, J. Žukauskaitė, A. Žvigaitienė. Tikr. nar. Ona Sabataičiutė. Met.

nar. (23) A. Adomaitienė, Ieva Adomaitienė, O. Bulovienė, V. Dainienė, M. Degutienė, O. Dudonienė, Ieva Garnienė, M. Grostienė, O. Ivanauskienė, R. Jurgaitienė, O. Lesauskienė, J. Lileikienė, M. Marcinkevičienė, St. Morkūnas, O. Palionienė, J. Ramašauskas, R. Repšienė, Ieva Riškienė, A. Šakaitė, Pr. Tamulis, J. Urbonienė, P. Valašinienė, Pr. Valantiejutė.

Pittsburgh, Pa. Šv. Kazimiero parap. Amž. nar. (7) O. Bogušiutė, Sesuo M. Fidelis, M. Grigaliūnas, kun. M. Kazėnas, K. Stravinskas, A. Sutkaitytė, O. Venclovienė.

Šv. Vincento parap. Amž. nar. (10) V. Jevaltienė, N. Kasulaičiutė, A. Kasulaičiutė, Z. Povilauskas, D. Ringevičienė, A. Skodžius, kun. J. Vaišnoras, B. Vaišnoras, T. Vasiliauskienė, Sesuo M. Dolorosa. Tikr. nar. Sesuo M. Teresė.

Pitston, Pa. Šv. Kazimiero parap. Amž. nar. (2) kun. J. Kasakaitis, M. Varnagirienė.

Plainsville, Pa. Amž. nar. Pranė Vosilienė.

Point, Conn. Amž. nar. Rožė Polozija.

Port Carbon, Pa. Amž. nar. (2) J. Bigelis, Ieva Rožanskienė. Met. nar. (6) O. Masionienė, M. Petkevičienė, S, Staškūnas, M. Šivokas, M. Zigmuntavičienė, A. Zajauskienė.

Providence, R. I. Garb. nar. A. Avižynis. Amž. nar. (4) K. Akulevičienė, J. Akulevičius, D. Švedas, J. Turonienė. Tikr. nar. (2) Yiaras Miškinis, Ona Miškinienė.

Port. Washington. Wis. Šv. Ambroziejaus parap. Amž. nar. (4) Tėvas Bonaventūra, M. Paulukas, O. P. O. Kvečienė, M. Ulinskienė, D. Žalienė.

Racine, Wis. Šv. Kazimiero parap. Amž. nar. Barbora Mockaitė.

Rochester, N. Y. Šv. Jurgio parap. Amž. nar. (11) kun. J. Bakšys, D. Bobickaitė, O. Černienė, T. Daudienė, M. Jovaišienė, M. Kščionaičiutė, M. Kulbius, V. Kulbienė, J. Paliuliūnienė, F. Šlapelis, M. Urmilaitė. Met. nar. (7) klier. A. Alauskas, klier. P. Karlonas, klier. J. Kripas, klier. A. Plikūnas, klier. V. Ražaitis, klier. J. Savulis, klier. K. Visgaitis.

Rossiter, Pa. Šv. Pranciškaus parap. Amž. nar. kun. J. Pikutis.

St. Clair, Pa. Šv. Kazimiero parap. Amž. nar. (7) J. Fabijonas, A. Jakaitis, A. Kazlauskas, O. Kubilienė, kun. V. Matulaitis, O. Misionienė, J. Sabaliauskas. Met. nar. (7) M. Gumauskienė, M. Jotautienė, J. Kazlauskas, K. Klizis, P. Kubilienė, E. Kunickienė, M. Lidekienė.

Sheboygan, Wis. Šv. P. M. Nekalto Prasidėjimo parap. Garb. nar. kun. S. Bystrais.

Simsbury, Conn. Amž. nar. Katarina Kaminskiutė.

Schenectady, N. Y. Garb. nar. kun. K. Strimaitis. Amž. nar. kun. Antanas Deksnis.

Shenandoah, Pa. Šv. Jurgio parap. Garb. nar. J. Barkauskas. Amž. nar. (51) O. Augustinavičienė, Sof. Aukštinienė, Ieva Balytienė, A. Balyta, O. Baranauskienė, E. Bartnikienė, St. Dargienė, U. Dominaitienė, J. Gilius, K. Gudelienė, E. Gutvainienė, kun. J. Karalius, J. Juškelienė, M. Jurkevičienė, K. Kairiūkštienė, V. Kazlauskienė, S. Karosas, M. Karunkevičienė, A. Rankevičienė, O. Karpavičienė, O. Kvederavičienė, K. Klenavičienė, Ieva Krupinskienė, O. Kvalkauskiutė, M. Liutkauskienė, K. Levienė, J. Matijošaitienė, K. Mizerienė, P. Mockevičienė, Ign. Pauliūnas, A. Pavalkienė, P. Račkauskienė, M. Račkauskienė, M. Raibikienė, M. Rindeikienė, J. Rutkauskienė, M. Ruškienė, V. Sabeikienė, M. Stankevičius, Marijona Stankevičienė, Magd. Stakevičienė, K. Šarpalienė, M. Šimanskienė, Ieva Tankelevičienė, R. Traigienė, A. Vaščyla, E. Vinčienė, R. Virbauskienė, M. Žilinskienė, S. Žilionis, O. Žilionienė.

Shewsbury, Mass. Amž. nar. Petras Lozoraitis.

Sommersville, Conn. Amž. nar. Antanas Branžinskas.

Sugar Notch, Pa. Šv. Petro ir Paulio parap. Amž. nar. kun. J. Šiupšinskas.

Scranton, Pa. Šv. Jurgio parap. Garb. nar. (6) J. Balčitienė, J. Balčietis, kun. Kuras, K. Radzvilienė, T. Šerplys, Šv. Onos Draugija. Amž. nar. (12) M. Arlauskienė, Br. Beliauskienė, Ieva Jančauskienė, M. Jodaugienė, A. Juškienė, V. Juškevičius, V. Katalinienė, O. Kvedaitienė, Pr. Latoža, Pr. Linkevičienė, K. Žebrauskienė, A. Žemaitis.

Taylorville, Ill. Met. nar. Viktorija Kasper.

Tamaqua, Pa. Šv. Petro ir Povilo parap. Garb. nar. kun. K. Klevinskas. Amž. nar. (2) J. Draunis, E. Petrauskienė. Met. nar. (6) K. Franckienė, M. Grigaitis, M. Karužis, M. Pilčauskienė, J. Vasiliauskas, A. Želonis.

Utica, N. Y. Šv. Jurgio parap. Amž. nar. (4) M. Bereckienė, A. Budrius, V. Masiuliūnaitė, kun. Pr. Zabiela.

Waterbury, Conn. Šv. Juozapo parap. Garb. nar. Ona-Marijona Skamaraitė. Amž. nar. (15) O. Aleskevičienė, K. Auksiniutė, K. Jasaitienė, P. Jokūbauskas, Pr. Idželis, A. Kazakauskienė, M. Kerevičiutė, R. Kriaužliutė, A. Laurinaitis, P. Laurinaitienė, Br. Markevičienė, A. Matusevičienė, J. Mockus, B. Rutelionienė, kun. J. Valantiejus.

Waukegan, Ill. Šv. Baltramiejaus parap. Amž. nar. (3) J. Genevičienė, V. Jakaitis, P. Pažereckienė.

West Lynn, Mass. Amž. nar. Viktorija Kožiukonienė.

Westfield, Mass. Šv. Kazimiero parap. Amž. nar. (3) L. Grigaliūnas, kun. St. Vembrė, Ign. Volskis.

Welsville, Ill. Šv. Petro ir Paulio parap. Amž. nar. (2) A. Glambienė, Pr. Vargonas.

Wilkes-Barre, Pa. Šv. Trejybės parap. Amž. nar. (2) J. Biekšienė, Ieva Stankevičienė.

Woodhaven, L. Y. N. Y. Amž. nar. Jadvyga Vensulis.

No Woburn., Mass. Amž. nar. Elimija Vielovičaitė.

Worcester, Mass. Šv. Kazimiero parap. Garb. nar. (4) V. Andriuškienė, kun. J. J. Bakanas, Pr. Braziškis, O. Žemaitaitienė. Amž. nar. (42) E. Aukštikalnaitė, M. Bakšytė, A. Bakanauskienė, A. Bendoraitienė, St. Budvietis, J. Galevičius, Blaivininkų 25 kuopa, M. Jankauskienė, K. Kancerevičienė, O. Kardokienė, A. Kašėta, B. Kauneckaitė, U. Keroliutė, A. Kriščiūnaitė, M. Ruliušauskienė, Pr. Kvietinskas, Pr. Langvinas, M. Laužonis, K. Lekeckas, O. Lodienė, M. Lučinskaitė, J. Leonaitė, A. Mačiuliutė, O. Maliutė, U. Matlauskienė, A. Masilioniukė, Ieva Mažuknienė, kun. Aug. Petraitis, A. Piliponiutė, Pr. Pranckevičius, V. Purvinskienė, Aldona-Ieva Piličiauskienė, B. Plytinikienė, O. Ridikevičienė, Edv. Kazimieras Ročka, Vl. Rimša, K. Rugienė, P. Šapauskienė, Ant. Ščensnas, M. Volodkevičienė, J. Zakaras, Sof. Zavistauskienė. Tikr. nar. (7) O. Červinskaitė, E. Geležienė, A. Kazalaitis, A. Kondrotavičius, O. Liutkienė, M. Samulienė, M. Urmonienė.

Aušros Vartų P. Švenčiausios parap. Amž. nar. Eleonora Sapkiutė. Tikr. nar. kun. Konst. Vasys. Met. nar. Uršulė Jokubaitė.

PALESTINOJE.

Jeruzolima. Met. nar. Agota Audžiejonaitė.

LENKIJOJ.

Varšuva. Prel. Br. Žongolavičius.

ITALIJOJE.

Asti. Met. nar. (2) klier. Vl. Ereminas, kun. Šlapikas, Salezietis.

Roma. Amž. nar. J. E. Vysk. Petras Būčys. Met. nar. kun. Dr. Vincas Padolskis.

LATVIJOJE.

Ilukštė-Latvija. Amž. nar. Karolina Jakutienė.

Liepojus. Met. nar (4) L. Gaižauskienė, E. Jackaitė, M. Janulionienė, M. Lukauskaitė.

Ludza. Met. nar. (2) kun. Ign. Deksnis, kun. A. Urbša.

Mintauja. Amž. nar. Fortūnata Tamašauskaitė.

Ryga. Amž. nar. (2) Pr. Pupenis, A. Pupenis. Tikr. nar. (2) J. Lašinskaitė, J. Virbickaitė. Met. nar. kun. kan. J. Valavičius.

Rubinai. Amž. nar. Indrulytė Monika.

Skaistkalnė. Tikr. nar. Prakseda Navickaitė.

Kurmenė-Latvija. Met. nar. (2) E. Balčiūnaitė, kun. J. Jassas.

III. MIRUSIEJI Š. KAZIMIERO DRAUGIJOS NARIAI LIETUVOJE.

Amžinieji nariai.

	Jonkus Juozapas, Joniškyje	XII. 25 d. 1928 m.
Kun.	Narkevičius Julius, Sedoje	XII. 3 d. 1929 m.
	Kaikaris Juozapas, Žagarėje	1930 m.
	Tamošiūnaitė Ieva, Pakuonyje	VIII. 15 d. 1930 m.
	Gurmuvienė Katarina, Pakuonyje	XII. 28 d. 1930 m.
	Kazakevičiutė Agota, „	„ „
	Jurkevičiutė Marijona, „	I. 10 d. 1931 m.
	Kundrotienė Marijona, Šakynoje	I. 29 d. 1931 m.
	Šauleckienė Magdalena, „	„ „
	Eidiejus Kazimieras, Mosėdyje	II. 12 d. „
	Gvazdžiauskienė Anastazija, Mosėdyje	„ „
	Pundinaitė Ona, Girdiškyje	III. 22 d. „
	Koncerevičiutė Ona, Panoteryje	IV. 22 d. „
	Každalevičaitė Teklė, Vorlaukėje	IV. 25 d. „
	Dėdonienė Marijona, Pakuonyje	IV. 22 d. „
	Balnionytė Veronika, Deltuvoje	1931 m.
	Dovydauskaitė Kazimiera, Radviliškyje	1931 m.
	Tamošauskytė Kotryna, Šakynoje	V. 12 d. 1931 m.
	Paulauskis Jonas, Darbėnuose	1931 m.
	Lagerpušis Augustinas, Skirsnemunėje	VI. 10 d. 1931 m.
	Lagerpušienė Agota, „	„ „
	Balnanosytė Darata, Pakuonyje	VII. 17 d. „
	Kajutis Gabrielis, Salake	VII. 22 d. „
	Šaduikienė Marijona, Salake	„ „
	Marcinkevičienė Magdalena, Kruonyje	VIII. 9 d. „
Kun.	Steberiokas Kazimieras, Dauguose	VIII. 18 d. „
	Poškaitienė Uršulė, Zapyškyje	VIII. 28 d. „
Kun.	Balsevičius Konstantinas, Varsėdžiuose	IX. 22 d. „

Tikrieji nariai.

Kun.	Gaigalas Pranciškus, Grūšlaukėje	XI. 24 d. 1930 m.
	E. Šalkauskaitė, Darbėnuose	1931 m.
	Krikščiūnienė Barbora, Šakynoje	I. 29 d. 1931 m.
Kun.	Kojelis Juozapas, Jokubave	XI. 13 d. „
Kun.	Šapalas Juozapas, Šaukote	V. 9 d. „
	Jomantas Kazimieras Skirsnemunėje	VI. 10 d. „
Kun.	Galkys Petras, Šeduvoje	VIII. 9 d. „
Kun.	Meškauskas Jonas, Kėdainiuose	VIII. 13 d. „
Kun.	Žižys Simeonas, Tauragnuose	X. 2 d. „

Metiniai nariai.

Kun.	Razma Albinas, Gardame	1930 m.
	Cukurienė Magdalena, Akmenėje	1931 m.
	Putrienė Ona, Akmenėje	1931 m.
Kun.	Janulis Ignas, Strevininkuose	I. 29 d. 1931 m.
	Bielskaitė Teresė-Ieva, Suginčiuose	VI. 13 d. 1931 m.
Kun.	Šmulkštys Juozapas, Bartininkuose	VI. 21 d. 1931 m

MIRUSIEJI ŠV. KAZIMIERO DRAUGIJOS NARIAI AMERIKOJE.

Amžinieji nariai.

	Kazėnas Petras, Pittsburgh, Pa.	VII. 10 d. 1930 m.
	Čeponienė Kotryna, Athol, Mass.	X. 12 d. 1930 m.
	Savickas Kazimieras, Brooklyn, N. Y.	I. 10 d. 1931 m.
Kun.	Grikis Eduardas, New Britain, Conn.	I. 11 d. „
	Burbulis Jokūbas, So. Boston, Mass.	III. 5 d. „
	Šapauskienė Petronėlė, Worcester, Mass.	VI. 4. d. „
	Kulbienė Ona, Elizabeth, N. J.	IV. 26 d. „
	Bitinienė Petronėlė, Chicago, Ill.	IX. 30 d. „

Amžiną atilsį suteik jų vėlėms, Viešpatie!

BENDROS PASTABOS APIE NARIUS

Taip atrodė 1931 metais Šv. Kazimiero Dr-jos sąstatas narių atžvilgiu.

Atidžiau peržiūrėję aukščiau pateiktą jų sąrašą, galim, juo remdamiesi, padaryti nūn keletą įdomių pastabų.

Pirmiausia statistikos atžvilgiu: 1931 m. Šv. Kaz. Dr-ja yra turėjusi narių viso labo 3396, tame skaičiuje 2 arkivyskupu, 6 vyskupus ir 384 kunigus. Visi jie suimti krūvon sudaro didžiulę tūkstantinę kazimierie čių minią.

Gyvenamos vietos atžvilgiu Šv. Kaz. Dr-jos nariai skirstės: į gyvenančius Lietuvoje (jų buvo 44%) ir į gyvenančius svetur, daugiausia Amerikoje (šių būta 56%). Tuo būdu Šv. Kaz. Dr-ja 1931 m. svetur (ypač Amerikoj) yra turėjusi narių 12% daugiau negu Lietuvoje.

Lyties atžvilgiu narių vyrų tebuvo tik 40%, o narių moterų — 60%, taigi narių moterų Šv. Kaz. Dr-joje yra žymi dauguma.

Tarp narių moterų — ištekėjusių buvo 29%, o mergaičių — 31%. Šis santykis yra gautas iš bendro narių - moterų skaičiaus. Atskirose šalyse jis keitės, pav. Lietuvoje į Šv. Kaz. Dr-jos narius mergaitės labiau rašės, negu ištekėjusios moterys; o Amerikoj — priešingai — daugiau Šv. Kaz. Dr-jon dėjos ištekėjusios moterys, negu merginos.

Tarp narių vyrų kunigai tesudarė tik 11%. Bendrame narių sąraše dvasiškių teparodyta 384. Tuo tarpu jau vienoj Lietuvos bažnytinėj provincijoj jų esama tūkstantis su viršum. Tuo būdu kunigų nepriklausančių Šv. Kaz. Dr-jon yra žymi dauguma; jon prisirašiusių tėra koks vienas trečdalis. Aišku, jog tokie santykiai normaliais pavadinti negalima.

Narių sąraše pasitaiko ir narių **kolektyvų**[1]). Tie na-

---

[1]) Jų nedaug, viso labo 23. Štai jų sąrašas:
1) Bartininkų Gyvojo Rožančiaus Dr-ja, met. nar.
2) Bartininkų Tretininkų Dr-ja, met. nar.
3) Onuškio Gyvojo Rožančiaus Dr-ja, met. nar.
4) Samninkų Gyvojo Rožančiaus Dr-ja, met. nar.
5) Gaučionių Moterų Gyv. Rožanč. Dr-ja, met. nar.
6) Radviliškio Tretininkų Dr-ja, met. nar.
7) Tytuvėnų Tretininkų Kongregacija, met. nar.
8) Žarėnų Tretininkų Kongregacija, met. nar.
9) Amsterdamo N. Y. Šv. Pranciškaus Dr-ja, amž. nar.
10) So Boston Mass. Gyvojo Rožančiaus Dr-ja garbės nar.
11) So Boston Mass. 49 Blaivybės kuopa, amž. nar.
12) So Boston Mass. Maldos apašt. Dr-ja, amž. nar.
13) So Boston Mass. Susivien. Liet. Rymo kat. 21 kuopa, amž. nar.

riai kolektyvai — tai įvairios religinės draugijos. Įsirašydamos Šv. Kaz. Dr-jos nariais, jos tuomi kasmet papildo savo bibliotekas bei knygynėlius naujomis geromis knygomis ir tuo plečia savo aplinkumoj katalikiškąjį susipratimą ir kelia katalikiškąją kultūrą. Nario kolektyvo mokesnis yra toks pat, kaip ir atskirų pavienių narių. Pav. jei kokia draugija nori tapti metiniu Šv. Kaz. Dr-jos nariu, ji sumoka 7 lit. 50 ct. (Amerikoj 2 dol), jei amžinuoju — tai įneša 175 lit. (Amerikoj 35 dol.) ir t.t. Skirtumas tarp pavienio nario ir nario kolektyvo tėra tik tas, kad atskiras narys nario mokesnį sumoka pats už save, o nario kolektyvo mokesnis būna sudedamas asmenų, įeinančių tan kolektyvan, kas yra daug lengviau. Dėliai to ir patartina visoms mūsų religinėms draugijoms prisidėti prie Šv. Kaz. Dr-jos, rašanties jos nariais kolektyvais. Tokie nariai kolektyvai gaus tiek pat knygų, kaip ir pavieni Šv. Kaz. Dr-jos nariai, būtent nemažiau kaip už 10 litų Lietuvoj ir už 16 litų Amerikoje. Tas pat pasakytina ir apie dvasiškas malones. Nariai kolektyvai gaus jų nemažiau, kaip ir nariai pavieniai. Su jomis bus čia panašiai kaip ir su šv. mišių vaisiais, kai jos laikomos už daugelį žmonių.

KUKLUS PRAŠYMĖLIS

Turėdama tiek įvairių narių Šv. Kaz. Dr-jos Valdyba žiūri ramiai į ateitį. Savo garbiais „kazimieriečiais" ji yra visai patenkinta. Jei iš jų ko dar trokštų, tai nebent šiek tiek didesnio aktyvumo bei veiklumo.

Kad brangūs „kazimieriečiai" rašos Šv. Kaz. Dr-jon, tai gerai; kad jie mielai skaito tos Dr-jos išleistas knygas, tai irgi gerai; kad jie savo dalyvavimu toje Dr-gijoj padeda tarp lietuvių katalikiškai kultūrai kilti, tai labai gerai. Bet vis dėlto tai ne viskas. Garbūs „kazimieriečiai", o ypač brangios „kazimierietės" galėtų katalikiškai akcijai padaryti dar daugiau. Ko gi tam reikia? Gi vieno vienintelio dalyko, būtent, — kad kiek-

14) Hinsdale Ill. Marijonų Bernaičių Dr-ja amž. nar.
15) Kingston Pa, Sodalyčių Švenč. P. Marijos Dr-ja, amž. nar.
16) New-Jork. Amž. Rožančiaus Dr-ja, amž. nar.
17) Philadelphia Pa. Apaštalavimo Maldos Dr-ja, amž. nar.
18) Philadelphia Pa. Šv. Cecilijos Dr-ja, amž. nar.
19) Philadelphia Pa. Gyvojo Rožančiaus Dr-ja, amž. nar.
20) Philadelphia Pr. Sodalyčių Švenč. P. Marijos Dr-ja, amž. nar.
21) Philadelphia Pa. Tretininkų Dr-ja, amž. nar.
22) Scranton Pa. Šv. Onos Dr-ja, amž. nar.
23) Worcester Mass. Blaiviminkų 25 kuopa, amž. nar.

vienas kazimierietis ir kazimierietė tarp savo giminių ir pažįstamų ateinantiems 1933 metams Šv. Kaz. Dr-jon pritrauktų bent po vieną naują narį[1]). Tuomet Šv. Kaz. Dr-ja sysyk dvigubai padaugėtų ir sustiprėtų. Tik pabandykit šį kuklų Šv. Kaz. Dr-jos Valdybos prašymėlį įvykinti, o patys, gerbiamieji ir gerbiamosios, pamatysit, kad tai jau visai nėra taip sunkus dalykas, ypač kai tais pritrauktinais nariais bus metiniai. Su krapštyti 7 lit. 50 ct. (arba 2 dol. Amerikoj) prie gerų norų visuomet galima kiekvienam, net ir juodadarbiui darbininkui, ar paprastai tarnaitei. Taigi, brangūs, kazimieriečiai ir kazimierietės, — nepatingėkit stoti visi į šį labai garbingą katalikiško švietimo plėtimo darbą.

Pasitikėdama, kad jūs, malonūs kazimieriečiai ir kazimierietės, teiksitės atkreipti savo akį į šį kuklų prašymėlį, Šv. Kaz. Dr-jos Valdyba, atsisveikindama čia su jumis nuoširdžiausiai jums linki ir dabar ir ateity kuopuikiausios sveikatos, geriausio pasisekimo darbuose ir daug daug brangių jums Dievo malonių.

Šv. Kaz. Dr-jos Valdybos pirmininkas
Prelatas A. Dambrauskas.

---

[1]) Žinoma, nenusidės, jei kas ir daugiau jų prikalbės.

TURINYS.

psl.

Įžanga. 3

Pirmoji dalis. Šv. Kaz. Dr-jos istorija.

I. Šv. Kaz. Dr-jos kūrimosi pradžia. 5
II. Šv. Kaz. Dr-jos nariai. 14
III. Šv. Kaz. Dr-jos įstatai ir jų istorija. 17
IV. Dabartiniai Šv. Kaz. Dr-jos įstatai ir narių reguliaminas. . . 19
V. Šv. Kaz. Dr-ja ir Apašt. Sostas. Pijaus X suteikti Šv. Kaz. Dr-jai atlaidai. 26
VI. Šv. Kaz. Dr-ja ir Lietuvos Episkopatas. 35
VII. Šv. Kaz. Dr-jos darbe sutiktos kliūtys. 37
VIII. Šv. Kaz. Dr-jos pirmam jos veikimo 25-mety išleistų knygų sąrašas. 41

Antroji dalis. Šv. Kaz. Dr-jos įstaigos.

I. Šv. Kaz. Dr-jos Valdyba. 71
II. Centras. 72
III. „Šviesos" spaustuvė. 72
IV. Šv. Kaz. Dr.jos knygynai. 79
V. Šv. Kaz. Dr-jos kasa. 81
VI. Šv. Kaz. Dr-jos buhalterija. 82
VII. Dr-jos knygų sandėliai ir namų administracija. . . . 83
VIII. Dr-jos nejudomasis turtas. 84
IX. Dabartinės Dr-jon įstojimo sąlygos. 89

Trečioji dalis. Šv. Kaz. Dr-jos jubiliejaus iškilmės.

I. Nepaprastas Šv. Kaz. Dr-jos jubiliejinis susirinkimas. . . 91
II. Šv. Tėvo Pijaus XI lotyniškas laiškas. 94
III. Šv. Tėvo Pijaus XI laiško lietuviškas vertimas ir padėkos telegrama Šv. Tėvui Pijui XI. 95
IV. J. E. Kauno Arkivyskupo Metropolito laiškas. 97
V. J. E. Arkivyskupo Pr. Karevičiaus laiškas. 99
VI. J. E. Telšių vyskupo laiškas. 101
VII. J. E. Panevėžio vyskupo laiškas. 102
VIII. J. E. Kaišedorių vyskupo laiškas. 102
IX. J. E. Vilkaviškio vyskupo laiškas. 103
X. Sveikinamieji laiškai Šv. Kaz. Dr-jos bendradarbių, kolegų ir draugų. 104
XI. Sveikinimai žodžiais. 105
XII. Šv. Kaz. Dr-jos pirmininko pranešimas. 106

Ketvirtoji dalis. Šv. Kaz. Dr-jos bendradarbiai, rašytojai.

1. J. E. Kauno Arkivyskupas J. Skvireckas. 111
2. J. E. Panevėžio vyskupas K. Paltarokas. 113
3. A. a. Maironis Mačiulis. 115
4. A. a. kan. A. Alekna. 118

5. D-ras A. Maliauskis. 120
6. Kun. M. Vaitkus. 121
7. Prel. A. Dambrauskas Jakštas. 122
8. Kun. G. Bikinas. 124

Penktoji dalis. 1931 m. Šv. Kaz. Dr-jos narių sąrašas.

Šv. Kaz. Dr-jos nariai Lietuvoje. 127
Šv. Kaz. Dr-jos nariai užsieniuose. 137
„ „ „ „ Afrikoje. 137
„ „ „ „ Amerikoje. 137
„ „ „ „ Latvijoje. 143
„ „ „ „ Lenkijoje. 143
„ „ „ „ Palestinoje. 143
Bendros pastabos apie Šv. Kaz. Dr-jos narius. 145
Kuklus prašymėlis 146

Iliustracijų sąrašas.

1. Šv. Kazimieras. 5
2. Kan. V. Jarulaitis. 7
3. Prof. P. Januševičius. 9
4. Prof. A. Dambrauskas. 11
5. Pirmasis Šv. Kaz. Dr-jos butas. 11
6. Pirmoji Šv. Kaz. Dr-jos Valdyba. 13
7. Šv. Kaz. Dr-jos delegatai Amerikoje. 16
8. J. E. vysk. M. Paliulionis. 26
9. Šv. Tėvas Pijus X. 30
10. Ketvirtoji Šv. Kaz. Dr-jos Valdyba. 72
11. J. Kulikauskas. 74
12. Linotipų skyrius. 76
13. Raidžių Rinkimo skyrius. 76
14. Spausdinamųjų mašinų skyrius. 77
15. „Šviesos" spaustuvės rišykla. 78
16. Šv. Kaz. Dr-jos namai ir Centr. knygynas Kaune. . . . 79
17. Šv. Kaz. Dr-jos knygynas Kaune Laisvės Al. 81
18. Šv. Kaz. Dr-jos namai Kaune. 85
19. Šv. Kaz. Dr-jos namai ir knygynas Šiauliuose. . . . 86
20. Šv. Kaz. Dr-jos namai ir knygynas Tauragėj. 87
21. Jubiliejinio Susirinkimo Prezidiumas. 93
22. Šv. Tėvas Pijus XI. 94
23. J. E. arkivyskupas Pr. Karevičius. 100
24. J. E. vyskupas M. Reinys. 105
25. Dabartinė Šv. Kaz. Dr-jos Valdyba. 108
26. J. E. Kauno Arkivyskupas J. Skvireckas. 112
27. J. E. Panevėžio vyskupas K. Paltarokas. 114
28. A. a. J. Maironis - Mačiulis. 116
29. A. a. kan. A. Alekna. 118
30. Dr-as A. Maliauskis. 120
31. Kun. M. Vaitkus. 122
32. Prel. A. Dambrauskas Jakštas. 123
33. Kun. J. Bikinas. 125